

MUSÍ TOTIŽ KRALOVAT

O P O R T E T I L L U M R E G N A R E

A S K E T I C K O - P A S T O R Á L N Í Ú V A H Y

CYRILLO-METODĚJSKÉ KNIHKUPECTVÍ

VADEMECUM

*Úvahy pro kněžské
triduum.*

Kněžím - spolubratřím.
Josef Rybák T. J.

Kč 5.—.

SURSUM CORDA

*Úvahy pro kněžské
triduum.*

II. cyklus podává
Josef Rybák T. J.

Kč 8.—.

DUCHOVNÍ ČTENÍ

*Duchovní obnova
pro laiky.*

Napsal
Karel Plater T. J.
Přeložil Karel Vrátný.
Kartonováno Kč 3.—.

KAREL VRÁTNÝ:

*Krátké nedělní
a sváteční promluvy.*
Kč 15.—.

Sbírku tuto lze doporu-
čovat za
„Nedělní čtení“.

ŽIVOT DÍTEK BOŽÍCH

*Promluvy a úvahy
o milosti posvěcující a po-
máhající.*

Napsal Karel Lutislav.
Kč 5.—.

ŽIVOT KRISTA PÁNA

podle čtyř evangelíí.

*Náčrty rozjímání
pro kněze.*

Napsal
ThDr. Boh. Spáčil T. J.

Svazek I.—V. Kč 70.—,
vázané o Kč 30.— více.

ZE ŽIVOTA PŘÁTEL KRISTA PÁNA

*Náčrty rozjímání pro
kněze ze života světců —
vzorů kněžf.*

Napsal
ThDr. Boh. Spáčil T. J.
Kč 27.—, váz. Kč 34.—.

EUCHA- RISTICKÁ ČETBA BIBLE

Napsal Dr. Jan Hejčl.
Kč 10.—.

OHĚŇ NA ZEMI *Myšlenky a příklady.*

Napsal
Prof. Dominik Pecka.
Kč 25.—, váz. Kč 32.—.

MUSÍ TOTIŽ KRALOVAT

MUSÍ TOTIŽ KRALOVAT

(O PORTET ILLUM REGNARE)

ASKETICKO-PASTORÁLNÍ ÚVAHY

O BOŽSKÉM SRDCI PÁNĚ

Z italského druhého vydání přeložil se svolením autorovým

MIKULÁŠ LEVÝ

1933

CYRILLO-METODĚJSKÉ KNIHKUPECTVÍ

GUSTAVA FRANCLA V PRAZE

N. 13630.

NIHIL OBSTAT.

PRAGAE, 20. OCTOBRIS 1932.

PRAELATUS

JOANNES ŘÍHÁNEK,

censor.

IMPRIMATUR.

AB ARCHIEPISCOPALI ORDINARIATU

PRAGAE,

23. OCTOBRIS 1932.

DR. THEOPHILUS OPATRŇÝ,

vicarius generalis.

VĚNOVÁNO
SVATÉ TEREZII JEŽÍŠKOVĚ
MALÉ DŮVĚRNICI
BOŽSKÉHO SRDCE JEŽÍŠOVA,
ABY NÁS NAUČILA
„ŽÍT Z LÁSKY“

JEHO EMINENCE
KARDINÁL JOSEF GAMBA,
ARCIBISKUP TURINSKÝ
AUTOROVI.

Vysocedůstojný Otče,

po přečtení Vaší knihy musím Vám říci, že jsem ji uznal bez nadsázky za podivuhodnou.

Dovedl jste zhusťiti poklady moudrosti Písma svatého a svatých Otců nikoliv suchopárným způsobem, nýbrž způsobem živým a hřejivým a dovedl jste rozvinouti látku tak mistrně, že účinně přitahujete srdce kněžské k nejkrásnějšímu pokladu, jaký vůbec máme — totiž k svatému Srdci Ježíšovu.

Moji bohoslovci slyšeli tuto četbu v semináři s nesmírným prospěchem duchovním. Mnozí z mých kněží, kteří si opatřili tuto knihu, považují ji za pravý poklad. Chtěl bych, aby všichni kněží podle ní rozjímali, neboť jsem přesvědčen, že by všem prokázala mnoho dobra.

Kéž svaté Srdce Ježíšovo hojně požehná Vám a Vašemu dílu, aby všude rozlítlo Jeho poznání a lásku k Němu!

Já pak — děkuje Vám za přemilou poctu mně prokázanou — projevuji své nejlepší přání pro rozšíření Vaší knihy a posílám Vám z plna srdce své požehnání doporučuje sebe do Vašich modliteb.

Vaší Vysocedůstojné Paternity

nejoddanější v Kristu

*† Josef kardinál Gamba,
arcibiskup.*

LASKAVÉMU ČTENÁŘI.

Srdce Ježíšovo tak štědře požehnálo — zcela jistě neočekávaně a nezaslouženě — mému dílku: „Manete in dilectione mea“¹⁾ učinivši, že se rychle rozšířilo a sterým způsobem dostalo mezi všechny vzdělané národy a do všech misijních krajín. Ono ráčilo přijati i poctu této nové knihy, jejíž první vydání bylo rozebráno asi za půl roku.

Necht vědí čtenáři, kteří se tomu zcela správně diví, že více než oni se tomu diví autor; je udiven a zmaten . . . zmaten a pln vděčnosti . . . nejprve Pánu Ježíši a potom kleru celého světa, který posoudil tuto práci tak mírně a přijal tyto ubohé stránky tak slavnostně.

Mám-li projevíti svůj úsudek, zní takto: „Hlavní cena tohoto svazku záleží v tom, že nemá žádných nároků ani vědeckých, ani literárních.“ Před nedávnem mně kdosi napsal: „Jest to srdce, které mluví o jednom Srdci, jsouc jisto, že ostatní srdce je pochopí.“ Tot důvod, proč jsem byl skutečně přesvědčen, že tato kniha si nezaslouží více — než posledního místa v církvi Boží; vždyt je prosta řečnických ozdob a daleka dialektických jemných odstínů. Ten však, který se směje našim plánům učinil, že kniha prospívala, až se zmocnila — smím-li tak říci — i míst vyhrazených svazkům zcela jinak oplývajícím vědou i učeností . . .

¹⁾ Vyšlo v Cyrilo-Methodějské knihtiskárně V. Kotrby v Praze II., Pštrosova; cena 2 Kč.

Co mohu činiti já, chce-li Pán Bůh užít i mne jako sešlého, roztrhaného hadru, aby trochu oprášil svou Svatinu? „Jsem v rukou tvých“ — řeknu s Následováním Krista — „otáčej mnou a obracej mne třeba kolem dokola!“ (Kn. 3. hl. 15.)

Přirozeně pak by bylo pošetilým a směšným, kdybych následkem tohoto nepředvídaného úspěchu choval pocity samolibosti nebo chlubitosti, kdybych považoval za něco sebe a potlesk . . . : nestačila by taková nálada k tomu, aby oddálila od mé ubohé námahy pomoc milosti Boží? Protož jako vždycky také zde ať platí: „Ne nám, Hospodine, ne nám, ale jménu svému čest zjednej!“ (Žalmy 113, 9.)

Kdo četl první vydání, nalezne v tomto druhém vydání přečetné změny; bude hned přesvědčen, že druhé vydání bylo úplně změněno. Musím však především vytknouti a ospravedlniti změnu přivoděnou okolnostmi.

Poněvadž soustředěná látka jednající o nepřátelích B. Srdce, v posledních měsících následkem nových studií a šťastných objevů velmi vzrostla, nemohl jsem ponechat na původním místě těch dějepisných poznámek bez újmy jednoty a obsahu látky. Proto jsem uznal za dobré oddělití ony kapitoly od této knihy a uveřejnití je brzy ve zvláštní knize¹⁾, která se mně zdá býti zajímavou a jedinou svého druhu, neboť poslouží k lepšímu poznání a ocenění naší milé pobožnosti.

¹⁾ Pod názvem: „Non praevalerunt“ právě vyšla; je to historický přehled o činnosti odpůrců úcty k Srdci Páně.

Jak jest mým zvykem, nešetřil jsem ani času, ani námahy, abych všechny citáty — jeden po druhém — porovnal s originálem, takže mohu ručiti za jejich přesné znění; kdyby však — přes tuto bedlivost — mně proklouzla nějaká sebe menší chyba, budu vděčným tomu, kdo mě upozorní a užiji při novém vydání.

Kéž Pán Ježíš udělí milosti a požehnání důstojným spolubratřím a ctihodným bohoslovcům, jimž také může velmi dobře posloužiti tato práce! Necht se spolubratři nespokojí uchovati jen pro sebe užitek této četby, nýbrž ho užijí k tomu, aby se stále větší věrou a nadšením kázali o slávě a kráse poklonyhodného Srdce Krista Krále, tak bohatého a velkodušného k tomu, kdo se snaží je poznati a milovati, aby šířil poznání a lásku k Němu!

NEUŽITEČNÝ SLUHA BOŽSKÉHO SRDCE.

PŘEDMLUVA.

Láska mne přiměla . . .

Ó nejsladší Ježíši, Kníže pokoje, Králi spravedlnosti a lásky! Jest tomu málo let — zdá se, že to bylo včera — když na nebi Evropy šedém jako olovo rozléhal se smuteční, děsný a hrůzoplýný hřmot vraždících zbraní . . . a ve hrůze *zbytečné řeže, která zachvacovala lidi a národy*, v neslýchaných a nepopsatelných hrůzách, v žalostném přetrhání tolika náklonností, v úzkostiplné nejistotě budoucnosti obraceli jsme se s chvěním k Tobě, jenž jsi „*vzkříšení a život*“¹⁾ k Tobě, jenž jsi „*tichý a pokorný srdcem*“²⁾ abychom žádali alespoň nějaké vysvětlení, proč tolik krve, tolik slzí, tolik smrtí: „*K čemu ztráta tato?*“³⁾ Nevěděli jsme dobře ani, máme-li se tázati Tvé všemocné lásky, nebo Tvé nekonečné moudrosti, či snad Tvé neúprosné spravedlnosti . . .

A zapomínali jsme — pošetilci — ve své krátkozrakosti, že nejpodivuhodnější díla Tvé Prozřetelnosti nalézají důkladné základy jen ve zničení lidských námah, v dokonalé zkáze našich ubohých tužeb, na poli bolesti a pokoreň. Zapomínali jsme, že na odčinění hrozných, ustavičných, veřejných a všeobecných zločinů, bylo třeba nesmírného smíření — lidské hekatomby: „*Bez vyliť krve není odpuštění.*“⁴⁾

Světová válka po pět dlouhých let spojovala s epickou velikostí tolika událostí bolestnou řež těl i duší — 3 mi-

¹⁾ Jan 11, 25. ²⁾ Matouš 11, 29. ³⁾ Matouš 26, 8.

⁴⁾ Žid. 9, 22. Viz i veršík z „Habakuka“ (hl. 3., verš 2.): „Ve hněvu svém pamatuj na smilování“ a průpovědi Tertulliana: „Ita omne hoc justitiae opus, procuratio bonitatis est.“ (Proti Marcion. kn. 2. hl. 13. P. L. 2, 299.)

liony mrtvých, 30 milionů zmrzačených¹⁾ — strašný sociální převrat, který pohrobním přikrovem přikryl naše země, strhuje v umřelí rej s nadějemi tolika národů pyšné triumfy zpohanštělé vzdělanosti. Tato válka zároveň označovala — právě nad tou hromadou zřícenin ještě dnes krvavých a kouřících za cenu tolika slz, tolika bolestí, tolika mladých životů tragicky zmrzačených a zlomených — základy nové éry v dějinách církve v análech světa: „*Opus divinae justitiae semper praesupponit opus misericordiae, et in eo fundatur.*“²⁾

Ano mnozí — příliš mnozí k necti pokolení lidského — se stali horšími pod ranami tolika metel a zapomínajíce, na víru a naději mladistvých let žili a zemřeli „*jakož i pohané, kteří neznají Boha*“³⁾ klnouce krutému osudu; kolik jiných však našlo v utrpeních rozmnožených na strmém svahu nekonečné Kalvarie popud, ano výzvu Tvé dobroty ke každému mravnímu povznesení, účinný nástroj k horlivým vzestupům ducha a často přímo obnovené vykoupení! „*Manet enim dissimilitudo passorum (trpících) etiam in similitudine passionum . . . , unde in eadem afflictione mali Deum detestantur atque blasphemant, boni autem precantur et laudant . . . , nam pari motu exagitatum, et exhalat horribiliter coenum, et suaviter fragrat unquentum.*“⁴⁾

Konečně přišel „*Boží mír*“ předmět to všeobecné žízně, krásný a slavný mezi vítězstvími. Zatím však co jeden papež, který se stal terčem úsměškův a pomluv, že se opovážil — *první a sám* — hájiti veškerá práva proti všemu násilí, došel pocty pomníku na náměstí v Cařihradě —

¹⁾ Zpráva lorda Clynesa v posl. sněmovně anglické dne 4. listopadu 1921. Zbytečno mluvit o finanční „řeži“; podle ní „vítězná“ Francie měla zaplatiti dlužek 400 miliard! (Le Pèlerin, 21. prosince 1924.) ²⁾ S. Thom. I. pars, quaest. 21, art. 4, c. ³⁾ I. k The s. 4, 5.

⁴⁾ S. August. De civ. Dei lib. I, c. 8 n. 2. P. L. 41, 21.

výmluvná to pocta Turkův a Židů „diplomacii lásky“¹⁾ — zatím co rozkolní národové slovanští zrazení a umírající hladem a vzpourou po dlouhých staletích nazvali tohoto papeže „Otcem“, ukazovalo se království Tvého svatého Srdce jako požehnaná jitřenka zároveň s duhou touženého míru na obzoru ubohého lidstva očištěného od tolika hniloby, zveličeného tolika bolestmi, uznaného za schopna tak nevýslovných heroismů.

Kdož nevzpomíná? Kdekoliv kráčela válka se svou politováníšhodnou libovůlí, se svými ohavnostmi beze jména, se systematickým a tyranským utlačováním slabých a přemožených, směli obhájci spravedlnosti a práva — jeden za druhým — se zasvěcovali Tvému slitovnému a milosrdnému Srdci. Kdekoliv válka kosila oběti a rozsevala zármutek a smrt, zasvěcovaly se Tvému poklonyhodnému Srdci křesťanské rodiny, bohatý to a požehnaný zdroj nových životů . . . ; a nebylo to právě na konci oné neblahé doby, když jsi ráčil přijati patronát naší katolické university, pojmenované po Tvém nejsladším Srdci, aby po staletí zasnubovala lesk pravé vědy s přísnými nároky katolické a římské víry?

Tvým zakročením se rozptýlila bouře a nebe se vyjasnilo: „*Bůh to byl, který skrze Krista svět s sebou smítřil*“ . . .²⁾

Ó, poklonyhodné Srdce, vznešený Vzore všech ctností, Ty, který jsi miloval církev, až jsi se za ni vydal³⁾, ó, nevyčerpatelný Zdroji požehnání a pokoje, ó, Světlo v našich

¹⁾ Jak známo, první, kdo upsal na pomník, byl sultán (27. října 1918). Pomník je vysoký 7 m a má nápis: „Benediktu XV., velikému papeži světové tragedie, Dobrodinci národů, věnuje Východ na důkaz vděčnosti — bez rozdílu náboženství a národnosti. Osservatore Romano 29. února 1920.“

²⁾ 2. Kor. 5, 19.

³⁾ Efes. 5, 25: „Kristus miloval církev a vydal sebe sama za ni.“

temnotách, ó, bezpečný Vůdce národů, ó, *Očekávání národů*¹⁾ učíš, abychom poučení tolika nedávnými neštěstími, tolika ještě nezahojenými ranami se *konečně* rozhodli *jen v Tebe* složit svou důvěru, svou naději, svou lásku — neboť jen Ty můžeš nás zachrániti! Kolik bolestí bychom si byli ušetřili, kdybychom Tě byli vždy milovali!

Ó, nejsladší Ježíši, Králi a Střede všech srdcí, zůstaň vždycky s námi! Prosíme Tě v pokoře: „Zjev nám nekonečné poklady své lásky“: „Zjev se světu!“²⁾ Kéž Tě nejprve poznají kněží, aby Tě mohli vroucně milovati; a po nich a s nimi a pomocí jich — „kteří jsou vzory stádcí“³⁾ — kéž Tě pozná a miluje Tvůj lid!

Po tak dlouhou dobu neprávem se pokládala pobožnost ke Tvému Nejsv. Srdci za vyhrazenou tomu hloučku vyvolených duší, které v posvátných zdech klášterních žijí životem andělů. Jest pravdou — i na ně jsi myslel — a sice se zvláštní něžností a nekonečnou radostí — když jsi se rozhodl nám ukázati zdroj a symbol své lásky; avšak Tvé výbojné plány — ó, Božský Králi — byly mnohem obsáhlejší! Ty jsi chtěl ve své žhavé žízni po duších, aby se *všichni lidé* naučili hledati ve Tvém milujícím Srdci cestu, pravdu a život. Byla to jejich povinnost a Ty jsi z ní učinil jejich právo. Jestliže důmyslná badání posvátné bohovědy a odvážné vzestupy mystiky mohou odhaliti v této požehnané pobožnosti nečekané poklady a neznámé krásy, jestliže panická nevinnost duše, která byla vždy Tvou, může učiniti snazším, trvalejším a něžnějším spojením s Tebou, který se kocháš mezi liliemi — také hříšníkům, také prostým, také nevědomým jest volný přístup ke Tvému svatému Srdci. Pokorné uznání vlastních chyb a spasitelná lítost otvírají požehnané brány všem lidem dobré vůle.

1) Agg. 2, 8. 2) Jan 7, 4. 3) 1. Petra 5, 3.

Ach ano! Dějiny duší to dosvědčují: Tvé Srdce „*prima origo bonitatis*“¹⁾ jest božské, aby očistilo vše lidské; jest slitovné, aby poskytlo sluchu každé lítosti, jest štědré, aby pečovalo o všechny potřeby; je něžné, aby cítilo se všemi bolestmi; je soucitné, aby setřelo všechny slzy, je silné, aby pozdvihlo ze všech pádů; je moudré, aby uzdravilo každou ránu; je vděčné, aby si vzpomnělo na každou obět; je „*bohaté v milosrdenství*“²⁾, aby na věky odměnilo všechny ctnosti... Či snad Otec nebeský nás nezahrnul vším požehnáním, když nám daroval Tvé Srdce?“ „*Kterak i s ním nedá nám všeho?*“³⁾

„Všichni Tě potřebují, i ti, kteří o tom nevědí... Hladový se klame hledaje chléb a hladový po Tobě; žíznivý myslí, že touží po vodě a žízní po Tobě; nemocný se klame prahna po zdraví, neb jeho nemoc jest — Tvá nepřítomnost. Kdo hledá krásu ve světě, hledá — nevědomky ovšem Tebe, který jsi dokonalá a úplná Krása; kdo ve svých myšlenkách sleduje pravdu, dychtí — ani nechťeje — po Tobě, který jsi jediná poznáníhodná Pravda; kdo starostlivě se shání po pokoji, hledá Tebe, který jsi jediný Pokoj, v němž mohou spočinouti i ta nejneklidnější srdce.“⁴⁾

Zjev se tedy, ó věčný Veleknězi, svým kněžím! Jistě nebudou chtít, nebudou moci žít, leč jen pro Tebe, až dospějí tam, „aby opravdu uvěřili v lásku.“⁵⁾ Posvět je skrze své „Nejsvětější Srdce — brzy, všechny a navždy — „*posvět je v pravdě*“⁶⁾ — a stane se svatým i Tvé mystické stádce, jehož pastýři jsi je učinil za cenu své Krve. „*Ad nos per tuos sacerdotes redi! Vere Tu in eis vivens . . . per*

1) S. Thom. I, quaest. 21, art. 3. 2) Efes. 2, 4. 3) Řím. 8, 32.

4) Papini: „Život Kristův“, u Ladislava Kuncíře, Praha II., Voršilská 3.

5) 1. list sv. Jana 4, 16. 6) Jan 17, 17.

mundum, eorum ope iterum transiens, doce, condona, solare, sacrificia, et sacra amoris vincula inter Cor Dei et hominum corda, necte.“¹⁾)

Požehnej ještě jednou těmto stránkám, které jsi pro ně diktoval, a jako jsi jich již užil k dobru jejich duší, doprovázej i v budoucnosti rozjímání o nich účinnou pomocí Tvé milosti. Kéž myšlenka a láska ke Tvému poklonyhodnému Srdci od této chvíle utvoří sladkou vášeň našeho života: „*Nechat přilne jazyk můj k podnebí mému, nebudu-li tě pamětliv!*“²⁾)

POZNÁMKA PŘEKLADATELE.

Autor této neobyčejné knihy chce býti skryt a neznám. Chce býti „neuzitečným sluhou B. Srdce.“ Mohu prozraditi jen, že je to řeholník, Kartuzián, žijící v „zahradě Evropy“ ve slunné Italii. Kniha je výsledkem dlouholetého studia, modliteb a utrpení. Za ní stojí celý život autorův. Co zde napsáno, to promeditováno a prožito. Úspěch knihy je velikolepý. V málo letech několik italských vydání (6) a překlad téměř do 20 jazyků.³⁾)

Kéž rozehřeje a rozpálí zárem své lásky k B. Srdci srdce českých kněží a všech ctitelů B. Srdce!

1) „Oratio ad Jesum, Sacerdotem aeternum.“ Text schválen od Pia X. dne 3. března 1905.

2) Žalm 136, 6.

3) Z přečetných latinských citátů v originále ponechány latinsky jen ty, jejichž kouzlo a peť originálu byl by setřel i ten nejlepší překlad.

UT POSSITIS COMPREHENDERE.

Jednoho památného dne otevřela se ještě jednou božská ústa Spasitelova před hlučícím a jásajícím zástupem — bylať právě slavnost stánků — aby darovala světu slova pravdy. Bylo slyšeti Spasitele an volá: „*Žíznt-li kdo, pojed ke mně, a pij!*“¹⁾ Všechna slova, všechny činy Ježíšovy za Jeho veřejného života — právě tak jako po třicet dlouhých let skrytého života — byla proniknuta jedním velikým, vznešeným ideálem totiž: hledati slávu Boha Otce poskytnutím vody pravdy žízncímu lidstvu — té vody, která se stane pramenem vytryskujícím do života věčného²⁾ Bylo snadno poznati pečeť božství a jasný odlesk nekonečné Lásky v Jeho činech i v Jeho slovech: Jeho Srdce bylo tajemným pohárem, jež On s láskou více než mateřskou podával vyprahlým a horečným rtům Adamových synův, aby utišil jejich žízeň po Bohu.

Avšak ona nejasná žízeň po božství, ona nezdolná potřeba nadpřirozena, jež zmítala světem od tolika staletí, vzrostla nepoměrně od hlásání evangelia, které rozšířilo schopnost myslí a rozmnožilo touhy srdcí. Zatím však co milost ospravedlnění až dosud jaksi vyhrazená vybrané duševní aristokracii, se stávala toužným a nepopiratelným vlastnictvím lidí dobré vůle, vzrůstaly v očistěných svědomích nové potřeby, tušily se na zářících a jasných tvářích nové touhy, připravovaly se v srdcích nové směry obrácené k nekonečnu . . .

A již po dvacet staletí Pán Ježíš — dnes jako včera, jako vždy — kráčí vznešený ve slávě triumfátora mezi dvěma hustými řadami vykoupených, z nichž jedna s námahou hledá pravdu, druhá pak se již z ní raduje a všichni mohou ukójiti žízeň u Jeho Srdce, „*kteřé má lítost nad zástupem*“³⁾

¹⁾ Jan 7, 37. ²⁾ Jan 4, 14. ³⁾ Mar. 8, 2.

z pokladů života věčného. A vskutku On, který palčivě žízni po duších,¹⁾ má rovněž ve své moci tajemství, dáti za odměnu proudy nejčistější vody těm, kteří ukájejí Jeho žízeň: „*Já dám žíznivému z pramene vody živé zadarmo.*“²⁾

Milovati a milovánu býti jest nejslibnější tajemství života lidského a hlavní zřídlo pravého štěstí. Milovati a milovánu býti jest též tajemství života Boha, tajemství Jeho blaženosti a zároveň dojemný výraz Jeho plánů vykoupení a milosrdenství „*nam cum amat Deus, non aliud vult quam amari, quippe non ad aliud amat nisi ut ametur, sciens ipso amore beatos qui se amaverint.*“³⁾

Andělský doktor učí: „*Láska Boží vlévá a tvoří dobro ve věcech.*“⁴⁾ Nezdá se vám proto býti spravedlivým a nutným, aby rozumní tvorové splatili horoucí láskou tomu Bohu, který je zahrnul svou nekonečnou láskou a dal v nich zazářiti paprsku své dobroty?

Cokoliv máme dobrého a krásného, cokoliv slouží našim potřebám, cokoliv obveseluje život, cokoliv nám pomáhá k dosažení života věčného, cokoliv nám přispívá k vytrvalosti v dobrém . . . „*všeho našeho dobra příčinou jest Božská Láska.*“⁵⁾

Povinnost vděčnosti jest naprostá a ztotožňuje se s naším úkonem klanění: „*Dei cultus in hoc maxime constitutus est, ut anima ei non sit ingrata.*“⁶⁾

Nuže, my kněží jsme sluhy nekonečné Lásky Boží pro tento svět. Řcete mi, přemýšlíme dosti o tom?

„Nebe jest šedé a chladné“ — jsou to zbožná slova moderní jedině mystické duše — „a mohutný vítr fíčí na

¹⁾ Jan 4, 7 a 19, 28.

²⁾ Zjevení 21, 6.

³⁾ S. Bernard. Řeč 83 na Píseň písní č. 4. P. L. 183, 1183.

⁴⁾ S. Thomas I, quaest. 20, art. 2.

⁵⁾ S. Thomas výklad na ev. sv. Jana hl. 3, čl. 3.

⁶⁾ S. Augustin. De spiritu et litt. c. 11. P. L. 44, 211.

obzoru plném šedých mraků; dole tmavá země, beze stopy rostlinstva . . . Jdou mužové, vybírají z klínu svých šatů semena a plnými rukama je rozsívají na zem . . .“ A Ježíšův hlas mi praví: „Chci, aby moji kněží byli rozsevači lásky.“¹⁾

Pán Ježíš ustanovil katolické kněžstvo, aby rozšířil království své lásky na celá staletí. Buďme o tom pevně přesvědčeni! On však chce rovněž, abychom tuto božskou lásku čerpali podle intencí církve z jejího *jediného a věčného* zdroje.

Bylo to v červnu r. 1902. Téže řeholnici se zdálo, že z úst Vykupitele, žijícího ve svaté Hostii, plynou tato velmi něžná slova: „Kdyby kněz věděl, jaké poklady lásky chová pro něho mé Srdce! Necht tedy přijde k mému Srdci, načerpá z něho a naplní se láskou tak, až by jí byl přeplněn a hojnost té lásky vylil na svět.“ A pokračoval: „Marketa Marie ukázala mé Srdce lidem; ty je ukaž mým kněžím. Přitáhni je všechny k mému Srdci . . . jim chci ukázati své Srdce zcela zvláštním způsobem . . . Potřebuji jich, abych uskutečnil své dílo . . . Mé Srdce je kalichem mé Krve; má-li kdo povinnost a právo píti z toho kalicha, zdaž to není kněz, který pije denně kalich u oltáře? Necht tedy přijde k mému Srdci a pije z něho!“²⁾

¹⁾ Mère Louise M. Claret de la Touche: *Au service de Jésus Prêtre*, 2. díl, str. 50. Tato řeholnice založila pod ochranou Pia X. nový ústav s názvem: „Betanie Sv. Srdce“, který „slouží Pánu Ježíši Knězi v Jeho kněžích“. Ovoce rozjímání této řeholnice je kniha: „Le S. Coeur et le Sacerdoce“. Založila rovněž „Sdružení duhovenstva“, které za velikých nesnází — jako všechna díla Boží — se konsoliduje. Viz o něm dílko: „Alliance Sacerdotale Universelle des Amis du S. Coeur“.

²⁾ Z knihy „Au service“ II, 47 a 49. Metafora „píti ze Srdce Páně“ byla obvyklá u mystiků minulého století. Viz sv. Gertruda: „Le héraut de l'amour divin“, 3. kn., hl. 46; i sv. Marketě je Srdce Páně „zdrojem živé vody“. *Vie et oeuvres I*, 105.

Ach, kdybychom všichni poznali Srdce Ježšovo, tento nevýslovný ráj vši blaženosti a svatosti, tuto božskou nádržku nekonečné něžnosti!

„A především svým kněžím se chce ukázati toto B. Srdce, jim, které povolal, aby znovu zapálili a udržovali na zemi oheň lásky. Chce jich užítí ve své nevýslovné dobrotě, aby splnil své záměry. Jen pomocí jich obyčejně koná to, co by mohl přímo vykonati v duších pomocí své milosti. Ó, kdyby věděl kněz, jaké poklady lásky má pro něho Srdce Ježšovo! S jakou horlivostí by spěchal načerpat lásky z toho božského zřídla a naplnit se jí až do vrchu!“¹⁾

Ó kdyby všichni kněží uměli se živou vírou dovésti k tomuto bohatému pokladu, k tomuto oceánu štěstí všechny ty, kteří lační a žízní po spravedlnosti! Jak by duše rády utskaly z pastev smrti; jak by odmítaly píti z tisíců „rozpukaných cisteren“²⁾, které nedovedou ukojiti žízně! Jak by srdce lidské spojené se Srdcem Božím našlo plného upokojení „v proudu jeho rozkoše“³⁾ ve hlubokém pokoji, kterého svět dáti nemůže! „Kdo však se napije z vody, kterou já mu dám, nebude žízniti na věky.“⁴⁾

A jaký počátek zásluh bychom našli my, sluhové nekonečné Lásky, v tomto vznešeném apoštolátu! Neboť — mimochodem poznamenáno — jestliže hmotný pokrm, jestliže sklenice studené vody podaná z lásky k Pánu Ježši, zasluhuje si věčné odměny,⁵⁾ jakou odměnu smí očekávati ten, kdo s Ním, z lásky k Němu spolu pomáhá ukojiti hlad duší a utišiti žízeň Boha? Kdo může vylčiti vděčnost Spasitelovu ke kněžím, kteří opravdu dovedou přiváděti duše k Jeho Srdci, jak tomu chce církev „sloup

1) Mère Claret: „Le S. Coeur et le Sacerdoce“, str. 28.

2) Jerem. 2, 13. 3) Žalm 35, 9. 4) Jan 4, 13.

5) Mat. 10, 42.

to a základ pravdy“¹⁾ „Žtžnil jsem“ — řekne jim před celým světem, třesoucím se před soudem, od něhož není odvolání — „žtžnil jsem a dali jste mi pti . . . Pojďte požehnaní!“²⁾

BOUŘLIVÉ OBZORY.

Kněžš tedy dosud neznají Pána Ježíše? Dosud tedy nepřišli všichni pti z Jeho B. Srdce? A přece On tolik po tom touží, tolik za to prosí, tolik doufá . . . a napomíná nás, abychom poslechli Jeho výslovných rozkazů! „Miluje-li kdo mne, slovo mé zachovávatí bude.“³⁾

Jest to bolestná skutečnost, ovoce dlouhé zkušenosti: řekněte mi, kolik je duší kněžských, které vážně chápou a konají pravou, solidní a stálou úctu k B. Srdci? Kolik je těch duší, které jí horlivě šíří mezi lidem?⁴⁾

Nuže, tento tak prostý předpoklad jest bohužel bohat na mnohé praktické důsledky, neboť sv. Augustin napsal: „Regnat carnalis cupiditas, ubi non est Dei charitas.“⁵⁾

Nehledejme tedy jen jinde — ostatně přšli patrný pramen — tolika tajných a veřejných odpadů, tolika politováníhodných pohoršení, toho malomocenství nečistoty, která vše poskvřňuje, toho proudu bezbožnosti, který strhuje a zatopuje, té nezdravé lehkomyšlnosti, která pro nic za nic přivádí k samovraždě jako k účinnému léku, k té

1) 1. Tim. 3, 15. 2) Mat. 25, 34—35.

3) Jan 14, 23.

4) Mons. d'Hulst ve svých „Lettres de direction“, str. 113, praví: „Tajemství nespočívá v tom, že jsou duše, nad nimiž Bůh panuje láskou, od té doby, co Bůh je Láska a ukazuje se lidskému srdci; tajemství záleží v tom, že těch duší je málo a že projev této lásky nalézá tak málo přijetí u lidí. A toto tajemství ukládá víře tak tvrdou zkoušku! Jak je to možno, že ze všech pánů se nejhůře slouží všemohoucímu Pánu?“

5) Enchiridion, sive de fide, spe et charitate hl. 117. P. L. 40, 287.

pochybovačnosti, která stále více vystupuje obětující každý i sebe světější ideál zhovadilému pudu a rozmaru, toho zpohanštělého ovzduší, které nás tísní, přesyceného bacily hřfchu, naplněného rušivými zárodky vši hniloby — věc to, která velmi rozumnou starostlivostí měla by naplňovati státníky a zákonodárce — toho větru bláznovství, který neusmřitelně duje na světě, té nekonečné, nesmírné nudy, která zatvrzele nazývá život hloupostí . . . „Proto“ — právě pro to vše — „*jest mezi vámi mnoho nemocných — a mnozí zesnuli.*“¹⁾

Kdyby snad někdo byl pokoušen uchovati si pro mou bezelstnost blahosklonný úsměv soucitu, ať poslechne mnohem váženější hlas svatého papeže! Jest tomu asi 30 let, co Lev XIII. úředním způsobem takto litoval ran dnešní společnosti:

„Jaká zaslepenost! Jaká poblouzení! Kolik lidí spěje do záhuby! Hořkostí se nám svírá srdce při vzpomínce na tolik křestanů, kteří svedeni nevázaností citu a myšlenky dychtivě pijí jed převrácených nauk a stále odhazují veliký dar víry.“²⁾

Nuže, můžeme se snad klamati, že sestup lidstva po svahu hřfchu se od té doby zastavil? Třebaže pozorujeme jisté záblesky obnovy, jisté příznaky vzkříšení, jistou potěšitelnou kajícnost ve všeobecném směru národů, není bohužel přece nutno potvrditi, že v jistých ohledech se ocitáme tvář v tvář stále pokračujícímu zhoršení sociál-

¹⁾ 1. Kor. 11, 30. Při sčítání lidu r. 1920 se ukázal se strašnou jasností děsný pokrok této duševní rakoviny. Ve Spojených státech ze 106 mil. obyvatel 16 mil. se prohlásilo za katolíky, 360 tisíc za židy — ctitele zlatého telete — 25 mil. za protestanty roztrfštěné na 164 sekty — a to, co je nejbolestnější: 64 mil. duší tápajících ve tmě se prohlásilo „bez vyznání“. 60% celého obyvatelstva. Siegfried: „Les États-Unis d'aujourd'hui“, Paris, Colin 1927.

²⁾ Bulla „Properante ad exitum“ z 11. května 1899.

ních poměrů? „*V životě a u ženy zvlášt v oděvu zapomíná se na křesťanský stud. Přeceňují se věci časné, lidé touží nesmírně po hodnostech a po malicherné slávě světské, neváží si žádné autority, ani slova Božího.*“¹⁾

Ach, i dnes jest v jistém smyslu satan opravdovým „*knížetem tohoto světa!*“²⁾

Ač stokráté poražen a vytlačen ze svých kluzkých zákopů obnovuje bez přestávky své krvavé útoky a svou promyšlenou zkázu. Jest nutno býti slepými, abychom nepoznali zvrhlou a zákazonosnou horečku jeho šlené činnosti v záhubě duší, která přílišně se rozmohla rozmachem tolika hanebných vynálezů a tolika nemravných nauk.

Jistá krutá zášť, jisté rafinované podvody „proti Hospodinu a jeho Pomazanému,“³⁾ jistá nezákonná a nespravedlivá násilí proti tomu, kdo v pokoji chce vykonávati nejsvětější ze všech úřadů, jistá lstivá a tvrdošjná pronásledování, která hledají záminku a ospravedlnění v zákonníku antikristově, jisté svatokrádežné vtipy vyvolávající mrazení, jistá „elegantní“ rouhání pronesená s krutým klidem a okořeněná radostí... a drzé pomluvy denního tisku a hrůzy špinavé a smělé literatury, která chce opanovati vše... nutně předpokládají tajného našeptavače, jehož zloba daleko překonává každou hranici zloby lidské.

Jsou zločiny sociální a náboženské, jsou duševní převrácenosti, které může vymysleti a uskutečniti jen ten,

¹⁾ Pius XI. Encycl. Miserentissimus Redemptor z 8. května 1928.

²⁾ Jan 12, 31. Ubohý svět, který chtěje vyzkoumati záhady budoucího života a tajemství srdcí, „hledá věštce, ptá se točících se stolů, hvězd, rukou, medií, cikánek, náměsíčnic a věštkyň — v Paříži je jich 34.600 — radí se s ďáblem, cituje mrtvé, vstupuje do chrámů theosofie, spiritismu, okultismu, satanismu“. Janvier O. P.: „Exposition de la morale catholique“, Paris, Lethielleux 1923, str. 8.

³⁾ Žalm 2, 2.

kterýž byl označen jako „*vrah od počátku*“,¹⁾ a to nestydaté tyranství bezbožnosti, to „*moudré utiskování*“²⁾ nemocných, chudých a slabých všeho druhu, jimž se téměř znemožňuje náboženské poučování, mravní život, vyznání víry a ta řez nevinných vykonávaná s vášnivostí a neuvěřitelnou závistí ve jménu vědy, estetiky, zdravotnictví, umění, a ta netrestaná volnost mravů a denní zločinnost novin, kteréž v nerozumnosti moderního života zaujímají místo sociální instituce . . . všechny tyto věci může uskutečnit jen ten, který jest „*bůh tohoto světa*“.³⁾

Jsa obratný při zakrývání svého zakročení, schopný docela i popřítí svou existenci, má jako Pán Ježíš své učedníky, své evangelium, své vyznání víry, své sliby, svá blahoslavenství, svůj katechismus, své svátky, svou liturgii, své svátosti, své martyrologium, své kněžstvo, svou církev . . . „*lid satanův*“.⁴⁾

Nuže, při sklonku minulého století římský papež radil světu, aby se oddal pobožnosti k B. Srdci jakožto jedinému účinnému prostředku proti „*horečce nekázně, kultu násilí, modlářství, rozkoše, bezuzdnému boji pro domnělou svobodu*“. „*Musíme se utéci k Tomu, který jest cesta, pravda a život. Zbloudili jsme: musíme se vrátiti na cestu; tmou byly zahaleny naše mysli: musí býti odstraněna temnota světlem pravdy; smrt se nás zmocnila: musíme se chopiti života. Teprve tehdy bude možno uzdraviti tolik ran, až všichni uznají vládu Kristovu.*“⁵⁾

¹⁾ Jan 8, 44. ²⁾ Exodus 1, 10.!

³⁾ 2. Kor. 4, 4.

⁴⁾ Zjevení 2, 9. Henning Kheler, který prožil několik let v dnešním „rozkošném“ Rusku, píše ve svém „*Jardin rouge*“, že ve Svjagorodu byl při odhalení pomníku Jidášova, určeného k tomu, „aby usmířil urážky a kletby, kterým apoštol od dvaceti staletí byl vystaven . . .“ A kolik jiných „*Jidášů*“ má v našich městech pocty a náhrobky! ⁵⁾ Encyklika: „*Annum Sacrum*“ z 25. května 1899.

A také dnes Náměstek Kristův, který lépe než my zná příčiny a následky mnohonásobné současné krutovlády, ukazuje na suverenitu Ježšovu — na království B. Srdce — jako na jediný zdroj sociální obnovy, jako na jedinou podmínku a jedinkou naději míru a blahobytu.¹⁾

Hlubokým dojmem působící, hrůzný zjev: nevědomost, nevěra, nenávisť a nynější zkáza a málo utěšená tušení pro budoucnost! „I dnes plní úžasu obdivujeme zisky moderní kultury — tvořící oprávněnou pýchu našeho věku. Jest však v současné vědě stejná i ctnost ducha . . . ctnost oživující duše a kult vyšších ideálů doplňujících a povznášejících nižší hmotný svět?“²⁾

Nuže, vyznejme to otevřeně! I my částečně neseme zodpovědnost, neboť přehojné milosti našeho stavu mohutně zavlášťují činy našeho apoštolátu jsouce přiměřeny našim potřebám, našim povinnostem, nevyhnutelným nebezpečím. „*Ten pak, kterýž nás poslal, jest s námi; On nenechal nás samotny.*“³⁾

„Lidé naší doby jsou povoláni k tomu, aby úplně obnovili hodnoty křesťanství a všeobecně se snažili o zavedení pořádku. Musí vypuditi ze své mysli veškeré barbarství naturalistického světa a bezbožnost světa kapitalistického a komunistického — a to nejen na půdě politiky, nýbrž i na poli hospodářském a sociálním pokaženém vládou peněz, na poli mezinárodních vztahů a hlavně na

¹⁾ Encyklika: „Quas primas“ z 25. prosince 1925. Na svátek Krista Krále jest předepsáno zasvěcení Srdci Páně: „Proto jsme tehdy nařídili, aby o tomto novém svátku se každého roku obnovovalo zasvěcení celého pokolení lidského, aby z toho zasvěcení plynul užitek tím jistější a bohatší a aby všichni národové v křesťanské lásce a v míru se sjednotili v Srdci Krále králův a Pána vládců.“ (Z encykliky Miserentissimus Redemptor.)

²⁾ Toniolo: „Dnešní sociologický problém“, str. 205.

³⁾ Jan 8, 29.

poli duševním a náboženském. V životě lidském nemůže býti pravého a dokonalého pokoje bez prvenství milosti a lásky, neboť každý praktický pořádek předpokládá správný směr vůle k nejvyššímu cíli a tudíž i převahu lásky k nejvyššímu Dobru.“¹⁾

Ach, kéž bychom tomu chtěli všichni! A chtěli vážně! Chtěli vždycky! Kéž bychom všichni dokonale plnili své povinnosti! Život kněžský měl by záležeti v té ustavičné, intimní, úplné výměně citů mezi Srdcem Božím a srdcem lidským, kterou sv. Tomáš nazval „*začátkem blaženosti*“.²⁾

Ach, kdybychom dovedli rozjímati o evangeliu, té božské básni milosti, jež opěvuje slávu všemocného milosrdenství a vděčnost úpící bídy! „*Kdo však miluje mne . . . i já budu jej milovati a zjevím se mu.*“³⁾

QUID DEBUI ULTRA FACERE?

Bylo napsáno, že jsme „kalichy plnými Ježíše, jež mají Ježíše udělití duším“. Je to přísná povinnost spravedlnosti. Či jste nečtli v listech sv. Petra Damianského, že kněží „*jsou ustanoveni zvláště, aby kázali jméno Boží, Jeho chválu a slávu*“?⁴⁾

Nuže, kdo dostatečně pochopí, kolik lásky vyžaduje na nás tento dvojnásobný úkol, totiž: naplniti se duchem Vykupitelovým a darovati jej světu, hledati slávu Boží a naše posvěcení ve spáse duší?

Naše jméno jest „*klerikové*“, protože jsme odloučení

¹⁾ Maritain: „La primauté du spirituel“, Paříž, Plou, str. 109.

²⁾ S. Thomas II., quaest. 180, art. 4: „Contemplatio Dei in futura vita erit perpetua . . . nunc autem . . . competit nobis imperfecte, unde per eam fit nobis quaedam inchoatio beatitudinis.“ Albertus Magnus ji nazývá „perfecta inchoatio vitae futurae“. De adhaerendo Deo hl. 10.

³⁾ Jan 14, 21. ⁴⁾ Listy kniha 5, list 4. P. L. 144, 344.

a posvěcení službě Páně; kdož tedy může pochopiti, jakou lásku předpokládá tak veliká péče, kterou Pán Ježíš ukázal přijímaje nás za své?

Jak štědrým byl božský Mistr ve svých darech pro kněze! Dobře se upamatujte, že „*ne ze skutků ve spravedlnosti, které bychom byli vykonali my, nýbrž podle svého milosrdenství*“.¹⁾

Jakou nevyčerpatelnou náplň milostí jim udělil, když je ochránil před zkažeností v mládí, probudil v nich nežnou touhu po kněžském povolání, postupně je povyšoval a posléze jim dal účastenství v nepochopitelném tajemství svatého svění. „*Z temnosti vás povolal ku podivuhodnému světlu svému*“²⁾ a opětně „*Zdvihá ze země vystleného . . . aby ho posadil vedle knížat*“.³⁾

A co říci o důvěře, kterou nám projevil? Svěřil nám, co nejdražšího: své nejsvětější Tělo, svou drahocennou Krev, své poklonyhodné Srdce, svou Neposkvrněnou Matku, svatou církev, klíče od svého ráje . . . A při dvou nejvznešenějších úkonech našeho božského úřadu neráčí nám jaksi každodenně propůjčovati i svou osobu zaručuje tak účinnost našeho slova: „*Ego te absolvo. — Hoc est Corpus meum*“?

Řeklo by se, že jest to šfienství a jest to skutečně svaté šfienství lásky: „*Divinus amor extasim facit, et ipse Deus propter amorem, est extasim passus*“.⁴⁾

A potom, kolik napomenutí, kolik vnuknutí, kolik vnitřních osvícení! Kolik pomoci, kolik sladkých výčitek, kolik pozvání, kolik naučení . . . a hlavně kolik trpělivosti! Nechtěl mříti před námi žádného tajemství: „*Vám jest dáno poznati tajemství království Božtého*“.⁵⁾ Zdá se, že

1) Titus 3, 5. 2) Petr. 2, 9. 3) Žalm 112, 7—8.

4) Dionys. De divinis nominibus hl. 4, par. 13. P. L. 122, 1136.

5) Marek 4, 11.

naším duším úplně sdělil všechny nevýslovné poklady své moudrosti: „*Ozámil jsem vám všechno, co jsem slyšel od Otce svého.*“¹⁾

Možno si pomyslit větší něžnost, vroucnější lásku a dojemnější péči? Miloval nás tak, jako se miluje bratr, sestra, manžel, matka; miloval nás tak, jako nebeský Otec miluje svého Syna: „*Jako mne miloval Otec i já jsem miloval vás.*“²⁾

A jaký jest důvod veškeré té péče? Snad zájem? Snad alespoň jistota, že Jeho láska bude splacena láskou? Snad nějaká dobrá vlastnost, kterou na nás upozoroval? Nic z toho všeho. „*Ne že bychom my byli milovali Boha, nýbrž že On prve miloval nás.*“³⁾

Ó tajemství dobroty a milosrdenství! Ó Lásko hodná nekonečné lásky! „*Pro velikou lásku svou!*“⁴⁾

V D Ě Č N Á L Á S K A .

Ó vy, které Prozřetelnost ustanovila ve svaté církvi za „*služebníky Kristovy a správce tajemství Božích*“⁵⁾ uvažujte nyní o těch projevech Srdce Ježíšova, plných smutku a výčitek: „*Mám žhavou žízeň po lásce a úctě lidí . . . a nenalézám téměř nikoho, kdo by se snažil ji uhasiti splácejí mně láskou jak si přeji; prokaž mně alespoň ty tu laskavost a nahraď — pokud můžeš — zásluhami mého svatého Srdce jejich nevděk.*“⁶⁾

Jest to Věčný, Nesmírný, Nekonečný, jenž vztahuje svou všemohoucí ruku ke tvoru žebraje tímto vznešeným gestem své poklady lásky a útrpnosti a prosí se sladkou

¹⁾ Jan 15, 15. ²⁾ Jan 15, 9 a Marek 3, 32.

³⁾ 1. Jan 4, 10; srov. sv. Tomáš I. pars, quaest. 20, art. 2.

⁴⁾ Efes. 2, 4. ⁵⁾ 1. Kor. 4, 1.

⁶⁾ Marketa M. Alacoque: „*Vie et oeuvres*“, I, 88.

naléhavostí, s dojemnou něžností: „*Láska není milována . . . miluj mě alespoň ty!*“

Řekněte, nemyslí snad při tomto stesku i na služebnky svého svatostánku? Skutečně; neboť brzy potom připojil: „Hle rány, které dostávám od svého vyvoleného lidu; jiní přestávají na tom, že bijí mé tělo, oni však — nevěrní kněží a řeholníci — mají zaměřeno na mé Srdce.“¹⁾

A uvažte, že to nejsou sny nemocné obrazotvornosti — je to čisté evangelium! „*Kdo byl více zahrnut dobrodintmi, má více milovati.*“²⁾

A jestliže tenkrát opravdu na nás myslel dobrotivý Ježíš, rcete: „Uspokojili jsme Ho dokonale až do dneška?“ Nežádejme odpověď od své samolásky . . . nýbrž od Něho, který zpytuje srdce . . .

A přece jest třeba tak málo, abychom Ho potěšili! Co myslíte, že On žádá výměnou za své dary — On, jenž má právo žádati od nás mnoho a vymáhati „*až do posledního halře*“³⁾ Žádá od nás vědu? Chce snad peníze? Vyžaduje tuhé pokání? Vymáhá obtížné skutky apoštolátu, nebo hrdinské oběti? Nic takového. Jest pravda, jsou to výtečné věci, ale pro Něho jsou všechny až na druhém místě. *On přímo a hlavně chce lásku, protože láska v sobě uzavírá všechny ctnosti: „Láska jest nejvyšší svátost víry; poklad křesťanského jména.*“⁴⁾

Vzpomínáte zde na paradoxní rozkošný výrok sv. Augustina? „*Dilige et quod vis fac!*“ A chtěl tím říci, že kdo má dokonalou lásku, musí míti nutně jako v zárodku

1) Tamtéž I, 55. 2) Luk. 7, 42. 3) Mat. 5, 26.

4) Tertullian: De patientia hl. 12. P. L. 1—1268. O spojení s Bohem: „In hac via tanto magis procedimus quanto Deo magis propinquamus, non passibus corporis, sed affectibus mentis. Hanc autem propinquitatem facit charitas, quia per ipsam mens Deo unitur.“ Sv. Tomáš 2, II, quaest. 24, art. 4.

všechny dispozice k dobru, „*charitas est forma virtutum*“ a že tudíž jest ve šťastném stavu bezhříšnosti.¹⁾

Bohužel i dnes lze opakovati energický projev sv. Řehoře s toutéž bolestnou pravdivostí: „*Ecce mundus sacerdotibus plenus est; tamen in messe Dei rarus valde invenitur operator, quia officium quidem sacerdotale sumpsimus, sed opus officii non implemus.*“²⁾

Tot bolestná událost; jest však též i filosofie dějinných událostí, která nás přivádí ke pravé příčině vnitřnímu důvodu těchto následků: „*Horlivost jest výsledek lásky; kdo nehorlí, nemiluje.*“³⁾

Ke každému služebníkovi oltáře i dnes Vykupitel se obrací s tou otázkou, která často probouzí tolik obtížných vzpomínek na nedalekou minulost: „*Miluješ mě více nežli tito?*“⁴⁾

A ten sladký titul pastýře „*Pasiž beránky mé*“⁵⁾ uchovává jako toužnou odměnu těm z nás, kteří Mu mohou odpověděti třeba „*s bázní a třesením*“⁶⁾ přece však s jakýmsi klidem svědomí: „*Ty víš, že tě miluji.*“⁷⁾

A ti druzí, necht jsou zruční, učení, velicí v ústech lidí jak chcete budou nazváni bez milosrdenství „*zloději, lotři,*

1) Celá fráze Augustinova zní: „*Semel ergo breve praeceptum, ubi praecipitur: dilige et quod vis fas. Sive taces, dilectione taceas; sive clames, dilectione clames; sive emendes, dilectione emendes; sive parcas, dilectione parcas; radix sit intus dilectionis; non potest de ista radice, nisi bonum existere.*“ In epist. I. Joan. ad Parthos, tract. 7, c. 4 n. 8. P. L. 35, 2033. Fráze tak často citovaná „*ama et fac quod vis*“ není v tom znění ve spisech Augustina. Sv. Tomáš: „*Dokud má křestan v srdci tuto lásku, nemůže hřešiti.*“ Sv. Tomáš 2, II, quaest. 23, art. 8: „*Per charitatem ordinantur actus omnium aliarum virtutum ad ultimum finem, et secundum hoc ipsa dat formam actibus aliarum virtutum.*“

2) Homilia 17 in evang. n 3. P. L. 26, 1139.

3) Myšlenka jest sv. Augustina, ne však jeho slova.

4) Jan 21, 15. 5) Tamtéž. 6) Efes. 6, 5. 7) Jan 21, 15.

*vlti, nájemníci“!*¹⁾ Můj Bože, z jakého nevyzpytatelného úradku dopouštíš, aby tací nešťastníci ještě byli ve tvé svaté církvi?

Řekl jsem vám to — vzpomínáte si? On totiž žádá lásku; pochopíte však, že ne jakoukoliv, vlažnou, studenou, nedůvěřivou, netečnou, zistnou, nestálou . . . touto láskou se nemůže spokojiti. On žádá lásku hodnou Boha a proto dobrovolnou, horoucí, něžnou, stálou, velkodušnou, vděčnou: „*Otče, aby ta láska, kterou jsi mě miloval, byla v nich!*“²⁾ Kromě toho vyžaduje lásku činnou, neboť chce lásku upřímnou. Sv. Řehoř tvrdí, že nemiluje ten, kdo nepracuje: „*Láska k Bohu nikdy není nečinná. Koná zajiště veliké věci, je-li to láska; odmítá-li pracovati, pak to není láska.*“³⁾

Zdá se jako by nám pravil Pán Ježíš: „Knězi, jenž každodenně pozdvihuješ božskou žertvu za zpěvu jásajících andělův a dýmu kadidla, jenž odpouštíš a odsuzuješ, jenž pronikáš taje Písem a zpytuješ nejtajnější taje svědomí, pohled na ty dobré ženy, které vzadu mé svatyně tiše vysílají své modlitby, pohled na ty dítky, jež nepoznaly hříchu, pohled na ty starce, kteří zasvěcují mé službě — jako horliví dělníci najatí v poslední hodinu — západ svého hříšného života obrozeného láskou, pohled na běloskvoucí voj mně zasvěcených panen, které obklopují mé svato-stánky jako andělé čistoty a smírné oběti, pohled na nepřehledný zástup dobrovolně trpících, v nichž denně obnovuji své bolestné mučednictví a odpověz mně upřímně: Miluješ mě?“⁴⁾ — Miluješ mě více než tito? — Více než každý z nich? — Více než všichni dohromady? „*Miluješ mě více než tito?*“⁵⁾

¹⁾ Jan 10. ²⁾ Jan 17, 26.

³⁾ Homilie 30. in evang. č. 2. P. L. 26, 1221.

⁴⁾ Jan 21, 16. ⁵⁾ Jan 21, 16.

A odpověď nepřichází . . . Ubohý Ježíš! Vím to, že čeká „*cestou jsa unaven*“¹⁾ a že jest ochoten čekati dlouho . . . Čeká, protože doufá přes tolik oprávněných obav: „*Hle, stojím u dveří a tluku!*“²⁾ Jaké však pokoření v tom čekání! Uvažte jen! Tlouci a státi přede dveřmi jako cizinec, jako žebrák, kdežto by měl vstoupiti jako vítěz! Neviděti ani té nejmenší stopy věrného přátelství u těch, kteří jsou vyvolení a posvěcení vykladači jeho tužeb, veřejní představitelé jeho věčného kněžství — „*služebníci nového zákona!*“³⁾ Tak je miloval a nyní má žebrati o lásku! Nyní má vymáhati na svých tvorech poctu klanění a býti od svých přátel zamítnut . . .⁴⁾

A co bude z Jeho slávy? Vždyť přece víte, že knězi je nutno přátelství Ježíšovo nutností prostředku, aby dosáhl nejbližšího cíle všech svých činů; důvěrné spojení s Ním jest jediný začátek pravého zdaru. Aby ze všech duší rozptýlených na nesmírném poli svaté církve se mohl vytvořiti jeden ovčinec, jest především nutno, aby Pán Ježíš a Jeho sluha tvořili jen jednoho pastýře: „*Aby všichni byli jedno, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě,*“⁵⁾ řekl božský Mistr; tedy „toto důvěrné spojení života a lásky mezi nebeským Otcem a věčným Synem, učiněným člověkem, jest obraz toho spojení života a lásky, která spojuje dobrého Pastýře s vykoupenou duší“⁶⁾ Oddělte od božského Dělníka ubohý lidský nástroj a proud milosti již

1) Jan 4, 6. 2) Zjevení 3, 20. 3) 2. Kor. 3, 6.

4) Sv. Augustin. De doctrina christ. kn. 1., hl. 22. P. L. 34, 27: „Nullam vitae nostrae partem reliquit Deus quae vacare debeat . . . sed quidquid aliud diligendum venerit in animum, illuc rapiatur quo totius dilectionis impetus currit. Sic enim proximum diligens tamquam seipsum, totam dilectionem sui et ipsius refert in illam dilectionem Dei, quae nullum a se rivulum duci extra patitur.“

5) Jan 17, 21.

6) Schäfer: „Die Parabeln des Herrn“, Freiburg, Herder 1905.

neproblhá jak by měl . . . tot neplodnost služebníka, jež předchází neplodnost duší . . . „jako suché dřevo na poušti“.¹⁾

Jest tudíž nutno, aby osoba kněze byla jakýmsi novým vtělením Slova Božského: „Žije ve mně Kristus.“²⁾ jest nutno, aby kněz neznal, nehledal, nežil a nemluvil jen o Ježíši: „Sicut qui haberet librum ubi esset tota scientia, non quaereret nisi ut sciret illum librum, sic et nos non amplius quaerere debemus, nisi Christum.“³⁾

To však jest nejen možné, nýbrž pro mnohé z nás jest denní sladkou skutečností. „Když se naše srdce rozhodne, že nebude chtít jen to, co chce Srdce Boží, pak se s ním spojí takovým způsobem, že tvoří s Ním téměř jen jedno srdce.“⁴⁾

HERESE ČINNOSTI.

Ach, řekněte mi tedy, proč mnozí z našich spolubratří rádi a vědomě se zdržují daleko od svatostánku živého Boha, a když se k Němu musí přiblížiti tělem při častých úředních povinnostech, proč jejich srdce zůstává jinde . . . tam, kde tajně a žárlivě ukrývají druhý poklad? Proč tedy tolik *kroužků*, tolik schůzí, tolik konferencí, tolik shromáždění, tolik knih a novin, *kteří přece jsou naše*, tolik *sociálních týdnů*, tolik krajinských a národních kongresů, takové bohatství liturgických funkcí, tolik apoštolských podniků dosud neposkytlo náboženskému životu křesťanského lidu *celý* podíl a *úplný* prospěch, který se právem čekal?

Panuje strach vložit prst do té hluboké, rakovité rány; proto dávají přednost tolika „*memorandům*“ a tolika „*re-*

1) Ekl. 6, 3. 2) Gal. 2, 20.

3) Sv. Tomáš. Lectio 1. in ep. ad Coloss.

4) Frassinetti: „Posila zbožné duše“, 14. vyd., str. 22.

solutum“ příliš často jalovým a nezávažným . . . Ale dosti! Proč máme pokračovati v sebeklamu? „*Hlava všechna jest bolavá, srdce všechno choré . . . samá rána, modřina a otek-lina.*“¹⁾ Choroba pokračuje ve svém tajném, zkázonosném díle nedostatkem protiléku: „*jež nemá obvažku, léčení, oleje hřejivého*“.²⁾

Důvod tak velikého zla — pravý a vnitřní důvod — jest jediný a patrný: je přesunuto těžiště gravitace — osa mravního světa. Cože? Neřekl snad sv. Pavel, líče obhajobu Vykupitele, že jen On musí býti středem života duší: „*Všecko v něm stojí*“?³⁾

A nemyslete, že je to *fráze* nebo řečnická nadsázka . . . prohřešil byste se neúctou k Duchu svatému: je to theologická formule, přísná, přesná a nepopíratelná: je to *slovo Boží*. Tak jako všechno bylo stvořeno skrze věčné Slovo ve světě hmotném, tak má vše ve světě duševním v Něm svůj počátek, poslední důvod svého bytí a činnosti a vše — duše i těla — musí nutně v Něm spočívat a se hýbat. Proto v důsledku osudně nevyhnutelném každé porušení tohoto statického a dynamického zákona vesmíru nutně zvrátí podivuhodný řád Prozřetelnosti a ohrozí rovnováhu sociální . . . „*Si rivus tenuiter fluit, non est alvei culpa, sed fontis.*“⁴⁾

A pomyslete, že tyto libovolné a nerozumné urážky staly se pro mnohé návykem. Tak snadno se zapomíná na Ježíše, tak ochotně se nechává stranou „*pro hrstku ječmene a kus chleba*“.⁵⁾ Nemluví se o Něm dosti . . . Co pravím? Jest vyloučen — ne vždy teoreticky, ale tak často prakticky — docela i z určitých katolických podniků, ze života určitých povrchních kněží, které dobře znáte; a po-

¹⁾ Isaiáš 1, 6. ²⁾ Tamtéž. ³⁾ Kolos. 1, 17.

⁴⁾ Sv. Jeronym 17, dopis ad Marcum presbyt. č. 2. P. L. 23, 360.

⁵⁾ Ezechiel 13, 19.

nechá-li se Mu tam ze zvyku nebo ze slušnosti kouteček, ach, jak je Mu v něm nevolno!

Zbytečno pak mluvit o tom, jak trpí duše: „*Veškeré tvorstvo spolu stená.*“¹⁾ Může tomu býti jinak? Či nejsou duše předmětem téhož věčného tajemného předurčení s Kristem? Nejsou skutečnými údy Jeho mystického těla? Nežijí Jeho životem?²⁾

Proč bych však neměl mluvit upřímně? „*Nestydím se za evangelium!*“³⁾ Pro kolik z nás nejsladší Srdce Vykupitelovo pozbylo naprosto své přitažlivé síly! Jak často nás úplně zaujímá naše nepatrná osobnost ku škodě všeobecného dobra! Zaměstnávají nás jen naše pohodlí, náš bídný zájem, naše domnělá práva, naše malicherné záměry, naše nedůtklivost ohledně cti a snažíme se každý den více vztýčiti Bábel svého egoismu více nebo méně zakrytého, který chce oloupiti Boha o zápaly a často si činí směšné nároky na patent neomylnosti . . . „*Rouška leží na srdci jejích,*“⁴⁾ řekl by sv. Pavel. Mluví a píší jedním způsobem, žijí však bohužel způsobem jiným zapomínajíce napomenutí andělského doktora: „*Dříve život než nauka; neboť život přivádí ke vědě pravdy.*“⁵⁾

A dobrý lid ještě důvěřuje našim modlitbám: „*Pomodlete se za mě k Pánu Ježíši!*“ Ach, kéž bychom mohli alespoň upřímně říci: „*Ad intercedendum venire nequeo, quia ejus notitiam ex sedula familiaritate non habeo.*“⁶⁾

Opravdu, až dosud jsem řekl málo: Kdo by tomu ostat-

1) Řím. 8, 22. 2) Řím. 8, 29. 3) Řím. 1, 16.

4) 2. Kor. 3, 15. 5) Komentář k Mat. hl. 5.

6) Sv. Řehoř Vel. Registr. Epist. kn. 1, dopis 25. P. L. 74—469 a pokračuje pokorně: „*Quantum hoc audaciae est, quod apud Deum pro populo locum intercessoris obtineo, cui familiarem me esse, per vitae meritum non agnosco? Et valde pertimesco, ne commissa mihi plebs fidelium, reatus mei additamento depereat, cuius nunc usque delicta Dominus aequanimiter tolerabat.*“

ně mohl věřiti, kdyby nestačilo otevřítí očí a viděti to? Dospěje se až tam — „*nyní pak i s pláčem pravím*“¹⁾ — že se zanedbává modlitba . . . aby se zachránilo více duší; podkopávají se se šílenou logikou základy vnitřního života — mlčení a sebranost — aby zbylo více času k vykonání tak zvaných nepostradatelných úředních povinností; vymůže se mnohdy dispens pro ten neb onen obor kázně — docela i dispens brevře — aby se lépe mohly připravit a prohloubiti při slavnostních příležitostech apoštolské práce; pak již není času, aby se vykonaly nejzákladnější náboženské povinnosti, jejichž opomenutí by každému dobrému křestanu působilo úzkosti svědomí . . .

Sv. Vincenc Paulánský říkával: „Je to čistě a prostě živočišný život, jehož následkem jest šílená horečná činnost vedoucí osudně k neurasthenii . . .“ „*Hinc motus sine stabilitate, cursus sine perventione, labor sine requie.*“²⁾ Spěje se stále dál bláznovsky . . . bez určení cíle . . . bez oddechu . . . Můj Bože, mám tolik práce!

A s jakou energií hájíme čest a slávu Boží proti těm ubohým spolubratřím, kteří si přese vše chtějí uhájiti právo . . . modliti se půl hodiny . . . Rychle, nech svého rozjímání . . . přestaň s růžencem . . . což nevidíš, co je práce? Není pochyby: „*Horlivost domu tvého mne ztrávil!*“³⁾ V našich farách se opakuje demokratickou formou tak poučlivý rozhovor mezi člověkem a Bohem v Lazarově domě v Betanii: „*Nedbáš-li toho, že sestra má nechala mě samu sloužiti? Řekni jí tedy, at mně pomůže!*“⁴⁾ Ale Pán Ježíš se svým nebeským klidem i dnes opakuje výrok nepodléhající změně: „*Pečlivá jsi a znepokojuješ se ve mnoha věcech, ale jednoho jest zapotřebí.*“⁵⁾

1) Filip. 3, 18. 2) Albert Vel. De adhaer. Deo hl. 7.

3) Žalm 68, 10. 4) Luk. 10, 40.

5) Tamtéž 41. Také světci jsou vesměs proti nám. Slyšte sv. Cyp-

Čtu ve sv. evangeliu: „*Nebo povstanou nepraví Kristové a nepraví proroci a budou činiti zázraky a divy, aby svedli, kdyby možno bylo, i vyvolené.*“¹⁾ Rozhlédněme se kolem . . . není to líčení současné doby?

Kroužky, kapely, gramofony, dramatická představení, kinematografy, obrazy, koncerty, kongresy, komitáty noviny, konference, závody automobilistické, vyjíždky na velocipedu . . . „*rozmetány jsou kameny svaté na rozích všech ulic.*“²⁾ Prosim, řekněte mi, kdybyste tak trochu konal zpytování svědomí, ale upřímně? — Ó, zcela nemožno! Probůh, později, zítra! Nevidíte, že nevím prací kudy kam? — Řekněte: Trochu rozjímání by vám způsobilo mnoho dobra! — I jděte pryč, nemluvte mně o tom: nemám chuti, jsem unaven, zahrnut prací . . . Také já na to myslím, ale co chcete? Nemám minutky volné, rozumíte? Jindy, snad zítra, budu-li mítí kdy! „*Poslechneme tě o tom někdy jindy!*“³⁾

A přirozeně pak častěji není kdy, protože není dobré vůle . . . ; potom se dostaví nechuť k věcem duchovním . . . je to jako druhá etapa. Konečně dospěje takový kněz do tak politováníšhodného mravního stavu, že se stane příliš tvrdým zjistiti *de visu* jisté ubohosti mravní již zakořeněné a zvyk činiti pro Pána Boha co nejméně stane se jaksi *mravní nutností!* K jakým výstřednostem nepřivádí zneužití milosti?

riana: „*Ab his inquietantis saeculi turbinibus extractus, salutaris portus statione fundatus, ad coelum sacerdos oculos tollat . . . et ad Domini munus admissus, ac Deo suo mente jam proximus nihil desiderare de saeculo potest, qui saeculo maior est.*“ Ep. 1. ad Don. hl. 14. P. L. 4—220. A doctor mellifluus tvrdí: „*Quomodo in pascua divinorum educet eloquiorum gregem dominicum, pastor idiota? Sed et si doctus quidem fuerit, non sit autem bonus, verendum ne, non tam nutriat doctrina uberi, quam sterili vita noceat.*“ Sv. Bernard. Sermo 76 in Cant. č. 10. P. L. 183—1155.

¹⁾ Mar. 13, 22. ²⁾ Jerem. Nářky 4, 1. ³⁾ Skutky 17, 32.

A klidně se říká, jakoby se svatou prostotou: „*Není to konečně opustiti Boha pro Boha?*“

Tot základní omyl, politováníšhodné sofisma . . . Nevíďte? Je to možno? Tot přece jest opustiti Boha pro dábla. Ó, dábel se nebojí jistých *katolických* podniků usku-tečněných za hluku a zmatku — „*znamení a divy ke svedení*“ — a je-li třeba, je dovoluje, nás povzbuzuje, ano pomáhá . . . a pak se tomu směje: dokud nebudeme se cvičiti v důkladné ctnosti, budeme nepozorujícíe toho pracovati v jeho zájmu. Jsou to vnitřní ctnosti, které mu působí nudu: „*Humilitatem nostram non sustinet, uritur charitate nostra, mansuetudine et oboedientia cruciatur.*“¹⁾ Ostatně budovy vystavěné na písku trvají jeden den . . . jak málo je dnes těch budov, které jsou vystavěny „*na pevné skále*“! Jest to věru šílenství beze jména, chce-li kdo stavěti království Boží na jiném základě než je pravda a spravedlnost: „*Každý však hled, kterak staví na něm. Neboť nikdo nemůže položiti základ jiný mimo ten, který jest položen a tím jest Ježíš Kristus.*“²⁾

Ale alespoň je málo těch, kteří takto „rozumují“?

Je-li jich málo? „Celá legie“! Někteří — mimochodem řečeno — dospívají až tam, že podle svého přesvědčení kráčí na dobré cestě. Domnívají se ubožáci, „že tím Bohu slouží“;³⁾ kolik však jest jich „in mala fide“ a žije ve stálé, úplné a pozitivní „oposici“ vůči milosti hledajícíe — ovšem marně oslabiti a potlačiti výčitky svědomí!⁴⁾

¹⁾ Sv. Bernard. Sermo 3 in dedicat. c. 2. P. L. 183, 524.

²⁾ 1. Kor. 3, 11. ³⁾ Jan 16, 2.

⁴⁾ Sv. Augustin ve svém výkladu žalmů přirovnává tyto duše žijící v rozptýlení k manželům, kteří nechtějí domů, aby se nemusili hádat s hubatou ženou a končí takto: „*Beati qui gaudent, quando intrant in cor suum, et nihil mali ibi inveniunt! Quanto sunt miserriores, qui ad conscientiam suam redire nolunt, ne ibi litibus peccatorum evertantur! Ergo ut possis libens redire ad cor tuum,*

Bylo velmi dobře napsáno, že jsme před „heresí činnosti“: opravdu jako zevnější posvěcené způsoby, tak vnější činnost není ničím, uvažuje-li se bez obsahu božského.

Pán Ježíš poručil modliti se *vždy* — bez ustání — a zde se modlitba nekoná *nikdy* pod výmluvou, že „činnost je také modlitbou“! Tot praktické popření naší základní bídy a svatokrádežná vyluka milosti ze života lidského . . . toť politováníhodná zkáza vedoucí k děsné duševní zasloupenosti a zanechávající často mravní důsledky, jichž prostě nelze napravit. A horším jest, že tato teorie se den ze dne více šíří mezi mladým klerem — „pravdu pravím v Kristu, nelhu“ — a nepomůže-li Náš Bůh, jest neznámo, kde skončíme. Toto poblouzení špatně pochopené zbožnosti bezvýhradně odsuzuje svým klasickým perem Lev XIII., papež B. Srdce: „*Jest věru obtížno pochopiti, že ti, kteří jsou napojeni křestanskou moudrostí, mohou dávatí přednost ctnostem přirozeným před nadpřirozenými a připisovati jim větší účinnost a plodnost. Či snad přirozenost obohacená milostí bude slabší než kdyby jí byly ponechány jen její síly?*“¹⁾

emunda illud . . . intra in cor tuum et gaudebis tibi.“ In Ps. 33. n. 8. P. L. 36, 312. Je to stará nemoc podle sv. Řehoře: „Cum mens foras per insolentem curam trahitur, a timoris intimi soliditate vacuatur; fit in exteriorum dispositione sollicita, et sui solummodo ignara; scit multa cogitare, se nesciens. Nam cum plus quam necesse est se exterioribus implicat, quasi occupata in itinere, obliviscitur quo tendebat, ita ut a studio suae inquisitionis aliena, ne ipsa quidem quae patitur damna consideret, et per quanta delinquat, ignoret.“ Reg. Past. p. 1, c. 4.

¹⁾ List „Testem benevolentiae“ ad Episc. Baltimor. z 22. ledna 1899. Výrok „herese činnosti“ se přičítá kard. Mermillodovi. Jako pomůcka k výchově katolické mládeže slouží klasické dílo: „Méthode de direction des oeuvres de jeunesse“ z pera vynikajícího vychovatele kanovníka J. Timon Davida (1823—1891). Kolika mladým kněžím by toto dílo otevřelo oči a změnilo zcela jejich výchov-

Svatý Tomáš píše: „*Pošetilým jest tvrzení, že stává se méně vhodným k vykonávání duchovních povinností ten, kdo ve svatosti činí pokroky.*“¹⁾

Nemíním vždy *a priori* vylučovati dobrý úmysl, který může na čas omluviti smrtelný hřích; nepanuje mínění, že někdy je dovoleno ustoupiti i před základními pravdami víry a uvésti v platnost mezi mladými studenty nebo dělníky morálku nejasně deistickou, aby bloudící byli přivedeni k pravdě? Ale i takové vedení osudné a často zřejmě pohoršlivé bylo odsouzeno velikým papežem, když tak se nerozmnožuje, nýbrž zmenšuje počet pravých katolíků — a již to jest opravdu veliké zlo. Hůře však ohledně těch, kteří jsou mimo církev, poněvadž její kázeň sledávají příliš přísnou: „*At se vrátí . . . všichni at se vrátí,*“ tak volal, „*ne však jinou cestou než tou, kterou sám Kristus ukázal.*“²⁾

Ach, kdybychom využítkovali naučení evangelia, nemusil by se oplakávati všecken tento modernismus *mravní, právní, sociální, asketický, filosofický, theologický, apologetický, kritický, historický, politický, reformní*, který zamořil lid Páně, poskvřňuje čistotu jeho víry a seslabuje sílu jeho nesmrtelných nadějí, když dokonce někteří z těch, kteří by měli býti učiteli pravdy, „dávají se zmítati každým větrem učení skrze podvod lidský a lstivost směřující ke provedení bludu“³⁾ a neopatrně oslepeni svůdným zjevem modernismu *literárního* — jenž jest pozlaceným štítkem zakrývajícím nezdravé „speciality“ modernismu *dogmatického* — dospívají . . . třebaš v dobrém úmyslu . . . a pro čest a slávu Boží k takové zvrácenosti sklonů, praktického

nou taktiku, která až dosud byla snad hodna výroku sv. Augustina: „*Magnae vires et cursus celerrimus . . . sed praeter viam.*“ Aug. in ps. 31, 4. P. L. 36, 259.

¹⁾ 2, II, quaest. 187, art. 1. ²⁾ Citov. list. ³⁾ Efes. 4, 14.

života, sociální akce, umění a literatury, že od kořenů podřívají strom víry a znemožňují, aby přinášel spásnosné ovoce.¹⁾

Ostatně jest faktem nepopíratelným: Všichni známe tyto duše „*zasvěcené*“, které již nedovedou mluvití řečí Ježíšovou; hovory o NĚm stávají se vždy řidšími, chladnějšími podobajíce se spíše diplomatické konferenci, než projevu srdce . . . jsou plny činnosti a prázdný Boha . . . I lid, jemuž při vši drsnosti neschází dobrý úsudek, již nevidí na jejich čele aureolu božství, která si vynucuje úctu a vážnost . . ., a zatím víra, která je v nás „*záčátkem života věčného*“²⁾ má jen slabé záchvěvy hasnoucího plamínku a zatím i dobré skutky — protože pokazené od kořene a připojeny ke značnému počtu dobrovolných vin — spolupůsobí strašnou logikou — „*miris, sed veris modis*“ ku zmenšení horlivé lásky.³⁾

1) Srov. Pius XI. v encykl. : „*Ubi arcano Dei*“ z 23. prosince 1922.

2) Sv. Tomáš: *De veritate quaest. 14, art. 2.*

3) V řádu přirozeném „*si intentio actus proportionaliter aequetur intentioni habitus, vel etiam superexcedat, quilibet actus vel auget habitum, vel disponit ad augmentum ipsius . . . Si vero intensio actus proportionaliter deficiat ab intensione habitus, talis actus non disponit ad augmentum habitus, sed magis ad diminutionem ipsius.*“ Sv. Tomáš I, II, *quaest. 52, art. 3.*

Ale rozpoležení vlité — jako láska — se netvoří a nezesilují opakováním, nýbrž rozmnožují se, kdykoliv nový čin si zaslouží od Boha rozmnožení odpovídajícího rozpoležení a to se uskutečňuje *per se*, byť i nový úkon byl méně silný.

Tak tedy, nerozmnožuje-li se láska přímou opětováním konů a neumenšuje-li se nekonáním jich nebo všedním hříchem — zůstává přec pravdou, že nedokonalé úkony lásky — *actus remissi* — směřují k tomu, že zmenšují horlivost duše a to nepřímou, „*indirecte removendo prohibens*“ (I, II, q. 88, art. 3), neboť označují, že spolupůsobení s milostí Boží se zmenšilo a zmenšila se i bdělost, následkem čehož duše jest slabší v boji s pokušením. Také tyto kony *per se* zaslouhují rozmnožení rozpoležení (*habitus*) lásky, ale to rozmnožení může býti nedostatečným k současným potřebám

A hle závěry sylogismu: „*Nos pereunti populo auctores mortis existimus, qui esse debuimus duces ad vitam.*“¹⁾

CESTY K NÁVRATU.

Vidíš nyní propast, která se otvírá pod tvýma nohama? „*En quo tradere te habent hae occupationes maledictae, si tamen pergis, ut coepisti, ita dare te totum aliis, nihil tui tibi relinquens . . . Perdis tempus . . . in his stulto labore consumeris, quae non sunt nisi afflictio spiritus, evisceratio mentis, evacuatio gratiae.*“²⁾

Jest to sv. Bernard, který s takovou upřímností píše slavnému papeži! Proto budeš právem zvědav poznati, jaké byly ty „*occupationes maledictae*“, jež tvořily nebezpečí tak veliké pro duši papeže, jehož dějiny oslavily velikolepou apologií? Nuže — věřil bys — nejednalo se o nic více a o nic méně, než o správu celé církve! Ano! „*Occupationes maledictae*“ jsou i námahy apoštolské, odvádějí-li duši od dokonalosti, neboť jest psáno: „*Neboť co prospěje člověku, by celý svět získal*“ — lhostejno zda pro sebe či pro Pána Ježíše — „*ale na své duši škodu trpěl?*“³⁾

duše a k aktuálním požadavkům Boha. (2, II, q. 24, art. 6 a 10.) Srov. i Garrigou-Lagrange O. P.: „*Perfection chrétienne et contemplation*“, Paris, Lethielleux, 4. vyd. 1925.

¹⁾ Sv. Řehoř V. Homilia 17 in evang. n. 16. P. L. 56, p. 1147. Jest přirozeno, že říkal-li veliký Augustin Pánu Ježíši: „*Amando te, plus faciamus quam jubes*“ (Sermo 161 c, 11. P. L. 38, p. 884), nemilujeme-li dosti Pána, činíme méně než On přikazuje, t. j. žijeme v opozici k Jeho vůli a tudíž ve hříchu alespoň všedním. Viz i moudrá nařízení Kongregace konsistorní proti nešvaru starému v církvi, že totiž „*kazatelé nežijí jak chce Pán Bůh*“. Tato nařízení z 28. června 1917 vyšla po encyklice „*Humani generis Redemptionem*“ z 15. června 1917, jednajíc o kázání slova Božského. List tento byl vydán v den Srdce Páně. ²⁾ S. Bern. De consideratione l. 1, c. 2. P. L. 182, 731.

³⁾ Mat. 16, 26.

Je-li ještě čas odpomoci tak osudným důsledkům, jest logicky nutným vrátiti se k počátkům. Upadli jsme do naturalismu: uznejme to moudře a hned vzlétněme v aeroplánu lásky k nadpřirozenu. „*Disce quod doceas*,“ ti praviím se sv. Jeronýmem, „*ut possis exhortari in doctrina sana*.“¹⁾ Proč bychom zatvrzele sledovali své šlené systémy? Proč bychom pokračovali v popírání poznané pravdy? „Pravý mravní pokrok,“ učil Guizot, „záleží v tom, abychom se vrátili na pravou cestu, když nás svědomí upozorňuje, že jsme ji opustili.“

Ó ano, každý z nás se vrať k ohnisku vnitřního života, vrať se konečně s pokorou a lítostí k nejsladšímu Srdci Ježíšovu, „*ut qui ad vetustatem vitae per societatem saecularium ducitur, ad amorem semper spiritualis patriae, compunctionis adspiratione removetur*.“²⁾ Jen v oné výhni láskou planoucí budeme moci přetaviti svůj ubohý život, jen v té hlubině všech ctností, v tomto nevyčerpatelném prameni vší dokonalosti budeme moci osvěžiti své síly sešlabené a vyčerpané nesprávně pochopenou činností: „*Aby víru v tebe, kterou vyznává náš jazyk, také život mravy hlásal!*“³⁾

Kněz jest apoštolem. Ano, toť pravda! „*Běda mně, nebudu-li kázati!*“⁴⁾ Ale kněz nemůže a nesmí zapomenouti, že mimo vnější, hlučný apoštolát kázání, katechismu, zpovídaní, tisku, katolické propagandy, jest ještě jiné nesmírné pole, otevřené duším dobré vůle, totiž skrytý a mlčenlivý apoštolát života v ústraní, dobrého příkladu, stálé a vroucí

1) S. Hieron. ep. 52 ad Nepolian. n. 7. P. L. 22, 533.

2) S. Greg. M. Reg. Pastor. 2 pars, c. 11. P. L. 77, 48.

3) Brev. Rom. Oratio in festo SS. Innocentium.

4) 1. Kor. 9, 16. „In Ecclesiae ordine constituti in hoc positi sunt (Sacerdotes), ut Deum representent non solum secundum quod in se est, sed secundum quod aliis influit.“ (S. Th. Suppl. 3. p. q. 34, art. 1.)

modlitby, utrpení, sebezáporu, dobrovolného usmiřování, umrtvování v různých mnohých svých způsobách. Když tento druhý apoštolát je odloučen od prvního, je *naprosto nemožno líbiti se Bohu*. Kdo se chce státi svatým a posvětiteltem jiných, musí se opojiti tou láskou, kterou člověk lne k Bohu, jako ke svému poslednímu cíli s něžnou náklonností a žije jen pro Něho.¹⁾ „*Učiň tedy Kristu místo,*“ praví Následování Krista, „*ale všemu jménu zamez přístup.*“²⁾

Otevřme Mu tedy svou duši, neboť jak v řádu milosti, tak v řádu přirozenosti Slovo sdílící v Nejsv. Srdci jako na trůnu lásky jest jediným počátkem trvalé existence: „*Všecky věci povstaly skrze ně . . . v něm byl život a ten Život byl světlem lidí.*“³⁾

Vratme se k B. Srdci! Neúnavně to bude opakovati: Ono musí býti zdrojem všeho apoštolátu, nemá-li se státi neužitečným a škodlivým, neboť jen On může a chce nám uděliti ducha kněžského, bez něhož málo znamená svaté nezrušitelné znamení, veliké nadání, zákonité poslání. „*Každá duše, která se povznáší,*“ praví Newmann, „*zdvihá s sebou svět.*“ Ale jaksi možno jen představití pravé povznesení k nekonečnu bez pevného základu vnitřního života?

Bylo napsáno o slavném křesťanském řečníkovi, který po deset let byl ozdobou nejslavnější kazatelny světa jasmem své strhující a dobývající výmluvnosti: „*On byl vtělenou ctností, která kázala pravdu . . . myslil jen na duše a působil, že duše myslyly na Boha; srdce vždy Bohu, pohled vždy k nebi.*“⁴⁾

1) „*Charitas proprie facit tendere in Deum, uniendo affectum hominis Deo, ut scilicet homo non sibi vivat, sed Deo.*“ S. Th. 2. II, q. 17, art. 6. 2) Kn. 2, hl. 1. 3) Jan 1, 3—4.

4) P. de Poulevoy: „*Život P. Xavera Ravignana*“, Paris, Douniol, 1860, I., str. 220. Nezapomenutelným je způsob, plný zbožnosti, jímž dělal tento muž kříž před kázáním.

Podivuhodná pochvala! Kéž by se mohla opakovati o každém apoštolu! Opravdu, o kolika řečnících, pastýřích duší, představených ústavů, ředitelích sociálních podniků by se mohl tvrditi opak! Oni jednají a pší a mluví a radí a rozhodují neotázavše se napřed Boha Israele podobni některým starým prorokům, na které útočí Písmo svaté: „*Protože prorokovali lež.*“¹⁾

Sv. Augustin upozornil: „Co pomůže obratnost, pečlivost a odvaha, co diplomy a zkušenost námořníku, když ztratil kompas a neví, kam pluje?“ „*Nonne iste, quanto sibi videtur in navi gubernanda agilior et efficacior, tanto periculosius eam sic gubernat, ut ad naufragium properando perducatur? Talis est et qui optime currit praeter viam.*“²⁾

Vzpomínáš si? „*Čím více toho víš a čím lépe všechno znáš,*“ praví spisovatel Následování Krista, „*tím přísněji budeš souzen, nebudeš-li právě proto tím světější také živ.*“³⁾ Nelze popřati: Ty kážeš, pracuješ, namáháš se! A když potom při vši té námaze mravy se nelepší a duše se neobracejí, utěšuješ se slovy: „Konečně, hůře je pro ně! Já přece konám svou povinnost!“ Rci mi důvěrně: „Konáš opravdu svou povinnost?“ Jestli ano, nepyšni se: konati to, co jest tvou povinností, jest „*minimum*“ požadované od každého dělníka . . . Kdybys však náhodou — chci říci spíše ze zvyku — vyčerpav všechny prostředky lidské, abys pohnul rozumem a obměkčil srdce, opomenul prostředky božské, nebo užívaje někdy také prostředků nadpřirozených — odvážených na lékárnických vážkách — opomenul bráti útočiště k B. Srdci a kázati o Něm tvému lidu všude a stále — věř mně a věř i svaté církvi, na jejíž výzvu to pravím: „*Dosud jsi nesplnil své povinnosti: Pán Ježíš není s tebou spokojen!*“

¹⁾ Jerem. V. 31, 27, 10.

²⁾ Enarr. in Ps. 31, n. 4. P. L. 36, 260. ³⁾ Kn. 1, hl. 2.

Čím dále tě odvedly s pravé cesty katolického apoštolátu domnělé potřeby sociální akce, tím delší bude cesta k návratu; nesmíš tedy ztráceti času. Nalézám ve spisech svaté Markety Marie slova: „Běda oněm duším, jež zůstávají pokryty špínou a jsou stále trápeny žízní u pramene živých vod, poněvadž již nikdy nebudou obmyty, ani napojeny!¹⁾ Ať neplatí o nás, kteří již tolik roků zastáváme nejvznešenější a nejzáslužnější úřad, slova Kristova: „*Nevíte, čího ducha jste.*“²⁾

Konečně, co hledáte, dělníci evangelia? Co vás vábí? Věda? V Srdci Ježíšově jsou ukryty a nahromaděny všechny poklady moudrosti Boží, všechny výtečnosti genia „*přenesmírné bohatství*“.³⁾ Máme-li Ježíše, nezbyvá nic, co bychom měli ještě poznati: „*Nobis curiositate opus non est post Christum Jesum, nec inquisitione post evangelium.*“⁴⁾

¶ Po čem toužíte? Co vám schází? Horlivost o spásu duší? B. Srdce je Králem a středem všech srdcí: „*Bohat ke všem, kteří ho vzývají.*“⁵⁾ On jest pln dobroty a něžnosti „*bohat jsa v milosrdenství*“.⁶⁾ Snad jsou to nemocní, jimž vzpomínka na minulé a přítomné poklesky ztrpčuje poslední dny života? Přiveďte je k B. Srdci! Ono je spásou všech v ně doufajících: „*Jest nám učiněn od Boha moudrostí, spravedlností a posvěcením i vykoupením.*“⁷⁾ On chtěl okusiti hrůzy agonie a bolestnou opuštěnost při smrti; tak stal se posilou umírajících a branou do ráje: „*Proto také může dokonale spasiti ty, kteří přistupují k Bohu skrze něho.*“⁸⁾

Ve všech bolestných okolnostech života, ve mnohonásobných potřebách vašeho úřadu, v nesčetných a stále

1) Vie et oeuvres I., 159. 2) Luk. 9, 55. 3) Efes. 2, 7.

4) Tertull. De praescript. c. 7, P. L. 2, 20.

5) Řím. 10, 12. 6) Efes. 2, 4. 7) 1. Kor. 1, 30. 8) Žid. 7, 25.

nových bídách tělesných i duševních utíkejte se jen k Němu, jenž jest Vykupitelem všech a nejvyšším Knězem: i kdyby se jednalo o zatvrzelé hříšníky ve zlém a odmítající každé napomenutí, každou péči, každé jednání . . . i pro tyto již čtyři dny mrtvé stal se Ježíš smírnou obětí: „*Neřekl jsem tobě, že budeš-li věřiti, užříš slávu Boží?*“¹⁾

V obavách, v úzkostech, v nesnázích existence, ve mnohých starostech pro budoucnost, v hodinách temného zoufalství . . . ke komu půjdete? „*Omnia habemus in Christo . . . et omnia Christus est nobis. Si vulnus currare desideras, medicus est; si febris aestuas, fons est; si gravaris iniquitate, justitia est; si auxilio indiges, virtus est; si mortem times, vita est; si coelum desideras, via est; si tenebras fugis, lex est; si cibum quaeris, alimentum est. Gustate igitur et videte, quoniam suavis est Dominus; beatus vir, qui sperat in eo.*“²⁾

REGNUM DEI INTRA VOS EST.

Jménem naším napsal apoštol: „*My však máme mysl Kristovu.*“³⁾ Ale budeme moci říci, že smýšlíme jako božský Mistr, jestliže nebeské věci jsou naší poslední starostí? „*Quomodo enim perfecte diligis . . . si in summorum desiderio ad superna non raperis?*“⁴⁾ Jsme přesvědčeni opravdu, že chápeme přání a zájmy Ježíšovy? Proč tedy nám vyluzuje úsměv tak závažný výrok sv. Jana z Kříže: „*Nejmenší úkon čisté lásky má větší cenu v očích Božích a znamená větší prospěch pro církev svatou, než všechny jiné práce dohromady?*“⁵⁾

¹⁾ Jan 11, 40.

²⁾ S. Ambros. De virginitate c. 16 n. 99. P. L. 16, 291.

³⁾ 1. Kor. 2, 16.

⁴⁾ S. Bern. De inter. domo c. 40 n. 84. P. L. 184, 550.

⁵⁾ Cantic. spirit., str. 27. Jedná se patrně o úkon čisté lásky, srovnáný se zevnějšími úkony, vykonanými s méně vroucí láskou,

Jsouce živými údy věčného Kněze¹⁾ máme jako pudem pochopiti Jeho záliby, které hrdinové křestanští tak důkladně vyložili. Proč tedy odmítáme rozhořčeně jako nějaké poblouzení myšlenku blahoslaveného Eymarda: „Jediný projev lásky více oslaví Pána Ježíše, než všechen apoštolát světa dohromady?“²⁾

Bylo tolik napsáno od katolů i od racionalistů, aby byla prozkoumána ta podivuhodná hlubina dokonalostí, kterou tvoří psychologie světců! A přece: tajemství jejich velikosti, příčina jejich zázračné činnosti, důvod ovládající všechny jejich činy, byl jeden a velmi prostý: „*Miloval mnoho!*“³⁾ Ostatně i v životě prostých věřících dosud láska k Bohu jest znamením rozlišujícím zavržené od vyvolených, předzvěděné od předurčených: „*Signent se omnes signo crucis Christi, respondeant omnes: Amen, cantent omnes: Alleluja . . . non discernuntur filii Dei a filiis diaboli, sine charitate . . . Haec est margarita pretiosa, sine*

nebo bez ní. Světec pokračuje: „Lidé zachvácení horečkou činnosti přesvědčení, že převrátí svět kázáními a vnějšími skutky, at jen chvilku přemýšlí a jistě pochopí . . . že by byli mnohem užitečnější církvi a milejší Bohu . . . kdyby polovinu svého času věnovali modlitbě . . . Bez modlitby vše končí hlukem . . . vykoná se něco více než nic, často však vůbec nic a také ještě zlo.“ Haec meditare! Tato slova neznamenaají, že povolání k apoštolské činnosti per se jest vážným nebezpečím, nebo blízkou příležitostí ke hříchu. Pravý opak! Každý apoštolsky činný kněz, jenž odpovídá záměrům Božím a užívá obyčejných prostředků opatrnosti, musí doufati, že obdrží „*gratiam status*“, jež učiní rozptýlení méně pravděpodobným. Sv. Marketa Maria psala svému bratru faráři: „Nemyslete, že pracuje na spáse duší Vaší peči svěřených, s větší obtíží docílíte svého posvěcení. Vždyt proto, že se jimi zabýváte, zasloužíte si od božské dobroty více pomoci, abyste s menším nebezpečím pracovali na své spáse.“ Vie et oeuvres, 67 dopis bratru faráři, II, 127.

¹⁾ Srov. Sv. Aug. O městě Božím, kn. 20, hl. 10.

²⁾ Poznámky z jeho deníku. Tesnière: „Život bl. Eymarda“.

³⁾ Luk. 7, 47.

qua nihil prodest quodcumque habueris, quam si solam habeas sufficit tibi.“¹⁾

„*Cil všech lidských činů a afektů jest milování Boha.*“²⁾ Konejte všecko z lásky, v lásce, pro lásku, neboť láska dává zásluhu každému činu!“³⁾ Znáte důvod, proč dnes „Láska je málo milována?“ Až dosud amerikanismus a náboženský modernismus s neuctivým a nerozvážným pohrdáním tak zvaných „pasivních ctností“ v praxi čítají nejednoho ctitele mezi služebníky svatyně, kteří vycházejíce na neštěstí z úplně pohanského pojmu života — „*doctores humilium, duces superbiae*“⁴⁾ — jsou zřejmě mnohem více pečliví o záležitosti časné než o záhady věčnosti: „*Vyznávají, že Boha znají, skutky však ho zapírají*“⁵⁾ a ubožáci oklamání dávají před modlitbou, sebraností myslí, meditací, láskou, poslušností, čistotou, pokorou — přednost hluku, hřmotu, zmatku, rozčilení, neklidu zapomínajíce, že Pán Ježíš chce, abychom se učili od Něho — ne tvořiti světy a křsiti mrtvé, nýbrž učiniti *své srdce tichým a pokorným* jako jest Jeho Srdce.⁶⁾ Zapomínají, že není křesťanským skláněti se a léčiti rány tělesné a duševní, nechť-li v nich uznati stigmata Oběti božské; zapomínají, že studium i té nejsušší these bohovědecké může a má se oživit u ohně nekonečné lásky. Vždyť studium podle sv. Augustina má býti „pozornost obrácená k věčnému světlu a přilnutí srdcem k Tomu, který je sama pravda.“⁷⁾ Zapomínají, že Pán Ježíš nedovoluje lidstvu, aby „laicisovalo“ podle rozmaru evangelium, poněvadž On naopak chce zbožniti svým evangeliem lidstvo.

1) Sv. August. in ep. Joannis ad Parthos, tr. 5, c. 3 n. 7. P. L. 35, 2016. 2) S. Thom. 2, II, q. 27, art. 6.

3) S. Marg. Marie: Vie et oeuvres, avis 42, II, 423.

4) S. Greg. Reg. ep. l. 5, ep. 20. P. L. 77, 745.

5) Tit. 1, 16. 6) Mat. 11, 29.

7) Citát z Bossueta „Oeuvres“ vol. 9, 84.

Bojujme tedy s nadšením ty svaté boje! Tot naše svatá povinnost, tot naše vznešené poslání! Pokládejme však za jisté, že budeme vždy poraženi, nepomůže-li nám Ježíš k vítězství a nejvíce pokořující porážkou bude: odmítnutí Jeho B. Srdcem; aby nás tedy Pán Ježíš uznal za své, musíme býti s Ním spojeni: „*Jestliže však někdo nemá Ducha Kristova, ten není jeho.*“¹⁾

1) Řím. 8, 9. Slyš nauku andělského doktora: „Charitas est perfecta, quando diligit quantum potest.“ 2, II, q. 24, art. 8. Jak vznešený to ideál. Láska rozmnožuje milost a milost lásku: čím více milujeme, tím schopnějšími jsme k lásce . . . Jaký stupeň lásky bude u svatého kněze? Sv. Tomáš udává dva stupně lásky, předpokládající dokonalost víc než obyčejnou: První stupeň: „Quod totum cor hominis actualiter semper feratur in Deum“ — to bude možno v ráji. Druhý stupeň: „Quod homo studium suum deputet ad vacandum Deo in rebus divinis, praetermissis aliis, nisi quantum necessitas praesentis vitae requirit.“ Co tomu říkáš? Žádal by Pán mnoho od nás — svých sluhů — žádaje takovou lásku? A jest ještě třetí stupeň toho, totiž „qui habitualiter totum cor suum ponat in Deo, ita ut nihil cogitet aut velit, quod divinae dilectioni sit contrarium“. Snad je to jen těžko proveditelný sen? A přece, uvaž! Sv. Tomáš dí, že tento stupeň je nejvyšší a pod ním jest jen hřích „haec est perfectio communis, omnibus charitatem habentibus“ (q. 44, art. 4 ad 2). Řekneš: Tedy nikdy nesmím se dopustiti ani všedního hříchu? Ne; byl by to ideál — ale nevyžaduje se. Co se žádá, jest, abys nemiloval vlažnost, která je těžkým hříchem u sluhy oltáře již sama sebou, pak pro svatost stavu, pro následky, pro pohoršení, které dává, pro povinnosti úřední, které vydává v šanc, pro duše, které zanedbává a ničí, pro tresty, kterých zasluhuje, pro milosti, kterých kněze zbavuje, pro kletby, které svolává na pastýře a stádo (quaest. 24, art. 9). Nebudu pokračovat; končím výrokem sv. Jeronyma: „Vehementer Ecclesiam Dei destruit, meliores esse laicos quam clericos.“ Super illud ad Titum: Nemo te condemnat. P. L. 26, 590.

BOŽSKÝ VZOR.

Proč tedy taková vzpurnost, že nechceme žít ve spojení se Srdcem Páně? Či nevíme, že Ono jest nejdokonalejší ze stvořených věcí „*hvězda jasná a jitřní*“¹⁾; jest „*drahoccennou perlou*“ evangelia²⁾, nejúčinnějším znakem nekonečné lásky, nejvznešenějším ideálem všeliké krásy a dokonalosti, zdrojem všech milostí, sídlem všech radostí, tajemstvím vši svatosti, posledním důvodem a nejvhodnějším nástrojem každého apoštolátu, blažeností svatých, předmětem obdivu andělů, kouzlem stvoření? Není Ono — beze všech metafor — Srdcem samého Boha a tedy tím, co jest nejvíce lidským a nejvíce božským v osobě Vykupitelově? Ach, kdybychom znali lépe Ježíše, znali bychom beze vši pochyby i lépe Jeho Srdce!

Poněvadž jest obrazem neviditelného Boha a zrcadlem Jeho dobroty beze vši poskvrny, září slávy Otce a pečetí Jeho podstaty, moudrostí a silou Nejvyššího, chová v sobě plnost božského života: jsa prvorozený mezi všemi tvory, jest nejkrásnějším ze synů lidských „*ponížený na krátko pod anděly*“ a zároveň „*přednější nad anděly*“.³⁾

Poněvadž jest jediným Prostředníkem mezi nebem a zemí, vynikajícím, ano nejvyšším Vykupitelem, Knězem na věky a Pastýřem všech pastýřů, Andělem veliké rady a milovaným Ženichem církve, základním Kamenem mystického chrámu Božího a Králem pokoje — jest Světlem pohanův a Slávou svého lidu: jest plným právem Pánem a Středem všehomíra, v Jehož jménu sklání třesoucí se koleno nebe, země i peklo. Poněvadž jest všemocným a universálním Lékařem těl i duší, Potěšitelem zarmoucených, Útočištěm hříšníků, Útulkem unavených, Učitelem pravdy, živým Chlebem sestoupeným s nebe . . . jsou

¹⁾ Zjevení 22, 16. ²⁾ Mat. 13, 46. ³⁾ Žid. 2, 9 a 1, 4.

Jeho činy síla a moc, jest Jeho přirozenost vtělená dobrota a krása. Jen On má slova života věčného ano . . . jen On jest podstatně Cesta a Pravda, Život a Vzkříšení.

Poněvadž jest Přítelem pokorných a malých, Soudcem živých a mrtvých, Mučedníkem svého učení, jest jediný Věrný a Pravý. „Jest tedy Bůh, jenž objímá svět a svět se vrhá do náručí Božího.“¹⁾

A je-li pravdou, „že Otec nebeský musil Vtělenému Slovu dáti všechny výsady a všechnu slávu, kterou může snést přirozenost lidská“,²⁾ kdo může popsati toto podivuhodné tělo, veledílo všemocné lásky, „nejdokonalejší, protože vytvořeno zázrakem“,³⁾ tělo zářící, neposkvřené, oceán dokonalostí, spiaté s Bohem tak něžným, nadlidským, věčným a nerozlučným objetím, že s Ním tvoří jen jednu osobu? . . . A což ta poklonyhodná duše, obdařená všemi ctnostmi přiměřenými velikosti Vtěleného Slova, ta duše — ideální vzor světa duchů — jež žije ve stálém, bezprostředním styku s osobou Boha, jenž je zdrojem vši milosti a krásy? . . . Tato jedinečná a vznešená bytost všeho stvoření, pravý Bůh a pravý člověk, milý Pánu a nekonečně Jím milovaný, předmět veškeré Jeho záliby — „ne posvěcením náhodným nebo omezeným udělením (vlitím) stvořené milosti, nýbrž podstatným posvěcením božství“⁴⁾ . . . tato bytost svatá svatostí vrozenou, s ničím nesrovnatelnou, neohraničenou, dokonalou, úplnou a věčnou . . . bytost plná milosti a pravdy, obohacená všemi dokonalostmi viditelného světa a ozdobená vším bohatstvím světa nadpřirozeného . . . tato bytost

¹⁾ Msgre. Gay: Život a ctnosti křesťanské. Paříž, Audin 1883, I., 136. ²⁾ Monsabré: Katolické dogma.

³⁾ S. Thomas III. pars, quaest. 46, art. 6.

⁴⁾ Srovnej Hugon O. P.: Tajemství vtělení. Paříž, Téqui 1925, 2. díl, hl. 3.

svatá a posvěcující, jež byla a zůstává fysickým nástrojem stále živým a věčně činným milosti a slávy... Hlava církve a lidstva, velkodušný rozdělovatel darů Božích „jako příčina mravní pro svou zásluhu a dostiučinění, jako příčina fysická pro účinnost nástrojnou stále působící.“¹⁾

Podle Alberta Velikého znáti Ho a milovati jest „*praeambulum et initium vitae aeternae.*“²⁾ Ale znáti Ho a milovati jest rovněž vznešený cíl života pozemského, neboť od toho dne, v němž „*factus est Deus homo, ut homo fieret Deus*“³⁾ jest toto tajemství milosrdenství Božského nutným středem všech tužeb a vznětů lidstva: „*Totius mundi una vox, Christus est.*“⁴⁾

Nuže, nemá snad Srdce Páně účast na všech dokonalostech, na všech tajemstvích, která činí osobu Kristovu vznešenou a úctyhodnou? Není toto Srdce „nesmírným mořem světla, lásky, svatosti, duchovního bohatství, jež se rozlévá do celého mystického těla církve?“⁵⁾

Jak to tedy přijde, že toto tak podivuhodné Srdce okouzluje ráj a obšťasňuje i ty, kteří mají na zemi posláni plakati a trpěti, se stává duchu některého kněze nechutným, lhostejným? Jsou věru naše oči nemocny a bojí se slunce „*in oculos lippos, quasi tela aspera iaculatur.*“⁶⁾ Hlodá v našem nitru skutečná duchovní tuberkulóza; jako poškozené nádoby necháváme unikati mystickou vůni božské lásky: „*Pleni rimarum, effundimur undique.*“⁷⁾

1) Hugon tamtéž 4. díl, hl. 1 a 5.

2) De adhaerendo Deo cap. IV.

3) S. August. Sermo 128, P. L. 39, 1997.

4) S. Hieronymus ep. 60. ad Heliodor. P. L. 22, 592.

5) Borgo S. J. Novena k Srdci Páně den 6.

6) S. Aug. Enarr. in Ps. 72 n. 2. P. L. 36, 919.

7) S. Bernard. Sermo in Domin. infra od. Assumpt. B. M. V. P. L. 183, 435. Je to myšlenka Terenciova: Eunuc. Act. 1, scena 2, vers 25: „Plenus rimarum sum, hac atque illac perfluo.“

Dovolíte, abych i dále byl upřímným? Nestačí dobročinné loterie a hudební kapely, nestačí kouzelné svítilny a kolující knihovny, nestačí občerstvení a hostiny, sportovní závody a večery v divadle k tomu, aby svět byl vrácen Kristu. Svätý Augustin učil: „*Deus non colitur, nisi amando*“;¹⁾ a denní zkušenost dokazuje, že nejsou Bohem požehnány vnější práce, nevedou-li k Němu pomocí rozmachu vnitřního života.“²⁾

„Hluk činí málo dobra a dobro činí málo hluku,“ píše výtečně — nevím kde — P. Chautard, „a v tolika změnách které jdou za sebou a mizí jako na divadle, jediný život, který má cenu, jest království Boží v nás.“

Mysleme vážně na tyto zásady poučení smutnou zkušeností tolika jiných, o kterých se uboze mluvilo jako o skandálních trosečnících . . . „*řikajíce, že jsou moudří, stali se pošetilci*“.³⁾

Nepopírám, že ten, kdo nepracuje jen pro Pána Boha, může obdržeti věrlý potlesk zahalečů, kteří žijí pro novoty . . ., že může dosíci i vavřínových věncův a vyznamenání — „*klamný stín slavného jména*“⁴⁾ . . . ale tyto úspěchy budou nicotné a pomíjející: „*Vana laetitia fragiliter splendida, cui timeatur horribilius, ne repente frangatur*“;⁵⁾ bude to pozemská odměna, která by mohla zabráti místo odměně věčné . . . „*vzali odplatu svou*“.⁶⁾

1) „*Pietas cultus Dei est, nec colitur ille nisi amando*.“ Ep. 140, al. 120 ad Honoratum de gratia N. Test. P. L. 33, 557.

2) Hipponský doktor učí uvéstí v rovnováhu práci a modlitbu, aby se předešlo výstřednostem škodlivým duši: „*Otium sanctum (rozjímání) quaerit charitas veritatis (láska k Bohu), negotium iustum suscipit necessitas charitatis (potřeby duší) . . . sed nec sic omni modo delectatio veritatis deserenda est, ne subtrahatur illa suavitas, et opprimat ista necessitas*.“ De civ. Dei lib. 19, c. 19. „*Otium*“ u Římanů byl oddech po námaze. 3) Řím 1, 22.

4) Násled. Krista, kn. 3, hl. 24.

5) Sv. August. De civ. Dei lib. 4, c. 3. 6) Mat. 6, 2.

APOŠTOLÁT SRDCE PÁNĚ.

Ó kněží, vím dobře, že jsme jen stín snu, holé nic, nepatrné peříčko zmítané větrem, pískové zrnko ztracené v poušti života . . . Řekněte však: Nejsme vzdor tak veliké základní nicoty účastni věčného kněžství Ježíše Krista? Nejsme pověřenými sluhy Jeho lásky, vykladači té všemohoucí lásky, která čeká a odpouští, chrání a obnovuje, očišťuje a zachraňuje? Proč, proč tedy s umíněností hledáme prostředků proti zlům dnešní společnosti tam, kde jich není a proč zapomínáme na jediný a neomylný lék, bez něhož všechny ostatní téměř selhávají — totiž na pobožnost k B. Srdci? „*Haec medicina hominum tanta est, quanta non potest cogitari. Nam quae superbia sanari potest, si humilitate Filii Dei non sanatur? Quae impietas sanari potest, quae charitate Filii Dei non sanatur?*“¹⁾

„Zjevení B. Srdce jest nejdůležitější ze všech zjevení, která osvětila církev po vtělení a Eucharistii, jest nejsilnější záře světla, které ozářilo naši temnotu po seslání Ducha svatého.“²⁾ Není to lidský vynález, není to jen církev, která nám ji doporučuje s takovou bedlivostí, jest to sám Pán Ježíš, který chtěl tuto pobožnost zjevit: „*Jednorozený Syn, jenž jest v lůně Otcově, ten ho zjevil.*“³⁾ Jeho slovu tedy, jež jest slovem pravdy, nutno věřit bez nejistoty a výhrady: „*Kdybych byl jim nemluvil, hříchu by neměli.*“⁴⁾ Doporučil nám naléhavě úctu ke svému trpícímu Srdci a chtěl ji obklopiti tolika znameními hodnými víry, ráčil ji potvrditi tolika zázraky veřejnými a všeobecnými, že jim nelze odepřít souhlasu, nechceme-li nedostáti nejen posvátným požadavkům víry, nýbrž i právům zdravého rozumu.

¹⁾ S. August. De Agone christiano c. 11. P. L. 40, 297.

²⁾ Bougaud: Dějiny bl. Markety Marie hl. 14.

³⁾ Jan, 1, 18. ⁴⁾ Jan 15, 22.

Nestavme proti nekonečné váze Jeho božské autority malicherných výmluv a všedních předsudků, nýbrž klaněme se pokorně záměrům Boží Prozřetelnosti a plněme učenlivě a bedlivě to, čemu nás učí. Vzdejme vtělenému Slovu úplný hold rozumu a vůle: „*Mistře, víme, že pravdomluvný jsi a cestě Boží v pravdě učíš*“¹⁾; žijme spojeni s Jeho Srdcem ve spásanosné a ustavičné odvislosti, abychom darovali Ježíše duším a duše Ježíšovi: „*To pak jest život věčný, aby poznali toho, jehož jsi poslal.*“²⁾

Ostatně uvažte, jak tato požehnaná úcta odpovídá rozumu. Víte dobře, že naše století zbožnilo lidskou lásku se všemi jejími slabostmi, s jejími poblouzeními, s jejími zločinnostmi a ohavnostmi, a pálí před ní své svatokrádežné kadidlo, zatím co vědy a umění se snaží poskytnouti vášním největší dávku rozkoše v modlářském kultu těla. Nebylo tedy vhodným, aby církve, věrná vykladatelka pozvání Kristova zlidštila lásku božskou, činíc ji přístupnou všem myslím v jejím zcela přirozeném a přesvědčujícím znaku a tak poskytla duším dobré vůle v této nesmírné, čisté, posvěcující lásce příklad, podporu, vůdce a obranu? Opravdu, „žádná pobožnost není více lidská a přitahující jako pobožnost k B. Srdci zraněnému kopím a umírajícímu pro nás“³⁾ nejčistější úběl, rozbitý na Kalvarii, naplňující celý vesmír rozkošnou vůní vtělení: „*Dům naplnil se vůní té masti.*“⁴⁾

¹⁾ Mat. 22, 16. ²⁾ Jan 17, 3.

³⁾ Schwalm O. P.: Křesťan podle sv. Tomáše Akvina. Paris, p. 256. Již nyní nutno připomenouti, že úcta k B. Srdci směřuje k osobě Kristově, pokud nás miluje a je málo milováno; tou úctou chceme uctít veškerou lásku Ježíšovu samu v sobě a ne různé projevy vtělené Lásky. „Když ochladla láska věřících, zavedla Lásky Boží zvláštní kult k sobě samé a bohatství lásky Kristovy se lidstvu otevřelo v úctě k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu.“ Miserentissimus Redemptor z 8. května 1928. Obraz Srdce Páně je tedy přirozený a viditelný projev kultu této osoby Ježíše milujícího.

⁴⁾ Jan 12, 3.

Ale snad více než vhodnost bude moci nás přesvědčiti praktický užitek této úcty; nezapomínejme totiž — ano budiž naší zásadou — že jen Božský Mistr může býti světlem duší zastřených rostoucími temnotami skepticizmu. Jen On může býti balsámem vůlí zachvácených a zničených horečkou smyslnosti: Jen On se svým B. Srdcem, „protože zatím co poučuje, dává také prostředek k vykonání, nebo spíše koná všechno za nás“.¹⁾ Ó sluho Boží, kdybys to uznal! Kdybys uvažoval! Kdybys byl učelivější! Kdybys neodmítal poslechnouti Ježíše! „Chci, aby tvé srdce bylo pro mne útlukem, kam se uchýlím . . . když mě hříšníci pronásledují a vyhánějí ze svého srdce . . . chci, abys ty byla mým nástrojem, abys přitáhla srdce k mé lásce²⁾ . . . buď vždy připravena přijati mne a já budu vždy ochoten se darovati³⁾ . . . já budu tvou silou, neboj se, nýbrž dbej mého hlasu a připrav se vykonati mé úmysly.“⁴⁾ Ty, jenž celý den namáhavě a bez užitku pospícháš za tolika rozptýlenými ovce, který jako Jeremiáš pláčeš nad opuštěným, a znesvěceným ovčincem, který „v mlčením čekáš na spásu, která jen od Boha přichází,⁵⁾ ty, který nyní se sytíš jen slzami a pln úděsu nasloucháš satanskému křiku bouřících se a zuřících zástupů: „*Nechceme, aby tento kraloval nad námi*“⁶⁾ . . . před tolika nepřijemnými zjevy hromadného šílení, které bohužel se stává každodenním, uprostřed tohoto barbarského zuření anarchie — smutného to dědictví ještě smutnější války — ó, pojď a odpočín si alespoň někdy na nejsladším Srdci božského Mistra! Věř tomu, kdo to zkusil a nechce tě oklamati: „*Dobře jest nám zde býti.*“⁷⁾

1) S. Marg. Marie: 6. dopis.

2) S. Marg. Marie: Vie et oeuvres I, 124.

3) Tamtéž I, 39. 4) Vie par elle même II, 327.

5) Jerem. pláč 3, 26. 6) Luk. 19, 14. 7) Mat. 17, 4.

Hledal-li jsi dosud jinde odpočinek, podporu, ochranu, osvobození v nadání osobním, v lidské obratnosti, ve světské opatrnosti, přijď a uvaž: „*Nebo není jiného jména, v němž bychom měli spasení býti.*“¹⁾

Proč tedy takové mrhání drahocenné energie, proč tak veliká, neužitečná a neplodná ztráta času a peněz? Což jsi toho nevěděl? Co jsi mohl čekati bez Ježíše, daleko od Něho, ne-li smrt a zříceniny? Řekni své duši: „A co ti spomohou všichni třebas tvorové, opustí-li tě Stvořitel?“²⁾ „Kdo žije bez Ježíše, jest největším chudásem. A když ho od sebe zapudíš a ztratíš, ke komu se utečeš?“³⁾

Vše kol nás je plno nepořádku a zmatku, všude krev, násilí, zneužití, nespravedlnost . . . neboj se však; rozšiř své srdce k naději nejsladší: „*Nemoc tato není k smrti! Bůh poslal Syna svého jednorozeného na svět, aby chom byli živi skrze něho.*“⁴⁾

Řekl jsem ti přece již v posvátných stránkách Písma, že On jest jediný, pravý pastýř . . . , že jen On je moudrý, pečlivý, laskavý, bedlivý: „*Já jsem pastýř dobrý.*“⁵⁾ Jen On dovede brániti duše, které chce získati: „*A nezahynou na věky a nikdo nevytrhne jich z ruky mé.*“⁶⁾ I když ty spíš, Jeho Srdce bdí; buď s ním pastýřem a ovečky ve tvém hlase poznají hlas Ježíšův a půjdou za tebou: „*Hlas můj slyší a následují mne.*“⁷⁾ Buď malým, pokorným, prostým jako dítě a pojď do Jeho školy; buď laskavým, trpělivým, láskyplným; poslouvej Jeho naučení . . . jen Jeho: „*Nebo jeden jest mistr váš, Kristus*“;⁸⁾ daruj Mu své srdce, abys Mu mohl darovati srdce lidská a abys mohl přivésti všechny k Jeho Srdci.

1) Skutky 4, 12. 2) Násl. Krista kn. 3, hl. 1.

3) Tamtéž kn. 2, hl. 8. 4) Jan 11, 4 a 1. Jan 4, 9.

5) Jan 10, 11. 6) Jan 10, 28.

7) Jan 10, 27. 8) Mat. 23, 8.

Zůstaň stále s Ním a On stále zůstane s tebou . . . stále . . . rozumíš? „*Až do skonání světa.*“¹⁾ A čeho nebudeš schopen, když budeš spojen s Ním, jenž jest všemohoucím? „*In Christo ipsa ad peccatores misericordia, ipsa ad errantes veritas, ipsa ad mortuos vita descendit.*“²⁾

Přines k Němu svou slabost, své ubohosti, své hříchy a staneš se čistým, staneš se silným jako On: „*Kdo láskou lne k Ježíši, pevně bude státi na věky . . . , ale kdo ztratí Ježíše, ztrácí až příliš mnoho, ba více než celý svět.*“³⁾ Neboj se! Bude-li to nutné, učiní i nové zázraky; to Jeho nejsladší Srdce se nezměnilo — to Srdce, z Něhož vyzařoval na celé Jeho svaté osobě požár všemocné lásky: „*Moc vycházela z něho a uzdravovala všechny.*“⁴⁾

Znáš přece přání Apoštola; chce, abys byl světlem světa, jak ti přikázal Pán Ježíš: „*Uprostřed pokolent, nešlechetného a převráceného budete jako světla na světě.*“⁵⁾ Ten zlý svět se svou farisejskou logikou žádá, aby více než obyčejná aureola svatosti obklopovala osobu kněze: jakou vyžaduje od nás vážnost gesta, libost ve slovech, jasný klid v pohledu, jakou zdrženlivost v jednání! A nejsme-li takými, jakými nás chce míti svět, kdo nás vysvobodí od jeho censury? A nepravím, že nemá pravdy: „*Jsme spolupracovníci Boží . . . na místě Kristově tedy konáme poslání.*“⁶⁾ Proto zcela logicky uzavírá sv. Cyprián: „*Si sacerdotes Dei*

1) Mat. 28, 20.

2) S. Leo Magnus. Sermo 24, c. 1. P. L. 54, 204.

3) Násled. Krista kn. 2, hl. 7 et 8.

4) Luk. 6, 19. 5) Filip. 2, 15.

6) 1. Kor. 3, 9 a 2. Kor. 5, 20; Petrus Blesensis ve svém traktátu „De institut. Episc.“ P. L. 207, 1105 praví ke knězi: „Magnis addictus es, noli minimis occupari . . . Ex quadam obligatione, quae tuo annexa est officio, exigitur a te spiritualium frugum mensura propensior, ut sis devotior in oratione . . . in castitate cautior, parciore in sobrietate, potentior in duris . . . profusior in lacrymis, in charitate ferventior.“

et Christi sumus, non invenio quem magis sequi, quam Deum et Christum debeamus.“¹⁾

Kde však můžeš ty — tak nedokonalý — obdržeti toto nutné vyzařování nadpřirozena, ne-li v B. Srdci? „*Já jsem světlo světa; kdo mě následuje, nebude choditi ve tmě.*“²⁾

Staň se tedy apoštolem této pobožnosti a uvidíš, jak táti bude jako zázrakem led lhostejnosti, jak nejneplodnější stromy se obalí nečekaným ovocem, jak ustupovati budou s místa hory a jak znova rozproudí se ve vyschlých žilách dnešní pochybovačné a nemravné společnosti — nekonečná láska. „*Má pomoc ti nebude chyběti, až tenkrát, když mému Srdci bude chyběti moc,*“ praví Kristus.³⁾

PODIVUHODNÝ SOULAD.

Svatá matka Žofie Baratová napsala ve svých spisech: „*Nutno utíkat se bez únavy ke zdroji života. Zdá se, že v dnešních smutných dobách Nejsvět. Trojice nepožehná ničemu a nedá se obломiti leč ve jménu poklonyhodného Srdce Ježíšova.*“⁴⁾ Jak jest tedy nutno a zároveň opatrně, aby toto nejsladší Srdce zazářilo jako slunce v našem duchovním životě a abychom je vzývali neunavně: „*Přistupujme tedy s důvěrou ke trůnu milosti, abychom došli milosrdenství!*“⁵⁾

Požehnaná mezi všemi pobožnostmi vzbuzuje nejsladší pocity, zdokonaluje naši duši a ničc v ní jakoukoliv stopu nedůvěry a nerozumného strachu naplňuje ji pokorou, jemností, pokojem a vlévá do ni novou vůni zbožnosti.

1) Epist. 63 ad Caecilium de sacramento dominici calicis c. 18. P. L. 438, 8. 2) Jan 8, 12.

3) S. Marg. Marie: Vie et oeuvres 1, 129. Doporučuji výtečnou knihu redemptoristy P. Henry: Le prêtre héraut du S. Coeur. Paris, Téqui 1927. 4) Baunard: Vie de la Mère Barat. Paris, II, p. 366.

5) Žid. 4, 16.

Odhaluje nám tajemnou lásku Boha ke tvorům, učí nás vzdávati Mu úctu patřičnou tím, že Bohu obětujeme Srdce Ježíšovo, jež jest Jeho i naším srdcem — tajuplným pou-
tem dvou přirozeností — v osobě vtěleného Slova. Toto božské Srdce jest nejsvětějším a nejvznešenějším předmě-
tem, sladkým a milým zdrojem všech milostí a všech po-
žehnutí, jest příčinou nevýslovných rozkoší Nejsv. Tro-
jice, zdrojem všeho bohatství a požehnutí,¹⁾ božským
magnetem pro naše srdce, libozvučným nástrojem chvály
Boha a svatých, mystickým pohárem, z něhož vyvolení
píjí věčnou blaženost, pokladem a schránkou chovající
naše dobré skutky, drahocenným oltářem, libovonnou
kaditelností, zářící lampou, tajemným pobytem, oblíbeným
útlukem zbožných duší, knihou života, obsahující vědu
lásky, výhni láskou planoucí.

Všechny božské dokonalosti se zrcadlí v tom Srdci
a podivuhodným a tajuplným sdílením se v Něm opětně
vytvářejí v celé své skutečnosti; v tom Srdci všechno jest
čistota a svatost, všechno láska a krása, všechno pravda
a život, všechno světlo a teplo: „*Oddělený od hříšníkův
a vyvýšenější nad nebesa.*“²⁾

Ó, kdyby nám bylo popřáno proniknouti rozkošné ta-
jemství duše světců a poznati z něho, co B. Srdce Ježíšovo
pro ně učinilo a co by učinilo pro nás, kdybychom byli
učeliví, pokorní, čistí, velkodušní jako oni! Kdyby všichni
tvorové nám mohli odhaliti své nutné a ustavičné styky
s tím B. Srdcem!

To poklonyhodné Srdce, jako libozvučná kytara spojuje
a slívá v sobě tisícový soulad vesmíru. Chtěl bych říci, že
v Něm se spojuje

¹⁾ Všechny tyto názvy vzaty ze spisů sv. Gertrudy: *Le Héraut
de l'amour divin.*

²⁾ Žid. 7, 26.

*„svázané s láskou do jednoho svazku,
co po vesmíru v arších rozptýleno.“¹⁾*

a opravujíc chyby tvorů a vyplňujíc jejich mezery, uvádějíc v soulad rozladěné hlasy obětuje Nejsv. Trojici rozkošný koncert . . . Prostřednictvím tohoto Srdce musí se vznášeti všechny rozncené vzdechy serafínů tak, jako pokorná úcta neoživené hmoty.²⁾

„Jen skrze Ně sestupují na svět nebeská požehnání, zatím co láska Ježíšova — nalézajíc v tlukotu B. Srdce svůj přímý a zřejmý projev — skrze Ně vlévá na duše s vodou a krví vykoupení a milost, předeheru to a jistou záruku budoucí slávy.“³⁾

Zbožný opat Olier napsal: „Jest opravdu nepochopitelným, pozorovati v Srdci Ježíše Krista chvály všech blažených duchů a jak velice andělé ve vši své velikosti vzdávají Bohu čest, úctu, hold. Jak nebeský je ten soulad!“⁴⁾ „Povýšen na nejvyšší stupeň v říši tvorů, Ježíš se účastní bez míry na životě, jenž zaplavuje Jeho Srdce a Jeho duši . . . a jako Bůh se stává sám oceánem života, světla a lásky, kterou rozlévá na věřící, takže v Něm i v nás, v Jeho Srdci a v našem srdci jest týž život, táž milost, totéž spojení v lásce s Otcem v jednotě Ducha svatého.“⁵⁾

1) Dante: Ráj 33, 86.

2) S. Mechtilde: Rével. parte 6, c. 9. Sv. Pavel praví: „Mediator Dei et hominum . . . Christus Jesus“ a sv. Anselm: „Per te Christe Jesu, Seraphim ardet, per te Cherubim lucet, per te Throni inclinant . . . Te Dominationum sublimitas sancta adorat . . . Tua est, o virtus Patris, omnis mirificentia beatarum virtutum. Medit. 13. P. L. 158, 774.

3) Guéranger: L'Année liturgique, Paris, Oudín, vol. 10. fête du S. Coeur, p. 484.

4) Olier: Traité des saints Ordres.

5) Bernardot. O. P. Eucharistí k Nejsv. Trojici. Edice Krystal 1928, str. 8—10.

Či není to toto Srdce, z Něhož hrdinové křestanští uměli načerpati různé způsoby jejich svatosti? „*In Sanctis, quasi in totidem speculis, aliquid de fulgore divini Cordis resplendet . . . in singulis, quasi scintilla ex incendio, quasi guttula ex oceano divini Cordis filii Dei delapsa, cernitur.*“¹⁾

„Jak bychom bez Něho,“ pokračuje P. Ramière, „mohli toužiti po věčné blaženosti? Jak bychom ji mohli poznati? Který byl zdroj tohoto synovského ducha — dovolujícího nám nazývati Boha Otcem — těch nevýslovných vzdechů — působících nám tak sladkou trýzeň v našem vyhnanství — této nesmírné nechuti ke světu, té žhavé žízně po nekonečnu? Odpovídá-li Bůh bezmezným touhám duší blažených, uděluje jim bez omezení svou věčnou blaženost, jest to jen vzhledem ke spojení těch duší s B. Srdcem; ony mají ducha klanění, jehož zdrojem jest B. Srdce . . . Prostřednictvím Nejsv. Srdce svatí spějí k Bohu s neuvěřitelnou silou a prostřednictvím jeho Bůh se jim sděluje s nevýslovnou plností.“²⁾

Jaké srdce jest Srdce Ježíšovo! Jaký oceán lásky jest v Něm uzavřen a vylévá se na celou zemi! Ó bohatý a věčný zdroji vši lásky! Ó hluboká a nevyčerpatelná propasti veškerého náboženství! Ó božský střede všech srdcí!“³⁾

Jakže? Usmíváš se? Váháš, pochybuješ snad? Právě ty, jenž jsi určen učiti jiné, vésti je ku pravdě, k životu, ke světlu, k lásce — ty bys nevěřil? A nebudeš chtít konati první to, co Ježíš žádá, co vymáhá na nich?“ „*Nuže, učíš jiného a sám sebe neučíš?*“⁴⁾

Ale řekni mi upřímně: Snad proto nevěříš a nepracuješ, že nevíš, jak? Ach, odpust mi můj údiv: „*Ty jsi učitelem,*

1) Schoupe S. J. Compendium perfect. Sacerdotalis, Torino c. 13.

2) Mois du S. Coeur, Toulouse, p. 142.

3) Esprit de M. Olier t. 1. p. 186. 4) Řím 2, 21.

v lidu israelském, a toho nevíš?“¹⁾ Jsi sluhou odpuštění a shovívavosti a neznáš zdroje lásky a trůnu milosrdenství? Svobodně jsi na sebe vzal přesladké poslání vykupovat duše a žiješ jako netečný cizinec k tomu poklonyhodnému Srdci, které obětovalo pro ně svou krev?

Vždyť přece sestoupil na tvou hlavu duch Hospodinův a tvé ruce byly naplněny vůní svatého oleje; dostalo se ti moci rozvazovati a svazovati, kázati, žehnati, světiti . . . jsi účinným nástrojem odpuštění, milosti a spásy; také o tobě kéž možno říci: „*Moc vycházela od něho a uzdravovala všechny.*“²⁾ Od onoho památného dne obdržel jsi milost svého stavu, která tě uschopňuje, abys pronikl taje božství — „*i hlubokosti božské*“³⁾ — která tě povznesla do takové výše, že můžeš chápati a okoušeti nebeské věci: „*Ale vy máte pomazání od Světce a znáte všechno.*“⁴⁾

Prosím tě, uvažuj trochu a . . . odpověz! Jak jsi těžil s touto drahocennou hřivnou? Neboť uvaž dobře, že život plyne a ani pro tebe nebude příliš vzdáleno „*Vydej počet.*“⁵⁾

A kdy vlastně chceš začít? Uplynulo již deset, dvacet let, co Pán tě učinil svým sluhou: „*Tak dlouhý čas jsem s vámi a nepoznali jste mne?*“ . . .⁶⁾ Vzpomeň, že jsi jménem, z moci a pro zásluhy B. Srdce přijal vzkládání rukou — proto praví francouzské přísloví: „*noblesse oblige*“ — k Jeho slávě, jedině k Jeho slávě jsi knězem na věky.⁷⁾ Prosím tě, pamatuj alespoň někdy na to: „*Připomínám ti, abys opět rozněcoval milost Boží, která je v tobě.*“⁸⁾ V pa-

¹⁾ Jan 3, 10. ²⁾ Luk. 6, 19. ³⁾ 1. Kor. 2, 10. ⁴⁾ 1. Jan 2, 20.

⁵⁾ Luk. 16, 2. ⁶⁾ Jan 14, 9.

⁷⁾ Milost, jejímž nástrojem a viditelným znamením jsou svátosti, jest dílem Ježíšovým, vychází z Jeho Srdce, neboť vychází z Jeho lidskosti jakožto příčiny záslužné a z Jeho božství jakožto příčiny účinné. Viz P. Marmion: *Le Christ vie de l'âme*, Paris.

⁸⁾ 2. Tim. 1, 6.

mátný den svého vysvěcení na kněze byl jsi pasován na rytíře Božského Srdce.¹⁾ Od onoho blaženého okamžiku zastáváš Jeho místo, proto musíš ukazovati všechny Jeho ctnosti, musíš hájiti všech Jeho práv, musíš všemi prostředky šířiti Jeho slávu, musíš z lásky k Němu se usmívati v bolesti a oběti, musíš k vůli Němu se varovati i nejmenšího přestoupení Jeho zákona lásky: „*Si non amas time ne pereas, si amas time ne displiceas.*“²⁾ Buď přívětivý, buď hluboce pokorný, buď statečný a velkodušný, buď čistý jako anděl, buď horlivý ve své službě: „*Spolu snášej utrpení jako dobrý bojovník Ježíše Krista.*“³⁾ „Víš tedy,“ může ti říci Pán Ježíš, „proč ti tak štědře uděluji své milosti? Jedině proto, abych z tebe učinil jakousi svatyni, v níž by stále plápolal oheň mé lásky: tvé srdce má býti jako posvěcený oltář, na který lze klásti jen to, co jest čisto. Vyvolil jsem tě, abys mému věčnému Otci přinášel vroucí oběti.“⁴⁾

Prosím tě, myslí na tyto svaté povinnosti, které tě zavazují a když očisťuješ a když žehnáš a když učíš a když obětuješ a když prosíš, připomeň si svou důstojnost, měj bezmeznou víru ve velikost božského povolání: „*Hleďte jen na své povolání.*“⁵⁾ Vzbuzuj touhy čisté jako nebe, ohromné jako vesmír; utvoř si srdce nesmírné jako Srdce

1) Komusi se nelíbila tato fráze; uvažoval takto: „Což není název ‚kněz‘ vznešenější než rytíř?“ Jest pravda; jest však i pravda, že ke starobylému jménu rytíř se historicky pojí celá báseň veliké odvahy, hrdinských obětí, sebezáporu, kteréžto ctnosti mají býti návykem všech kněží. Ostatně Cassiodorus (De inst. div. litt. c. 30 P. L. 70, 1146) nazývá řeholníky „*milites Christi*“, a Karel Veliký nazývá opaty své říše „*rytíři sv. Církve*“. Sv. Bernard nazývá řeholníky „*ordo monasticus*“ - „*rytíři Božími*“. V Peru je kvetoucí kat. sdružení „*Rytířů B. Srdce*“, jehož členem je president a mnozí šlechtici.

²⁾ S. August. De sancta virginit. c. 38 P. L. 40, 418.

³⁾ 2. Tim. 2, 3.

⁴⁾ S. Marg. Marie: Vie et oeuvres 1, 64. ⁵⁾ 1. Kor. 1, 26.

Boží, věř, že Pán Bůh skrze tebe vykoná veliké věci, neboť lásce, která se modlí, nemůže nic odporovati ani na nebi, ani na zemi: „*Si amatis Deum, rapite omnes ad amorem Dei!*“¹⁾

Četl jsem u sv. Ambrože: „*Sacerdos vicarius amoris Christi.*“²⁾ Jak vznešená to myšlenka! Vicarius, to jest ověřený představitel té lásky, která plane v B. Srdci.

Buď tedy spojen s Bohočlověkem tak velikým, tak dobrým, tak láskyhodným jako Bůh i jako člověk: On ti budiž vzorem, vůdcem, učitelem! Studuj Jeho život a nauč se od Něho, jak se má milovati, jak trpěti, jak se modliti, jak žíti a jak umírat: „*Nisi esset Deus verus, non afferret remedium; nisi esset homo verus, non praeberet exemplum.*“³⁾

Co na tom záleží, nemáš-li neobyčejného nadání, nedovedeš-li „elektrisovat“ zástupy? Ó, jen kdybys znal B. Srdce: „*Kdybys znal!*“⁴⁾ On nikdy neustává pomáhati tomu, kdo pracuje jen pro Něho; různou sice mírou pomáhá, ale vždy účinnou: „*Forinsecus rigat atque extollit per quemlibet ministrum, et per se dat intrinsecus incrementum.*“⁵⁾ Naši a Jeho službu vážou a spojují tajemné a vnitřní vztahy jako nevysvětlitelné společenství zcela nutné totožnosti stanovené Prozřetelností Božskou. Svatý farář

1) S. August. Enarr. in ps. 32 n. 7. P. L. 36, 311.

2) Tato věta v tomto znění se nikde nenalézá ve spisech sv. Ambrože. Ve spise Ambrosiaster jest věta: „*Sacerdos vicarius Christi!*“; tutéž větu lze nalézt u sv. Cypriána, Jana Zlatoústého, Bernarda. Ale ve spise svatého doktora „*Exposit. evang. sec. Luc.*“ (l. 10. n. 175 P. L. 15, 1848) čteme „*Diligis me? Is enim interrogatur de quo dubitatur, sed Dominus non dubitat, qui interrogat non ut disceret, sed ut doceret quem (S. Petrum) elevandus in coelum, amoris sui nobis velut vicarium relinquebat.*“

3) S. Leo Magn. Sermo 21. de Nativ. c. 2. P. L. 44, 192.

4) Jan 4, 10.

5) S. August. De gratia Christi c. 19. P. L. 44, 370.

arský říkával: „Kněžství je výron B. Srdce Páně!“ Neřekl jsem ti to již? On chce jen lásku; o vše ostatní se stará On: láska je hybnou silou v řádu milosti; podle nezměnitelného zákona vychází z modlitby a vede k činnosti. Zůstaň spojen s Ježíšem; On je láskou všemocnou. Což není psáno, že kdo zůstane v lásce, zůstane spojen s Bohem a Bůh přichází k němu a uděluje mu ze své všemohoucnosti?“¹⁾

Uznej dobrovolně a upřímně svou slabost, svou nicotu; tvá nicota v ruku Ježíšových se ti stane novou silou: „Budu tedy velmi rád se chlubití svými slabostmi, aby síla Kristova ve mně přebývala.“²⁾ Co řekl Pán Ježíš svaté Marketě z Paray-le-Monial? „Vyvolil jsem tě jako propast nehodnosti a nevědomosti . . . aby vše se splnilo skrze mě.“³⁾ Ostatně každodenně Pán obnovuje své božské divy; Jeho oblíbenou metodou jest: „*Čeho není, to vyvolil Bůh, aby zkažil to, co jest.*“⁴⁾ Což si nevzpomínáš? „Království Jeho Srdce,“ poučuje nás opět naše světice, „bude ustanoveno pomocí lidí chudých, nemajících žádné vážnosti.“⁵⁾ Jak vidíš, nedostatek vynikajících vlastností není sám sebou překážkou tohoto plodného, svatého apoštolátu, nýbrž jaksi nezbytnou podmínkou k získání duší. Tak velikou působivost má pokora v řádu vykupitelského díla: „Pokorným dává milost.“⁶⁾

Ale snad ti působí starost osud tolika ubohých, bloudících duší, jichž pastýřem jsi ustanoven? Ó, neboj se! Tvým bohoslovím, tvou výmluvností buď láska: žij z lásky, mluv o lásce, veď k lásce. Kdybys věděl, jak Pán Ježíš miluje duše! Miluje je a hledá, zve je a chrání, snáší je a pod-

¹⁾ 1. Jan 4, 16. ²⁾ 2. Kor. 12, 9.

³⁾ Vie et oeuvres 2, 325. ⁴⁾ 1. Kor. 1, 28.

⁵⁾ Vie et oeuvres; 54tý dopis Matce Saumaisové 2, 107.

⁶⁾ 1. Petr. 5, 5.

poruje s láskou a trpělivostí hrdinskou a neúnavnou právě proto, že je pokládá za živé údy svého mystického těla, jako doplňující část sama sebe: „*In quantum amat nos, tamquam aliquid sui.*“¹⁾ A pochybuješ-li ještě, otevři evangelium a přečti si modlitbu Spasitelovu: „*Neztratil jsem nikoho z těch, které jsi mi dal.*“²⁾ Jak vznešený to ideál pro horlivého kněze: moci dovésti do nebe jednu po druhé z duší svěřených jeho péči . . . moci tam dovésti všechny.

„Je to možné?“ — řekneš pln údivu — „opravdu všechny?“ Co ti mám odpovědět? Toť tajemství Boha, „*jemuž jedinému znám jest počet vyvolených pro svrchovanou blaženost určených.*“³⁾ Dobře vím, že taje milosti a slávy jsou nepřístupny naší hluboké nemoudrosti; uvaž však, že je-li vůbec možným tento triumf milosrdenství, jest to vždycky výsadou, žárlivě vyhrazenou ctitelům Srdce Ježíšova. Nevěříš mi? Poslechni: „Požehnám všem jejich podnikům, dám jim všechny milosti potřebné jejich stavu, dám jim schopnost obrátiti i nejzatvrzelejší srdce.“⁴⁾ Zvolej tedy i ty s apoštolem: „*Ale díky Bohu, který nám dává vítězství skrze Pána našeho Ježíše Krista!*“⁵⁾

TAJEMSTVÍ ÚSPĚCHU.

Obrátiti srdce! Toť nesmírně cenný dar slíbený tomu „*kdo se obírá spásou duší,*“ tedy zvláště nám, kteří máme jako povinnost svého stavu zachraňovati lidstvo.⁶⁾ Toť významný projev přízně, uvážíme-li, že „vésti duši jest

¹⁾ S. Thom. 2. II. quaest. 30 art 2. ²⁾ Jan 18, 9.

³⁾ Ex Missali romano collecta pro vivis et defunctis.

⁴⁾ Toť lidová úprava zaslíbení Srdce Páně; původní znění viz v dodatku Manete. ⁵⁾ 1. Kor. 15, 57.

⁶⁾ Můj božský Spasitel mi dal poznati, že všichni, kdo pracují na spáse duší, obdrží dar pohnouti nejzatvrzelejšími srdci a že jejich práce bude mítí zázračné úspěchy, budou-li sami proniknuti něžnou

spravovati svět“ — neboť „celý vesmír má menší cenu před Bohem, než jediná duše.“¹⁾

Ano, je tak snadným sníti ve zbožných ilusích mladosti, že celý svět bude tleskati naším slovům, že přijme naše výzvy, že s nadšením skloní svou pyšnou hlavu před bláznovstvím kříže, že s lítostí se vrhne k našim nohám, protože mu přinášíme Boha. Jest tak snadným mysliti v klidu semináře, že brzy se staneme modlou lidu, že všichni nás budou milovati, že nás budou poslouchati, že nás slavnostně přijmou. Ale jak zcela různá naučení nám dává zkušenost! Jak zvláště dnes je obtížno uprostřed tak veliké smyslnosti u lidu majícího tak málo víry a tak málo lásky nahraditi šílenou honbu za zakázanou rozkoší mrtvením Kristovým a uložiti hladovým chtíčům těla a hladu po zlatě úctu plnou ochoty k evangeliu oběti.

Jak je nesnadno nalézt vhodná slova, zvoliti přhodný okamžik, uhodnouti tón hlasu, chování, výraz, který by mohl nalézt cestu k srdci, k tomu srdci, které jsouc stvořeno naprosto svobodné, může odporovati hlasu Boha „tak často volajícímu na poušti“, může uniknouti Jeho láskyplnému pozvání, ano může si činiti posměch z Jeho nekonečné lásky.

Všichni víme, jak obtížným úkonem jest dostatečně uhodnouti hodinu milosti, jak těžko vytušiti — jakoby úctou k B. Srdci. (Vie et oeuvres I, 290). P. Foch T. J. má ve svém spisku: *La vie intérieure*, Toulouse, Mess. *Coeur de J.* 1, art. 4 zajímavou kapitolu, v níž dokazuje, že „Srdce Ježíšovo životní střed celého nadpřirozeného světa, duše království Božího na nebi, na zemi a v očistci je zdrojem všech milostí“, takže z Něho nám přichází milost pomáhající, kterou nám zasluhuje a dává. „Modlitbou a obětí za nás toto Srdce uvádí v pohyb ten proud nadpřirozených vlivů, které zachraňují, oživují a posvěcují svět, takže bez Srdce Ježíšova nemůžeme učiniti ani toho nejmenšího dobra, ani se varovati nejmenšího zla.“

¹⁾ Kardinál de Berulle: *Memorial pour la direction des Superieurs.*

božským instinktem ten okamžik, kdy ona potřebuje činného a přímého přispění knězova. Všichni víme, jak obtížno jest ochotně přinéstí náš kámen k novému vybudování znesvěceného chrámu, abychom nečinili dojem, že překročíme úzké meze společenské slušnosti a nepůsobili zdání, že jsme nemlčenlivými znesvěcovateli tajemství svědomí! „*Sit itaque amor, sed non emolliens, sit vigor, sed non exasperans, sit zelus, sed non immoderate saeviens, sit pietas, sed non plus quam expedit parcons.*“¹⁾

Jak obtížným podnikem jest podporovati působení Boží, nikdy mu nepředbíhati, nezmiřňovati jeho průběhu, nezmenšovati jeho účinnosti; míti nekonečnou trpělivost a něžnou lásku ke každé duši zvláště i tenkrátě „*když žeň je hojná a dělníků málo*“²⁾ když jiných sto, jiných tisíc duší snad vášnějších, zajímavějších, vděčnějších, potřebnějších než ta, která nás zaměstnává, by mohlo právem dožadovati přednosti; poslouchati po celé hodiny v trapně těsné zpovědnici, neb u lůžka umírajících vždy tytéž pokorující ubohosti, vyjádřené vždy tímtež způsobem, nejistým a zmateným . . . a pronéstí rozsudek, který má potvrditi Srdce Páně.

A kolikrát poloviční věta, o níž jsme myslili, že jako stvořena znovu zažehnouti oheň milosti, zhasíná kouřící knot . . . zatím co ona ubohá duše, které se zdálo, že vidí v našem chování zvědavost, spěch, nudu, odpor, rozhořčení, nebo nechut, se opětně uzavře na dlouhá léta do skořápky své uražené ješitnosti zůstávajíc hluchou k volání Pána a nepřístupnou k útokům všemohoucího milosrdenství, které s tajemnou úctou šetří a s nekonečnou jemností uctívá lidskou svobodu, „*ž darů Božích dar nejvíce božský*“³⁾

¹⁾ S. Greg. M. Reg. pastor. 2. pors c. 6. P. L. 77, 38.

²⁾ Luk. 10, 2.

³⁾ Vždy budu vzpomínati na slova umírajícího, jemuž jsem udělil

Jak jest obtížno přehlížeti bezpráví, vydržeti posměch, přijati jako geniální nechutnou námitku, za kterou se skrývá samoláska, aby odmítla neb zdržela o den . . . o jednu hodinu návrat k víře a ke konání dobra. Jak bývá trapným tvářiti se vlídně při malých ubohostech, abychom vyléčili veliké, s laskavostí sněsti jisté neuvážené výrazy přemožené pýchy, která všemu na vzdory chce býti vítěznou, vzdáti čest zbraním toho, který vedl nezákonný boj a zahrnul zastřenými urážkami osobu domnívaje se, že bojuje za myšlenku.

Jak obtížným podnikem jest uměti se přizpůsobiti poměrům výchovy, okolí, úřadu a sociálního postavení, oceniti spravedlivou vahou zodpovědnost, uhodnouti na dně prosté duše — když neznáme její minulosti, zvyků, tajností — lftost a výčitky, které se stydí vystoupiti na denní světlo; viděti v záchvěvu úst, ve špatně potlačeném vzlyku, v přechodné vrásce brázdící čelo čekané a toužené znamení vzdání se člověka a vítězství Boha!

A potom ustoupiti v méně závažných věcech na záchranu zásad, uměti s taktem a opatrností rozeznávati „*mezi malomocenstvím a malomocenstvím*“;¹⁾ uměti oceniti — nevydávaje v šanc zájmy a práva Boží — sílu návyku, prudkost pokušení, vliv zděděných náchylností, přeludy rozumu, výsledky nevědomosti, stopy úzkostlivosti, znaky nerozváženosti, nevědomělé odchylky vůle, nakloněné a chtivé zla „*od své mladosti*“; a užítí pro jednotlivé případy podle míry možnosti rozhodnutí kánonů a mínění moralistů — o nichž se často zdá, jakoby žili na měsíci v říši přeludův a snů — aby bylo možno po takovém na-

svaté svátosti. Nebyl 30 let u sv. zpovědi jen proto, že se *mu zdálo*, jakoby se zpovědník, jemuž se tehdy zpovídal, ironicky usmál při jmenování jednoho hříchu.

¹⁾ Deuter. 17, 8.

pětí nervů a takové práci, vykonané s dobrou vůlí uděliti více méně pochybnou absoluci, která snad bude první a poslední v životě a bude moci neodvolatelně rozhodnouti o celé věčnosti.

Jen Srdce Ježíšovo, které utvořilo duše a je vykoupilo, může znáti cestu k jejich spáse; jen Stvořitel se může státi Vykupitelem a uděliti svým sluhům milost a slávu, aby vymohli na neřesti a nevěře to „*ano*“ tak dlouho očekávané, které má býti plně upřímné a zcela svobodné, aby mohlo vytvořiti *lidský čin* zasluhující odpuštění a milosrdenství.¹⁾

IN GENTIBUS EVANGELIZARE.

Jediným úkolem apoštolů jest obrátiti mysli k světlu a srdce k lásce, přivésti duše bloudící k pokání a chrániti věřící před mnohonásobnou pastvou smrti.

Odpověz mně upřímně: Kolik je dnes pravých, ryzích apoštolů, opravdu z přesvědčení, ač bohužel tolik lidí se zneklidňuje, deklamuje a hřmotí v církvi Boží, ač tolik řečníků v klerice a tolik kazatelů podle poslední módy mluví dobře nebo špatně o všech možných otázkách vědeckých a sociálních — mnohem raději než o náboženských — a podivuhodně zná všechny kodexy a všechny příručky, vyjímaje snad evangelium: „Všichni hledají věci svých, a ne těch, které jsou Ježíše Krista.“²⁾ Řekni mi upřímně: Kolik jest jich? „Neboť byt jsme měli vychovatelů v Kristu na tisíce, přece nemnoho máte otců.“³⁾ Jestliže tedy tolik námahy a tolik studia nepřináší „užitek

¹⁾ Pobožnost k Srdci Páně vykonávaná a jiným raděná byla tajemstvím tolika obrátců způsobených jesuitou P. William Doylem, který hrál foot-ball a tennis a r. 1917 padl na frontě francouzské jako polní kaplan. ²⁾ Filip 2, 21. ³⁾ 1. Kor. 4, 15.

stonásobný“¹⁾ jestliže tolik žvanění je často promrhaným časem, jestliže tolik potu — více méně apoštolského — svlažuje sice, ale nezúrodňuje, často jediným důvodem jest, že dělníci evangelia neznají tajemství: „*Nebylo tam jména Kristova.*“²⁾)

Znáti důkladně theologii, filosofii, jiné posvátné i světské vědy, míti dar výmluvnosti, býti ozdoben hodnostmi akademickými, ovládati studiem poklady literatury a zákony řečnictví, uměti účinně a elegantně vyjádřiti všechny odstíny myšlenky, dovésti využití vědy starých a přizpůsobiti ji objevům moderního genia, uměti vzbuditi zájem posluchačů velmi těžko uspokojitelných, kliditi — dokonce veřejně v kostele — hlučný potlesk, míti vznešené vystupování, honosivé, slavnostní gesto, strhující lahodný přednes, býti mistrem v těžkém umění vládnouti davy . . . chcete-li celá spousta krásných věcí, ale celkem vzato čistě lidských prostředků, které co do praktických výsledků, splasknou jako velikolepá mýdlová bublina. „*Nulla ibi saturitas veritatis, nulla refectio iustitiae reperitur.*“³⁾ Jest to jeden z trestů, které Bůh uchoval pro staletí úpadku: „Nashromáždí si učitelů majíce šimrání v uších a obrátí se k bájím.“⁴⁾ Nechci ani říci, že tyto skvělé vlastnosti nepředpokládají ani nutně nepodporují pokoru: „Pravíš: Jsem bohat a ničeho nepotřebuji, a nevíš, že jsi nešťastník a ubožák, chudý a slepý a nahý.“⁵⁾

1) Luk. 8, 8. 2) Sv. August. Vyznání ku 3. hl. 4 č. 8.

3) S. Hieron. Epist. 21. ad Damasum Papam P. L. 22, 385.

4) 2. Tim. 4, 3.

5) Zjevení 3, 17. Staří měli ovšem o kazatelích jiný pojem: „Cum verbum Dei per ministerium praedicantium, auribus carnis infertur, miscetur operatio potentiae divinae cum sono vocis humanae, et qui incitavit evangelizantis officium, audientis quoque firmavit affectum.“ Prosper Aquitanus P. L. 60, 656. A sv. Petr Damianský in epist. 1 ad Cinthium urbis praefectum P. L. 144, 462

Tyto podivuhodné vlastnosti těla a ducha nikterak nevystačují všechny dohromady na záchranu ani jediné duše, poněvadž záchrana duše je podnikem řádu nadpřirozeného: „*Voluntatem a peccato mutari in bonum, non contingit nisi per gratiam Dei.*“¹⁾ Mluvíti rty neplatí téměř nic, nutno mluvíti srdcem a sice srdcem spojeným s Bohem sdílením vnitřní náklonnosti: „*Ex plenitudine contemplationis doctrina et praedicatio derivatur,*“²⁾ dí sv. Tomáš.

Hle, proč čtete v životech svatých, že slova světců hýbala duší lidu a strhovala ho přemožena ke Spasiteli: „*Ita flebat,*“ čtete o sv. Ambrožovi „*ut et illum (své posluchačstvo) flere compelleret.*“³⁾

Dovést duše k Ježíši Kristu, k tomu je třeba umění, jemuž se nevyučuje ve školách, které se nepodává v řečnických příručkách, nýbrž čerpá se *vylučně a přímo* jen ze Srdce Učitele pravdy; umění sdíleti božské dary, rozlévati olej svatosti, jenž proniká hlubiny svědomí spolu s mi-

praví: „*Praedicatori duo sunt permaxime necessaria, videlicet ut sententiis doctrinae spiritualis exuberet, et religiosae vitae splendore coruscet. Quod si sacerdos ad utrumque non sufficit, melior est vita, procul dubio, quam doctrina, plus valet vitae claritas et exemplum, quam eloquentia vel urbanitas accurata sermonum.*“ A sv. Jeroným in epist. 52 ad Nepotian. P. L. 22, 535: „*Multoque melius est, e duobus imperfectis, rusticitatem habere sanctam, quam eloquentiam peccatricem.*“

¹⁾ Thom. Contra Gent. 4, 93.

²⁾ S. Thom. 2. II. quaest. 188 art. 6.

³⁾ Paulinus: Vita S. Ambrossi c. 39. P. L. 14, 40. Nechci vynechati napomenutí sv. Jeronyma: „*Docente te in Ecclesia non clamor populi, sed gemitus suscitetur. Lacrymae auditorum, laudes tuae sint. . . Nolo te declamatorem esse et rabulam garrulumque sine ratione, sed mysteriorum peritum et sacramentorum Dei tui eruditissimum.* Ep. 52 ad Nepotian P. L. 22 p. 534. Kdo neví, jak komentuje sv. Bernard chválu Jana Křtitele: *Erat lucerna ardens et lucens?* „*Tantum lucere vanum, tantum ardere parum, lucere et ardere perfectum.*“

lostí Páně a „ničtí a boží, třfšší a rozhazuje, staví a štípí“¹⁾ božská moudrost, pomocí které člověk „se stává dokonalým v nebeských věcech, naučí se jim a cení je v sobě samém“²⁾ jak praví sv. Tomáš. „*Ohromný je rozdíl,*“ upozorňuje svým důvěrným způsobem Následování, „*mezi moudrostí osvíceného a bohonadšeného muže a vědou učeného a badavého duchovního. A nepovzneseli se člověk v duchu, neodtrhne-li se od všech tvorů a nespojí-li se dokonale s Bohem, všechno to, cokoli ví nebo má, nestojí za mnoho!*“³⁾ Ať se množí apoštolé, ale ať v nich žije — pro čest a slávu Boží — ať skrze ně mluví Ježíš; ať je rozněcuje a proměňuje, jak jen On dovede, ať žehná a zúrodňuje jejich slova a skutky . . . „Když člověk byl zasažen paprskem světla Kristova, již není takovým, jakým byl dříve: na dně jeho duše zůstane stopa Kristova⁴⁾ a tato stopa vyzařujíc ven osvětluje a uchvacuje.

Není nic milejšího, nic sladšího, zároveň však nic silnějšího a účinnějšího, než působení vroucí lásky tohoto milováníhodného Srdce, aby se obrátily duše zatvrzelé a dojata byla srdce necitelná slovy kazatelův a věrných přátel.⁵⁾ Buďme přesvědčeni, drazí bratři, že okouzlovati sluch čarovnými periodami slov, vzbuzovati zálibu posluchačů obratnými frázemi a vznešenými myšlenkami, dbáti elegantní formy a klasické vznešenosti myšlenky — „*facientes apud infirmas intelligentias miraculum sui*“⁶⁾ —

1) Jer. 1, 10. 2) 2. II. quaest. 45, art. 1. 3) Kn. 3. hl. 31.

4) Harnack: Das Wesen des Christenthums.

5) S. Marg. Marie Lettre 3. du Ms. d'Avignon au P. Croiset.

6) Gillebertus Abbas in Cantic. sermo 27 c. 2. P. L. 184, 140; vzato ze sv. Jeronýma list 52 ad Nepot: P. L. 22, 534: „apud imperitum vulgus admirationem sui facere.“ Dante svého času napsal o umění kazatelském té doby:

„*A ovečky pak, jsouce nevědomé,
dou z pastvy domů napasené větru.*“ (Ráj 29, 106.)

vše to je málo, ano pouhé nic v řádě spásy: „Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými, lásky však neměl, byl bych jako měď zvučící a jako zvonec znějící!“¹⁾ „Ne,“ volal sv. Augustin, „neplatí žvasty, nýbrž činy: „*Praedicare veritatem nihil est, si cor a lingua dessentiat, et audire veritatem nihil est, si non auditionem fructus sequatur.*“²⁾

Ano, často čistě lidské vlohy jsou nepřekonatelnou překážkou milosti, která nebývá dána k tomu, aby živila pýchu a ctižádost; ani nemá v úmyslu přispívati k práci toho, který káže sám sebe a pošetile důvěřuje své vlastní schopnosti: „*Ne přemlouvacími slovy moudrosti, nýbrž dokazováním ducha a moci.*“³⁾

Knězem v pravém smyslu slova jest jenom ten, který když poučuje: „*Non satis habet erudire hominum mentes, sed etiam ad Dei amorem . . . redamandum studiosissime impellit voluntates.*“⁴⁾ Jen v nejsvětějším Srdci Ježšově, živém, stálém, hojném a jediném zdroji poklonyhodné Krve, která vykoupila lidstvo, spočívá tajemství obrátiti srdce nejodbojnější a nejzatvrzelejší; jen v Něm, neboť nikdo jiný toho neslíbil ani před Ním, ani po Něm; jen v Něm, který na zářném nebi církve jest — jako slunce v souladu vesmíru — jediným a nutným začátkem života, tepla, světla, pohybu . . . „Dobře učinil všechny věci: i hluchým dává slyšeti a němým mluvit.“⁵⁾ Očistme tedy své srdce a vložme je bez obavy do Srdce Božšho: „*Oculi mundandi sunt ut possint videre illam lucem, et leviter tamen perstricti splendore, accenduntur amore, ut sanari velint et fiant illuminati.*“⁶⁾

¹⁾ 1. Kor. 13, 1. ²⁾ Enarr. in Ps. 66. P. L. 36, 812.

³⁾ 1. Kor. 2, 4. Tedy poslouchati a nerozuměti jest jako neslyšeti. „Melius est“, říkával sv. Augustin — „reprehendant nos grammatici, quam non intelligent populi.“

⁴⁾ Pius XI. v listě „Studiorum ducem“ z 29. června 1923.

⁵⁾ Mar. 7, 37. ⁶⁾ S. August. Enarrat. in Ps. 127 n. 8. P. L. 37, 1681.

Svatá řeholnice, Matka Marie Božského Srdce napsala: „Když žádáme duši na nejsvět. Srdci, *nikdy jí neodepře*, ač někdy žádá mnoho modliteb, obětí a utrpení. Čím se vám zdá býti obrácení hříšníka nemožnější, tím neomezenější důvěru musíte míti v Srdce Ježíšovo: On bude na konec vítězem, jest však nutno Ho téměř donutiti důvěrou.“¹⁾

Chápeš to ty, který čteš tyto stránky? Duše třeba žádati *s důvěrou a naléháním* od B. Srdce, které pro ně zmíralo, žádati je jednu po druhé a prolévati pro ně — jakožto cenu milosrdenství — „slzy a krev“, jak říkával arský farář;²⁾ hlavně pak třeba — čím jsou slabší, křehčí, nestálejší, zatvrzelejší, převrácenější — bezmezně rozmnožiti důvěru a naději ve všemocnou lásku: „*Otec miluje Syna a všecko dal mu do ruky.*“³⁾

Co se týče Ježíše, On „žádá toužebně, aby Jeho svaté Srdce bylo uctíváno nějakou zvláštní úctou právě proto, aby v duších obnovil výsledky svého vykoupení, čině z toho svatého Srdce jako druhého prostředníka mezi Bohem a lidmi.“⁴⁾

OMYLY A PŘEDSUDKY.

V náboženských rozpravách, právě tak jako ve vědeckých, není žádný odpůrce tak obtížným, jako ten, který se

¹⁾ Chasle: Soeur Marie du Divin Coeur, Drosde zu Vischering du Bon Pasteur.

²⁾ Monnin: Le Curé d'Ars, Paris vol. 2. lib. 5 c. 5.

³⁾ Jan 3, 35. Ohledně slov faráře arského jest pravdou, že celkem vzato, utrpení a pokání jsou tajemným kvasem, který dává vzrůst dílům lidským, aby se stala díly Boha; v tom smyslu psal svatý Fulgenc: „Quam bene autem sanctus propheta (žalm 125) semina bonorum operum riganda docet flumine lacrymarum epist. 4 ad Proban.“ P. L. 115, 342.

⁴⁾ S. Marg. Marie slovy „druhý prostředník“ míní nový projev jediného prostředníka Ježíše, list 43 sestrám v Escures 2, 84.

osměluje mluvit, vykládati a souditi bez dostatečného studia otázky, beze znalosti technických výrazů, bez náležitého ovládnání látky.

Kolik improvisovaných (nepřipravených) doktůrků si dovolilo v poslední době chrliti odsouzení proti vznešené úctě B. Srdce, nazývajíce ji nezákonnou, dětskou, nevhodnou a otvírajíce bránu tolika jiným hloupostem, triviálností a nechutností: „*Písničky o mně zpívají pijani vína.*“¹⁾

Dobře o nich praví apoštol, že nevědí, co mluví: „*Tupí, čeho neznají.*“²⁾ Ale jak vzrůstá naše nelibost, když lidé, mluvící v tomto smyslu, jsou zavázáni z povinnosti přísné spravedlnosti býti ověřenými vykladači posvátné vědy! A přirozeně mnohem těžší jest zodpovědnost, kterou na sebe běrou vůči věřícím, mnohem osudnější škoda, kterou působí pravdě, mnohem rozsáhlejší bez přirovnání jsou následky jejich drzé nevědomosti, která se stává „*matkou všech bludů.*“³⁾

Zatím co denní zkušenost dovoluje nám tvrditi, že pravá pobožnost k B. Srdci jest exponentem zbožnosti, hutnoměrem kněžské horlivosti — „*Hinc videmus cultum hunc criterium esse fervoris*“⁴⁾ — právě ve jménu a v zájmu zbožnosti, některý spolubratr uvádí v pohyb proti nám celý arsenál námitek, které celkem vzato představují rozsáhlý plán k útoku proti Srdci Páně — výsledek to, i když připustíme dobrý úmysl — málo osvětlené zbožnosti a horlivosti hodné lepší věci.

Bylo řečeno na příklad — a byly to rty kněžské — že „*úcta k B. Srdci je pobožnost sentimentální, vedlejší jen*

¹⁾ Žalm 68, 13. ²⁾ Jud. 10.

³⁾ Bened. XV. v encyklice: *Humani generis redemptionem* z 15. června 1917.

⁴⁾ Hurter. *Theol. dogm. compend.* II. 598.

a nezávazný způsob pobožnůstkářství, jakási mlhavá *blouznivost* málo hodná zájmu zbožných osob.“¹⁾)

Chci býti shovívavým a mysliti, že se mluvilo bez úvahy a bez ocenění výrazů — což jistě pro sluhu Božího není čestno — ale konečně přece jen jsou to zbytečné urážky a ne pochvaly: kdo má trochu smyslu, nemůže si dovoliti řeči tohoto způsobu.

A vskutku jest nad slunce jasnější, že sentimentalita a fantasmie nemá vůbec co činiti s touto pobožností mezi všemi vynikající, když není znetvořena nevědomostí, nebo druhotnými úmysly; ona se strašnou logikou odsuzuje klamy a nesprávnosti asketické a povrchní velebení lehkomyšlných a nestálých duší, zatím co stykem s B. Srdcem každá duševní mohutnost se povznáší, očisťuje, posiluje, proměňuje. Tato duchovní povznesení jsou denním, jasným, patrným zjevem, který sám sebou dosahuje nutné účinnosti apoštolátu.

Jest pravda, že předmětem této pobožnosti jest láska, ale taková láska, která se vzdala života, aby se nemusila vzdáti lásky; láska silná, velkodušná až k úplné oběti a ustavičnému utrpení, láska zapomínající na sebe, schopná ovládati lidské vášně a činící nás schopny velikých věcí; láska široká jako celý svět, která zapomíná na různosti

¹⁾ Jinými slovy je to stále omílání, jak již od r. 1865 činil Hipolit Taine: „Pobožnost nemocných duší, oslabující sen, ženské nasládlé blouznění, zábavný kvietismus plný svůdnosti pro znavené a chtivé osoby.“ (*Voyage d'Italie*, str. 125). Mám připomenouti kněžím dekrét Pia VI. proti rozkřičené schůzce v Pistoii? Uvedu alespoň jednu z censur uvedenou v tom aktu papežském: „*Doctrina quae devotionem erga Sacratissimum Cor Jesu rejicit inter devotiones quas notat velut novas, erroneas aut saltem periculosas, intellecta de hac devotione, qualis est ab Apostolica Sede probata, falsa, temeraria, perniciosa, piarum aurium offensiva, in Apostolicam Sedem injuriosa.*“ *Constitut. Apost.* „*Auctorem fidei*“ 28. Aug. 1794.

povahy, názorů, hranice věků a předsudky pocházející z různosti rasy a národa objímá všechny lidi v Srdci samého Boha.

Srdce Páně, pobožnost *fantastická a sentimentální*? Ale vždyť ona není ničím jiným než evangeliem účinnějším! Jest to Spasitel bližší svým tvorům, Jeho nesmírná láska zjevená, Jeho zázračná moc viditelnější, Jeho sliby splněné, Jeho touhy uskutečněné — jedním slovem: Jest to Kristus Ježíš lépe poznáný a lépe milovaný. *To jest Srdce Páně a nic více.*

Tento pojem výtečně vysvětluje slavný moderní myslitel takto: „Bůh je láska a toto věčné Srdce vždy milovalo. Hledati příčinu postupného zjevování všech tajemství této věčné lásky Boží — *jest theologie B. Srdce.* Bůh miluje a milovati znamená darovati se. On daroval nám všechno: vzpomeň stvoření! Milovati znamená mluvit a tak se dávat poznati. Bůh mluvil: vzpomeň zjevení! Milovati znamená ochotně trpěti, ano — je-li třeba i zemřít pro záchranu milovaného: vzpomeň vykoupení! Milovati znamená žít v blízkosti milovaného: vzpomeň nejsv. Svátosti! Milovati znamená spojit se, ztotožnit se s milovaným: vzpomeň sv. přijímání! Milovati znamená radovati se dlouho, pokud možno vždy s milovaným: vzpomeň ráje! A jako osoba Ježíše Krista je osoba božská, tak stvořené Jeho Srdce slučuje v sobě všechnu lásku nestvořeného Srdce Božího a je středem všech jejich projevů na venek... Jedním slovem: Toto Srdce jest živým a důrazným vyjádřením všech katolických tajemství.“¹⁾ Stvoření, vtělení, vykoupení, nejsv. Svátost, předurčení, posvěcení, oslavení... hle celá řada tajemství, ale tajemství srdce, báseň věčné lásky.

„Základem našeho náboženství je tedy láska, která

¹⁾ Baunard: Un siècle de l'Église de France, Paris c. 10.

vzbuzuje nekonečnou vděčnost hlavně při vzpomínce, že bázeň je základem všech ostatních kultů. Pohané se třesou před svými modlami. Židé dosud nedovedli zapomenouti sinajských blesků a ačkoliv jim není zcela neznámou Boží dobrotivost, přece raději vzpomínají na jeho hněv. I v lůně křesťanství všechny rozkolné sekty tím více se bojí, čím méně milují. Každá herese má původ v krádeži učení způsobené Srdci Ješšovu. Jen katolicismus činí středem náboženství toto požehnané Srdce, jež tolik milovalo lidi;“¹⁾ „jen křesťané se mohou chlubit, že mají lásku jako svého Boha.“²⁾

Ani neuvádíme, že přehojné ovoce této pobožnosti v duších křesťanů jsou dostatečným důkazem, z něhož možno správně souditi, že Ježíš z této pobožnosti má nesmírnou slávu a má v ní nekonečnou zálibu a že Duch svatý z ní činí ustavičně účinný prostředek milosti a spásy. Kromě toho jest to úcta na výsost vnitřní a duchovní, úplně praktická a úkony, jimiž se projevuje — klanění, láska, odpros, následování ctností Spasitelových — jsou nejvznešenějším výrazem pravé zbožnosti. „Ne prázdné obřady, ne bezvýznamná znamení vnější sentimentality, ne ješitná ukazování zbožnosti . . ., nýbrž úkony zcela vnitřní, zcela svaté, zcela hodné křesťanské zbožnosti, takže nelze si představit nic *upřímnějšího*, nic *solidnějšího*,

1) Buathier: Le sacrifice dans le dogme catholique p. 167.

2) Bossuet: Slavnostní kázání o sv. Františku Pavlánském: Oeuvres díl 4 str. 370. Před několika lety P. Gracián Giol T. J. navštívil budhistický chrám v Sitongu pod zasněženými vrcholky Himalaje. Jeden namazaný a namaštěný lama mu s pýchou ukázal obraz představující Krista ve hrobě ozdobeném kalichem s hostií. Zajímavějším však je, že dnem i nocí hořely dvě černavé svíčky před obrazem . . . Snad z úcty? Z lásky? Nikoliv — ze strachu. Lama totiž vykládal jesuitovi: „Obraz znázorňuje velikého Boha, ale Budha je větší.“ „Missioni cella Comp. di Gesù“, 15. června 1923.

nic *světějšího*, nic hodnějšího Boha a Ježíše Krista.“¹⁾

Tato úcta nezáleží tak v lidových modlitbách nebo viditelných obřadech, nýbrž hlavně v ustavičné cvičbě ctností, pokud možno ve věrném následování pozeňnaného Ježíše, v zadostiučinění a v lásce; jest to úcta *účinná*, neb nepřivádí k tomu, abychom potichu vzbuzovali dobré úmysly, nýbrž povzbuzuje k tomu, abychom *důkladně* změnili a *trvale* své chování: „Kdo není ochoten pro milého všechno snést a ustavičně býti po jeho vůli, nezasluhuje býti nazýván milencem;“²⁾ úcta *důkladná*, neboť „klade sekyru ke kořenům stromu“, k našemu totiž srdci, z něhož tryská vnitřní život, aby je utvořil podle Srdce Božího; úcta *slavná* pro Ježíše, neboť Mu poskytuje nejen dary naše, nýbrž celou naši bytost; konečně úcta *prospěšná* nejen pro jednotlivé věřící, nýbrž i pro celé lidstvo, neboť nabádá ke všem obětem, vnuká všechen sebezápor, živí stále všeobecnou cvičbu v lásce podle výroku sv. Pavla: „Máme pamatovati na slova Pána Ježíše, neboť on řekl: Blaženěji jest dáti než bráti.“³⁾

Na štěstí není téměř nikoho, kdo by se osmělil odsuzovati tuto pobožnost jako *zbytečný dodatek* katolicismu: skutečně jest příliš jasno, že ona spíše soustřeďuje nadpřirozenou činnost duší k tomu, co jest *nejpodstatnějším* v náboženství; ona „jde na kloub každému tajemství, aby hledala jeho důvod, prohloubila jeho ducha a dokončila jeho vysvětlení . . . a jest proto jasný a přesný souhrn, živý a výmluvný výraz, nejlépe nalezená formule samé podstaty křesťanství“.⁴⁾

Opravdu, při dobré úvaze je zřejmo, že křesťanství je shrnuto v jediném článku víry — totiž v lásce Boha k člo-

1) Galliffet: La dévotion du S. Coeur. lib. 2 c. 4.

2) Násled. Krista kn. 3 hl. 5. 3) Skutky 20, 35.

4) Bainvel S. J.: La dévot. au S. Coeur p. 2. c. 4. par. 2.

věku — a celá jeho mravouka jest užití jediné zásady — totiž lásky člověka k Bohu.¹⁾ Nuže, úcta k B. Srdci jest nejpůvodnější výraz této božské lásky, která se sklání ke světu, ona jest nejúplnější a nejryzejší způsob této lidské lásky, která se povznáší k nebi; ona vede duše hbitě bez nejistoty, bez poblouzení — jako osudným zákonem tře — ke věčnému zdroji víry a lásky; jest to úcta celá, *duch*, *a pravda*, hluboká, velikolepá, milá a zároveň vznešená, která se stala — věru, možno tak říci — hlavním stěžněm lodičky sv. Petra.

Posvátná Kongregace Obřadů chtějíc lépe doplniti a určití tyto myšlenky prohlásila, že „slavnost Srdce Ježíšova není památkou zvláštního nějakého tajemství Jeho života, které by již nemělo místa v církevním kalendáři, nýbrž souhrnem všech slavností určených oslavovati jednotlivá tajemství“.²⁾ Důvod tohoto prohlášení je patrný, neboť úcta k Srdci Ježíšovu nám nepřipomíná jen nějakou ojedinělou milost, nýbrž nejbohatší pramen všech milostí, neoslavuje jen projev božského milosrdenství, nýbrž princip a vnitřní důvod celého tajemství našeho vykoupení.

Jest pravda, že pod štítem této úcty putuje světem mnoho spisků nasládých, mnoho knížeček nechutných, ano až nudných, a úžasně hloupých, které svými plytkými a bezobsažnými deklamacemi využívají hysterických, nervově chorobných sklonů tolika ubohých žen; protivně a nechutné slátaniny, které chtějí prodati — za sníženou cenu jako *z úpadku* — všechny mlhavé nevkusnosti asketiky zasluhující důtky, jež úplně vymýtiti z celkové psy-

¹⁾ Srovnej „synodální dopis Mons. Pie „Oeuvres“ Poitiers, Oudin 1866 t. 3. p. 48.

²⁾ Odp. S. C. R. r. 1821 „ad quaedam quaesita quoad festum L. S. Cordis Jesu“. srv. Gardellini Decreta díl 3. čís. 4579. Tento dekret nebyl přijat mezi Decreta authentica S. R. C. proto, že pozdější dekrety ho obsahují a vysvětlují; v příručkách však jest.

chologie jistých řemeslných kupčků „se spisovatelstvím“ se dosud nepodařilo ani papežům; modlitby povrchní ceny, pochybné pravověrnosti, plné vzdechův, ilusí a výkřiků, jimž církevní schválení dané nedopatřením jistě nemůže dáti ani vážnosti, ani autority.

Je snad toto literatura B. Srdce? To jsou jen prázdné — na štěstí pomíjející — formy chorobné a tupé zbožnosti, která si zakazuje uvažovati vědouc, že není zodpovědna za své činy; jsou to porůznu se vyskytující zjevy pravé náboženské šilenosti, jsou to asketické choroby. Bůh nás chraň těchto parodií lásky, které by zbožný Gerson nazval „*insania amantium, imo te amentium, quia non secundum scientiam*“.¹⁾ Bohu díky! Katolická, apoštolská, římská církev dovede vydati něco lepšího!

Posuďte jen pobožnost, o níž mluvíme, podle spisů světců, těch privilegovaných duší žijících ve styku s Bohem; těch, kteří jsou ryzí vykladatelé tradice a církevního ducha; prozkoumejte v nich její prvky, prostudujte její vývin a způsoby v pastýřských listech nejslavnějších představitelů biskupské hodnosti; živte ducha i srdce naukou tolika solidních, silných svazků, výslovně o ní jednajících, z nichž nejnovější nejsou vždy nejlepší — a pak mi řekněte, najdete-li něco vážnějšího, *světějšího, většího, mužnějšího* a *katoličtějšího* v církvi Boží! Dlouhé studium a veliká láska nám ukazuje v Srdci Ježíšově báseň krásy a svatosti, jež převyšuje každé tušení a dovede rozptýliti každý předsudek: „*Divili se těm věcem, které byly praveny o něm.*“²⁾

1) Ep. ad Fr. Barthol. Carthus. a Liber de distinct. verarum visionum a falsis t. I c. 43.

2) Luk. 2, 33. Rozhlédněme se kolem; neliší se praví ctitelé B. Srdce ode všech ostatních křestanů úkony velmi přísné ctnosti a velmi čisté a vroucí zbožnosti? Kdo by si vzal práci a studoval na př. spisy svaté Markety Marie, shledal by jak askese, které se světice naučila ve škole B. Srdce, jest málo sentimentální a málo pohodlná

IN HIS QUAE IGNORANT BLASPHEMANTES.

Dokázav bezpodstatnost a pošetilost této námitky, nemohu opomenouti jiné, která ač jest dosti všeobecná, jest neméně nerozumnou a neméně bezpodstatnou.

Skutečně; byl učiněn pokus a činí se i nyní uvésti tuto pobožnost v opovržení u všech jako tisíce jiných dětinských pobožňůstek, v nichž si lidé povrchní libují; pobožňůstek, které jsou pochybnými výplody vrtochů jednotlivé osoby, nebo celkové degenerace obecného smyslu. Říkají — a jsou to hlavně kněží staré školy: „Božské Srdce? I to je pobožnost *podle módy!* Za našich časů se o ní ani nemluvilo a svět se stejně točil jako nyní.“

Mohlo by se odpověděti, že se mění časy a jejich potřeby a jako se mění zlo, tak Pán Bůh může měniti i prostředky proti němu: „*Qui solus novit congruentem suis temporibus, generi humano exhibere medicinam.*“¹⁾

Pobožnost *podle módy?* Ano! Ten všemocný Bůh, který

lidské slabosti. Uvádím něco: „Nic mne tak nespojuje s B. Srdcem jako kříž, nebot jest nejcennější zárukou jeho lásky.“ (Vie et oeuvres, list 92 sestře de la Barge). Musíte umřítí sama sobě zřfkajíc se všech útěch . . . i duchovních a umlčujíc důvody vašeho úsudku.“ (Tamtéž.) „Odevzdejte se do prozřetelnosti B. Srdce, aby řezalo a drásalo podle své vůle.“ (Tamtéž.) „Nemůžete učiniti nic příjemnějšího Srdci Páně, než abyste byla velmi milá a pokorná, podřízená každému, trpíc mlčky, bez omluvy a nářku.“ (Tamtéž, pokyn 9.) Hle jiný pokyn Spasitelův: „Nemůžeš se mně více líbiti, než když věrně bez úskoků budeš kráčet cestou, kterou ti vykazuje řehole; nejmenší poklesky proti ní, jsou velmi vážné přede mnou. Mýlí se a vzdaluje se ode mne řeholník doufající naléztí mě jinou cestou než přesným zachováváním řehole.“ (Vie et oeuvres I, 125.) „Každý řeholník žijící v nevěli s představeným jest odmítnut mým Srdcem tak, že čím více se snaží ke mně přiblížiti, tím více se vzdalují od něho pro ošklivost, kterou cítím.“ (Tamtéž I., 58.) A to je sentimentalita?

¹⁾ S. August. De serm. Domini in monte, lib. I. P. L. 34, 1231.

ráčil po tak dlouhá staletí udíletí své rozkazy skrze proroky, ten tak dobrotivý Bůh, který jednou oznámil skrze věčné Slovo své milosrdné plány a otcovsky poučoval církev posílaje jí apoštoly a papeže, mluví po druhé ke člověku skrze svého jednorozeného Syna: „*V těchto však dnech doby poslední mluvil k nám skrze Syna.*“¹⁾

Pobožnost *podle módy!* Ano, a že má býti podle módy, to oznámil Ježíš své zbožné důvěrnici tvrdě, že ji zachoval „pro poslední časy jako poslední úsilí jeho lásky“.²⁾ A chcete-li žádati od Něho důvod tohoto jednání, jest to opět sv. Augustin, který vás zve, byste plně důvěřoval v Pána Ježíše, který „*multo magis quam homo, novit quid cuique tempori accomodate adhibeatur, quid quando impertiat, addat, auferat, augeat vel minuat.*“³⁾ On dovede pořádati tvory i události ke své slávě a ke prospěchu duší, „*aby nyní skrze církev uvedla se ve známost*“, jak čteme u svatého Pavla „*přerozmanitá moudrost Boží*“.⁴⁾

A tomu, kdo by si chtěl namlouvati, že Marketa Marie Kristu nerozuměla, mohu připomenouti jinou světicí ve středověku, které byl sdělen tento strategický plán božské Prozřetelnosti. Skutečně pak v jejích zjeveních — byla to sv. Gertruda, nazvaná „*doktorka Sv. Srdce*“ — nalézám tato slova sv. Jana: „Mé poslání bylo ukázati prvotní církvi prosté slovo vtěleného Slova Boha Otce, které dostačí až do konce věků myslí celého člověčenstva, ano lidstvo nikdy nedospěje tam, aby to prosté slovo zcela pochopilo; pro nynější časy (*moderno tempori*) bylo uschováno vylíčiti lsbznost tepotu B. Srdce, aby svět vida tyto věci se rozehl, ten svět, který stárne a zvlažněl

1) Žid. 1, 1—2.

2) S. Marg. Marie: *Vie et oeuvres* 1, 87.

3) S. August. *Epistola* 188 (al. 5) ad Marcellinum n. 5. P. L. 33, 527.

4) Efes. 3, 10.

v lásce.“¹⁾ Tak praví apoštol ke svému ospravedlnění, že nemluvil ve svých spisech o Srdci Ježíšově!

Pobožnost *podle módy!* To tvrdíte vy nestaraje se, byste se přesvědčil, zda tato pobožnost snad nezanechala původní a hluboké stopy v předešlých staletích . . . Snad jste nečetl s pohnutím a úžasem vyložené, jasné, theologicky přesné a správné věty, nadšené výkřiky, vroucí vzlety duší středověkých pro Srdce božského Mistra?

Kdo nevzpomíná sladkých povzdechů sv. Anselma († 1109), sv. Bernarda († 1153), Viléma ze S. Thierry († 1150), bl. opata Guerika († 1157), Richarda od svatého Viktora († 1173), Gilberta z Holandska († 1172), Egberta ze Schönau (asi 1165), Petra Blesenského († 1200), Antonína Padovanského († 1231), Bonaventury z Bagnorea († 1274), Ludvíka Saského († 1378) a Bernardina Sienenského († 1444)? Kdo nepodlehł dojmům svatého nadšení při sladkých, srdečných, ohnivých projevech lásky k poklonyhodnému Srdci Ježíšovu, vycházejících z tolika ženských srdcí? Jest to celá zbožná řada velikých duší od sv. Luitgardy († 1246) k sestře Mechtildě z Magdeburga

¹⁾ S. Gertruda: Hlasatel, kn. 4, hl. 4. Jest prospěšno poznamenati, že se nejedná o proroctví stricto sensu, jako by sv. Gertruda mluvila o našich časech, t. j. o době po událostech v Paray; spíše sv. Jan mluví o době, v níž žila sv. Gertruda, neboť právě v té době nauka o B. Srdci se rozšířila a Jeho úcta se rozmohla v kláštorech, nepronikajíc do vrstev lidových. Francouzský překlad benediktinů slova „*moderno tempori*“ poslední doba není zcela přesný. Ale tato slova svěťice nepřímou jsou proroctvím vztahujícím se na naši dobu (po sv. Marketě), protože slova „*moderno tempori*“ může znamenati bez hermeneutického přehánění „moderní období církve“ od sv. Gertrudy do konce světa a protože zjevení a kontemplace předchůdců sv. Markety se omezovala jen na osobní subjektivní úctu k Srdci Ježíšovu, nestarajíce se o to, aby věřícím byla ukázána vnitřní krása toho Srdce. Předchůdci sv. Markety tuto vnitřní krásu chápali a okoušeli.

(† 1293), od sv. Mechtildy z Hackebornu († 1298) ke ctihodné Idě z Lovaně († 1300), od sv. Gertrudy z Helfta († 1303) k sv. Anděle z Foligna († 1309), od sv. Kateřiny ze Sieny († 1380) k Juliáně z Norwicu († 1370), od svatě Lidviny ze Schiedamu († 1433) ke sv. Františce Římské († 1440).¹⁾ Uvažte dobře, že se jedná o stálou tradici, jistým způsobem nepřerušenu, historicky prozkoumatelnou a zčásti již prozkoumanou, která pronikla a posvětila svatě mlčení starých evropských klášterů a osvětlila a zahřála polostín posvátných gotických basilik tím živým světlem, tím žhoucím plamenem lásky, která již tenkrát neodolatelně se snažila uniknouti z vězení totiž z otevřeného boku Krista Spasitele.²⁾

¹⁾ Revelations of divine love (Zjevení božské lásky) Juliany z Norwichu mají datum z 8. května 1373; tato zbožná mystická duše mohla užítí děl Waltera Hiltona (1396), jehož *Scala perfectionis* je přeložena u Mana v Paříži 1923. Tanquerey (*Précis de théologie ascétique et mystique*, Roma Desclée 1925, 5. vyd. str. 33) praví, že Juliana zemřela r. 1442.

²⁾ P. Bainvel S. J. v knize „La dévotion au S. Coeur“ uveřejnil studium historicko-kriticky hermeneutické o předchůdcích sv. Markety Marie. P. Hamon S. J. v „Histoire de la dévotion au S. Coeur, vol. 2“ nedávno toto studium obnovil s větším rozsahem a hojným materiálem vědeckým a dějepisným.

Vylíčil lásku Boží k vyvolenému národu (str. 1—26) a lidskou lásku Ježíše Krista (26—58) učený autor hledá úctu k B. Srdci v rání boku (59—82); pak následuje vývin pobožnosti ve středověku se školou cisterciáků (83—108), s německými mystiky (109—152), se školou kartuziánskou a františkánskou (153—188), dominikánskou (189—288); konečně popisuje rozmnožení projevů úcty a asketiky ve století 15. (229—264) a 16. (265—318).

Kdo chce se pokusiti o dokonalejší studium této pobožnosti, může čísti: D. Berlière: *La dévotion au S. Coeur dans l'Ordre de S. Benoit*, Paris, Lethielleux 1923. D. Gougoud: *Les dévotions et pratiques ascétiques du Moyen-Âge*, tamtéž, 1925. D. Boutrais: *Mois du S. Coeur par d'anciens auteurs Chartreux*, Montreuil 1886. P. Henry de Grezès: *Le S. Coeur de Jésus: études franciscaines*,

Pobožnost podle módy! Tak pravíte vy! Což nechápete, že chtěje jí vtisknouti název spíše pohrdlivý, dal jste jí čestný titul?

Ano, nazveme tuto požehnanou úctu „*podle módy*“, poněvadž ji konají miliony duší na celém světě s prospěchem nesmírným, poněvadž obklopuje zemi atmosférou svatosti těšíc nás divadlem tolika rozruch budících zázraků přirozenosti a milosti; podle módy, neboť nikdy nebyla předmětem uctivých projevů a svatého nadšení jako dnes; podle módy, poněvadž konečně vyšla ze samoty klášterů a z tajemství malého počtu privilegovaných duší dnes a přijavši definitivní a lidový ráz rozvinuje vítězně své prapory, takže každý o ní ví; podle módy, protože po dvou staletích svého „veřejného života“ ničeho neztratila ze své původní síly, poněvadž ze svých vznešených snah, ničeho neobětovala předsudku, zájmu, rozmaru, sporu, útoku, násilí; „*crescit eundo*“ — denně pokračuje, rozšiřuje stále více řady svých podporovatelů, známá již a potvrzená činy jako jedna, svatá, obecná a apoštolská právě tak jako církev.

Podle módy, neboť v psychologii svatých naší doby se nalézají tento význačný rys, který proniká celým jejich vnitřním životem a mile se odráží v jejich spisech a apošto-

Paris, Dellomme et Briguet 1890. P. Richttätter S. J.: Die Herz-Jesu-Verehrung . . .

Jest přirozeno, že tato úcta, ač v jádru tak stará, jest nová v této své formě, jež sahá do 17. století, jež poznala apoštolát sv. Jana Eudesa a ještě více zjevení v Paray-le-Monial. Kdo by chtěl obviňovati novoty eucharistického kultu? A přece všechny jeho projevy mimo mši sv. a sv. přijímání jsou nové: návštěvy, noční klanění, požehnání, eucharistické průvody byly zavedeny teprve v době relativně novější; nemluvíme ani o čtyřicetihodinovém výstavu, eucharistických kongresech, novénách atd. Jsou to nové projevy starého kultu; nové, ale požehnané papeži; nové, ale užitek zjevení schválených církví.

látu náboženské zasvěcení jejich existence *středu pravdy* — Stolci sv. Petra — a přitažlivost vroucí náklonnosti pro *střed lásky* — B. Srdce Ježíšovo: žáci B. Srdce — hle, zdroj jejich svatosti, apoštolé B. Srdce — hle, způsob jejich zevnější činnosti.¹⁾

Podle módy, neboť to, čemu se učilo jako důsledku více nebo méně blízkému tajemství vtělení, dnes nalézá potvrzení ve slovech Ježíše Krista, prohlášených církví . . . Jest to triumf úcty k B. Srdci a následkem toho i téhož B. Srdce.²⁾

Podle módy, poněvadž ji předcházejí sta časopisů asi ve 40ti jazycích a nesčetné knihy všeho druhu ji doprovázejí na vítězném pochodu světem pějíce stále ve všech tonínách všem národům sladký nápěv; podle módy, poněvadž sta biskupů se o ni bedlivě stará, zatím co všichni dobří kněží bez výjimky — ostatní se chlubí, že žijí bez ní — v ní hledají a nalézají vrcholný prostředek, Boží Prozřetelností seslaný neomylný lék pro vždycky nové ubohosti, pro čerstvé rány lidstva: „Tajemství to, které od věků bylo skryto, nyní však zjeveno bylo věřícím jeho.“³⁾

Podle módy, neboť i duše v očištění po zjevení v Paray nalézají své bolestné vyhnanství lehčím, své pokání snesitelnějším a snadnějším. Sv. Marketa Marie napsala: „Kdybyste věděli, s jakou horlivostí tyto duše prosí o tento nový prostředek tak účinný ke zmírnění jejich utrpení. A opravdu za tento prostředek označují pobožnost k B. Srdci . . .“⁴⁾

Ve skutečnosti však je to pobožnost velmi stará, alespoň co se týče jejich všeobecných známek. Zmínil jsem se jen o skvělých stopách, které zanechala ve středověku; jest

¹⁾ Tato myšlenka jest od Mons. Baunarda: La Mère Barat.

²⁾ Mons. Pie: „Oeuvres“ t. 5, str. 420. ³⁾ Kolos. 1, 26.

⁴⁾ Vie et oeuvres, dopis 85. Matce Saumaisové II, 170.

však rovněž jisto, že co do podstaty svými kořeny sahá do počátků církve: „mučedníci cítili se posílněni ve zdroji vody živé, tryskající ze Srdce Ježíšova“,¹⁾ zatím co doktoři církevní viděli, „jak z Jeho probodeného boku vychází církev zářící krásou“.²⁾

Lze dokázati s dějinami v ruce, že katolický lid ve svých nejlepších členech vždy miloval B. Srdce alespoň *aequivalenter*, ne-li *formaliter*, a jestliže mnozí se omezili na to, že jako sv. Jan položili znavenou hlavu na prsa Mistrova, jiní se naučili — rozjímajíce o ráně boku — proniknouti až ke středu lásky a jedni i druzí aspoň zavinitě si učinili cílem vděčnost a zadostučinění: Srdce Ježíšovo jest „věčné evangelium“ křesťanství.³⁾

¹⁾ O mučedníkovi nazvaném „Sanctus“ z Lionu píše Eusebius z Cesareje (Hist. Ecel. l. V. c. 1. P. L. 13, p. 167): „Firmis vestigiis in confessione perstitit, utpote coelesti fonte aquae vivae, quae ex ventre (z boku) Christi profluit, perfusus firmatusque.“ A sv. Jeronym praví o příteli Bonosovi: „De latere Domini aquam vitae bibit.“ (Ep. 3 ad Ruffinum P. L. 22, p. 334.)

²⁾ Monsabré: Dogme catholique, conf. 39: Jest prvotřídní dílo mladému kléru bohužel málo známé; nejzmatenější body theologické činí snadnými a lahodnými. Učený apologeta zde naráží na citáty sv. Augustina, který více než ostatní círk. otcové trvá na tomto pojmu. S užitkem možno čísti jeho: De genesi contra Manich. c. 24. P. L. 34, 216.

³⁾ Zjevení 14, 6. Kdy zapomněli křesťané na lásku Ježíšovu? Vždyť přece úcta k Ježíšovu Srdci jest hymnem té lásky: „In S. Corde inest symbolum atque expressa imago infinitae Jesu Christi charitatis.“ (Leo XIII. Encycl: Annum Sacrum z 25. května 1899.) A Jungmann vyvozuje, že nelze mluvíti o podstatné změně, když se bere v úvahu nynější forma, přesný směr dnešní této pobožnosti: „Cum cultus hic praecipue eo pertineat, ut colatur amor immensus Filii Dei, qui ex eo ad mortem pro hominibus subeundam perductus est, et ad sese eisdem in cibum praebendum Sacramento Eucaristico, manifestum est, quoad rem, devotionem hanc semper in Ecclesia fuisse.“ Instit. Theol. dogm. Ratisbonae Pustet 1897, 5 edit. tract. de Verbo Incarn. n. 267.

KVĚT POBOŽNOSTÍ.

Mnozí mně říkají: „Konečně jest nutno žít! V tom vám nikterak nebráníme, ale nutno i jiným dopřátí života. A místo toho vaše B. Srdce uvádí nám ve zmatek farnost, chce pohltnouti všechny katolické podniky, chce vše obsadit, vše reformovat, vše vylučovat, všude proniknouti; tak překáží klidnému a normálnímu rozvoji ostatních pobožností . . .

Skutečně? Nevěděl jsem, že Nejsv. Srdce Spasitelovo má tohoto ducha nesmiřitelnosti a zasahování! Lépe řečeno: „Že ono chce vkročiti všude, to jsem ovšem věděl, neboť k podstatě pravdy jakož i lásky náleží, aby se šířila. Ostatně, nezdá se vám, že Ježíš má k tomu právo? Nejedná se o Syna Božího? Není On středem křesťanství? Není ženichem duší? Není životem církve? Není světlem světa? Proto se musíte vzdát, neb v církvi vše musí býti spojeno s Ním, nechce-li se státi neužitečnou ratolestí“: Křesťanství nemůže se ztotožňovati se žádnou jinou pobožností tak dokonale, jako s pobožností k B. Srdci.¹⁾

Uvažujme tedy trochu: O jakých pobožnostech chcete mluvit? Abychom si totiž dobře rozuměli: existují-li pobožnosti neužitečné, lehkomyšlné, nepochopené, protivné, směšné, pobožnosti špatného rázu, původu pochybně katolického a římského, které pochází z nějaké více nebo

Ač tedy je pravdou, že nauka dnes církví přijatá musila aspoň zavinitě existovati v prvních dobách „quia nullus admitti potest in N. T. revelationis profectus et incrementum“ (Hurter Theol. dogm. comp. I, 222), přece se mně zdá býti bezpodstatným tvrzení učeného exegety: „In hac percussione lateris, Cordisque Jesu vulneratione, quam sanquis et aqua prodiens testatur, devotio et cultus S. S. Cordis Jesu, ipsius sacris litteris commendatur, quippe quibus explicite illa percussio memoratur.“ Knabenbauer S. J.: *Cursus Script. sacrae in evang. Joannis* p. 554.

¹⁾ Mons. Pie: *Lettre synodale* z citov. statí.

méně zakryté pověry, anebo souvisí se zjeveními podvrženými, pobožnosti spějící k formalismu zbožnosti, které se zakládají na mnohomluvení odsouzeném v evangeliu a spočívají na stuchlých legendách, kterých zdravá kritika neváhá zavrhnouti a které církevní vrchnost někdy trpí — chcete-li — ale jen „*pro bono pacis*“ a „*ad vitanda mala maiora*“ a „*propter duritiam cordis*“ — ó pak rychle, bylo by na čase smést tyto asketické hadry! Ať zmizí — existují-li — tyto perly pobožnosti! Ať zmizí, dej Pán Bůh at navždy ze styku s B. Srdcem! My jich nebudeme oplakávat. Ale pobožnosti staré, důkladné, původní, oprávněné, povzbuzující, pobožnosti, které činí lidi svatými, pokornými, ochotnými k obětem, horlivými milovnicíky modlitby — ty pobožnosti z pobožnosti k Srdci Páně budou čerpati jen podporu a vzrůst. Vždyť přece — opakuji — jest nutno, aby vše, co jest v církvi dobrého, co svatého, co velikého, zapustilo hluboké kořeny do Srdce Páně, jediného podstatného pouta mezi Bohem a člověkem, jediného zdroje pravé plodnosti: co jest krásného v křesťanství, nutně vede k Němu, tajemnému středu všeobecné gravitace, neboť od Něho pochází „v němž veškerá stavba se spojuje a roste v chrám svatý v Pánu, z něhož celé tělo jsouc spojováno a svazováno, každým kloubem služebným beře vzrůst svůj ke vzdělání svému v lásce“.¹⁾

¹⁾ Efes. 2, 21 a 4, 16. Úmyslem církve jest, aby všechny solidní pobožnosti začínaly od B. Srdce a končily v Něm. I v těchto posledních dobách církev schvaluje, potvrzuje a obohacuje pobožnosti drahé našemu srdci připomíná, že jsou rovněž drahé Srdci Páně. Cituji namátkou. O pobožnosti k Bolestné Panně Marii: „*Est consentaneum eos in primis amoris Jesu Domini tanta pro nobis passi (ze souvislosti je patrno, že se jedná o Srdce Páně) esse deditos, qui peculiarem Mariae perdolentis cultum profitentur.*“ (Ben. XV. v listě k Alexiovi Lépicier z 2. února 1920 Acta Ap. Sedis XII, 59 de consecrando Cordi Jesu ordine Servorum Mariae.) O duších v očistci: „*Saluberrimo sane proposito ad animas vita functorum eluendas,*

Zdá se mi, že po tolika slovech jest na čase vysvoboditi alespoň jeden závěr všeobecného rázu, který však nebude posledním. Proto se vás táži: „Chcete-li, nehledme na dějinný vývoj této drahé pobožnosti během staletí a držme se jen nepopíratelně zaručené pravdy zjevení v Paray. Myslíte, že by měl kněz dáti Pánu Ježíši, jenž mu nabízí své sladké Srdce, jako zázrak lásky, jako nástroj spásy, jako zářný a oživující střed úcty podivuhodně krásné, požehnané nebem i zemí, znázorňující v plánech Božích poslední pokus a poslední úsilí lásky tuto odpověď: „Této věci nerozumím, nevěřím, nezajímá mě, nechci o ní vědět . . . nechápu tohoto kříže, těch trnů, této krve, těchto plamenů?“¹⁾

Rcete mi upřímně vy, kteří máte smysl křesťanský dostupující nejvyšší meze následkem mimořádných darů vašeho vznešeného povolání, jest možná u služebníka Ježíše Krista větší neúcta, politováníhodnější a neospravedlnitelnější nemoudrost? Otevřte, prosím, sv. Tomáše a čtěte: „*Tanto offensa est gravior, quanto maior est, in quem delinquitur.*“²⁾

„Ó, Srdce překypující láskou, Ty Květe lásky!“ volal, vzlykaje ve své tak prosté a tak účinné lyrice svatý farář arský, „koho budeme milovati, nemilujeme-li Srdce Ježíšovo? V tom poklonyhodném Srdci jest pouze láska:

S. Cordis Jesu merita, praesertim per august. Missae Sacrificium offeruntur; neque enim quidquam cogitari possit, aut animabus illis utilius, aut ipsimet Cordi Jesu iucundius.“ (Ben. XV.: Litt. apost. de sodalitate Cordis Jesu Romae constitutae 25. oct. 1917. Acta Ap. Sedis IX, 533.) Že úcta ke Svaté Rodině má vztah k Srdci Páně, viz Acta Ap. Sedis VII, 203. Epistola ad R. J. Matthaëum Crawley de singulis catholicis familiis S. Cordi Jesu consecrandis. V různých bodech této práce poukazují na analogii mezi B. Srdcem a pobožností k Nejsv. Svátosti, Krvi Páně a Úmučení; ohledně Panny Marie viz poslední kapitoly této knihy.

¹⁾ Mons. Morganti: Vos dixi amicos p. 5.

²⁾ III. pars, quest. I., art. 2 ad 2.

„jak možno zapomenouti Toho, který překypuje laskavostí?“ „Ó Srdce Ježíšovo, vždy otevřené srdcím lidským,“ napsal generál de Sonis, „kdo může Tebe nemilovat?“¹⁾

A slavná hlava církve se tomu diví s nimi. „Kdo bude tak necitelný — psal Pius IX. „*tam durus ac ferreus*“ — že by nechtěl milovati to nejlíbeznější Srdce probodené kopím, aby nás přijalo a chránilo před nepřátely ducha? Kdo nebude schopen, aby je zahrnul uctivou láskou?“ „*Quis non provocetur ad prosequendum omni observantiae studio?*“²⁾

Snad mně namítnete, že jsem jako Don Chichotte s větrnými mlýny . . . Snad jsou i mezi kněžími nepřátelé B. Srdce?

Jsou-li mezi kněžími? Jest bolestno to přiznati, ale jest bohužel skutečností vše to, co jste četli! „Těmi jsem byl zbit v domě těch, kteří mě milovali,“ jak se vyjádřil prorok.³⁾ Chtěl bych říci, že jsou to slova tajemná, neuvěřitelná, nepochopitelná, kdyby sám Pán Ježíš jich byl neuvedl a nevysvětlil své milované učedníci: „Prolévej slzy bolesti nad necitelností těch srdcí, jež jsem vyvolil, abych je zasvětil své lásce.“⁴⁾

MISTERIUM FIDEI.

Bylo opěváno ve všech toninách a opakováno až do omrzení, že probuzená úcta k B. Srdci způsobila značné škody úctě Božské Eucharistie, která jest nejstarším, nejslavnějším a nejutěšenějším projevem zbožnosti katolické, vedlé všemocné lásky Boží — „*miraculum ab ipso factorum maximum*“⁵⁾ — „skutečný, živý, vlivuplný střed

¹⁾ Gen. Ludvík de Sonis: List z r. 1877 ke kapitánovi fregaty Sarlatovi, jenž vstoupil k benediktinům.

²⁾ Decr. beatificationis Marg. Mariae, 19. augusti 1864.

³⁾ Zachar. 13, 6. ⁴⁾ S. Marg. Marie: Vie et oeuvres I, 105.

⁵⁾ S. Thomas. opusc. 57: Officium de festo Sacratiss. Corporis Christi. cfr. brev. in hoc festo lectio 4.

celé církve“¹⁾ — „*sacramentum sacramentorum*“²⁾ — „*amor amorum*.“³⁾

Abychom spravedlivě súčtovali s touto málo geniální námitkou, stačí otevřít slavné dějiny eucharistické úcty za poslední dvě staletí. Rcete! Opravdu podivná to shoda: Nebyli zapřisáhlí nepřátelé B. Srdce vždycky zarytými, systematickými, nesmiřitelnými protivníky častého sv. přijímání? Nebyl jejich ideálem svatostánek stále uzavřený, kostel otevřený hodinku denně, kněz odkázaný do kouta v sakristii, omezený na to, aby byl žalárníkem Pána Ježíše v Nejsv. Svátosti?

Bylo by dětinským trvati na svém mínění při faktu všeobecně známém, veřejném, všeobecném. Což jste o tom nikdy neuvažovali? Kolik věřících přistupuje dnes k sv. přijímání jen pro *veliké zaslíbení* B. Srdce? *První pátek* v měsíci jest slavné *Boží Tělo*, které se v celém světě opakuje dvanáctkrát za rok. Kolik lidí dobré vůle postupujících od velikonočního sv. přijímání k měsíčnímu, nebo k dennímu neučinilo nic jiného než že studovali, pochopili a milovali B. Srdce?

Mnohé pak jsou obdobnosti mezi oběma úctami a nebylo by bez místa vyhledali všech: řeknu však jen několik slov o těch nejpatrnějších.

Kdo na př. neví, že v Nejsv. Svátosti jest samo Srdce Spasitele? Když Pán Ježíš chtěl začít tento třetí způsob své existence — doplněk svého života lidského a zázračné rozšíření svého života božského — nebylo to Jeho Srdce,

1) Le Camus: Vie de N. S. J. Chr. 3. část, kniha 1, c. 5.

2) S. Thomas. Tertiae partis supplementum quaest. 37, art. 2.

3) Sermo de excell. SS. Sacramenti inter opera S. Bernardi. P. L. 184, p. 987. — Tuto námitku vědecky oděnou přinesl slavný časopis „American ecclesiastical Review“, říjen 1908. Odpověděl na ni výborně list: „Messenger of the Sacred Heart“ z Nového Yorku. Dnes patří námitka do starého železa.

kteřé Mu vnušlo tento zázrak lásky: „*S toužebností jsem žádal . . . až do konce miloval?*“¹⁾ Kdo nevidí, že kdyby — což jest ovšem pouhá domněnka — v ráji vyprahlo poklonnyhodné Srdce Syna Božího, že by okamžitě přestal jakýkoliv důvod existence katolického kněžstva?

A bude ještě někdo, jenž by s chutí hledal vybájené protiklady mezi dvěma pobožnostmi tak těsně spojenými svou povahou?

Pravím *svou povahou*, musím však připojiti i *vůli Boží*. Což není opravdu výslovná vůle Ježíšova, vyjádřená důrazným způsobem s jasností působivou, aby úcta Jeho Srdce nabyla podoby eucharistického usmiřování? Či žádal Ježíš, který nejraději mluvil s Marketou Marií ze Svaté Hostie „Jako mluvívá obyčejně člověk ke svému příteli,“²⁾ někdy něco jiného s nadšenější naléhavostí, s dojemnější změnou výrazů než mše sv., sv. přijímání, denní a noční klanění, mnohé návštěvy a zvláštní svátek právě na konci oktávy *Božího těla?*³⁾

Vždyť i sám obraz B. Srdce podle úmyslů Kristových a podle spisů svatě řeholnice Navštívení nemá platiti jako *cíl*, nýbrž jako pouhý *prostředek* — a jistě nejúčinnější — aby přivedl duše viditelným znázorněním lásky Ježíšovy k Jeho *skutečnému, živému* Srdci, které kraluje ve svato-stánku: ten obraz není přece pouhý *amulet* ani *modla*, nýbrž má svou všemocnou účinnost jen z božské, živoucí

¹⁾ Luk. 22, 15. Jan 13, 1. ²⁾ Exod. 33, 11.

³⁾ Cfr. Dargaud: S. Marg. Marie et l'Eucharistie, Paray 1921. Ze tří velikých zjevení Srdce Páně první byla 27. pros. 1673 (Sv. Jana), druhá pravděpodobně v oktávě Božího těla 1674, třetí během té oktávy r. 1675. Ostatně církev považuje „festum S. S. Corporis cum eiusdem Sacr. Cordis festo in sacra liturgia ita coniungi, ut alterum alterius quasi sequela et complementum videatur.“ List. Kongr. Posv. Officia k arcib. pařížskému o úctě Euchar. Srdce Ježíšova z 3. dubna 1916.

skutečnosti, již znázorňuje a na jejíž nekonečné důstojnosti a svatosti má účast.

Věru nevím, možno-li v životech svatých nalézt duši více *eucharistickou* než je světice z Paray: „Beze vši nadsázky možno ji nazvati první, čestnou stráží, první apoštolkou častého sv. přijímání. Kdo tedy bude chtít věřiti, že právě ona, Benjamína B. Srdce, ověřená vykladatelka, horlivá šířitelka této úcty dané Božskou Prozřetelností, nepochopila jejího ducha a nedovedla naučiti její pravé cvičbě?“¹⁾

Úcta k B. Srdci tedy není překážkou, nýbrž prostředkem — a to nejúčinnějším jak dokazuje zkušenost — aby duše byly přivedeny k dokonalé úctě eucharistické „*quia quod avida et sitiendi cupiditate suscipitur, plenius et uberius hauritur.*“²⁾

Prostředek? Tedy *pouhý prostředek?* Nikoliv; tato úcta jest více než prostředkem; ona jest *cílem, účelem* samé pobožnosti k Nejsv. Svátosti. Ctižádost B. Srdce byla tato: Učiniti se podobným nám, učiniti se vším pro nás, obětovati se pro naši spásu. A po dlouhém utrpení trvajícím skoro sedm pětiletí, po agonii svého těla zbaveného krve a rozdrčeného pod tíhou Božského hněvu „*červ jsem a ne*

¹⁾ Srovnej Demimuid: La B. Marg. Marie, Paris, Lecoffre 1912, coll. „Les Saints“. Hle, proč církev, neomylná učitelka pravdy, chce, abychom přiváděli duše k Nejsv. Svátosti, „abychom způsobili radost B. Srdci“. Skutečně okružní list Lva XIII. *Mirae charitatis* z 28. května 1902 vysvětluje: „Sacerdotes nihil profecto melius, pro summo accepto honore queant rependere, quam ut ipsius Christi Redemptoris Eucharisticam gloriam omni ope provehant, optatisque Sacratissimi Cordis eius obsequendo, animas hominum ad salutiferos tanti Sacramenti Sacrificii que fontes invitent ac pertrahant.“ Viz Garriguet: *Les deux grandes dévotions de l'heure presente: Eucharistie et S. Coeur.*

²⁾ S. Cyprian. epist. 63 ad Caecilium de sacram. domin. calicis c. 8. P. L. 4, 380.

člověk“¹⁾ „jako kořen ze žlznivé země“²⁾ začíná nové obětování trvajícím až do konce věků obnovuje památku, rozděluje všem duším — jedné za druhou — nekonečné zásluhy své krvavé oběti mocně hlásaje všem lidem, jak nesmírně nás miloval oroduje za všechny „*non voce, sed miseratione*“³⁾

Jestliže tedy Ježíš „*sacrificii huius auctor et doctor*“⁴⁾ se zavázal každodenně se uzavřít do křehkých způsobů svaté Hostie — pak jest pravdou — že se to stalo z lásky k nám; jest však také pravdou, že to učinil také z touhy, aby byl lépe milován. Či snad není udělena úctě B. Srdce jediná výsada, totiž znovu *neomylně* rozžehnouti v duších lásku k Pánu Ježíši tím, že ukazuje jim způsobem *makavým*, výrazem *zřejmým* nekonečnou něžnost své božské lásky?⁵⁾

Tato úcta jest tedy doplňkem, *zdokonalením* úcty eucharistické, neboť činí, že žijeme pro Ježíše právě tak jako ona úcta a pomocí její: „*Te Domine, comedimus, te bibimus, non ut consumamus te, sed ut per te vivamus.*“⁶⁾

1) Žalm 21, 7. 2) Isaiáš 53, 2.

3) S. Greg. M. Moral. lib. 22, c. 17. P. L. 76, 238.

4) S. Cyprian epist. 63 cit. ad Caecilium c. I. P. L. 4, 373.

5) P. Matouš Crawley ve svých okouzlujících řečech o „*intro-nisaci*“ vypravuje, že v Brasílii, ve farnosti, čítající 40 tisíc duší, po zavedení úcty k B. Srdci, během několika měsíců ze 40 sv. přijímání velikonočních se dospělo až 1700 denním sv. přijímáním. V Kolumbii podrobené zednářům po šestileté práci pro B. Srdce se dospělo až k tomu, že vláda prohlásila den B. Srdce za národní svátek. Takové údaje jsou přehojné v ústech zbožného řeholníka a tvoří apologetický základ jeho kázání.

6) S. Ephrem, Hymn. de fide (apud Assemani Bibliogr. orient. t. I, p. 1010). Nezapomínejme, že svátostná přítomnost božského Spasitele v nás, přechodné spojení Jeho Těla s naším, ačkoliv jest podivuhodným důkazem Jeho lásky k nám, jest přec jen znamením stálého spojení Jeho božství s naší duší: toť jest užitek této svátosti a předmět jeho ustanovení. (De Smedt S. J.: *Nôtre vie surnaturelle*, Bruxelles 1920, I, 91.) Říká se: Když tedy Eucharistie a B. Srdce

A hle, jiný praktický důsledek těchto návěstí. Nejtěsnější logická a theologická souvislost spojující tyto dvě pobožnosti dostatečně vysvětluje, proč lhostejnost, nedbalost a neúcta přemnoha kněží k poklonyhodnému Srdci božské Oběti nesou s sebou jako důsledek na výsost příznačný a současně nevyhnutelný: úplnou apatii, bezútešnou netečnost ke svatostánku, zatím co naši nepochopitelnou chladnost k B. Srdci nutno udati pravidelně jakožto poměrnou a více než dostatečnou příčinu naší nedostatečné lásky k Eucharistii.

Ubohý Ježíši, který jsi tolik trpěl pro nás! Vidím celé vojsko andělů v ráji, jež Tě zná a miluje; vidím v temném království věčného zlořečení národ démonů, jež Tě zná a nenávidí . . . Jest možno, že smutná výsada Tebe nemilovati a Tebe neznati jest vyhrazena opravdu jen člověku — a snad i některému z Tvých služebníků?

jsou si tak blízko, proč se tvoří dvě rozdílné úcty, proč jsou uctívány dvěma rozdílnými svátky?

Netřeba příliš zjednodušiti, ani zaměňovati tyto věci. Aniž je třeba připomínati, že slovo „příbuzný“ neznamená „totožný“, aniž je třeba opakovati, že Pán Ježíš tomu tak chtěl a Jeho vůle jest pro církev zákonem, zůstává přece hluboký rozdíl mezi těmito dvěma pobožnostmi, dostatečný k tomu, aby vnukl a ospravedlnil různost obou. Úcta k Nejsv. Svátosti předkládá nám za předmět úcty a lásky celé Tělo Vykupitelovo uvádějc za důvod nekonečnou důstojnost Jeho lidské přirozenosti; úcta k B. Srdci uctívá jen určité vymezenou část Těla Ježíšova uvádějc za důvod lásku, kterou k nám Ježíš chová, lásku znázorněnou ve svém tak přirozeném symbolu. Eucharistie se klaní Ježíši, že přebývá mezi námi; úcta k B. Srdci je uctívá, protože nás miluje a není milováno. První se omezuje na skutečnou přítomnost, mši sv., sv. přijímání a jeho pravidelné účinky, druhá se odnáší k Nejsv. Svátosti jen potud, pokud jest sídlem B. Srdce a účinkem Jeho lisky.

LÁSKA NENÍ MILOVÁNA.

Tázali jste se již někdy na důvod té lhostejnosti k B. Srdci Ježíšovu, která tolika kněžským duším odnímá veškeré nadšení pro dobro, každé rozlišování duchů, každou horlivost docela i při nejslavnějších úkonech jejich úřadu? Myslím — a nejsem já sám — že důvod nutno hledati v tomto faktu: oni totiž nemyslí dosti na to, že ono Srdce jest živé, v Němž jest plnost života Božského.

Jistě vám nebude příliš nesnadno vyznati, jak často návyk, nebo nedostatek živé pozornosti zavede vás tak daleko, že ztrávíte snad celé dny v blízkosti Eucharistie — jež jest nejskvělejším zjevením B. Srdce — a nejste ani dojati hlouběji, než kdybyste byli blízko nějakých ostatků mrtvých a bez života nějaké svaté zcela neznámé osoby. . . Je to věru pokořující doznání, uvážíme-li, že jsme nebyli vysvěceni, abychom pořádali sportovní výlety, nebo abychom ztrávili své síly v suchopárném hledání v archivu, nýbrž, abychom žili co nejúžeji spojeni s P. Ježíšem v tajemství Jeho lásky.¹⁾

Mons. Gay napsal krásné stránky ve svých „Výšinách“: „Naše duše jest trůnem Ježíšovým; tam chce přijímati naši úctu, odtamtud chce rozšířiti svou vládu nad celou naší osobou. Jest pravda, že On jest rovněž v ráji . . . a v Nejsv. Svátosti . . . ve skutečnosti však spojení se děje v nás. Ať svátostná přítomnost Ježíšova v našich chrámech jest sebe světější a drahocennější, přec pro nás ztrácí cenu, když duši jednající s Ním schází pomazání. I kdybychom

¹⁾ Sv. Tomáš, který poznamenal, že „*Ordinis sacramentum ad sacramentum Eucharistiae ordinatur*“ (III. partis supplem. quaest. 37, art. 2) učí, že služba kněžská záleží *především* v konání povinností liturgických ke *skutečnému* Tělu Kristovu a jen *druhotně* v péči o duše, totiž o Kristovo Tělo *mystické*. Ano připojuje dokonce, že tato druhá část není *podstatnou* povinností kněžskou jako první (in IV° Sentent. dist. 24, quaest. 1, art. 3).

přiložili své rty ke svatostánku, bylo by to prostě spojení vnější, které by mohlo nechat srdce téměř v nekonečné vzdálenosti od Boha v Eucharistii.“¹⁾ Zde možno připojiti výrok sv. Augustina: „*Non enim locorum intervallis, sed similitudine acceditur ad Deum et dissimilitudine receditur ab eo.*“²⁾

Snad přeháním? Jdeme k Pánu Ježšši v Nejsv. Svátosti a nevíme co Mu máme říci: vše nás zaměstnává, vše nás zajímá v těch málo minutách, *vše jen On ne . . .* Mezi jedním a druhým zívnutím roztržité oči těkají všude a odcházíme kvapně jako bychom chtěli přerušiti nejnemilejší námahu, nejnudnější a nejneužitečnější zaměstnání . . .

A kolikrát neuctivé rozptýlení myšlenek zabývající se záležitostmi rázu praktického, (!) nebo vymyšlenými sny nás *věrně* doprovázejí po celé trvání svaté oběti, takže kvapně a rozptýleně probíháme vznešené stránky misálu a nemáme z něho větší užitek než bychom měli při rozvinutí nerozluštitelných listů některého starého palimpsestu, nebo při pozorování bizarních hieroglyfů některého egyptského papyrusu!

Řekněte mně — a mluvmě spolu upřímně: Není vlastně jednou z našich největších starostí zacházeti se sv. Hostií jako s *osobou*? Po odsloužené mši svaté, která jest okamžikem nejněžnějšího splynutí duše s Ježíšem, jsme opravdu přesvědčeni, že již nejsme sami, nýbrž, že někdo žije v nás? Proniká dostatečně pohled naší víry do tajemství

¹⁾ *Élévations sur la vie et la doctrine de N. S. J. C.* Paris, Oudin 1884, 2. vyd. II, 445. Dobré myšlenky nalezneš v tom v „*Oeuvres complètes*“ P. la Colombière t. II. řeči 20—22 konané při dvoře vévodkyně z Yorku.

²⁾ *De Trinitate*, lib. VI, c. 6 n. 12. P. L. 42, 946. Sv. Tomáš napsal: „*Intensio dilectionis, est ex coniunctione dilecti ad diligentem*“ (2, II, quaest. 26, art. 8); jest možno, aby se cítili spojení s Kristem ti, kteří naň nemyslí ani stále (actualiter) ani ze zvyku?

svatostánku, aby poznal pod tím slabým závojem v posvátném mlčení samu osobu Syna Božího? Božskou osobu, bytující ve dvou nekonečně rozdílných přirozenostech, pravého Boha a dokonalého člověka, jenž nás vidí, nás slyší, nás zná, nás miluje, nám odpouští, nám žehná? To Slovo Boží, skrze Něž byl stvořen vesmír a které ještě dnes nastiňuje cestu hvězdám a nazývá je jménem¹⁾, řídí život nálevníků a učí je, jak mají opěvovat Jeho slávu? Ten Syn Boží, který nakládá podle své vůle silami stvořeného světa a nic se neodvážá postaviti se Jeho všemohoucí vůli na odpor? Ten Pán Ježíš, skrze Něhož jsme byli zahrnuti vším dobrem: „Který nám jest učiněn moudrostí od Boha, posvěcením a vykoupením?“²⁾ Zdály by se nám opravdu tak dlouhými ty nečetné minuty ztrávené před Ním, kdybychom se snažili uvažovati o těch dokonalostech uvádějících u vytržení „toho oslaveného Těla, jemuž vlévá život Srdce, které jest propastí lásky a duší nevýslovně krásnou, svatou, zářící světlem, oplývající životem, milostí, pokojem, radostí, jež je svatyní a rájem Božím“³⁾)

Měli bychom opravdu tak veliký chvat vraceti se k marným rozmluvám s lidmi, opětně se ponořovati do maličerných světských starostí, kdybychom uměli okoušeti nejsladšího pokoje božského mlčení, provanutého Jeho skutečnou přítomností — kdybychom věřili, že podle slov andělského doktora „*in hoc sacramento totum mysterium nostrae salutis comprehenditur*“⁴⁾)

1) Žalm 146, 4; Baruch 3, 35.

2) Kor. 1, 30. Hodno čteny jest: „Le sacrifice dans le dogme catholique“ od Bauthiera, str. 122—124, a Tesnière: „Somme de la prédication eucharistique“ 1. díl 4 konf; Lépiciér: Tractatus de S. S. Eucharistia, Paris, Lethielleux 1908.

3) Bernardot O. P. Eucharistií k Nejsv. Trojici, edice Krystal str. 18.

4) III. pars, quaest. 83, art. 4. Sr. P. Simon O. S. B. Le prêtre et

Nuže, když jsme se přiznali k vině, učinme malý psychologický rozbor a uvidíme, jak tato zkáza pobožnosti — nepravím vždy vinná, ale příliš všeobecná v praxi, že nemůže ujíti pozornosti — toto neuctivé znetvoření eucharistické theologie dospívající až ke hranici materiální herese přináší s sebou vždy žalostný úpadek, nevyhnutelný otřes pobožnosti k B. Srdci.

Třebas je pravdou, že bychom mohli a měli klaněti se Srdci Ježíšovu i připustíme-li bolestnou možnost, že by Ježíš dlel toliko v nebi — vzdálenost předmětu přece nemá vliv na oprávněnost úcty — přece od okamžiku, kdy víra nám otvírá cestu k záhadám tajemství eucharistického „*per quod spiritualis dulcedo in suo fonte gustatur*“,“¹⁾ musíme tam a hlavně tam hledati Emanuele a Jeho B. Srdce, které tolik lidí miluje. „*Nebot, jakoby takřka viděl toho*“,“ bylo řečeno o Mojžíšovi „*jenž jest neviditelný*.“²⁾ Tot důvod, proč církev mínila, že nemůže složiti liturgická officia slavnosti B. Srdce způsobem hodnějším a svému předmětu více odpovídajícím než s takovou působivostí upraveným výběrem nejlepších spisů svých doktorů a svých světců napsaných ke cti Nejsv. Svátosti.

Ale Eucharistie bez života *pro nás* a následkem toho svatostánek více podobný náhrobku než sídlu Krále přivedl by nás nutně k myšlence na Srdce z ledu, jímž neproudí vlny božské Krve Spasitelovy a neoživují všemocné výkřiky Jeho požehnané duše: taková Eucharistie zůstala by ovšem vždy předmětem svatým, poklonyhodným jako ledové údy Ukřižovaného, jež znetvořil poli-l'apostolat, kde dokazuje nutnost vnitřního života pro kněze, který musí býti připoután k svatostánku, má-li míti zdar v apoštolátu a vliv v přímlově.

¹⁾ S. Thom. opusc. 57 cit. a Brev. Rom. de off. Corp. Christi, lect. VI.

²⁾ Žid. 11, 27.

bek smrti. Přestávajíc však býti nutně částí *živé osoby*, byla by velmi málo způsobilá vzbuditi v nás živou víru a srdečnou důvěru. Či se vám to nezdá?

A právě proti tomuto osudnému úskalí lhostejnosti, jež hrozí každému, kdo z povinnosti svého stavu a tak z blízka musí stále zacházeti se svatými věcmi chtěla nás zajistiti církev s mateřskou pečlivostí, když nedávno ustanovila slavnost *Eucharistického Srdce Ježíšova*.¹⁾

Tenkráté byl mezi klerem ne jeden, jenž vyvalil oči roznícen horlivostí pro věc Boží — *more solito!* — „*Mají horlivost za Boha, ale ne podle porozumění*“²⁾ — začal úbožáček listovati své poznámky a probíraje staré upomínky vědy seminářské reptal: „Jest to možno? Eucharistické Srdce? Co je to zač? Stále jen slyšíme samé novoty!“

Zmužte se, ubohé, nedůvěřivé duše! „*Vzmužte se a nebojte se!*“³⁾ Proč tolik obav? *Roma locuta est!* Vy ostatně víte, že všichni svätci církve klaněli se v Nejsv. Svátosti lásce Boha ke člověku a více nebo méně jasně vyznávali svou víru, že ta božská láska ať již v lidském životě Vykupitelově, nebo v Jeho existenci eucharistické má své sídlo, svůj výraz, svůj střed rozmachu a vyzarování — jak uvidíme podle některých i svůj fysický orgán — právě v B. Srdci.

Pobožnost k Euch. Srdci, sama v sobě stará jak starou je církev, nová podle své nynější formy, opravdu velmi zdůrazní hnutí kněžských duší k „daru nejvíce božskému, jenž vytryskl z hlubin Srdce Ježíšova“⁴⁾ a umožňuje jim

¹⁾ Srv. Acta Ap. Sedis XIII, p. 545. Jest to nejnovější potvrzení pobožnosti, která od časů Pia IX. (1868) do dneška byla schválena 4 pap. výnosy a více než 120 bisk. listy. Srv. Krebs: La dévotion au Coeur Euch. de Jésus II, 3.

²⁾ Řím 10, 2. ³⁾ Isaiáš 35, 4.

⁴⁾ Leo XIII. Encycl. Mirae charitatis, 28. května 1902.

hlouběji vniknouti do tajů B. Srdce, „bezedné studnice, z níž se světem roztéká Krev Eucharistická“.¹⁾

Tyto dva výsledky, již částečně zjištěné a dosažené, samy ospravedlňují dostatečně podporu, kterou této úctě zavedené B. Prozřetelností, výslovně poskytlo tolik eucharistických mezinárodních kongresů a příležitostí, jež jí prokázali nejvybranější myslitelé současného náboženského hnutí.

Vzpomeňte si nyní na radost spojenou s hlubokým údivem, se kterou učedníci emauzští přijali to nové „zjevení“ Spasitelovo: „*Poznali ho v lámání chleba*“²⁾ a uvažte, jak jest nutno, aby kněz, který každodenně láme chléb života věčného uznal konečně ve svaté Hostii Srdce Ježíšovo s Jeho nesmírnou láskou, aby v Ně věřil se živou vírou, o Něm nadšeně kázal a upravil s jemností, horlivostí a účinnou pozorností své styky s Nejsv. Svátostí k tomu blaženému životu lásky a pokoje, v němž B. Srdce — zárné to slunce nezající zatmění — bude naším odměnou, naším pokrmem, naším štěstím: „*Ipsa erit finis desideriorum nostrorum, qui sine fine videbitur, sine fastidio amabitur, sine fatigatione laudabitur.*“³⁾

SANCTI ESTOTE !

Když pak nejvyšší Velekněz uznal za vhodné ještě jednou upevniti svazky mezi oběma pobožnostmi, chtěl spolu naznačiti knězi potřebujícímu tolik pomoci a posily a tolik zbavenému obranných prostředků, kde může najíti živé Srdce Věčného Kněze, kde má hledati účinnou podporu ve svých vzestupech ke svatosti: „*Ut possideat Dominum, ut possideatur a Domino.*“⁴⁾

¹⁾ Terrien S. J.: La dévotion au S. Coeur de Jésus p. 273.

²⁾ Luk. 24, 35.

³⁾ S. August. De Civit. Dei lib. 22, c. 30. P. L. 41, 802.

⁴⁾ S. Hieron. Epist. 34 ad Nepotian. P. L. 22, 531.

Opravdu příliš lehce se zapomíná, že Eucharistie a kněžství spolu při poslední večeři vyplynuly ze Srdce B. Mistra a že od té doby musí vždy zůstatí ve vnitřním spojení pro svou vespolnou obranu a pro své vzájemné zachování: od prvního *Zeleného čtvrtku* až do konce věků vytváří Eucharistii kněz, sluha nekonečné lásky a Eucharistie, zdroj zbožnosti, sebezáporu, síly a čistoty vytváří kněžství.

Prosím, všimněte si toho dobře „*ve svých vzestupech ke svatosti*“, protože, i když kněz žije bezúhonně a vzdělává svým zevnějším chováním a nemusí se báti výroku Písma „*proraz tu stěnu!*“¹⁾ odpírá však podle systému nebo z předsudku, z pohodlí nebo lidského ohledu státi se *svatým* v pravém smyslu slova, zničí nutně a z největší části účinnost svého apoštolátu, neboť nedokonale spolupracuje s plánem, který má Bůh s ním, jest nevěrný svému povolání a již proto se vydává v nebezpečí věčného zavržení.

„*Non dignitas, sed opus dignitatis,*“ napsal sv. Jeroným, „*sacerdotes salvare consuevit.*“²⁾ Sv. Bernard dokazuje svou působivou a naléhavou dialektikou spojení mezi naším úřadem a vynikající ctností slovy: „*Si non places, non placas; cur ergo . . . sacerdos?*“³⁾ A opět doktor stridonský obviňuje kněze nedbajícího o svůj duchovní pokrok z nedodržení daného slova, což jest pro čestného člověka hanbou s ničím nesrovnatelnou: „*Slíbil jsi, že budeš dokonalým a jsi dalek tohoto ideálu, tedy jsi lhal.*“⁴⁾ A co jest ještě horší: Mohl bych připojiti, že tvá lež jest svatokrádeží: „*Neslhal jsi lidem, nýbrž Bohu.*“⁵⁾

1) Ezech. 8, 8. 2) Sup. Sophoniam c. 3, v. 7. P. L. 25, 1377.

3) Epist. 42 ad Henr. Senonens. Archiep. de morib. et offic. episc. c. 2. P. L. 182, 814.

4) Epist. 14 ad Heliod. P. L. 22, 351. 5) Skutky 5, 4.

Jest však ještě jiný důkaz neméně účinný. Rozum lidský má až k určitému stupni právo — jak učí příklad apoštola Tomáše — aby viděl, proč má věřit: „*Non crederet, nisi videret esse credendum*“.¹⁾ Kdo z nás neví, že často v praxi více než všechny metafysické dedukce a theologická šetření unikají obyčejným lidem, více než všechny zásady autority, více než důvody vědecké vhodnosti platí *svatost* učitele, aby odstranila všechny obtíže, rozřešila všechny dogmatické a mravní námítky a tak přivedla k víře?²⁾ Mohlo by se také zde opakovati: „*Primus discendi ardor, nobilitas est magistri*“.³⁾ Vzpomínáte si? „Poklekněte,“ šeptal arský farář svým návštěvníkům dosud nevěrcům; a vy víte, že vstávali přesvědčeni a obráceni lépe, než kdyby se byli zúčastnili celého apologetického kursu. Ach, kdyby byl v každé diecési alespoň jeden arský farář! Kdyby jich bylo *sto!*

Nejsou to kněží prostřední ctnosti, kteří schází církvi Boží . . . „*Qui pondus magisterii tanto levius aestimant, quanto vim magnitudinis illius ignorant*“;⁴⁾ také dobrých kněží máme dostatečný počet, ač příklady bezbožnosti se

1) S. Thom. 2, II, quaest. 1, art. 4.

2) „Tu ipse quae praecipis fac, ut sciam fieri posse. Cum autem ipse, non facias, quae insolentia est, ut homini libero imponere velis leges, quibus ipse non pareas? Homines malunt . . . exempla quam verba, quia loqui facile est, praestare difficile.“ Lactant. De vera sapientia et religione l. 4, c. 23. P. L. 6, 519. A sv. Jeronym (epist. 52 ad Nepotian. n. 7. P. L. 22, 533): „Delicatus magister est, qui pleno ventre de ieiuniis disputat.“

3) S. Ambros. De Virgin. lib. 2, c. 2. P. L. 16, 209. Nutno uznati, že ctnost světského kleru ještě více padá do očí než řeholního, neb jest podrobena tvrdší zkoušce: „Quorum virtus, eo mihi mirabilior et maiore praedicatione digna videtur, quo difficilius est eam in ista vita turbulentiore servare.“ S. August. De Mor. Eccl. Cath. lib. 1, c. 32. P. L. 32, 1339.

4) S. Greg. M. Reg. pastor. pars 1, praef. P. L. 77, 13.

množí kol nás s takovou hojností, že „*necesse est, de mundano pulvere etiam religiosa corda sordescere.*“¹⁾ Ale velmi řídcí — a právě těch by bylo nejvíce třeba — jsou kněží opravdu svatí „*Žijíce důstojně Boha, aby se mu ve všem líbili;*“²⁾ ti totiž, kteří pocitují „jakési nadšení a vášeň z toho, co křížuje přirozenost a oslavuje Božského Krále.“³⁾

A přece všichni bychom měli mluvit a jednat podle vznešených požadavků našeho vznešeného povolání, které nás staví do stavu svatosti: „*Vyvolil si nás v něm (v Kristu) před ustanovením světa, abychom byli před ním svatí a neposkvrnění.*“⁴⁾ Všichni bychom měli svým vystupováním, svým chováním, vůní svých dobrých skutků přispívat k rozmnožení úcty a vážnosti ke kněžství: „*In Ecclesiae laude florere.*“⁵⁾

Dnes však strach před svatostí jest chronická, často nevyléčitelná nemoc mnohých kněží: „Dobří ano, ale svatí ne!“ Řekněte mně, což nezádal apoštol od prostých věřících celou výbavu čistoty, sebezáporu, bdělosti, obětí hraničících až s hrdinstvím: „*To jest totiž vůle Boží, vaše posvěcení?*“⁶⁾ Neřekl Pán, že kdo chce býti spasen, musí býti svatým — jako Pán Ježíš, kdyby to bylo možno:

1) S. Leo M. Sermo 42, IV. de Quadrag. n. 1. P. L. 54, 275.

2) Kolos. 1, 10. 3) Calvet S. J. Le P. Paul Cinhac p. 323.

4) Efes. 1, 4. Viz Areopagita: „*Nequaquam debet ducem sese aliis divini luminis offerre, qui non secundum omnem statum suum deiformis maxime evaserit.*“ De coel. hier. c. 2, par. 14. P. G. 2, 294. A sv. Jan Zlatoústý: „*Tuba clariora sunt bona opera; ipsa luce lucidior vita pura.*“ (Hom. 15 in Matth. n. 8. P. G. 31, 234. Cituji koncily: „*Nihil magis laicos ad divinum cultum inducit, quam vita clericorum.*“ (Synod. Perusiana a. 1575) a Trid.: „*Nihil est quod magis alios ad pietatem ac Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita et exemplum, qui se divino ministerio dedicarunt.*“ Sess. 22 de reform. c. 1.

5) S. Cypr. Epist. 8 ad martyres et confessores. P. L. 4, 249.

6) Thes. 4, 3.

„Předurčil je k tomu, aby byli připodobněni obrazu Syna jeho.“¹⁾

Rozvažte tedy dobře: Mají-li prostí věřící dospěti k dokonalé ctnosti, neb alespoň velkodušně k ní směřovati, bude sluhovi oltáře ponechána volnost, aby zůstal jen prostředně dobrým? Bude on pověřen, aby podle této zásady směl se vzdáti dokonalosti?

Jinak zase svatost jest prostým důsledkem dobroty, prostým ovocem tohoto líbezného květu; ona jest jen správným závěrem toho sylogismu, jenž má za návěsti milost Boží a dobrou vůli člověka. „*Qui divinis mysteriis applicantur, perfecti in virtute esse debent.*“²⁾ S touto naukou andělského doktora souhlasí výkřik sv. Jeronýma: „*Vehementer Ecclesiam Dei destruit, meliores esse laicos quam clericos.*“³⁾

Nikoliv, církev neschvaluje vlažnost, to jest „stav dobrovolné a rozhodné nedokonalosti“, a vyzývá — „*včas i nevčas*“⁴⁾ — aby se stali lepšími ti, kteří jsou povinni slyšeti výzvu Ježíšovu: „*Bud' vzorem věřících!*“⁵⁾ Podívaná na prostřední kněze jest vždy pohoršením pro ne-

¹⁾ Řím 8, 29.

²⁾ S. Thom. in IV° Sentent. dist. 24, quaest. 3, art. 1. Mons. D'Hulst zarmoucený odpadem karmelitána Hyacinta Loysona (1869) napsal: „Náš svatý arcibiskup se mě tázal, je-li možno obrátiti Paříž? On myslí, že ano. Já ještě více než on jsem hotov to tvrditi pod jednou podmínkou, aby všichni pařížští kněží byli dobří a mnozí z nich byli svatí. Ještě jednou . . . mnozí svatí a všichni dobří. To by žádalo vyloučení pohoršení, života neužitečného, chyb v pastoraci. Když jsem prosil Pannu Marii, aby nám dala nějakého světce, cítil jsem, jak v mém srdci vznikla otázka, která mne stále znepokojuje: Proč nežádáš tuto milost pro sebe? Báł jsem se však o to prositi, neb jsem se báł, že budu vyslyšen. Kdykoliv se vážně rozhodnu . . . nalézám tu otázku a ten strach!“ Toť historie mnohých duší! Mons. Baudrillart: Vie de Mgr. d'Hulst, Paris, Gigord 1912. ³⁾ Jak energická jest to řeč v ústech světcových!

⁴⁾ 2. Tim. 4, 2. ⁵⁾ 1. Tim. 4, 12.

sčetné duše, které Bůh volá k dokonalosti; tato podfvaná brání těm duším, aby s láskou a obětí plně spolupůsobily s povoláním: „*Jako lidu, jest i kněžím.*“¹⁾

Připoj k tomu, že jenom svatí opravdu, důstojně a plně oslavují Pána Boha a zajišťují vítězství církvi, zatím co duše nedokonalé i když jsou zbožné a oddané přispívají mnohem méně — než jak Bůh od nich očekává — k vítězství pravdy a spravedlnosti, k příchodu Jeho slavného království.²⁾

Ještě jednu poznámku! B. Srdce jest původem všeho požehnání. Toť skutečná pravda. Ale konec konců Bůh, aby mohl býti k nám štědrý, žádá naši součinnost jako nezbytnou podmínku; tak se stává, že nám dává jenom ty milosti, které mu dovolí dáti náš pošetilý a zatvrzelý odpor . . . A celé to množství darů nám vyhrazených, kdybychom se jich nebyli stali nehodnými? Pootevřete poněkud evangelium a přečtete si odpověď: „*Bude odňato od vás . . . a dáno lidu, který bude přinášeti plody jeho.*“³⁾

Kdo tedy z nás ví, jaké důsledky může přinést odmítnutí spolupůsobiti s tužbami B. Srdce? Budeme-li nehodni milostí zvláštních, pro nás připravených, dá nám Pán Bůh alespoň milosti obyčejné? A milosti dostatečné budou pro nás milostmi účinnými?⁴⁾

¹⁾ Isaiáš 24, 2. Podle sv. Tomáše ctnost nábožnosti a svatost nejsou dva různé pojmy: „*Sanctitas non differt a religione secundum essentiam, sed solum ratione.*“ (2, II, quaest. 81, art. 8). Tudíž kněz, který má dávatí světu příklad nábožnosti, má býti svatým.

²⁾ Sandreau: *La pieté à travers des âges* p. 665.

³⁾ Mat. 21, 43.

⁴⁾ Naplnila mě hrůzou slova sv. Jana Zlatoústého: „*Non arbitror inter sacerdotes esse multos, qui salvi fiant, sed multos plures qui pereant.*“ (Hom. 3 in Actus Ap. P. G. 32, 39.) Kdyby to byla má slova, mohl byste mluvit o přehnanosti . . . ale mluví největší z círk. Otců řeckých! Nemohla by býti příčinou ta snadnost, se kterou měníme a znetvořujeme plány Boží s námi?

Co tedy činiti? Buďme spojeni s B. Srdcem, které jest pro nás plno něžnosti „*zakořenění a založení v lásce*“¹⁾, a prosme je, aby nám ukázalo, co od nás požaduje a aby nás přivedlo tam, kde nás chce míti: „*Dej, co poroučíš a poruč, co chceš.*“²⁾

Ó, myslíme často na tuto útěchyplnou pravdu: *Tatáž, totožná milost*, jež zdobí Srdce Ježíšovo, jež posvěcuje a blaží Jeho požehnanou duši v nebi a ve svaté Hostii, tatáž milost vane naším ubohým srdcem, opojuje naši duši a z naší přirozenosti porušené hříchem je schopna přinésti výtečné ovoce posvěcení, tak jako je přináší z neporušené přirozenosti Syna Božího.

V každém století zástupy byly pyšné na to, že mohly líbati stopy svatých; dejme jim příklad všech ctností a i dnes je přivedeme k Bohu: „*A vidí skutky vaše dobré a velebí Otce vašeho*“.³⁾ Jest však zde ještě něco více a něco lepšího; nehledě na domyšlivé kánony a pošetilé předsudky jisté moderní askese — bourající, místo co by měla stavěti — jest zřejmo, že rosteme-li ve ctnosti *jen tím, nejprve, přímo a více než činností přispíváme k spáse světa*: „*A já posvěcuji sebe sama za ně, aby i oni posvěcení byli v pravdě*“⁴⁾, a dospějeme zároveň jen tím k dokonalosti svého mravního života, neboť „*secundum charitatem specialiter, quae unit nos Deo, attenditur perfectio vitae christianae*“.⁵⁾

Kdož ostatně ví, zda v budoucnosti nebudeme vystaveni útoku pokušení tak prudkých, že je jen pravá a důkladná ctnost bude moci překonati?

A kdo může předvídati, není-li s naším ochotným a

1) Ef. 3, 17. 2) August. Vyznání kn. 10, hl. 29.

3) Mat. 5, 16. 4) Jan 17, 19.

5) S. Thom. 2, II, quaest. 184, art. 1. Na jiném místě praví: „*Sacerdotes suo modo Deo assimilati, quasi Deo cooperantes*“ (III. p. suppl. quaest. 34, art. 1.) a „*in eo qui Christum imitatur, opera Christi appareant*“ (in ep. ad Rom. c 13, v. 14).

velkodušným posvěcením — podle článku víry o obcování svatých — spojena věčná spása nesčetných duší, „*jejichž krev z našich rukou*“¹⁾ podle slov Písma požádá Pán, zahynou-li na věky?

Nežli skončím toto krátké pojednání o vztazích mezi těmito dvěma pobožnostmi, cítím potřebu, obrátiti vaši pozornost na jiný důležitý bod. Svátost svčení kněžstva nám uděluje právo sloužiti svatá tajemství. Mysleli jste kdy pozorně o tomto vnitřním něžném vztahu spojujícím kněžství s Eucharistií? Hledte! Jako byl nutným přímým souhlas a účinné a svobodné přispění Panny Marie, aby věčné Slovo přijalo to Tělo a to Srdce lidské, jež mělo každodenně zpřítomniti pod způsoby posvěcenými — tak jedině nás chce Pán užiti jako příčiny nástrojné, aby dokonal obět oltáře.²⁾

Aby vykoupil svět po prvé, právě tak aby jednotlivým duším přivlastnil zásluhy svého „*hojného vykoupení*“, Bůh takooka přinutil svou dobrotivost vložiti svou vlastní všemohoucnost do rukou tvora a učiniti jej přímým a jaksi nutným nástrojem svých milosrdných plánů. Jestliže tedy Pán Ježíš, který i na svém oslaveném Těle má zářící rány svého krvavého umučení³⁾ a ve svém poklonyhodném Srdci vnitřní rozpoložení obětujícího a oběti⁴⁾ — ukázal tyto dva své pocity jen jednou a sice v tragedii svých bolestí — „*vešel jednou pro vždy do velesvatyně*“⁵⁾ — svěruje nám ve své nekonečné lásce úkol každodenně

¹⁾ Ezech. 3, 18.

²⁾ Kněz vyslovuje „*nomine Christi et potestate ordinis*“ slova ritu, s nimiž je spojena „*virtus creata instrumentalis, effectiva conversionis*“. S. Thom. 3. pars, quaest. 78, art. 4.

³⁾ V jakém smyslu, viz: La Taille S. J.: *Mysterium fidei*, Paris, Beauchesne 1924, p. 172.

⁴⁾ Tamtéž p. 167.

⁵⁾ Žid. 9, 12.

opakovati viditelným a nekrvavým způsobem svá vnitřní stálá a neodvolatelná rozpoložení . . . Jen nám — ač zcela nehodným — jest dáno opakovati svatou obět a tak zvěčniti skutečnou přítomnost; tedy naprosto jen naším svobodným a činným spolupůsobením Pán Ježíš živý a oslavený v nebi žije a kraluje i ve svaté Hostii.¹⁾

PÍSEŇ LÁSKY.

Kolik spasitelných praktických úvah vyplývá z této zásady! Nám — určeným a vyvoleným nekonečnou Láskou za čestnou stráž svatostánku, za přední hlídky svatého Srdce — celý svatý chrám ukazuje Ježíše a připomíná nám Jeho tajemství lásky; vždyt „jako eucharistická obět jest středem katolické liturgie . . . také architektonické tvary křesťanského chrámu mají své pojetí a jednotnost ze vznešeného pojmu Pána Ježíše, který skrze svaté obřady koná vykoupení lidstva a přivlastňuje duším zásluhy svého obětování“.²⁾

„*Totus ritus Christianae religionis*“, dí sv. Tomáš, „*derivatur a sacerdotio Christi*.“³⁾

Ač nutno želeť výstřelků mysticismu a posvátného symbolismu, naprosto vybájeného a nepřirozeného, jež rozlišují a charakterisují byzantskou liturgii úpadku, přece nikdo, jenž alespoň poněkud zná křesťanskou tradici a pronikl tajné krásy liturgické literatury, nemůže popřítí nebo podle rozmaru omeziti účinnost symboliky, pokud podle moudrých a přesných předpisů kánonů, podle přís-

¹⁾ Jsou to jasné vývody zajímavého dílka P. Petazziho S. J.: *La vera natura del S. Sacrificio dell'Altare*, Roma Messagg. S. Cuore, Via Astalli 16.

²⁾ Schuster O. S. B. *Liber sacramentorum* Torino, Marietti 1924, I. 156.

³⁾ *Tertia pars quaest. 63, art. 3.*

ných nařzeních církve má tvořiti slavnou družinu okolo sídla Boha učiněného člověkem.

Spisovatelé katoličtí — nevyjímaje ani nejvzdálenějších co do času a místa — měli opravdu geniální názory, když v charakteristických formách, ve vnitřním složení hmoty, v případných ozdobách předmětů určených ke službě oltáře uznali věčný mlčenlivý hymnus neživé hmoty, která sloužíc za nástroj „královskému kněžstvu“ lidstvu, se proměňuje v horlivou modlitbu schopnou probuditi mocné dojmy, otrásti méně citlivými záhyby duše, předcházeti, usnadniti a doplniti triumfy milosti pokračujíc tajemným a nepopiratelným způsobem v díle vykupitelském.

Jak pochopil a ocenil hlas liturgie lid! V kryptách, v chodbách, v arkosolích katakomb byla to ryba symbolická, která se svým koškem chleba živě připomínala báseň lásky, jež se obětuje, se dává, se proměňuje, aby nás povznesla. Žitniví jeleni a mystické adorující holubice a réva hrubě vytesaná na ambonách basilik byly zároveň mocným napomenutím i poučováním ve víře, právě tak jako monogramy vtisknuté do bronzu a rozkošné „*motivy*“ vyřezané ve slonové kosti, tajuplné nápisy hlavic, mramorové vlysy jakoby poletující kolem kříže neb zraněného beránka vtiskovaly do srdcí přísná naučení o křesťanské asketice ne méně, než zářná sláva mosaických obrazův, nebo skloviny lehounce pomalované, nebo „*smějící se*“¹⁾ kodexy v nerosrovnatelné něžnosti pracných miniatur.

Ani nevěrcům se nedaří naprosto popřítí psychologický vliv a apologetickou cenu těchto hlasův a těchto znamení a nejsou vždy s to vymaniti se z požehnaného a spásonosného vlivu náboženského umění.

„Věčné drama,“ napsal jeden z nich, „se denně opakuje v chrámu. Jest to *zkamenělé tajemství*, jest to *umučení*

¹⁾ Dante: Očistec 11, 82.

z *mramoru*, nebo spíše „*Umučený*“ ve své vlastní osobě. Celá budova ve stavitelské přísnonosti svých geometrických forem jest *živé tělo*, jest „*Člověk*“. Loď rozpínající svá ramena jest „*Člověk*“ na kříži; krypta je „*Člověk*“ v hrobě; hlavní špička věže jest rovněž on, ale stojící, chystající se vstoupiti na nebe. V choru, vzhledem k lodi poněkud nakloněnému“ — byl to tradiční zákon v architektuře basilik — „vidíte Jeho hlavu nakloněnou v agonii, právě tak jako poznáváte Jeho Krev v plápolajícím purpuru oken.“¹⁾

Tato prožitá tradice, tento samovolný rozkošný symbolismus, který oceněn s láskou připravil tolik generací k mučednictví a je vyzbrojen odvahou a trpělivostí ve světském zápase proti všem druhům tyranů, byl láskyplně sebrán, chtěl bych říci „kanonisován“ pečlivou bedlivostí církve, jež i dnes ho — ovšem uchovaný a zvěčnělý — předkládá k úvaze věřících, ani dosti málo nedbajíc nadutých kritik skepticismu a pošetilých námitek náboženského naturalismu.

Ale povšimněte si hlubokého rozdílu! Historik nebo umělecký kritik vidí v polostřnu basilik profil pouhého „*Člověka*“ Ježíše. My v něm vidíme očima víry „*Krista Boha*“: „V chrámu a skrze chrám jen On ustavičně učí, žehná, posvěcuje, rozhřešuje neb odsuzuje jako činil za svého pozemského života, jen On vstupuje k oltáři . . . neboť jestliže až k Němu byla jen posloupnost velekněží, které smrt jednoho po druhém svrhla s trůnu, Pán Ježíš zahájil slavně éru jediného, nepomíjícího, věčného kněžství.“²⁾

¹⁾ Jules Michelet: *Histoire de France* t. V, p. 661, r. 1841. Slavný dějepisec v tomto díle je přízniv katolicismu. Urážky a vývody hanebné logiky uložil teprve v díle: *Histoire de la révolution française*. ²⁾ Le Camus: *Vie de N. S. J. C.* část 3, kn. 1, hl. 5.

Tedy vzpomínka na Jeho život a smrt nevzbuzuje v nás toliko mlhavou báseň naturalistického mysticismu, nýbrž probouzí v mysli a v srdci pocity nejpříjemnější lásky, úcty prokazované z přesvědčení a nejnadšenější vděčnosti. Hle, toť ovoce eucharistického dogmatu!¹⁾

Archeolog pochybovač může skutečně v zářných stopách, jež odvěká víra vtiskla do neživé hmoty, spatřovati věrnou reprodukci historické události, jež sluje vykoupení; my však, kteří „věříme v lásku“,²⁾ nalézáme ve svatostánku Pána Ježíše živého, skutečného a činného. Pro nás ta ledová rozsáhlost a šedá tíže chrámu jest zahřívána věčným a neuhasitelným krbem božské lásky. Nám jest jasno jako zásada, že „vzdávati úctu velikoleposti katedrály bez víry v přítomnost neviditelného Hosta znamená činiti násilí těm zdem a odporovati víře, která je soustředila ke Kristu“.³⁾ Hle, tedy proč učenec stavící na odiv svou pochybovačnost kráčí s roztržitostí a neúctou pod smělymi klenbami našich basilik, pyšný na svou vědu a nadutý pro svou nevěru, zatím co na tváři, na chůzi, na celé osobě křestanů z přesvědčení a podle skutků jeví se ta stálá sebranost, ta bázlivá a uctivá skromnost mluvící k nám o přítomnosti Krále lásky a uvádějící nám na mysl napomenutí Písma: „*Zuj obuv s noh svých, nebo místo, na němž stojíš, jest půda svatá.*“⁴⁾

Jakou úctu, jakou vážnost, jakou bedlivost měli bychom

¹⁾ „Zraněné a zsinalé tělo, krev násilně vylitá, hanebná a ukrutná smrt, dřevo kříže: To jsou tvé zbraně, ó Pane, toť nástroj k dobytí světa . . . nuže všechny kameny tohoto chrámu byly sneseny, aby Pánu vzdávaly úctu. Vidíte v pozadí svatyně kříž ovládající oltář? On volá: Tato basilika byla vystavěna pro mě.“ Slova P. Ravignana v knize Poujoulat: *Vie du P. Ravignan*, Paris, Douniol 1859, p. 247. ²⁾ 1. Jan 4, 16.

³⁾ Thellier de Poncheville: *La vie divinisée*, Paris, Gigord 1922 p. 258. ⁴⁾ Exod. 3, 5.

načerpati z víry v Eucharistii! Jak celý náš život se stane jedním činem nasyceným náboženstvím a láskou, budeme-li se snažiti prohloubiti denní lekce liturgie! „*Mens Christo dedita, aequae in maioribus et in minoribus intenta est.*“¹⁾

NĚŽNOSTI LÁSKY.

Ano, studujme často tolik přesných tvrzení církevních autorů, která nám v nejprostějších a nejobyčejnějších věcech, v předmětech méně nápadných našich chrámů jako v harmonických strofách božské básně ukazují celý svět neznámých krás! Studujme s láskou veškerou tu přesnost zbožných aforismů chovajících v sobě tolik velikolepých pojmů a otvírajících zraku víry neprozkoumané obzory!

Obětní oltář znázorňuje Krista Vykupitele: „*Oltář svaté Církve, jímž jest Kristus*“;²⁾ lampy jsou symbolem Beránka, který osvěcuje svaté město;³⁾ svíčky podle svatého Ambrože jsou nejkrásnějším a nejdokonalejším znázorněním Spasitele;⁴⁾ kaditelnice nám připomíná

¹⁾ S. Hieron. Ep. 60 ad Heliodor. P. L. 22, p. 596.

²⁾ Pontif. Rom. De ordinat. Subdiac. — Myšlenka „Krista Oltáře“ se nalézá vyjádřená výslovně u mnohých Otců církevních a církv. spisovatelů, které lze nalézt u La Taille: *Mysterium fidei* p. 153. Aby byla co nejlépe pochopena totožnost mravní oltáře s Pánem Ježíšem, bylo ve středověku zvykem uzavíratí do prohlubně — sepulchrum — oltáře s ostatky svatých neb sv. kříže — někdy i místo nich — jednu nebo tři konsekrované hostie. Některé případy ověřené doklady cituje Braun S. J.: „*Der christliche Altar in seiner geschichtlichen Entwicklung.* München, Günther Koch 1924 vol. II. 766 a 704.

³⁾ „A svíce jeho jest Beránek.“ (Zjev. 21, 23).

⁴⁾ Hom. VI in Lucae 2, 22: P. L. 158, 627 „*Nec inveniri aliquid in creatura potest, quo congruentius significetur Christus*“. A pokračuje rozkošným výkladem: „*In cereo . . . tria offeruntur, cera lychnus (knot) et flamma: cera, quam virgo confecit significat*

Ježíše¹⁾ a vůně vystupující z ní znázorňují modlitby spravedlivých, které dospívají až k Srdci Boha . . .²⁾)

Ach, jak by bylo žádoucí, aby denní výkony kultu byly v souhlase s těmito svatými naukami! Ach, kéž bychom mohli obětovati Pánu Ježíši všude a vždycky místo tolika bídných kaplí, v nichž zápasí s opuštěností a chudobou, některou z těch velikolepých basilik zářících bohatostí genia a poklady umění, proslavených tolika sochařskými veledíly, jimž schází jen dech života, ozdobených nádhernými obrazy, na nichž v roztomilé harmonii krajin a osob, v živé slavnosti barev usmívá se dojemná epepeje křesťanského hrdinství! Kéž bychom mohli odnésti Nejsv. Svátost z některých improvisovaných baráků, z některých chajd na spadnutí, které měly býti provisorní, ale z netečnosti nebo bídy zůstaly definitivními, a vítězně donésti do těch podivuhodných katedrál, do těch zbožných chrámů zářících zlatem a perlami, kde ve vůni květin a kadidla, v jásotu drahocenných mramorů, ve slávě lamp a svíček, v hojnosti veledíl zhotovených rydlem a dlátem, připomínajících nadpřirozené zázraky všemohoucnosti tvořící, se pějí bez přestání hymny nekonečné dobrotě, která po tolika důkazech lásky chtěla pro nás trpěti! Kéž bychom mohli Pána Ježíše ušetřiti té hanebné potupy, aby nemusil rozbítí svůj stan v ubohých nevkusných přibyt-

Christi carnem, quam Virgo Maria genuit; interior autem lychnus animam; flamma vero divinitatem."

¹⁾ „*Thuribulum est Corpus Christi*“ praví Durando di Mende (Rat. div. offic. lib. IV c. 88—10, a Honoratus Augustodunensis připojuje „*Cuius Corpus thuribulum Ecclesiae fuit*“ (Gemma animae, lib. 1, c. 7, 12 a 13. P. L. 181, 546.

²⁾ *Fumus aromatum, orationes sanctorum, quae super auream aram Christi, per charitatis ardorem . . . carbones accensi, ad Deum ascendunt*“ (Honoratus August. in Gemma l. 1, c. 7; jest to výklad Zjevení 5, 8 a 8, 34.)

cích, které duši stísňují místo aby ji povznášely, které ji strhují k zemi, na oltářích nevhodně zhanobených profanací nezkušených dlát a přijati Ho pod velikolepé klenby, pod vznešené kupole zářící mosaikami, do okouzlujících chorů, do lavic nádherně vyřezávaných, na které mírně a skrovně padá z barevných oken světlo ráje, pod ty smělé vížky takořka vyšívané z mramoru, na nichž sta zbožných soch takořka uvolněných vazeb hmoty směle a skoro rozmarně se týčí do výše z vysokých pozlacených cimbuří, z roztomilých lomených výklenků, z podstavců půvabně držných od andělův nebo draků a vzdušně se odrážejí ve snu nepopsatelné poesie v záři světla a slunce — „věčná chvála“ („*laus perennis*“) to umění — v azurovém pozadí nebe hraničícího s nekonečnem.¹⁾

Ale protože — bohužel — ve styku s tvrdou zkušeností se rozptylují nutně nejkrásnější sny a nejdražší dlouho milované ideály, učinme, alespoň co nám možno, abychom Božskému Hostu upravili mezi námi pobyt méně pokořující.

Rubriky liturgie — at *directivae* nebo *praeceptivae* — buďtež pro nás zákonem; jet to B. Srdce upravující pomocí jich ceremoniel našich styků s Ním.²⁾ Nespokojujme se tím, abychom božskému kultu věnovali co nejméně času, starostí, námah, bedlivosti, přípravy a peněz, nýbrž dejme vše, co můžeme: Láska nikdy neřekne „dosti“.

¹⁾ Na dotaz čtenáře, co je to „*laus perennis*“, odpovídám: Ně- které kláštery řeholníků ve středověku byly rozděleny na skupiny nebo sbory, které se střídaly jako stráže ve zpěvu božského officia takže officium nebylo přerušeno ve dne ani v noci. Tento zbožný zvyk zvaný „*laus perennis*“ začal na východě se sv. Alexandrem († 430), který byl opatem „*acemetů*“, t. j. nespících. Burgundský král Zikmund († 523) uvedl tento zvyk do kláštera sv. Mořice v Agaunu v Savojsku; franc. král sv. Guntram († 592) do Digionu, sv. Kolombár († 615) v Lexeuil; sv. Aikard († 687) uložil ji klášteru v Jumiègès.

²⁾ S. Thom. III, pars, quaest. 83, art. 3, 4, 5.

Hlavně svatostánek buď liturgický, důstojný, umělecký pokud jen možno — a chceme-li doopravdy, jest vše možno! Svatostánek buď hlavním pokladem svatého chrámu: „*Eucharistia thesaurus universus benignitatis Dei.*“¹⁾

Posvátná ciboř, kalich, monstrance, záclony na svatostánek buďte pokud možno co nejméně nehodny Toho, který ač chud po celý život, žádal místnost příhodnou a důstojně ozdobenou, když se jednalo o svatá tajemství: „*Věčeřadlo veliké, prostřené.*“²⁾

Pryč tedy s rukama nečistýma, světskýma, kupeckýma od lampy, která hoří tak blízko u oltáře Boha živého! Začněme se o ni starati sami! Buď vždy čistá, vždy rozsvícená; ať nechřestí, ani nečadí! Jak velice přispívá k tomu, aby udržela živou víru! Kolik zbožných pocitů vzbuzuje! Kolik náprav ducha a srdce, kolik spásných úmyslů má děkovati za svůj původ malému neklidnému plaménku, který v mlčení tak dobře mluví o Kristu. Ona jest v temné noci tohoto života takofka majákem, jenž ukazuje duším zmítaným bouřemi života cestu ke přístavu spásy.

Kolem svatého ciboria necht jsou stále čerstvé, krásné a vonné květy námi vypěstované, natrhané a uvité; byvše uříznuty z květiny, která je vytvořila, jsou to *životy zničené a obětované* ke cti B. Srdce; jsou-li umístěny na oltáři v květináči a se svým kořenem, jsou to existence (bytosti) posvěcené ke službě Pána Ježíše, jež nám připomínají, že je-li velikou věcí obětovati život pro Pána, není snad méně záslužnějším a v praksi méně vznešeným žítí pouze pro Něho: „*Non solum enim effusio sanguinis in confessione reputatur, sed devotae quoque mentis servitus immaculata,*

¹⁾ S. Chrysost. Hom. 24 in epist. 1, ad Corinth. n. 1, P. G. 33, 199.

²⁾ Marek 14, 15.

quotidianum martyrium est.“¹⁾ At jsou květiny ty uříznuty nebo v květináči, jsou vždycky viditelným vyjádřením vůně našich ctností, která má nabalsamovati svět, očistiti jej od tolika morových výparů a tolika nebezpečných jedovatých plynů (hříchů): „*Nebot jsme Kristovou vůní libou Bohu a na každém místě zjevuje skrze nás vůní známost o sobě.*“²⁾

Neskrblete příliš s kadidlem! Jsouc požehnáno církví a vyhrazeno jen pro kult pravého Boha, má dobře známou moc, totiž udržovati duše vždy ve výšinách nadpřirozena; jako všechny vůně má schopnost řídit sdužování prvků paměti; tato sdužování opakujte se v našem případě vždy na místě svatém, musí nutně zlepšiti ducha.

Roucha posvátná a paramenta buďtež vždy čistá a ozdobná; prádlo ke mši svaté, prostěradla oltářní a korporale — hlavně tato — buďtež vždy čistá, vždy vyžehlená a podle možnosti nádherná; vždyť jsou královským rouchem Toho, jenž blahem zahrnuje anděly v ráji a sestupuje denně na zem, aby lidi učinil šťastnými.³⁾ Nedávejme se oklamati pěknými záminkami — zvyk desetkrát již promlčený, příliš blahovolná tolerance diecesní autority, chudoba

¹⁾ Hieron. ep. 108 ad Eustoch. P. L. 22, 905.

²⁾ 2. Kor. 2, 15. Někdo vidí v květinách Pána Ježíše: „Non ego floribus tumulum eius aspergam . . . nobis lilium Christus est.“ (S. Ambros. Valentiniani consolatio n. 56, P. L. 16, 1367); vytesány neb namalovány na náhrobcích byly květiny symbolem vzkříšení a věštbou věčné blaženosti: „Vivas et floreas Deo!“ čteme v katechizaci Sv. Mechtildy v knize: *Le livre de la grace spéciale* (3. díl hl. 16) dává květinám pěkný symbolismus!

³⁾ Sv. Augustin vyjadřuje tuto myšlenku, svým hlubokým způsobem ukazuje, že Slovo Boží — jediná nestvořená pravda — jest pokrmem každé stvořené mysli, totiž andělské a lidské. Poněvadž převyšuje schopnost našeho rozumu jsa Bohem, stal se člověkem, abychom se jím sytili jako matka mění pokrm v mléko, aby ho přizpůsobila žaludku dítěte. (Enarrat. in psalm. 134 n. 5, P. L. 37, 1742).

obročí, netečnost a hrubost osadníků, nedostatek služebných . . . Kdybychom opravdu milovali B. Srdce! Nežádám od vás peněz, chci lásku; milujícímu jest vše možné, vše snadné: „*Nulla modo enim sunt onerosi labores amantium, nam in eo, quod amatur, aut non laboratur, aut et labor amatur.*“¹⁾ Ó, kdybychom vážně pochopili konečně jednou „kdo“ přebývá uprostřed nás! „*Unde hic fervor,*“ praví sv. Jeroným o Nepocianovi, „*nisi amore Dei?*“ Milujme a jako On i svatý chrám bude působiti na naše srdce přemocným kouzlem: „*Ubicumque eum quaereres, in Ecclesia invenires.*“²⁾ Blažen ten, jenž ve vlastním srdci chová „pocit něžné úcty k nejsvětějšímu tajemství domu Božského, toho ducha úcty hrozícího se jakéhokoliv zneužití nejsvětějších věcí v náboženství pro pozemské a světské účely!“³⁾

Blažen kněz, který „žije“ před svatostánkem a ztravuje se pro Pána Ježíše jako olej věčné lampy . . . „jako hořící svíčka, aby mu splatil za lásku láskou“.⁴⁾

A jak veliká jest účinnost apoštolátu v tomto příkladě eucharistické víry! Svatý Tomáš praví výslovně, že kněz jest zavázán ke dvěma úkonům svého úřadu: „*Unum principale, supra Corpus Christi verum, et alterum secundarium, supra Corpus Christi mysticum*“ a připojuje „*secundus autem actus dependet a primo.*“⁵⁾ Proto čím více budeme spojeni s Ježíšem žijícím v Nejsv. Svátosti, tím nad-

¹⁾ S. August. De bono viduitatis c. 21, P. L. 40 p. 448. „*Nihil amantibus durum est*“. S. Hieron. ep. 23 ad Eustoch n. 40, P. L. 22, 423.

²⁾ S. Hieron. ad Heliod. ep. 40 n. 11 a 12. P. L. 22, 596 a dodává: „*Ut quidquid placeat in Ecclesia tam dispositione quam visu presbyteri laborem et studium testaretur.*“

³⁾ Franz: Die Messe im deutschen Mittelalter, Freiburg, Herder 1902 p. 93. ⁴⁾ S. Marg. Marie: Vie et oeuvres I, 5.

⁵⁾ III p. suppl. quaest. 36 art. 2 ad 1.

přirozenějším bude náš apoštolát, tím plodnějším, přitažlivějším a trvalejším. Proto prosme B. Srdce o milost osvětlené pečlivosti a vroucí činné víry v Nejsv. Svátost, aby lidé „*oculis, magis quam auribus credant*“.¹⁾ Jest mnoho chudých v osadě? Ubohá námitka, ač tak stará! Otevřete evangelium a naleznete odpověď: „Vždyt chudé máte vždycky s sebou, mne však vždycky nemáte.“²⁾

Jest příliš pokořujícím pracovati osobně na výzdobě chrámu? Jak milé a drahocenné to pokoření po božském příkladu Ježíšově, který se učinil sluhou lidstva: „*Ale já jsem mezi vámi jako ten, který přisluhuje*“.³⁾ po příkladu jeho Náměstka, který se nazývá sluhou po výtce: „*Servus servorum Dei!*“

ODIO HABENS RAPINAM IN HOLOCAUSTO.

Mluvili jsme o čistotě chrámu, který jest přibytkem samého Boha. Co však říci o knězi, který jest sluhou Božím a který každodenně — 18.000krát za 50 let kněžství — obětuje Bohu Otci „*Hostii čistou, svatou, neporušenou, chléb svatý života věčného a kalich ustavičné spásy*“? Služebník B. Srdce! „*Každý, kdo má tuto naději v něho, posvěcuje se, jakož i On jest svatý.*“⁴⁾

Ač jest tolik třeba mladého a pracovitého kněžstva, dvanáct let semináře nezdálo se Církví — která jest svatá

¹⁾ Martini Steyert Lovaniensis (1647—1701) Opuscula t. 3, Lovanii 1703: „S. Francisci Salesii epist. 31, ad quendam antistitem, de praedicandi modo, nunc latine versa.“ List napsaný Mons. André Fremyotovi, arcib. v Bourges; původní text latinský se ztratil, zachoval se francouzský překlad. Tato fráze jest vzata ze spisů sv. Řehoře Velikého (Registr. epistol. lib. 5 ep. 40 ad Mauritium August. P. L. 77, 766 „Non quibuslibet facile pias aures praebeat (imperator) sed plus rebus quam verbis credat.“

²⁾ Jan 12, 8. ³⁾ Luk. 22, 27. ⁴⁾ 1. Jan 3, 3.

a jest matka — příliš dlouhou dobou, aby ponenáhlu přesadila do našich duší ctnosti věčného Kněze, aby zocelila našeho ducha proti svodům těla, aby se vši starostlivostí vyzkoumala, jsou-li dosti čisté naše oči a naše rty, nejsou-li příliš nehodny ty ruce, na které se jednoho dne měl vylíti posvěcený olej . . . a tázala se opětovně s úzkostí těch, o nichž soudila, že jsou dobře zpraveni o našem chování: „*Scis illos dignos esse?*“¹⁾ Ach, s jak vroucími prosbami, s jak láskyplnou naléhavostí vyprošovala od svého Ženicha dar vynikající ctnosti pro nás: „*Otče svatý . . . posvět je!*“²⁾ Či snad jsme neměli jednoho dne s dojímací důvěrností dotýkati se přímo nejcennějšího ze všech pokladů, totiž Těla Ježíše Krista a podávati je věřícím, kteří jsou nejcennějším pokladem B. Srdce?

A nyní každého rána přistupujeme k oltáři! Uvažujeme pokaždé vážně o slavnostním úkonu, který máme vykonati? „Přiblížiti se ke strašnému kalichu božských tajemství jest totéž jako přiblížiti se a píti z otevřeného boku Ježíšova.“³⁾ „*Si evangelium capere oporteat,*“ praví týž světec, „*manibus lotis et cum multa reverentia et religione, tremens ac timens sumis . . .*“⁴⁾ Zde však se jedná o něco jiného! Sám původce Písma svatého, samo Věčné Slovo učiněné člověkem pro nás přichází, aby se obětovalo! „*O inauditum christiani pontificatus officium!*“⁵⁾ Kdo může bez dojetí vážně o tom přemýšleti? „*Sacerdos quasi Deus!*“⁶⁾

Ó, jak se musí den ode dne více posvěcovati každodenními božskými doteky tělo a duše kněze, který se

1) Pontific. Rom. De Ordin. Sacris.

2) Jan 17, 11 a 17.

3) Joh. Chrysost. hom. 85 in Joan. P. G. 32, 463.

4) Idem hom. 7 ad pop. Antioch. n. 5. P. G. 26, 96.

5) S. Petr. Chrysol. serm. 108. P. L. 52, 500.

6) Georg. Venet. De harmon. mundi cant. II, tom. 3, c. 1.

s pýchou nazývá pomazaným Páně: „*Christus Domini!*“
 Opravdu: „*Terminus huic augmento praefigi non potest, quia semper charitate excrescente, supercrescit habilitas ad ulterius augmentum.*“¹⁾ Jak musí tolik tisíc mší svatých zcela logicky doplňovati a rozmnožovati již tolik drahocenné duchovní účinky tolika tisíc svatých přijímání! Jak nutně musí působením Těla a Krve Kristovy přestatí ten křiklavý rozdíl mezi věrou, kterou podle svého soudu máme, a mezi ctnostmi, které často zanedbáváme nebo odpíráme se v nich cvičiti často k velikému údivu a snad i pohoršení věřících.

Knězi by nemohla stačiti k řádnému vykonávání povinností svého svěcení ctnost obecná; musí míti ctnost vynikající. Jsa svou důstojností povýšen nad obyčejný lid, musí mu býti představeným zásluhou své svatosti: svatosti tím více vynikající, poněvadž kněz nemá — jako ostatní křesťané — důstojně zaujati jakékoliv místo v rodině Kristově, nýbrž má plniti povinnosti nejvyššího úřadu, jaký jen si možno představití.²⁾ Služebník Boží musí býti svatým k vůli sobě a k vůli jiným: „*Quisquis sacerdoti iungitur, quasi ex salis tactu, aeternae vitae sapore condiatur,*“ praví sv. Řehoř.³⁾

Pročítejte občas, prosím vás za to, ve chvílích malátnosti a malomyslnosti svaté formule Římského Pontifikálu, jež k vám byly kdysi proneseny v tak slavnostní chvíli. Vzpomínáte si? Jak jste tenkrát velkodušně cenil v rozechvění duše plným právem zaujaté starostí o budoucnost a dojaté celou tou atmosférou svatosti, která vás obklopo-

¹⁾ S. Thom. 2, II quaest. 24, art. 7; jinde praví: „*Qui sunt in gratia, quanto plus accedunt ad finem, plus debent crescere* (in epist. ad Hebr. 10, 25).

²⁾ Monsabré: Dogme cathol. confér. 79, carème 1886.

³⁾ Homil. 17 in Evang. n. 9. P. L. 76, 1143. Fr. Kramp. S. J.: Opfergedanke und Messliturgie, Regensburg Pustet 1926.

vala! S jakým nadšením jste pro B. Srdce podstoupili tolik nutných obětí, tolik násilných a pokračujících odloučení, tolik bolestného odřkání — celý program hrdinského, dokonalého a úplného sebezáporu, jež vám rýsovala ona slova, příjemná jako pozvání nejmilejšího přítele, neúprosná jako nůž obětujícího.

Vzpomínáte si? „*Amodo vigiles, amodo sobrii, amodo casti*“ — byl to vážný hlas věčného Velekněze — „*in vera et catholica fide fundati, estote nitidi, mundi, puri . . . sicut decet ministros Christi . . . Sit odor vitae vestrae delectamentum Ecclesiae . . .*“

A od svěcenců vyžadoval dobrovolné a výslovné přijetí těch moudrých přísností, které od tolika staletí jsou chloubou katolického kleru: „*Ut cunctis coelestis vitae formam praebeant . . . ut S. Ecclesiae exemplo sanctitatis consulant . . . ut se, et alios, et Dei Ecclesiam illuminent . . . Abundet in eis totius forma virtutis, pudor constans, innocentiae puritas . . . coelestis sapientia, probi mores, diuturnae institutae observatio . . . ceterasque virtutes in se ostendant, exemplo praebeant, admonitione confirmant . . . ut gravitate actuum probent se seniores.*“¹⁾ Byl to výklad a věrné použití apoštolské výzvy: „*Ty však, muži Boží, usiluj o spravedlnost, zbožnost, víru, lásku, trpělivost, tichost. Bojuj dobrý boj víry . . . abys zachoval přikázání bez poskvrny . . . opatruj statek svěřený.*“²⁾

Již mnoho let uplynulo od toho nezapomenutelného dne; žil jsi svým životem a snad ta slova tě již nedojímají . . . Dej nebe, aby ti alespoň působilo hlubokou ne-libost divadlo tolika model ze zlata a bláta pokrývajících zemi a nepohoršoval tě špatný příklad tolika ubohých kněžských odpadlíků, nad nimiž církev Boží pohroužena v hluboký smutek a zahrnutá hanbou prolévá slzy „*tam-*

1) Pontif. Rom. De ordin. sacris. 2) 1. Tim. 6, 11.

quam vulnerati sanguinem cordis“.¹⁾ Ubozí pošetilci „*uvallujice tak na sebe soud, poněvadž první víru zrušili*“.²⁾ Spíše se přitul k Pánu Ježíši ze strachu, abys Ho i ty nezradil a přisahej Mu věčnou lásku a věčnou věrnost. Žij v přítomnosti tohoto Boha, který tě povolal k následování bez veškerých tvých zásluh, abys byl „prostředníkem mezi Ním a lidem“;³⁾ obětuj se pro Něho „jako živá obět“⁴⁾ a Jeho vůle buď jedinkým řídítkem tvých činů. „*Já čintm vždycky to, co mu jest milé*.“⁵⁾

Čti Písmo svaté! V kterémkoliv okamžiku Jeho smrtelného života Ho překvapíš, nalezneš Ho vždy při modlitbě a při klanění; ve svatostánku, kde po tolik století jest stále skutečně přítomen, klaní se v mlčení za nás a zve nás, bychom se klaněli s Ním, On, který jest příčinou a zdrojem veškeré naší důstojnosti „*fons totius sacerdotii*“.⁶⁾ Nauč se i ty utvořiti mlčení kolem sebe a v sobě; což nejsi Božím svatostánkem? Nauč se chváliti beze slov Toho, jenž přebýváje v nepřístupném světle neodmítá přebývati ve tvém srdci: tot modlitba povznášející a očišťující člověka a zároveň uctívající a velebící Boha: „*Tobě mlčení chvalozpěvem!*“⁷⁾

ACCIPITE ARMATURAM DEI.

Vidíš tedy, kolik tu důvodů pro starostlivost až příliš oprávněnou, kolik příčin k svatým úzkostem, jaký to předmět vážného zpytování! Jest pravda, že nepřátelé nás obklopující jsou silní a spojení s peklem skutečnou smlou-

1) S. Augustinus epist. 262. P. L. 33, 1081.

2) 1. Tim. 5, 12.

3) S. Thom. 3 pars quaest. 22, art. 1.

4) S. Marg. Marie. Vie 1, 61.

5) Jan 8, 29.

6) S. Thom. 3 pars, quaest. 32, art. 4. 7) Žalm 64, 1.

vou: „*Sacerdoti bellum est adversum daemones.*“¹⁾ Jak veliký však to zdroj útěchy při myšlence, že sám Původce vši svatosti každého dne přichází k nám, aby osobně pracoval na své zamilované vinici: „*Magnum habemus belli socium et adiutorem!*“²⁾ Jak se rozptyluje každá obava, jak při Jeho příchodu mizí z duše každá malomyslnost! „*Ó jak velikého přijímá to Pána, jak milého hosta uvádí k sobě, jak příjemného dostává společníka, jak věrného získává přítele!*“³⁾ Celý svět šleně hlučí kolem nás; to se zapřísáhlo peklo, že nás svede k pádu . . . Za každou cenu chce se poskvřniti znak věčného Kněze vtištěný do naší duše posvátným znamením nezrušitelným: „*Ecce adversarius in pectore tuo Christum conatur occidere.*“⁴⁾ Všechny světské marnosti, všechny zchytralosti nemravnosti, všechna smyslnost stále nestydatější a vyzývavější módy, všechna vábení rozkošnického a pohanského umění a často ještě svůdnější a bezprostřednější přitažlivost . . . vše se rozpoutává v hanebný rej kol tebe, dva kroky od tebe uzavírajíc smlouvu s vášněmi, kterých slib nezničil, ba ani snad neuspal: „*Corrumpere et corrumpi*“ — říkával starý dějepisec — „*saeculum vocatur.*“⁵⁾

Ach, prosím tě o to! Zavři uši hlasům sirény! „Jsi mlád . . . odhod' ten šat . . . ověňči se růžemi . . . dělej jako my . . . Bav se také ty . . . máš k tomu právo! Pošetilče! Oklamáný! Viz, jak je krásný svět; proč si odpíráš radost? Zítřa zemřeme . . . Kdo ví, zda nebe vůbec jest!“

Všichni známe tyto zápasy se zářivou zbraní, zápasy

1) S. Joan. Chrysost. hom. IV, super illud Isaiae: Vidi Dominum n. 5. P. L. 30, 126.

2) S. Joan. Chrysost. hom. 22, in ep. ad Eph. c. 6. n. 5. P. G. 33, 164. 3) Násled. Krista kn. 4, hl. 3.

4) S. Hieron. epist. 14 ad Heliodor. P. L. 22, 348.

5) Tacitus: De moribus German. c. 19.

vnitřní, bolestné a časté mezi rozkoší, která láká, a povinností, která poroučí, mezi dekalogem svědomí a rozmary fantasmie, mezi člověkem starým a člověkem novým . . . Nuže, Pán Ježíš jest zde, zcela blízko u nás a usmívá se na nás: „Postačí ti moje milost!“¹⁾ On, v Němž přebývá „plnost kněžství“,²⁾ bydlí v tom ubohém srdci, ve kterém se rozpoutává hrozná bouře a zatím co duše vzlyká a trpí, On nás pozoruje a dodává odvahy, On nás podporuje v zápasu o svatost: „*Ad magnam enim utilitatem fidelium, materia est reservata certaminum, ut non superbiat sanctitas, dum pulsatur infirmitas.*“³⁾ Buď tedy pln důvěry! On je světlo, které nezhasíná, On je síla, která nepodléhá, On jest život, který neumírá!

Cítíš, že jsi špatným? Tvá zpytování svědomí tě přesvědčují, že i ty jsi jako ta země blízka zlořečení, která přijímá hojný déšť a rodí jen trní a hloží?⁴⁾ Není divu: „*Portamus omnes impressum nobis, cauterium conspirationis antiquae.*“⁵⁾ Cože? Což jsi nepřisahal, že pro Něho budeš dobrým, pro Něho budeš čistým? Jen odvahu! „*Jen věř: všecko jest možno věřícimu!*“⁶⁾ Jest zřejmo, že bez Něho ničeho nesvedeš, ale Jeho modlitba tě doprovází: „*Já jsem prosil za tebe*“⁷⁾ a spojen s Ním staneš se silou Boží: „*Ipsae ut velimus operatur incipiens, qui volentibus cooperatur perficiens.*“⁸⁾ Odpověz výzvě neppravosti: „*Si scires quis est Deus meus, non ista ex ore tuo profereres: mecum enim habeo custodem corporis mei Angelum Domini.*“⁹⁾

1) 2. Kor. 12, 9. 2) S. Thom. 3. pars, quaest. 63, art. 6, c. 8.

3) Prosper Aquit. De vocat. gentium lib. 1, c. 8. P. L. 51, 656.

4) Žid. 6, 7—8.

5) S. Bern. Serm. 72 in Cantic. n. 8. P. L. 183, 1132.

6) Mar. 5, 36. 7) Luk. 22, 32.

8) S. Aug. De gratia et lib. arbitr. c. 18. P. L. 44, 901.

9) Ex passione B. Agnetis in Brev. Rom. et Boland. Acta sanct. t. II, p. 715.

Což jsi včera nepřijal Jeho Nejsladší Srdce ve svatém přijímání? I dnes ti nabídl „mléko a med . . . a Jeho Krev ozdobil tvé tváře“;¹⁾ také zítra čeká na tebe v nejtěsnější intimnosti, která bude překonána jen blaženým patřením na Jeho tvář. Pravím ti se svatým Augustinem: „*Nimis avarus est, cui Deus non sufficit.*“²⁾ Jen odvalu! Bojuj, utec . . . běží tu jen o 24 hodiny! A potom se vrátíš k oltáři, budeš znova obětovati sama sebe Bohu, který obveseluje mladost tvou, „tvé tělo, které jsouc ubohé jako suché seno, se zazelená v dešti božské lásky“;³⁾ pohroužíš se znovu do hlubin Srdce Ježíšova, štít Jeho milosti tě obrní, staneš se i dáblům hrozným.⁴⁾ „*Blahoslavené oči, které vidí, co vy vidíte.*“⁵⁾

Jedna mše sv. dobře sloužená! Jak mocný to prostředek posvěcení! Jaká opora v naší slabosti a proti zlobě světa! Přemýšlejme o tom: Jedna mše svatá sama více usmíruje a obdrží než všechny hymny andělů, než krev mučedníků, než apoštolát světců; mnohem více síly a svatosti nám dají poklady božského života skryté v jedné svaté Hostii námi posvěcené než prosby církve vítězné, více než mateřská přímluva Panny Marie. Každý úlomek oné Hostie jest klaněňhodný, neboť jest to živý, oslavený, všemocný Pán Ježíš, který se stává naším každého dne, aby nás na věky učinil svými a za okamžik lásky nám chystá celou věčnost lásky! On zná potřeby a bdí nad vývinem každé z bakterií, které jsou v kapce vody; bude chtít zapomenouti na své kněze, jejichž rty se denně červenají Jeho

¹⁾ Tamtéž.

²⁾ Celý text zní: *Vis invocare Deum? Gratis invoca. Avare, an parum est tibi, si te impleat ipse Deus? Quid ergo tibi de his quae fecit Deus sufficit, cui Deus ipse non sufficit?* P. L. 38, 366.

³⁾ S. August. Enarrat. in ps. 101 v 12. P. L. 37, 1302.

⁴⁾ S. Chrysost. Hom. 46 m. Joh. c. 3. P. G. 32, 261.

⁵⁾ Luk. 10, 23.

Krví? Jsou pokušení příliš prudká? Ale snad vy nevíte, že On může zvětšiti do nekonečna míru své milosti a že nikdy nedovolí, abyste byl pokoušen nad své síly? „*Proč se bojíte? Což ještě nemáte víry?*“¹⁾ Jest kříž těžký? Jest opravdu těžký; co však na tom záleží? „*Dosud jste neodporovali až do krve!*“²⁾

Kdykoliv cítíme ve svých údech zákon hříchu, který nás utiskuje, jdeme k Pánu Ježíši. On jest Duch, On jest svoboda, On dovede nás vysvoboditi.³⁾ Jestliže pošetilé žádosti rozpalují naše tělo, jdeme k Němu: On jest voda života a dovede nás občerstviti. Jestliže duševní ospalost ochromuje naše údy a zdržuje v cestě k ideálu, jdeme k Němu: On jest síla Boží a přivede nás k Bohu: „*Ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň a chod!*“⁴⁾ A je-li pravdou, že „*Jeho Srdce jest neviditelným štítem křesťana a přemocnou zbraní k odražení nejprudších útoků*“⁵⁾, nestalo se to Srdce i pro kněze nástrojem a zárukou svatosti? „*Nebo jednou obětí zdokonalil navždy ty, kteří se posvěcují.*“⁶⁾

Jestliže také ty jsi zakusil pokoření v porážce, jestliže i ty jsi Ho někdy zradil . . . neztrácej mysli: „*Probuď se, jenž spíš a zasvitne ti Kristus.*“⁷⁾ Buď silnější v lásce, velkodušnější v oběti, neomezuj své lítosti, žij v pokání, opoj se slzami, pokoř se a staneš se hodným Jeho odpuštění. P. Doyle říkával: „*Jsem přesvědčen, že ke svatosti se obyčejně dospěje dlouhou řadou pádů do hříchu, z nichž člověk povstane.*“⁸⁾

1) Mar. 4, 40. 2) Žid. 12, 4.

3) Sacerdos Dei evangelium tenens, et Christi praecepta custodiens, occidi potest, non potest vinci (Ep. 4, S. Cypriani ad Cornel. n. 17. P. L. 3, 825) . . . „*Et hoc ipso milites Christi invictos esse, quia mori non timent.*“ Ib. 4) Sk. Ap. 3, 6.

5) Generál Jindřich de Chatelineau, hrdina v r. 1870.

6) Žid. 10, 14. 7) Efes. 5, 14.

8) O. Rahilly: Le R. P. William Doyle str. 268.

A i kdyby dnes tě poutal dlouhý, nekonečný řetěz nevěností, i kdybys byl otrokem viny . . . *přes to vše doufej a důvěřuj!* V hodinách největší hořkosti, v nichž Pán Ježíš s otcovskou něžností ti vytkne, že jsi Ho zbaběle opustil, že jsi nemohl s Ním bděti jedné hodiny, ač On s námi zůstává do konce věků, když se Mu tak znechucenému tvou mnohonásobnou zradou vybaví myšlenka na krvavý pot a omrzlost života . . . i tenkrát, *pevně věř, že tě miluje* a že místo zhoubného zoufalství ti nabídl spásnou lůtost: „*Vždyt Bůh neurčil nás ke hněvu, nýbrž k zřáskání si spásy skrze Pána našeho Ježíše Krista.*“¹⁾

POŽADAVKY LÁSKY.

Oživme tedy svoji víru, služebníci Boží! Vždyt církev nám svěřila vznešené poslání: „Na místě Kristově . . . konáme poslání.“²⁾ Setřesme se sebe onu neoprávněnou vlažnost, která tak často nebezpečně ohrožuje i samo ovoce našeho apoštolátu! Oddejme se zcela, úplně a navždy lásce Ježíšově a ona se vyleje bez míry v dešti požehnání na naše duše: „*Tantum gratiae eius infunditur, quantum valemus haurire.*“³⁾ Zvláště však prodchněme celý svůj život pobožností k Božskému Srdci! Když pak nás rmoutí oprávněná obava sv. Pavla: „*Abych snad kázav jiným, sám nebyl zavržen;*“⁴⁾ vzpomeňme si, že svatý Tomáš viděl v úctě k B. Srdci neomylné znamení předurčení.⁵⁾ Skrze ně staneme se v krátkém čase takovými, jakými nás chce mfti božský Mistr totiž: rozumnými a

¹⁾ 1. Thes. 5, 9.

²⁾ 2. Kor. 5, 20.

³⁾ S. Hieron. advers. Jovinian. lib. 2. P. L. 23, 282.

⁴⁾ 1. Kor. 9, 27.

⁵⁾ Jan c. 19 legitur: „Per hoc latus aperitur nobis ostium vitae aeternae . . . ; hoc ostium est causa salutis.“

statečnými, různými a nezištnými, věrnými, čistými, horlivými, činnými, učenlivými, ukázněnými . . . zkrátka svatými a posvěcovateli jiných.

Mluvím snad slovy „temného smyslu?“ Oddejte se lásce a pochopíte mne: „*Amor ubique loquitur, et si quis horum quae leguntur cupit adipisci notitiam, amet: lingua amoris, ei qui non amat, barbara erit.*“¹⁾

Nestačí znovu zažehnouti oheň theoretické a mlhavé víry, která dozajista nestačí ke spasení: „*I žlí duchové věří, ale třesou se.*“²⁾ Nepotřebujeme rovněž prázdných lyrismův, ani obdobných citových výstředností; nám i světu jest třeba pevné a praktické víry: „*Víra beze skutků jest mrtva.*“³⁾

Jestliže B. Srdce pro svou nekonečnou důstojnost zaslouhuje a vyžaduje úcty rozumného klanění, jestliže pro ctnosti, jejichž zářný příklad nám dal, vyžaduje úctu vytrvalého následování, jestliže pro zájmy, jejichž ochranu nám svěřil, vyžaduje úctu apoštolátu, pak pro urážky způsobené Jeho nepřáteli zaslouhuje velkodušný hold lásky a dostiučinění: Ne, opravdu ne; pravá pobožnost k B. Srdci není a nemůže býti — jak kdosi pošetile napsal — „modlářství, které zhmotňuje lásku, a zapomíná na Boha, dávajíc před Ním přednost lidství Kristovu.“⁴⁾ Tato pobožnost není „přízpusobením staré zbožnosti křesťanské změkčilým a zvrhlým povahám“ a nesmí záležeti „ve vodnaté askesi dávajícím pohodlný pas na cestu do věčnosti.“⁵⁾ Ubohé věřící duše, ale mnohem více politování-

1) S. Bern. Sermo 79, in Cant. n. 1. P. L. 183, 1163.

2) Jak. 2, 19. 3) Jak. 2, 26.

4) Tertullianus in Apolog. c. 21. P. L. 1, 403 scripsit: „Deum colimus per Christum; per eum et in eo se cognosci vult Deus, et coli“ et S. August.: „Per Christum ad Patrem imus“ tract. 69 in Joh. n. 2. P. L. 25, 1816.

5) Srovnej Taine: Voyage d'Italie, sv. 1, hl. 8, str. 496.

hodnější my kněží, kdybychom z této úcty učinili „talisman“ působící *ex opere operato!*

Nikoliv, předrazí spolubratři! Jest nutno spolupůsobení věrné, stálé a činné s tímto „darem Božím“, s touto drahoucennou hřivnou, s níž nutno těžiti; jest třeba lásky a odprosu, lásky a modlitby, lásky a oběti! Jen tehdy, až naše srdce bude láskou planoucí a probodené jako Srdce Ježíšovo, změní se naše povrchní, hynoucí a zviklané křesťanství v to neochvějné přesvědčení, které vděčně přijímá všechny kříže, které velkodušně přemáhá a šlape po všech svodech, které dovede nás s úsměvem vésti k mučednictví.

Každodenní svaté přijímání jest účast na oběti Kříže zvěčněné na oltáři. Pán Ježíš pomocí něho nás chce učiniti účastnými den ode dne vždy více nejněžnějších citů svého Srdce, které jest Srdcem Kněze a Oběti . . . Tehdy teprve chápeme důvod některých bolestných sv. přijímání, která spojují přepevně některé duše se Srdcem Krista Kněze a Oběti; jest to modlitba, jest to utrpení Ježíšovo splývající v takové duše!¹⁾

Nesmíme zapomenouti, že to Srdce, jímž se denně živíme, jest Srdcem Ukřižovaného, kterého prorok vřtal jako „*Muže bolesti, zkušného v utrpení*“.²⁾ Běda Jeho sluhům, kdyby se chtěli státi — jedním nebo druhým způsobem — radujícími se epikurejci! Naše ruce jsou urážkou Jeho trnové koruny. Křesťané a mnohem více kněží mají hledati jen kříž: „*Considerantes idcirco, se quotidie calicem Sanguinis Christi bibere, ut possint et ipsi propter Christum sanguinem fundere.*“³⁾ Není to svatý Jan Zlatoústý, který

¹⁾ Garrigou — Lagrange O. P.: *Perfection chrétienne e contemplation*, Paris, Lethielleux 4 ed. hl. 6, čl. 4. ²⁾ Isaiáš 53, 3.

³⁾ S. Cyprian. epist. 56 ad Thibaritanos de exhort. martyrii. P. L. 4, 350.

velebí slávu křížže nazýváje jej útěchou kleru: „*CruX gaudium sacerdotum?*“¹⁾)

Jak snadno jest se klamati! A přece, jestliže tato pobožnost podle intencí Ježšových vyžaduje a působí reformy rozumu, vyžaduje rovněž hluboké přeměny srdce. Hle důvod, proč tolik křestanů přispívá k jejímu zlehčení, neb alespoň formálně odpírá přijati ji za svou.

Dobré dary jsou: mluvíti dobře o B. Srdci, psáti o NĚm s dojetím a výsledkem; mnohem důležitějším však jest milovati je vroucně: „*Ale největší z nich je láska.*“²⁾) Býti opravdovým a upřímným ctitelem tohoto Srdce znamená: znáti je a šířiti o NĚm známost, milovati je a rozněcovati u jiných lásku k NĚmu, hájiti Jeho práv, rozšiřovati úctu k NĚmu, kázati o Jeho slávě, hledati ve fysickém Srdci Slova Božšho lásku, která darovala světu Nejsv. Svátost a studovati ve stínu svatostánku onu božskou lásku, která zjevila lidem B. Srdce.

Avšak to není ještě vše! Svatý Pavel praví: „*Naplň službu svou.*“³⁾) Což nemáme se snažiti, abychom dospěli k plnosti svého povolání? Tato pobožnost přinese jen ubohé plody, byla-li přijata z nouze a s jakousi resignací; aby byly zřejmy útěchyplné výsledky, nutno ji konati s nadšením tak, až se stane pobožností žitou. Ó, jak hluboký to aforismus středověké askese! „*Mnoho vykonal, kdo velikou má lásku.*“⁴⁾)

Ani to nestačí. Jest dobrým věřiti v B. Srdce; jest lepším je milovati; jest však neprominutelným požadavkem žíti s NĚm vnitřní život v nejdůvěrnějším přátelství, neučiniti kroku bez porady s NĚm, utíkat se k NĚmu *dříve* než k lidem, třebaže učeným a zbožným, *dříve* než k představeným, třebaže moudrým a rozvázným, *dříve* než k přá-

1) Homilia de S. Cruce. P. Gr. 27, 819. 2) 1. Kor. 13, 13.

3) 2. Tim. 4, 5. 4) Násled. Krista kn. 1. hl. 15.

lům, třebaže drahým a oddaným, dříve než knihám, třebaže důkladným a osvědčeným; skrývati vlastní osobu, vlastní vlohy a nadání více nebo méně podivuhodné, vlastní touhy a žádosti . . . „položiti Mu k nohám své koruny“,¹⁾ aby On jedině byl oslaven ve svých darech: „*On musí růsti, já pak se menšiti.*“²⁾

Jest však třeba ještě něčeho jiného! „*Religionis summa*“,“ tvrdí sv. Augustin „*imitari quem colis.*“³⁾

Dále je třeba studovati ctnosti Vykupitelovy, ctnosti Jeho života pozemského i života v Eucharistii, „*aby i život Ježíšův se zjevil na těle našem*“⁴⁾; studovati je, pochopiti, meditovati, milovati, okoušeti, konati je z lásky k Němu bez postranních úmyslů, za cenu jakékoliv oběti a míti na zřeteli jen Jeho slávu: „*Nebot to jest láska k Bohu, abychom zachovávali přikázání jeho.*“⁵⁾

Jest třeba milovati Písmo svaté „*verba sanctissima . . . de Corde Jesu expressa*“⁶⁾ a míti ke slovu Božímu tu hlubokou úctu, jež nás nutí klaněti se s čelem skloněným do prachu každému úlomku posvěcené Hostie.⁷⁾

¹⁾ Zjev. 4, 10.

²⁾ Jan 3, 30; S. Thomas: „*Melior est amor Dei quam cognitio*“ (1. pars, quaest. 82 art. 3).

³⁾ De Civit. Dei lib. 8. c. 17. P. L. 41, 242.

⁴⁾ 2. Kor. 4, 10.

⁵⁾ 1. Jan, 5, 3.

⁶⁾ S. Bern. Senens. Sermo 20, art. 1. Myšlenka jest sv. Augustina: „*Ut nomine cordis sui significaret (Deus) Scripturas suas*“ (Epist. 140 ad Honorat. c. 14. P. L. 33, 554.) Srovnej slova sv. Jeronýma: „*Corpus Christi et Sanguis eius sermo scripturarum est . . . quando audimus, et sermo Dei, et caro Christi, et Sanguis eius in auribus nostris funditur*“ Breviarium in Ps. 147. P. L. 26, 1259.

⁷⁾ V podobném smyslu dří sv. Augustin: „*Quanta sollicitudine observamus, quando nobis Corpus Christi ministratur, ut nihil ex ipso de nostris manibus (podle starého zvyku) in terram cadat, tanta sollicitudine observemus ne verbum Dei . . . de corde nostro depereat.*“ Sermo 300 inter supposititia n. 2. P. L. 39, 2319.

Milovati B. Srdce znamená přinášeti nejtěžší oběti s veselou tvář a vystupovati na Kalvarii tak jako se jde ke slavnosti: „*Nulla modo enim sunt onerosi, labores amanti-um*“;¹⁾ zachovati klid a radost i když srdce krvácí . . . „*jako smutní, ale vždy se radujíce*“;²⁾ umíratí každodenně³⁾ jak žádá sv. Pavel, obětovati se, dávatí se v obět pro Pána Ježíše, s Ním, od Něho a od každého, kdo Ho zastupuje líbajíce s úctou a vděčností trestající ruku s tou hlubokou, pokornou a klidnou vírou, která vždy praví: „*Bud vůle tvá!*“ a stále zůstávati v projevech vděčnosti, jak chce církev: „*Abychom vždy zůstávali ve vzdávání díků.*“⁴⁾

Milovati Ježíše znamená prožívatí s Ním zápas smrtelný a radovati se s Ním, planouti touhou rozšířiti poznání o Ném a zvětšiti Jeho království, oslaviti Jeho jméno, spasiti duše: „*Sacerdotes, die ac nocte, pro plebe sibi commissa oportet orare.*“⁵⁾ Hlavně to poslední, totiž apoštolát modlitby a činu jest charakteristickou známkou ctitelů B. Srdce: „*Panem esurienti tribuere, verbum sapientiae nescientem docere.*“⁶⁾ Jest snad přílišno žádati, aby tento plamen stále hořel, jako svatý oheň, v prsou sluhy Božšho?

„Jíti za oceán, spasiti jednu duši a pak umřítí,“ říkával svatý apoštol Činy;⁷⁾ opravdu, kdo nechápe vznešenosti těchto slov, není hoden býti knězem: „*Probatio dilectionis exhibitio est operis.*“⁸⁾ Když někdo žije z lásky k B. Srdci neříká již jen: „Chci spasiti svou duši za každou cenu“,

¹⁾ S. Augustinus: De bono viduit. c. 21 n. 26. P. L. 40, 448.

²⁾ 2. Kor. 6, 10. ³⁾ 1. Kor. 15, 31. ⁴⁾ Ex Missali Rom.

⁵⁾ In epist. 1, ad Timot. c. 3, v. 13 inter opera S. Ambrossi. P. L. 17, 471.

⁶⁾ S. Gregor. M. in Ezech. 1. II, hom. II, n. 8. P. L. 76, 953.

⁷⁾ Drochon: Un chevalier apôtre Celestin Godefroy Chirard Paris typ. August. 1889.

⁸⁾ S. Gregor. M. Hom. 30 in evang. n. 1. P. L. 76, 1220.

nýbrž říká: „Chci spasiti celý svět“: „*Nolo solus magnificare Dominum, nolo solus amare, nolo solus amplecti . . . : omnes animae amplectantur et perfruantur.*“¹⁾

A i kdyby se nám podařilo zachrániti jen jednu duši, jaká to zásluha před Pánem Bohem! „*Nullum quippe omnipotenti Deo, tale est sacrificium, quale est zelus animanarum.*“²⁾

„Kdybys věděla, jak velice miluji duše,“ řekl Pán Ježíš svaté Kateřině z Janova, „umřela bys láskou“! A svatá Žofie Baratová napsala svým dcerám, které začaly misionářskou činnost v Africe: „Kdyby se vám nepodařilo nic jiného, než naléztí místo pro nový svatostánek a vzbuditi s některým divochem úkon lásky, nestačilo by to učiniti vás šťastnými v životě a na věčnosti?“³⁾

Býti ctitelem B. Srdce znamená milovati vášnivě, s nadšením a bez lidských ohledů církev svatou, panenský to květ vypučený z rány toho B. Srdce a vinouti se k ní se „*sladkým Kristem na zemi*“⁴⁾ den ode dne se stále dokonalější, bezpodmínečnou oddaností, se stále učenlivější, pokornější a úplnější poddaností tak, že každý z nás se stane „*poslušným až k smrti*“⁵⁾ znamená býti pln svatě horlivosti pro zachování a obhájení pravé víry, kterou svatý Augustin nazývá „*panictví myslí*“⁶⁾ milost to stále žádoucnější v těchto dobách „vysoké kritiky“ a vědecké opovážlivosti. Láska k církvi musí hlavně dnes býti legitimací mladých kněží; ona je učiní oddanými k papeži a poslušnými jeho rozkazů, oddanými vykladateli jeho přání a statečnými reky za hájení jeho práv, neboť, *kdo*

1) S. Augustinus. Enarr. 2, in Ps. 33 n. 6. P. L. 36, 311.

2) S. Gregor. M. Hom. 12, in Ezech. n. 30. P. L. 36, 932.

3) Baunard: Vie de la Mère Barat, Paris Poussielgue 1876 vol. 1. p. 350.

4) Tak nazývá svatá Kateřina Sienská papeže ve svých listech.

5) Filip. 2, 8. 6) Serm. 341. n. 4. P. L. 39, 1496.

není s Římem, je proti Římu, a kdo neshromažďuje s ním, rozptyluje.

Jest rovněž nutno přijati s radostí — „bez reptání“¹⁾ — onen úsek vnější práce, který nám byl přidělen na mystické vinici, zároveň však nade vše milovati život vnitřní, pěstovati v mezích možnosti ducha modlitby, mlčení, samotu, sebranost, umrtvování, jak nás k tomu zve apoštol: „*Oblect se v Pána Ježíše Krista*“²⁾ a „*život váš je skryt s Kristem*.“³⁾ Ač nároky duchovní správy jsou posvátné a duše mají plné právo na naši službu, přece nesmíme nikdy zapomenouti výroku moderního světce: „Pán Ježíš mně oznámil, že mu vzdám více slávy jedním ctnostným úkonem ode mně vykonaným než všemi ctnostnými úkony, které bych mohl uskutečniti v jiných.“⁴⁾

Býti citelem B. Srdce znamená žíti v úplné odevzdanosti do poklonyhodných úradků Božské Prozřetelnosti s naprostou důvěrou v Toho, který živí lilie polní a ptáky ve vzduchu; znamená býti ochotným změnití směr lodi na dané znamení Boha, nebo toho, kdo Boha zastupuje; býti hotovým rozestřítí sítě napravo neb nalevo k slovu Jeho zřikaje se poučení ze zkušenosti, nároků vlastního nadání, hledání svého pohodlí, úplně oprávněných sympatií a zcela zákonitého odporu z lásky k Pánu Ježíši; znamená: „Býti vždy připravenu k svatému přijímání a ke smrti“, jak říkala jedna zbožná řeholnice.⁵⁾

Není však možno milovati skutečně B. Srdce, jestliže vůči spolubratřím v kněžském povolání nebudeme se

¹⁾ Filip 2, 14. ²⁾ Řím 13. 14.

³⁾ Kolos. 3, 3.

⁴⁾ Tesnière: Život sv. Eymarda.

⁵⁾ Byla to dcera Ludvíka XV, která vstoupila do kláštera karmelského v S. Denis u Paříže a přijala jméno Teresa od sv. Augustina († 1787).

cvičiti v mírnosti, soucitu, vzájemné modlitbě, v upřímném odpuštění, které zapomíná vše a navždy, v dobrotivosti, která splácí bezpráví něžnostmi křesťanské lásky. „Touž lásku majíce, nic podle sobectví, ani podle ctižádosti, nýbrž v pokoře pokládajíce jeden druhého za lepšího sebe, ne tak, abyste hledali každý věcí svých, nýbrž tak, abyste hleděli každý také toho, co jest jiných.“¹⁾

Býti ctitelům B. Srdce znamená milovati duše, milovati je všecky, milovati je vždy a jen pro Boha,²⁾ nedávajíce přednost jedném před druhými, nečiníce drsných rozdlů a nepočítajíce s vlastními zájmy „ani s mrzkou žiskuchtivostí.“³⁾ Znamená dále: obětovati ustavičně, nepřetržitě, úplně vlastní chuti, vlastní ideály, vlastní blaho bez nenávisi, pomsty a hořkosti „nejsa posluchačem zapomínavým, nýbrž činitelem díla“⁴⁾ následujíce Toho, jenž přišel na svět ne aby ho odsoudil, nýbrž vykoupil: „Ne, aby soudil svět, nýbrž aby spasen byl svět skrze něho“⁵⁾ znamená přitisknouti ke svému srdci velkolepým činem i nejbídnější chudobu a bezejmenné opovržení i oběti neřesti a zavržené štěstím.

Pobožnost k tomuto B. Srdci ještě vyžaduje míti soucit s Pánem Ježíšem, který tisíckrát denně obnovuje tajemné své utrpení v chudých, slabých, zarmoucených, pronásledovaných a opuštěných lidskou společností a milovati Pána v nich láskou silnou, velkodušnou, nadpřirozenou, srdečnou a něžnou. A poněvadž nestačí, abychom sami sobě umřeli jen jednou, jest třeba denně obnovovati tuto smrt proti někomu, který se v nás stále rodí a žije; tak jest

¹⁾ Filip. 2, 2—4.

²⁾ S. August. De vera relig. c. 39 dicit: „In creaturarum consideratione, non vana et peritura curiositas est exercenda, sed gradus ad immortalia et semper manentia faciendus.“ P. L. 34, 145.

³⁾ 1. Petr 5, 2.

⁴⁾ Jak. 1, 25. ⁵⁾ Jan 3, 17.

rovněž nutno obětovati den ode dne více lidského, co nás snižuje, aby v nás vždy více panovalo božské, které nás povznáší, každý den víc a více se odřfkati tyranského lichocení smyslnosti a velikodušně zladiti celou naši bytost v duchu posvátné harmonie povinnosti: „*Aby odpůrce se zastyděl, nemaje co zlého mluvíti o nás.*“¹⁾

Hle, jak plným právem napsal učený theolog našich dnů: „*Quot fructus virtutum ex hoc cultu orti sint, et ex altera parte quo odio impii homines hunc cultum prosecuti sint et prosequantur, nemo qui historiam legit ignorat. Quae omnia ostendunt, non solum quam rationabilis, sed etiam quam insignis et laude dignus sit cultus S. S. Cordis Jesu.*“²⁾

ODPAD OD LÁSKY.

Dnes pak je nutno tolik trvati na smírném rázu této velikolepé pobožnosti; vždyť Pán Ježíš — i když netrpí — přece cítí urážky lidí, měří jejich zlobu a želí jejich důsledků, pocituje celou jejich nekonečnou tíži, má palčivou žízeň po zadostiučinění: „*Čekám, kdo se ustrne nade mnou.*“³⁾

Milujeme-li Ježíše opravdu, musíme míti upřímný soucit s mukami, která On zažil pro stálé, ano každodenní zločiny světa a nahrazovati způsobem láskyplným, účinným, praktickým, skutečným, neúnavným, velikodušným a rozumným hrozné a skoro neuvěřitelné hřfchy, jimiž nepřátelé profanují Jeho úctyhodnou osobu, šlapou po Jeho velebném jménu, pokořují Jeho důstojnost, sytí Ho uráž-

¹⁾ Tit. 2, 8. — Chautard: Duše apoštolátu část 1, hlava 5, uvádí P. Ravignana řkoucího: „Byli jsme dva; celý svůj noviciát jsem vynaložil, abych jednoho vyhodil z okna a zůstal sám.“ Svatý Pavel jde dále; chce, aby starý člověk vyhozený z okna byl ukřižován.

²⁾ Pesch S. J. Instit. theol. vol. 4. n. 218.

³⁾ Žalm 68, 21.

kami. Nezapomínejme však smiřovati viny snad materiálně lehčí, ale formálně mnohem bolestnější a méně omluvitelnější těch, kteří z tolika důvodů by měli býti Jeho přáteli, kteří však Ho nechávají o samotě, zapomínají Naň, anebo snad i tajně drží s Jeho nepřáteli: „*Klaněli se tvorů místo Tvůrci.*“¹⁾

Krvavý pot! Hle, toť lítost B. Srdce za naše zločiny! „*Celý život Kristův kříž byl a mučednictví.*“²⁾ Ó dejme Mu za Jeho utrpení alespoň své slzy . . . slzy očí, slzy srdce, slzy vůle! Kéž něžnost, jemná pozornost a až úzkostlivá věrnost nahradí, splatí a prosí za tolik rouhání, tolik nečistoty, toho moře bahna, tu nekonečnou litanii svato-krádeží, kteréž každého dne, ano každé hodiny obnovují potupu poličků, plivání, třtiny, žezla, purpurového pláště a připomínají ošklivou hořkost octa a žluče: „*Znova křížujíce.*“³⁾

Konejme smírné pobožnosti za hříchy kněží! Ó můj Bože! Prostý, dosud věřící lid v tomto ohledu ani nemyslí na tuto potřebu, na tuto povinnost; ano nemohli bychom mu bez pohoršení připomenouti tvrdou skutečnost. Kolik lidí ve své prosté víře ani nemá kněze v podezření, že by mohl nebýti svatým . . . Kněz tak milovaný Pánem Ježíšem . . . tak blízko u Něho žijící, jenž každodenně klade hlavu na Srdce Mistrovo, který dostává tolik milostí s výšin! Několik málo zbožných duší více osvícených a více o věci poučených chápe něco, zdvihá s obavou okraj tajemství . . ., brzy však odvrací svůj zrak se strachem, váháním a hrůzou: „Jest to možno? Ne, to nemůže býti pravda!“ A přece, projděte staletími . . . Pán Ježíš řekl jasně: „*I vy jste čisti, ale ne všichni*“⁴⁾ a dnes nás není 12 jako tenkrát; dnes je nás více než 300 tisíc.

1) Řím. 1, 25. 2) Násled. Krista kn. 2, hl. 12.

3) Žid. 6, 6. 4) Jan 13, 10.

Nám, kteří žijeme v průlomu, dal Pán Ježíš smutnou výsadu: totiž rozhlédnouti se, viděti, dotýkati se rukou rány, kterou tak často se podaří skrýti před nezasvěcenými; my přece můžeme pochopiti smutnou skutečnost . . .

„*Z nás vyšli, ale nebyli z nás*“¹⁾ — odloučení, milování, zahrnování takovou něžností, posvěcení, aby byli světlelem, ti „*quos in magisterio esse oportuerat doctrinae pariter et timoris*“²⁾ — tak často obmytí v krvi B. Srdce: „*Umyli roucha svá a zblilili je v krvi Beránkově.*“³⁾ A dnes po dlouhé řadě nevěrností, které snad unikly lidem a byly zakrývány s takovým pokrytectvím, které však Bohu byly až příliš známy, vizte je, jak — „*derelicto fonte virtutum*“⁴⁾ — jsou spíati smlouvou s temnotami — pády a pohoršeními — „*Svině se vykoupala do kaliště bláta.*“⁵⁾ Každodenně sedí u hostiny života věčného a snad každodenně jsou účastni — „*stolu zlých duchů*“⁶⁾ dosud z opatrnosti neb z hamižného zájmu jsou pokryti posvátným rouchem služebníků Ježíšových — ale s duší černou a s rozdrásaným svědomím: „*Políbením zrazuješ!*“⁷⁾

Jak mnoho příčin měl svatý Řehoř k otázce: „*Quid de gregibus agatur, quando pastores lupi fiunt?*“⁸⁾ A mimovolně hned vstupují na mysl hrozby Ducha svatého: „*Čím horšího trestu hodným zdá se vám, bude uznán ten, jenž by Syna Božího pošlapal a za poskvrněnou měl krev úmluvy, kterou byl posvěcen a Ducha milosti by potupil?*“⁹⁾

Pobožnost k Božskému Srdci jest — jak vidíte — i s tohoto hlediska po výtce pobožností kněžskou . . .

1) 1. Jan 2, 19.

2) S. Hieron. epist. 22, ad Eustochium n. 18. P. L. 22, 404.

3) Zjevení 7, 14.

4) S. Hieron. epist. 21, ad Damasum Papam P. L. 22, 383.

5) 2. Petri 2, 22. 6) 1. Kor. 10, 21. 7) Luk. 22, 48.

8) S. Gregor. M. Homil. 17 in Evang. n. 14. P. L. 76, 1146.

9) Žid. 10, 29.

Jestliže „*simpliciter*“ jediným prostředníkem mezi nebem a zemí jest Pán Ježíš, přece — praví andělský doktor — „*nihil prohibet multos alios, secundum quid mediatores esse, scilicet dispositive et ministerialiter*“;¹⁾ jest snadno pochopiti, že církev Boží takových dnes potřebuje více, než kdykoliv jindy . . . církev, která v knězi vidí přímlovce, „*který by mohl lítost míti nad nevědomými a bloudícími . . . a proto má za hříchy obětovati jak za lid, tak za sebe*“.²⁾

Ó, jak daleko jsou od úplného pochopení tužeb Ježíšových a úmyslů katolické liturgie ti služebníci Boží, kteří obětují 5 minut měsíčně, aby se s lidem pomodlili korunku k B. Srdci a potom se domnívají, že již nemusí mysliti Naň, mluvíti o Něm, zaměstnávati se Jím a pracovati pro Něho. Zcela jistě, tak se neobnoví tvářnost země, s tak málem se nemůže spokojiti církev a pro tak málo Božský Mistr se neobrátí k lidstvu s tak vřelými prosbami a neučinil tak velkodušných zaslíbení pro tak mizivý výsledek. Ne — On žádá lásku — což znamená: „Časté pomyšlení, ustavičnou vzpomínku, sdílení radostí, utrpení, zájmů a života, obět bez vypočítavosti, vřelou potřebu býti s ním, spojení ve všem, spojení, které nikdy se milujícímu nezdá dosti intimním a které chce se státi vždy dokonalejším až se stává jednotným“.³⁾

Pobožnost, kterou papežové doporučují s takovou nálehavostí jest pobožnost původní, životní, úplná, jež proniká a vytváří všechny hodiny dne, všechny dny celého roku, všechna léta celého života jež dává nový ráz všem

¹⁾ Tertia pars. quaest. 26, art. 1.

²⁾ Žid. 5, 2. — Mons. de Ségur v r. 1863 uslyšev ve zpovědi o svatokrádeži spáchané dítkem, dal sloužiti 5 tisíc mší sv. a každou noc po 15 let vstával a hodinu před svatostánkem se modlil za odpuštění toho hříchu . . .

³⁾ Mons. Gay: Sermons de l'Avent, Paris, Oudin 1895 str. 335.

činům velikým i malým, jež se mění v podivuhodnou báseň modlitby a oběti, jež dospívá k tomu, aby bezpečně a brzy posvětila klerus a lid.

Proto říkával Pius IX.: „Kažte hlavně o pobožnosti k B. Srdci; ono se má státi záchranou světa!“ Ó papežové, ti mistři pravdy, jakými je ustanovil sám Pán Ježíš, dobře vědí, jak mocný proud nového života, jaké poklady ctnosti, jak nečekané plody obrácení uchovává nejsladší Srdce Spasitelovo těm svým sluhům, kteří se přičinují, aby byl milován a poznáván každého času, na každém místě, každým způsobem a za každou cenu — kteří jsou hotovi žítí vždy, bez omezení a bez přerušení v NĚm, s NĚm a pro NĚho; On to prohlásil a Jeho dary jsou tak cenné, že nikdo nelituje námahy: „Jednorozený Syn, jenž jest v lůně Otcově, ten to zjevil.“¹⁾

THEOLOGIE LÁSKY.

Kardinál Manning napsal: „Znalost B. Srdce, která jest nejdokonalejšm článkem víry, obsahuje v sobě znalost Boha, znalost člověka, znalost posvěcení lidské přirozenosti v Pánu Ježíši a tudíž i znalost našeho osobního posvěcení. Božské Srdce jest klíčem všehomíra.“²⁾ Nechci vám jistě zatajiti, že tato pobožnost je spojena s nekonečnými theologickými disputami a jest úzce spojena se mnohými články víry; ona byla a dosud jest předmětem choulostivých sporův a terčem málo oprávněných bojů. Nikdo z nás však proto nebude míti za to, že jest sproštěn povinnosti, aby rozumně, bedlivě, vroucně a hluboce se zabýval studiem zásad, které tuto pobožnost činí rozumnou a milou naší zbožnosti: „*Intellige ut credas, crede*

¹⁾ Jan 1, 18.

²⁾ The divine Glory of the Sacred Heart, London 1878.

ut intelligas.“¹⁾ Nelze rovněž zanedbatí vážného a methodického osvojení si té výbavy theoríí i skutků, které slouží k jejímu rozšíření s trvalým prospěchem.

Kdo z nás nechápe, že je-li již u laika pokáráníhodnou víra nevědomá, tím více jest hanbou u kněze, jehož rty mají opatrovati posvátnou vědu? Není-li dovoleno služebníku Božímu neznati vlastní vinou toho, co jakýmkoliv způsobem představuje důležitý prvek dogmatického a vědeckého dědictví a má-li býti připraven, aby vyvracel námitky „klamné vědy, která se přizpůsobuje všem bludům, se sbratřuje se všemi i nejhrubšími kulty a jest v úzkostech jen vůči katolickému vyznání víry“;²⁾ bude mu dovoleno, aby tápal ve tmách ohledně základních prvků pobožnosti dnes tak rozšířené, která podle výroku Lva XIII. tvoří „pátou známku církve Kristovy“?³⁾

Kolik ubohých předsudkův a nesmyslných nepřátelství by padlo hned a navždy, kdyby žádný kněz netápal v nevědomosti o tom, jaký jest přesný, správný, theologický předmět této pobožnosti, který jest zákonitý okruh její působnosti, která jsou zřejmá pravidla jejího vývinu, aby tak politováníhodným způsobem nebyly porušeny úmysly církve a přání Spasitelova, aby se této „královně pobožnosti“ nedávala zodpovědnost za neblahé následky, které jsou logickým a nutným následkem žalostných nedorozumění a neblahých dvojsmyslů! „*Fides nostra contra impios defendenda est; illis rationabiliter ostendendum est quam irrationabiliter nos contemnant.*“⁴⁾

¹⁾ S. August. Serm. 43. c. 7. P. L. 38, 258.

²⁾ Lesêtre: La S. Église au siècle des Apôtres, Paris, Lethielleux 1896 p. 658.

³⁾ Svatý Otec chtěl říci těmito slovy řečenými 11. října 1893 členům Apoštolátu modlitby: „Církev Kristova musí býti jedna, svatá, obecná, apoštolská a ctíti B. Srdce Páně.“

⁴⁾ S. Anselmus: Ep. lib. 2, ep. 41. P. L. 158, 1193.

Pokládám tudíž za věc nesmírně důležitou, abych krátce vyložil základní nauku této úcty, kterou kardinál Pie nazval „trestí a podstatným souhrnem křesťanství“. ¹⁾ Vyložím jasné zásady a oprávněné důsledky, které postaví tuto pobožnost na vědecký základ a učiní ji milejší alespoň těm kněžím, kteří nebojí se námah, aby si uvědomili, čemu věří: „*Hotovi k obraně proti každému, kdo žádá od vás počet z naděje vaší.*“ ²⁾ Budou mně vděční hlavně ti, kteří pro mnohá zaměstnání svého úřadu nemohou studovati této otázky podle velikých autorů.

Každý ví, že slovem „*Božské Srdce*“ vzdáváme úctu tělesnému (fysickému) Srdci Ježíšovu: tot *viditelný, nejbližší a přímý předmět* pobožnosti, ač jen *druhotný*. Tvoří její prvek *hmotný* (materiální), neboť *hlavní* předmět, ač *nepřímý*, prvek *formální* jest láska Ježíšova (srdce metaforické). ³⁾ Neuctíváme však to Srdce jako oddělené od ostatního lidství Vykupitele jako uctíváme ostatky svatých. Jest sice pravda, že i tak by vždy bylo klaněnímhodno, poněvadž je spojeno s božstvím; čím však zajímavějším

¹⁾ Lett. Synodale, Poitiers 1857.

²⁾ 1. Petr. 3, 15. Srovnej sv. Tomáše: Amans non est contentus superficiali apprehensione amati, sed nititur singula, quae ad amatum pertinent, intrinsecus disquirere. (1. II, quaest. 28, art. 2.)

³⁾ Obiectum primum hujus cultus, est amor immensus Domini N. Jesu Christi . . . seu Cor Domini figurato sensu acceptum, idest immensus amor Christi . . . Sed ad devotionem quamlibet exercendam, sensibili quoque obiecto humana imbecillitas indiget; hinc Cor ipsum materiale et corporeum Salvatoris, jure propositum fuit, ut symbolum sensibile amoris illius immensi, ut venerantes hoc Cor, eo efficacius ad Dominum redamandum excitaremur. Potest vero dici obiectum cultus secundarium; colitur enim quoniam symbolum est immensi Christi amoris, qui cultus obiectum primum constituit“. Jungmann: De verbo incarnato Ratisbonae Pustet 1897 5té vydání str. 270. Proto P. Hugon O. P. dí: „Fysické Srdce a láska Ježíšova znázorněná Srdcem tvoří jediný úplný předmět.“ Le mystère de l'Incarnation, Paris, Téqui 1925, II. vyd. str. 338.

a velikolepějším jest předmět kultu, když vidíme Božské Srdce jako oživené duši — která nerozlučně od věčnosti je spojena se Slovem Božím — podstatný prvek *živé osoby* Pána Ježíše. Jest to tudíž zároveň lidské a božské Srdce; není to vzpomínka na Srdce Ježíšovo, nýbrž jeho živé a skutečné Srdce a *osoba* Ježíšova jest „konečný cíl“ kultu.

Vím, že někomu se zdá tato pobožnost divnou, jakoby to byla neslýchaná novota . . . Proč vlastně? Což se neuctívají památky po slavných mužích a drahých osobách, hroby skrývající jejich popel, skříně, v nichž se chovají jejich kosti? Což nejsou v úctě i zcela bezvýznamné předměty, které jim kdysi náležely? Pater Monsabré říkával humorně: „Viděli jsme, jak očerňovatelé Božského Srdce všichni se vraceli dojati a zamyšleni ze zbožné pouti k . . . tabatěrce Voltairově.“¹⁾

Uvaž dobře, že nikdo nemá v úmyslu o sobě odsuzovati tyto úkony. Tyto pocty — pokud se nemění ve fanatismus nebo pověru — jsou oprávněné a rozumné u mužů zasloužilých o vědu a umění nebo o hrdiny dějin;²⁾ jsou pak ovšem mnohem více vhodné, když se jedná o osoby prohlášené za svaté . . . Co však mám říci o Pánu Ježíši? V Něm jest vše nekonečné veliké pro hypostasné spojení; protož vše, co tvoří část Jeho osoby, jest hodno hluboké úcty — hlavně ovšem Jeho Srdce, které církve nazývá

¹⁾ Dogme Catholique, Paris, Lethielleux II. vyd. 39 konf. Jest známo, že srdce se pokládá za nejvzácnější ze všech údů; proto jest více v úctě. Tak Richard Lví Srdce odkázal své srdce městu Rouenu, Jindřich IV. a Ludvík XIV. Jesuitům, doktor André Duval (přítel sv. Františka Saleského) Karmelitkám v Pontoise.

²⁾ U zločinců jest tomu jinak! Zajímavě, že srdce nevěrce Voltaira bylo péčí jeho neteře Madame Denisové nabalsamováno a chováno do r. 1864 v jeho domě na „Quai Voltaire“; nade dveřmi byl nápis: „Son esprit est partout (bohužel!) mais son coeur est ici.“ Dědici odkázali srdce toto císařské a nyní národní knihovně, kdež r. 1924 bylo dáno na jiné čestné místo.

po výtce *poklonyhodným* — at nepřihlížíme ke Krvi Spasitelově, jejímž drahocenným, jediným a nevyčerpatelným zdrojem jest právě toto Srdce.¹⁾

Potom uvaž, že stará úcta, zakládající se na nepřerušném podání, potvrzená, schválená a doporučena papeži s něžnou láskou se vzdává těm předmětům, které přišly ve *přímý styk* s údy Pána Ježíše; všš jistě jaká něžná lidová úcta od staletí se vzdává posvátnému domu v Loretě, svatým schodům, jesličkám, rouchu, roušce Veroniky, koruně, hřebům, houbě a hlavně kříži, které vzdáváme úctu latrie třebaže jen relativní.²⁾

Ale rozvaž přece, jaká jest cena těchto ostatků přirovnána k samé osobě Syna Božšho, který je posvětil svou přítomností a požehnal křtem své Krve? Tyto ostatky uctíváme pro to, *co představují a co nám připomínají*, kdežto Božské Srdce, jakož i celé lidství Slova se uctívá pro to, *čím jest*.

Dále: jsme zvyklí prokazovati úctu těm částem lidství Ježíšova, které byly *více přímým nástrojem* vykoupení, nebo více byly vystaveny potupě a bezpráví při utrpení. Tak obrazy hlavy trním korunované a probodených rukou rozněcují naši zbožnost, připomínajíce nám lásku, která nás vykoupila.³⁾

Nuže, denní zkušenost svědčí, že tento výsledek jest

¹⁾ Billot S. J.: De Verbo incarnato, Romae 1895, 2. vyd. str. 320.

²⁾ „Illi exhibemus latriae cultum in quo ponimus spem salutis . . . sed cantat Ecclesia: O crux ave, spes unica! ergo crux Christi est adoranda adoratione latriae uno modo in quantum repraesentat nobis figuram Christi . . . alio modo ex contactu ad membra Christi et ex hoc quod est ejus sanguine perfusa.“ S. Thomas 3 pars, quaest. 25, art. 4.

³⁾ S. Augustinus: „Quam rem amamus in Christo? Membra crucifixa, latus perforatum, an charitatem? Caritas amatur“ Enarr. in P. 127 n. 8. P. L. 37, 1681.

beze srovnání *účinnější, přímější a trvalejší*, obrátíme-li zrak k samému Srdci, které bylo a jest středem božskolidského života Spasitelova a přiměřeným a viditelným projevem Jeho lásky. „*Vere ergo in Corde sacratissimo recolitur omnis ratio, modus et effectus amatoriae illius extasis, qua Summa Natura se inclinavit ad nos, et consequenter dicendum est, convenientissimum esse cultum, quem ejus Cordi deffert Ecclesia.*“¹⁾

Co tedy odpovíme tomu, kdo se táže na *přesný důvod*, proč vlastně se klaníme fyzickému Srdci Ježíšovu? Toto: Klaníme se mu ne tak proto a ne pouze proto, že jest údem, svalem, ústrojím přijatého člověčenství (cor materiale), nýbrž a hlavně proto, že značí a *vyjadřuje* lásku Bohočlověka (cor symbolicum), že jest oprávněným sídlem (jak říkal zesnulý Pater Mattiussi) božské lásky: „*Amor invisibilis — ut veneremur vulnera*“²⁾ a podle některých i proto, že jest *orgánem, nástrojem* lásky.³⁾ Tedy hlavně proto, že jest tak význačným znakem, neznázornuje se s anatomickou přesností, s určitostí řekl bych fotografickou, nýbrž nepatrně přizpůsobeno podle vůle Ježíšovy a doplněno zvláštními symbolickými podrobnostmi — kříž, plameny, trny, rána — které mu dodávají působivější výmluvnosti.⁴⁾

Celkem tedy podle přesného rozboru jest úcta k Božskému Srdci *úcta k lásce* Ježíše Krista v její povaze, nástrojích a následcích, ne však pouhé lásky „*praecise nec directe*“, ne pouhého hmotného srdce „*unice nec principa-*

1) Billot. De Verbo incarnato str. 323.

2) Breviar. rom. offic. fest. Ss. Cordis Jesu hymnus ad laudes.

3) Billot. De Verbo inc. Roma 1904 vyd. 4, str. 348: „Cor non solum symbolum amoris, sed etiam organum, immo symbolum quia organum . . . amoris sensitivi et compassivi qui subiectatur in coniuncto.“

4) S. Marguerite Marie: Vie et oeuvres I, 87.

liter“, nýbrž hmotného srdce pokud jest orgánem a znakem lásky a zároveň lásky vtělené v srdce; tedy přesný předmět úcty se musí hledati jen v rozumném splynutí obou prvků.¹⁾

V PŘEDSÍNI CHRÁMOVÉ.

Ostatně slova „*srdce*“ se neužívá jen na označení lásky. Písmo svaté, které užívá tohoto jména asi tisíckrát, mu dává nejrůznější smysl; ve většině případů však, jak v řeči Boží tak i lidské, toto slovo se rovná *lásce*. Tot nejběžnější, nejpřirozenější, ano i nevědomým a prostým chápavostem nejpřístupnější výraz: „*Sermo cordis affectio est.*“²⁾ Úcta Božského Srdce jest tedy především úcta lásky. Již tento závěr sám stačí, aby nám ukázal v Srdci Ježíšově celou báseň veselosti, radosti, krásy, svatosti, neboť nic není tak milé a líbezné jako láska, je-li ovšem čistá a vznešená a ještě lépe je-li božská.

Poněvadž tedy tato úcta napadaná anebo jen z nutnosti trpěná — ač mnozí by ji byli raději zničili — se stala všeobecnou a poněvadž není dílem náhody ani rozmaru, nýbrž projevem na přímý rozkaz Krista a Jeho církve; poněvadž jest tak nadšeně schválena, raděna a podporována a její svátek — ustanovený na přesné přání Spasitele — byl nedávno povznesen na nejvyšší stupeň katolických svátků, „*aby si věřící připomínali hlavní dobrodíní jeho lásky*“³⁾ — bude naší snahou vyzkoumati důvody, které přiměly papeže, že nařídili pobožnost v této zvláštní formě

¹⁾ Jungmann: *De Verbo incarnato* p. 274: „*Perspicuum est in culto Cordis Jesu duplex indivisim spectari obiectum . . . amor primarium . . . cor materiale secundarium.*“

²⁾ Gaufridi abb. *declam. 20 ex serm. S. Bernardi. P. L. 184, 451.*

³⁾ Slova dekretu Posv. Kongregace Obřadů schváleného Klementem XIII, 6. února 1765.

a s tak charakteristickými rysy, které dodávajíce jí vlastního a zvláštního rázu činí z ní rozkoš duší zbožných a mocnou posilu křestanů.

Proč chtěl Pán Ježíš a církev, aby se láska vtěleného Slova uctívala pod tak symbolickým obrazem? Proč s touto — řekněme tak zmaterialisovanou úctou — spojili tolik zaslíbení, výsad a duchovních užitků?

Nutno uvážit, že Bůh obyčejně udělení nebeských milostí činí závislým na užití vnějších znamení, která buď *jasným* nebo alespoň *přibližným* způsobem *vyjadřují* zvláštní ráz milosti, kterou udělují; tak křestní voda značí očištění, křížmo sňlu a neporušitelnost, olej svatost a hojnost, eucharistický chléb život a pokrm . . . tedy analogicky (obdobně) rovněž obraz srdce jest výrazem lásky. Pro Srdce Ježíšovo jest tedy výrazem oněch milostí: dobroty, mírnosti, lásky, bratrského spojení, trpělivosti, kteréžto jsou ovocem a pravidelným výsledkem této pobožnosti.

Nutno uvážit dále, že *láska jest vše* v duchovním životě. Bůh sám, který tolik pro nás učinil a vytrpěl, nemá jiné touhy, než obdržeti lásku svých tvorů; my tedy se vším nadáním, se vším svým bohatstvím a se svou činností nemůžeme Mu prokázati větší cti než když — jak nejlépe dovedeme — uhášíme Jeho žízeň lásky.

Jak vhodnou jest tedy úcta, která nám staví před oči *nejúčinnější symbol* božské lásky! Když jsme se tedy dosti nadívali na Ježíšovu tvář, zlíbali Jeho probodené ruce a vonnou masť pomazali Jeho nohy, můžeme svou duši vrhnouti do očišťujících plamenů Jeho Srdce, které z nás bídných a nehodných svých sluhů učinilo své přátele, důvěrníky svých božských tajemství a dědice své říše lásky.¹⁾

Leč podle nynějšího pojmu katolické zbožnosti Srdce

¹⁾ Pesch l. c. pag. 108.

Ježíšovo není jen symbolem lásky Ježíšovy všeobecně vzaté, nýbrž Jeho lásky pokud je *nepoznána a urážena* hlavně v Nejsv. Svátosti, jediném to místě země, kde On jest pravdivě přítomen. Tato zvláštní stránka pobožnosti jest výslovně a opětně označena ve zjeveních svaté Markety Marie.¹⁾ Ačkoliv tato stránka není zcela novým živlem, jest přece jisto, že ona s větším užitkem a v praktičtější a určitější formě pokračuje ve starém katolickém podání, podle historicky přesně zjištěných výzev, které Pán Ježíš světici učinil.

Tato žízeň po smíření, ten svatý oheň zadostučinění, tak mocný a tak všeobecný v našem století, jest založen na samé povaze úcty a dokonale odpovídá náboženskému instinktu, který vede věřící i méně osvětlené, aby hledali v rozjímání o utrpení Ježíšově a v Jeho svátostné přítomnosti takořka dvě rozšíření a dvě logické a téměř nutné aplikace lásky k Jeho nejsladšímu Srdci.²⁾

*

Zde se přirozeně naskytá jiná otázka, totiž: Které lásky jest symbolem Božské Srdce?

Podivná a zbytečná otázka pro toho, kdo se nezabývá bohovědou; pro moderní citele posvátné vědy jest tato otázka naprosto nutnou a zajímavou. Vysvětleme to lépe:

¹⁾ Vie et oeuvres I, 15 atd.

²⁾ Pius XI: Encycl: Miserentiss. Redemptor z 8. května 1928: „V pravdě duch smíru byl vždy nejvíce zdůrazňován v pobožnosti k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu a nejlépe se shoduje se vznikem, povahou, s účinností a s úkony této pobožnosti...“ Ač sv. Jan Eudes byl „prvním liturgickým opěvovatelem“ B. Srdce, přece sv. Marketa Alacoque dala této úctě poslední impuls. Církev při schválení se řídila jen bohovědnými důvody, které úctu připouští, ne soukromým zjevením; to zjevení ovšem obsahovalo přímý rozkaz Ježíšův.

Božské Srdce připomíná *božskou* či *lidskou* lásku Ježíšovu? Věčnou, *nestvořenou* lásku Slova či *stvořenou* lásku Ježíšovu, která započala s Jeho vtělením?

Jest pravda, že tato otázka v praxi nemá pronikavé důležitosti; lid totiž ctí lásku Pána Ježíše se vši prostotou bez rozboru a vylučování; lid otázku rozluštil již předem. V theorii však se tato dvojí láska může velmi dobře rozlišovati a odloučiti pro různost jejích počátků — božské a lidské přirozenosti Vykupitelovy —; to však nevadí, že ji nalézáme spojenou podivuhodným souladem v tak výmluvném znaku téhož srdce, které je Srdcem jediné osoby existující ve dvojí přirozenosti.

Podle mého názoru — jest to rovněž mínění veliké části theologů — Srdce Ježíšovo znázorňuje obě dvě lásky: *především a přímo* lásku lidskou, protože Pán Ježíš jest „Synem člověka“ a „Slovo tělem učiněno jest“ a vtělení jest zázrak lásky; *hned potom* však božskou nestvořenou lásku, která přiměla Syna Božského, nemohoucího trpěti ve slávě, že přijal tělo lidské, aby v pokoření mohl trpěti. Tedy *přímým předmětem* naší úcty jest láska lidská; důvodem, který ji zušlechtuje jest láska božská.¹⁾

Jest však jisto, že věčná láska se nezastavila na prahu Srdce Ježíšova, nýbrž celé je pronikla a opanovala něžně, osvojivši si kouzlo lásky lidské, kterážto jsouc *viditelnější* ve svých projevech, *přístupnější* naší bídě, *shodnější* s našimi touhami, *schopnější* pochopiti naše potřeby a *žádostivější* jim odpomoci, nás se blíže dotýká, více dojírá, až skoro zapomínáme na lásku božskou.

*

1) Opačné mínění má rovněž učené, vážné a spolehlivé zastánce.

Jiná, rovněž zajímavá otázka nás vede k úvaze, abychom v Srdci Ježíšově viděli dvě rozlišné lásky ne podle *původu*, nýbrž podle *předmětu*, totiž: Uctívá se láska Jeho k *božskému Otci*, nebo Jeho *něžnost pro lidstvo*?

Hle odpověď: Když Pán Ježíš zářící jasem a velebností se zjevil na oltáři chudého chrámu, aby položil základ k veřejné, slavné a všeobecné úctě svého Srdce pronášeje známou frází: „*Viz to Srdce, které tolik lidí milovalo*“ — z toho chápeme, že podle Jeho intencí *hlavní*, přímý předmět symbolismu Jeho B. Srdce musela býti láska k člověku; *na druhém místě* však, jak správně poznamenává P. Ramière, nutno mysliti na Jeho lásku k Otci, neboť Pán Ježíš přijal člověčenství, aby odčinil urážky způsobené Jeho Otci a vrátil čest uraženou hříchem. Tak láska k Otci jest forma, cíl a důvod lásky Ježíšovy k člověku; s druhé strany pak hlavní užitek této pobožnosti záleží v tom, že Pán Ježíš s námi sděluje tu lásku, kterou choval k Bohu.¹⁾

Jest však mimo veškeru pochybnost, že církev nás zve, abychom „četli za pomoci symbolismu tohoto nejsladšího Srdce dojemný a něžný děj lásky a bolesti, které vzbuzuje ve svých citelech“, jak praví Bainvel; tedy mezi fyzickým a metaforickým Srdcem vládne vztah životního spojení, výrazného znázornění, dějinné součinnosti a vzpomínky.²⁾ Nutno však vzpomenouti, že to Srdce není mrtvé, nýbrž živé, že nás milovalo a dosud miluje a že nás bude na věky zahrnovati láskou.

I kdyby se tedy kategoricky dokázalo, že mezi srdcem a láskou není vztahu jako mezi příčinou a výsledkem, přece možno říci, že srdce jest výrazem lásky. Stačí, že srdce jest symbolem; pro nás netřeba, aby bylo též orgá-

¹⁾ Moïse du S. Coeur, Toulouse 1890 p. 72.

²⁾ Bainvel: La dévotion au S. C. de Jésus, p. II, c. 1, p. 7.

nem. My uctíváme „lásku Srdce, které nás milovalo a tomu živému Srdci vzdáváme poctu, uctívajíce tu lásku, která s Něm sídlela“.¹⁾ Všichni doznávají, že stačí k pojmu symbolu, aby srdce bylo orgánem, pomocí kterého se hlavně na venek projevují vášně.²⁾

U ZDROJŮ ŽIVOTA.

Vyložili jsme již mnoho; jest však nutno ještě něco připojiti, abychom měli jasný a vědecký pojem naší pobožnosti. Jest třeba rozluštití otázku, které jsem se dotkl když jsem řekl, že pro některé jest srdce orgánem lásky. Jest to mínění starých, k němuž se z moderních málokdo připojuje.

Aristoteles tvrdil, že život a smysly závisí pouze od srdce, které jest vlastním sídlem všech žádostí smyslových³⁾; scholastikové následující tak velikého učitele a přirozeně se řídíce fyziologickými teoriemi své doby, považovali srdce za *první princip* pohybu a smyslu a mozek za nejbližší princip. Podle nich tedy mozek závisel od srdce; proto umísťovali do srdce smyslové žádosti a afekty.⁴⁾

Též moderní fyziologové — ač se liší mezi sebou v tom, jaký vliv nutno přiznati tělesnému prvku — souhlasí na základě dlouhých a vážných pokusů, že při vzniku vzrušení oba orgány (mozek a srdce) na sobě závisí — ale způsobem zcela opačným než tvrdili scholastikové.⁵⁾

Jest jisto, že každá duševní činnost jest spojena se změ-

¹⁾ Tamtéž.

²⁾ Pesch S. J.: *Institutiones psychol.* Friburgi Herder 1897 vol. II, n. 655.

³⁾ Fr. Pesch: *Instituiones psycholog.* Friburgi, Herder, 1897, vol. II, n. 655. ⁴⁾ S. Thomas: *De anima* l. III, c. 13.

⁵⁾ Tak Binet, Mosso, James, Lange, Sergi atd.

nou oběhu krve (zmenšení oběhu krve na povrchu a rozmnožení oběhu krve k mozku). Nyní učenci všeobecně tvrdí, že mozek je středem duševních zjevů. Různost mozkové činnosti (zmenšení přlivu z tepen, nebo naopak překrvení oběhu) působí změny stavu srdce; jest to však nervový systém mozko-míchový, který řídí organická rozrušení spojená se vznikem afektu a jen nepřímým odrazem působí tato rozrušení na srdce; jinými slovy: fyziologický cyklus vzrušení začíná činností nervového aparátu mozko-míchového, který tvoří materiální (hmotný) podklad a nutné východisko a pomocí nervů vedoucích z mozku k srdci funkční činnost srdečně cévní cítí vliv procesů čidlových a citových vznětlivostí.¹⁾

Přes to však srdci zůstává veliký vliv při vzniku duševních hnutí, jelikož citová vzrušení a lidské afekty nepatří jen duši, nýbrž se odrážejí i na těle a vzrušují jeho orgány neobyčejným způsobem; tak v tom stavu vzrušení jest nevyhnutelné, aby krev hojněji obíhala a zvláštním způsobem se rozdělovala. To vše se může státi jen pomocí srdce.²⁾

Žádný sval netrpí větší měrou náraz citových vzrušení jako srdce; ač není sídlem smyslového života, jest přece orgánem života vegetativního. Tak jest v ustavičném styku s mozkiem, středem života živočišného, který potřebuje služby srdce, aby navenek projevil své city. Řekneme-li někomu: „Miluji tě z plna srdce“ — fyziologicky znamená tato věta, že přítomnost, nebo vzpomínka na tu osobu působí v nás nervosní dojem, kterýžto sdělen srdci čivý bloudivými působí nejpříhodnější reakci schopnou vyvolati v mozku dojem nebo hnutí lásky.³⁾ Potom nervy

1) Fr. Pesch: *Instit. psychol.* II, 656.

2) Jungmann *op. cit.* n. 269 nota 2.

3) Claude Bernard: *Conférences sur le coeur.*

vzrušené dojmy nebo obrazy působí přímo na srdce, způsobující buď mírný dojem nebo prudký impuls tím, že buď rozmnožují nebo zmenšují stahování (kontrakce).¹⁾

Jeť srdce orgánem, v němž, třeba nepřímou se odrážejí všechny duševní stavy „s podivuhodnou delikátností i v nejjemnějších odstínech, okamžitě a přesně s dokonalou určitostí jako v zrcadle.“²⁾ Tak tedy zůstává srdci — i když opustíme básnické pojetí starých — tak významná funkce v genesi duchovního života, že ospravedlňuje způsob mluvy i člověka i Boha, který mluví v Písmu tak, aby tomu člověk rozuměl.

Z toho je patrné, s jakou rozvahou a opatrností nutno zmírniti výrazy některých asketických autorů a řečníků minulých století, které méně odpovídají rozumným požadavkům vědy a tudíž i pravdy.

Po těchto poznatkách všeobecného rázu nutno uvážiti, že úcta k Božskému Srdci nesmí a nemůže doznati újmy vyloučením staré nauky; neboť i když srdce není orgánem, jest přece všeobecně uznaným symbolem lásky. Lidé je za to uznávají, neopírajíce se o rozhodnutí a hádky vědátorů, nýbrž v důsledku své vlastní zkušenosti. Ať *sídlem lásky jest mozek, symbolem lásky není než srdce.*³⁾

*

Uctíváme pouze lásku pod symbolem srdce? Podle pravdy srdce jest láska *po výtce.*⁴⁾ Láska jest srdcem našeho srdce; vše dobré, krásné, užitečné, líbivé, získává si naše

¹⁾ Janvier O. P.: Exposition de la morale catholique vol. 3.

²⁾ Cyon: Le coeur et le cerveau.

³⁾ Fr. Pesch: Praelect. dogmat., I. vyd., 4. svaz., str. 214.

⁴⁾ Vhodně sv. Tomáš: „Sicut naturale igni ardere est, ita naturale est cordi amando ardere. Vita cordis amor est, et ideo impossibile est, ut sine amore sit cor, quod vivere quaerit.“ De Dilectione opus 41, hl. 19.

sympatie a naši lásku. Srdce však jest *ještě něčím jiným*. Po dosavadních výkladech nebude mně ve zlé vykládáno, když budu opakovati, že srdce věrně odpovídá vůli, že jest s ní v nepřímém styku, že má bezprostředně svůj tlukot a život od duše — neboť jako v centrále sbírá a rozděljuje životní energie, které pak rozesílá všem údům. Duše vykonává svůj vliv na tělo prostřednictvím srdce a tělo rovněž jeho prostřednictvím stýká se s duší — ovšem nepřímou — a činí ji účastnou změn, kterým je samo podrobno.

Fráze Písma svatého: „Mé srdce plesá, hoř, rozpaluje se, rozlévá se, třese se a hyne“, nejsou jen pěknými metaforami, nýbrž označují skutečné fyziologické změny, nepřímý to sice, ale okamžitý a normální účinek různých citových vzrušení, která „v nervech, v mozku, ve svalch a v srdci vyvozují jako na živém, rozechvělém nástroji hymny lásky, touhy, radosti a nadšení; vyluzují z nich truchlivé nářky bolesti nebo tragické projevy záští, hněvu a zoufalství.“¹⁾

V některých chorobách určuje srdce povšechný duševní stav a nemocný nemá volnosti, aby je řídil. Nejmocnější city skutečně ničí srdce a tvoří v něm známé a dobře označené zjevy pathologické: „Smrt je poslední slovo tohoto deliria a bezduché tělo klesá pod ranami dojetí.“²⁾

Tyto zásady vyvozené ze skutečnosti a potvrzené vědou dají se často zvláštním způsobem uplatniti ve zjevech mystických. V nich totiž mimořádným stavům duše milostí povznesené do oblasti božské odpovídají změny srdce a abnormální zjevy srdeční, které nutno posuzovati podle sudidel zázraku.

*

¹⁾ Janvier l. c. p. 33. ²⁾ Tamtéž, str. 34.

Někdo namítne: „Všechno to je správné; ale konečně možno se dovědět, proč se přišlo na podivnou myšlenku, totiž: Omeziti naše klanění *jen na Srdce Ježíšovo* místo uctívání *celé Jeho osoby*, která přece jest více a něčím lepším než pouhé srdce?“

Nikoliv, osoba není více a není něčím lepším než pouhé srdce již proto, že uctívajíc srdce, uctíváme celou osobu: „*Božské Srdce jest celý Pán Ježíš.*“¹⁾

Podle všeobecného mínění lidského jest srdce nejen nejvznešenější část organismu, nýbrž jest *celým člověkem*, jest východiskem, styčným bodem a středem činnosti dvou podstat, totiž tělesné a duchovní: „*In corde homo est, quicumque est.*“²⁾ Srdce totiž vyjadřuje a připomíná pocity ducha a fyziologické stavy naší bytosti, zaznamenává nejmenší postřehy, přijímajíc život duše a sdělujíc jej tělu prostřednictvím krve. Tak stává se nevyhnutelnou podmínkou fysického života³⁾ a účinným projevem života mravného.⁴⁾ Srdce jest rovněž *sídlem* citové lásky, která řídí citová vzrušení a předchází lásku duchovní, jsouc určeno k tomu, aby řídilo duševní schopnosti.

To vše ještě nestačí. Poněvadž srdce hraje důležitou roli při vývoji lidského života a lidový zvyk mu dává ještě větší důležitost, poněvadž fyziologické zjevy souvisí s projevy ducha, jest přirozeno, že srdci se připisuje ctnost a nepravost, kteréžto mají v srdci *kořen*. Hle, proč srdce se považuje za původce vznešených činů, hle, proč se činí zodpovědným za neřesti a mravní nepořádky. Před soudem lidstva srdce odpovídá za celý náš život citový a

¹⁾ Mons. Pie, 16tá homelie 1870.

²⁾ Tak citát Sv. Augustina: Vyznání kn. 10, hl. 3. P. L. 32, 781. Text správný zní: „Auris eorum non est ad cor eum, ubi ego sum, quicumque sum.“

³⁾ Staří říkali „Krev je život“; viz Deuter. XII, 23.

⁴⁾ Jungmann: De Verbo Incarn. p. 268.

mravní, poněvadž podle lidového mínění tento život se rozvíjí pod vedením srdce.

Vždyť láska jest společný a hlavní prvek vášní a na každé z nich zanechává svou značku: „*Omnes aliae affectiones animae ex amore causantur*“,¹⁾ tvrdí svatý Augustin. Svatý Tomáš dí: „*Nulla alia passio est, quae non praesupponat aliquem amorem*“²⁾; všechna citová vzrušení pocházejí od lásky a jsou jí řízena. Když někdo miluje, touží po milovaném předmětu, doufá ho dosíci, směřuje k němu s odvahou, raduje se z jeho dosažení, má odpor k tomu, kdo popírá jeho klidné a úplné držení, bojí se jeho ztráty, rmoutí se, když uniká, nenávidí uchvatitele.³⁾

„Láska je první vášní, ano jest začátkem a původem všech ostatních . . . a poněvadž proniká až na dno vůle, kde vlastně jest . . . říká se, že zraňuje srdce . . . Jest pravda, že i jiné city vnikají, ale jsou uváděny láskou, která zraňuje srdce, otvírá přístup; vždyť jen špička šípů zraňuje, vše ostatní jen zveličuje ránu a bolest.“⁴⁾

Proto v lidovém mínění a v lidové řeči výraz srdce značí celého člověka — staří říkali „*breviarium*“. Srdce je sídlem lásky a nenávisti, touhy a bázně, radosti a zármutku; srdce jest hlavně láska a vůle — totiž nejvybranější část bytosti lidské. V řeči Boží i lidské srdce se ztotožňuje s rozumem, který řídí projevy lásky a s vůlí, která vykonává rozkazy rozumu . . . ; srdce jest miniatura naší bytosti s našimi přednostmi a nedostatky, s hrdinstvím a zbabělostí, se vším tím, co v nás jest andělského a zvěřecího.⁵⁾

1) S. August. De Civitate Dei l. 14, c. 7. P. L. 41, 410.

2) I. II quaest. 27 art. 4; item quaest. 48 art. 2: „Amor principium est et causa omnium passionum.“

3) S. August. De Civit. Dei l. 14, c. 7. P. L. 41, 410.

4) Sv. František Sáleský: Théotime kn. 6. hl. 13.

5) Srovnej Grou T. J.: L'intérieur de Jésus et de Marie 7. vyd., 2. díl hl. 65.

DEUS CHARITAS EST.

Tyto filosofické a fyziologické úvahy hodí se *eminenter* na Srdce vtěleného Slova, které jsou citlivější, dokonalejší a jemnější než naše srdce — jakožto Srdce Syna člověka a Srdce Syna Božího — cítí lépe účinky duše, s níž bude věčně spojeno a jejíž dojmy dokonaleji pocituje.

I toto Srdce jest symbolem lásky, neboť jest ústředním orgánem lidského života Ježíše trpícího, jakož i šťastné existence Ježíše oslaveného ve všem podobno našim srdcím: „*Měl se ve všem připodobniti bratrům.*“¹⁾ Není ovšem symbolem naší lásky, malicherné a sobecké, smyslné a nemírné, která chce mít vše ode všech ničeho nikomu nedávajíc a toužíc býti modlou všehomíra, nýbrž té čisté a nesmírně velkodušné lásky — totiž lásky božské, která nešetříc dává více než dostává, odplácějíc bezpráví dobrodiním, nevděk něžností a zradu polibkem upřímného a dokonalého odpuštění.

Také B. Srdce se rozšířilo pro něžnosti přátelství jako naše srdce, zúžilo se pro zármutek a strach, bylo těžce pokoušeno zármutkem a malomyslností, omrzelostí života přijatou s hrdinskou trpělivostí — „*pro nás lidi a pro naši spásu*“.²⁾ Jako na strunách nesmírně melodické loutny přešly tímto něžným srdcem rozhořčené vzlyky nad hříchem, jehož se stalo skoro vtělením³⁾ spojené s neuvěřitelnou něžností pro hříšníky, horlivostí pro čest a slávu Boží a nesmírnou touhou po posvěcení duší, s nevypověditelnou radostí, že zůstává s lidmi⁴⁾ a nekonečným steskem po ráji.⁵⁾

¹⁾ K Židům 2, 17: V evangeliích se nazývá Pán Ježíš 76krát „Synem člověka“. ²⁾ Symb. Nicaenum-Constantinopol.

³⁾ „Toho, jenž hříchu nepoznal, učinil pro nás hříchem.“ 2. Kor. 5, 21. ⁴⁾ Přísl. 8, 31.

⁵⁾ Poněvadž Pán Ježíš měl blažené patření jako Bůh, toužil učiniti té blaženosti účastnou i přijatou lidskou přirozenost.

Božská spravedlnost byla jeden okamžik *tvrdá jako peklo samo* pro Srdce Ježíšovo; v tom okamžiku, kdy zlořečení Boží sestupovalo na Vykupitele obtíženého našimi hříchy, z Jeho Srdce vytryskl nesmírně hrdinský akt lásky, který v tom Srdci trpícím dovedl spojití neúprosné požadavky spravedlnosti s velkodušným projevem nejněžnějšího milosrdenství: cena tohoto smíru byla agonie srdce . . .¹⁾

Všechny stránky evangelia se svými řečmi, příklady a podobenstvími jsou drahocenným archivem, jehož autentické, pravé dokumenty dovolují sestaviti vnitřní život Srdce Ježíšova.

Vždyt i toto Srdce — jako naše — jest hlavně láska; i o NĚm, jako o Otci lze říci: „*Jest láska*“²⁾, neboť není to jen „milující Srdce“, není to jen Srdce dýšící láskou k lidem, nýbrž jest to *vtělená láska*.

Láska Boží se zjevila na zemi v osobě Ježíše Krista; nejlepším toho důkazem jest oběť kříže; proto nám ukazuje na kříži své otevřené Srdce „*výheň láskou planoucí*.“³⁾

Co On řekl nebo učinil, jest láska nebo ovoce lásky: „*Amor principium omnium mysteriorum quae ad redemptionem nostram ordinantur, fons omnium gratiarum quae nobis obveniunt*.“⁴⁾ Současný autor píše: „Všichni citelé Srdce Ježíšova — oslavujte je — hlavně cení ze všech darů vyplynulých z tohoto přebohatého a na výsost velkodušného Srdce vtělení, vykoupení, Eucharistii⁵⁾ — tři šílené božské lásky, o nichž říkával svatý Vavřinec Giustiniani: „*Vidimus sapientiam Dei infatuatam*.“

¹⁾ Garrigou-Lagrange O. P. Dieu, son existence, Paris, Beauchesne 4. vyd. č. 51., str. 453. ²⁾ 1. Jan 4, 16.

³⁾ Garrigou-Lagrange: Dieu . . . p. 440.

⁴⁾ Tanquerey: De Verbo Incarn. n. 265.

⁵⁾ Castelain C. SS. R.: De cultu eucharistico Cordis Jesu, Paris, Beauchesne 1928, p. 63.

Bossuet poznamenává: „V tom Srdci se nalézá souhrn všech tajemství křesťanských, tajemství lásky, mající svůj původ v srdci; jest to Srdce vytvořené láskou.“¹⁾

Božské Srdce není sice Bohem, ale podle plné pravdy a bez řečnických výhrad jest Srdcem Boha; božství, které Mu vtisklo nejposvátnější a nezrušitelnou pečeť, poskytlo Mu též nekonečnou důstojnost, učinilo je vzorem své dokonalosti, „*obraz dobrotivosti jeho*“²⁾ a učinilo je hodným naprosté úcty a klanění *jako a více* než všechny ostatní prvky člověčenství Slova. Z toho následuje, že všechny projevy lásky a všechny pocity jeho mají v sobě otisk božství — „*řradlo bez poskvrny síly Boží*“³⁾, urážky pak, kterých se Mu dostává, mají ráz odporné, nekonečné zloby a Jeho utrpení jsou hodna nekonečných odprosů. Opravdu, pod symbolem B. Srdce se podle zákonného rozšíření ctí celé nitro Spasitelovo, Jeho ctnosti a city, Jeho vniterná utrpení, Jeho svatost bohatá na dary Ducha svatého a plnost všech milostí, všechny skutky Jeho života lidsko-božského, pokud jsou *vnuknuty a vytvořeny láskou*, všechny Jeho zásluhy, celá Jeho duše, celá Jeho osoba — takže B. Srdce jest formule, čili jak říkal Feller „*schema*“ celého náboženství.

Kardinál Pie napsal: „Srdce Ježíšovo jest úplně celý Pán Ježíš; zakažte mně mysliti na Pána Ježíše, milovati a ctíti Pána Ježíše, tím mně zároveň zakážete milovati a ctíti Jeho Srdce. Opravdu... odejměte Mu Srdce... a On nebude již pro mě Ježíšem.“⁴⁾

*

1) Bossuet: Panégirique de S. Jean l'Apôtre Paris, Méquignon 1846 sv. 4, str. 186. 2) Moudr. 7, 26. 3) Tamtéž.

4) Oeuvres, hom. ze 16. října 1870.

Hle tedy, co nám církev předkládá pod symbolem tohoto požehnaného Srdce, bychom se Mu klaněli: hmotné Srdce, výraz a podle některých orgán božskolidské lásky vtěleného Slova, památka Jeho fysických a mravních utrpení, přeplněné všemi nadpřirozenými milostmi, ozdobené všemi ctnostmi, jediný to zdroj božského života, poněvadž je podstatně spojeno se Slovem Božím. Srdce oživené tou nejčistější a nejvznešenější duší, která vůbec kdy vyšla z rukou božského Umělce, Srdce — v Němž soustředěna celá osoba Vykupitelova, nejdokonalejší to projev lásky Otce, něžnosti, Syna, svatosti božského Parakléta, všeho toho co Pán Ježíš činí, připomíná nebo představuje — zkrátka celý Jeho citový a mravní život: „*Totam humanitatem et divinitatem, quatenus sunt amoris principia.*“¹⁾

Nyní však si pomysli, že ve vtěleném Slově láska není jen životem — neboť v Něm sídlí podstatný život Boha v celé své plnosti²⁾ — nýbrž jest také původkyní božského života, takže duše posvěcené milostí mají účast všechny a každá zvláště tajemným způsobem na životě B. Srdce: „*Bůh nám dal život věčný a tento život jest v Synu jeho. Kdo má Syna, má život; kdo nemá Syna, nemá života.*“³⁾

Svaté člověčenství na vrcholku všeho stvoření, v bezprostředním doteku s božstvím, zaplaveno v nesmírné míře božským životem, stává se samo pramenem života, východiskem božských výlevů lásky. Sklání se k tvorům a hle, z duše a ze Srdce Ježíšova vychází život ve velkých proudech, příval světla a lásky, který se řítí jako úchvatný

¹⁾ B. Jungmann l. c. p. 270 pozn. Srdce Ježíšovo jest dílo Ducha svatého; nikdy Duch svatý nenašel srdce schopnějšího státi se Jeho chrámem, než bylo Srdce Ježíšovo. Žádný tvor nemiloval Ducha svatého vroucněji, nevzdal mu tolik chvály, nedal se poslušněji řídit než vtělené Slovo, v Jehož Srdci panoval Duch svatý neomezeně.

²⁾ Kolos. 2, 9. ³⁾ 1. Jana 5, 11—12.

vodopád postupně na všechny vyvolené až do konce světa . . .

Jako slunce každou hodinu vysílá své paprsky, jako přeplněný pramen, z něhož vytékají živé proudy, tak Srdce Ježíšovo, aniž se kdy ochudí, rozlévá nevyčerpatelné proudy milosti, jež začínají oblažováním nebe a pak proudí na zemi jako sedm toků svatých svátostí, aby posvětily předurčené . . . I mimo svátosti vždy činné svaté členství neustále působí přímo na duše vnitřním osvětlováním a působivým vnukáním. Jsem-li ve stavu milosti, je to od Něho a Jeho prostřednictvím. *Každá nadpřirozená pomoc přichází z Jeho Srdce a každý paprsek božského světla z Jeho duše.*¹⁾

B. Srdce je tedy východiskem a cílem nadpřirozeného života ve veliké rodině vykoupených duší, na které s drahocennou Krví toho Srdce se stále vylévají proudy věčné lásky, poklady milosti a posvěcení: „*Z plnosti jeho jsme všichni obdrželi.*“²⁾

Pán Ježíš, něžně a nerozlučně spojený s naší přirozeností, obětovaný za nás, jest hlavou lidstva, vzorem předurčených a my jsme Jeho tělem. Jako tedy tělo přijímá život od srdce, tak my máme účast na lásce, na zásluhách, na velikostech Srdce Ježíšova, můžeme je obětovati Bohu svým jménem a ke prospěchu duší můžeme se modliti Jeho prostřednictvím, můžeme milovati s Ním a s Ním obětovati Bohu každý náboženský úkon. Řeknu tedy se zbožným autorem: „*Cor ejus meum est, quia caput meum Christus est.*“³⁾

Rcete tedy upřímně: „Jest možno najítí vznešenější před-

¹⁾ Bernardot: Eucharistií k Nejsv. Trojici, str. 36.

²⁾ Jan 1, 16.

³⁾ Vitis mystica č. 3. P. L. 184, 642. Migne uvádí text takto: „Cor enim illius mecum est, audacter dicam, si, immo quia caput meum Christus est. Quomodo quod capitis mei est, non meum est?“ a připisuje jej sv. Bernardu.

mět, předmět dražší, milování hodnější, poutavější, lidš-
 štější, vhodnější k obětování radostí a bolestí lidstva a
 církve?“ „Vždyť v tomto oblažujícím znamení a ve zbož-
 nosti, jež z něho prýští, jest všechna podstata náboženství
 a vzor života dokonalého. Vždyť tato pobožnost přivádí
 mysl snadno k tomu, aby Ježíše Krista více poznávala
 a srdce aby jej vroucněji milovalo a následovalo.“¹⁾

Pán Ježíš, Jehož bratry jsme, nás pak přivádí k Otci,
 takže láska, vycházející od Boha, vrací se k Bohu, přechá-
 zejíc v nás prostřednictvím Jeho.²⁾ Opravdu, tato něžná
 pobožnost podivuhodně odpovídá účelu, pro který byla
 zřízena: „*Abychom, poznávajíce Boha viditelně, jím uchva-
 cování byli k milování neviditelných věcí.*“³⁾ Vždyť přece
 úcta, jejímž předmětem jest nejvznešenější symbol lásky
 Ježíšovy, *nemůže míti jiného účelu*, než postupný vzrůst naší
 lásky k Němu. Toť přece zamýšlel Pán Ježíš, dáváje nám
 tuto pobožnost, totiž: „*Zničiti říši satanovu v duších a zří-
 diti v nich říši své lásky.*“⁴⁾ Všechno ostatní — veřejné
 pobožnosti, modlitby, propaganda — jest podřízeno
 tomuto hlavnímu účelu; i sám údiv nad Jeho velikostí,
 radost z Jeho blaženosti, útrpnost s Jeho bolestmi, touha
 po Jeho triumfu jsou spíše *výsledky*, které logicky a při-
 rozeně plynou z vroucí lásky. Budeme-li studovati bož-
 skou lásku požehnaného lidství Vykupitelova a budeme-li
 zahřívati své duše sluncem Eucharistie, která jest „srdcem
 svaté církve“,⁵⁾ dospějeme až tam, že pochopíme krásy
 a zakusíme rozkoš B. Srdce.

*

1) Pius XI, Enc. Miserentiss. Redemptor z 8. května 1928.

2) P. de Régnon S. J.: Études de théologie positive díl 3, hl. 4.

3) Praefatio de Nativitate.

4) S. Marg. Marie: Vie et oeuvres, list 98 k Matce de Saumaise.

5) Lev XIII, encykl. „Mirae charitatis“ z 28. května 1902.

Zbývá rozluštit jinou námitku. Říkáj mně: „Což ostatní pobožnosti k Pánu Ježíši necítí Jeho lásky? Není utrpení Jeho trpící láskou? Není Eucharistie Jeho pokořenou láskou? Nač tedy rozmnožovat pobožnosti?“

Jest to všeobecný omyl. A přece, kdo dobře uvažuje, nalezne ohromný, hlavní a základní rozdíl mezi cestou k B. Srdci a ostatními pobožnostmi týkajícími se Pána Ježíše; jsou to *analogické* útvary pobožnosti, nejsou však *totožné*. Vždyť při ostatních pobožnostech uctíváme hlavně a přímo *vnější projevy božské lásky* Vykupitelovy takorča vtělené v jednotlivá tajemství života Ježíšova, kdežto zde uctíváme lásku Ježíšovu *v ní samé*, jakožto hlavní prvek a abych tak řekl jediný základ Jeho vnitřního života.¹⁾ Ostatně dal-li se nám Pán Ježíš z lásky, spojil-li se s námi, obětoval-li se pro nás, jest přece Jeho B. Srdce místem Jeho svaté osoby, v Němž toto darování se bylo nejdokonalější, toto spojení nejněžnější, tato oběť nejúplnější a nejvelkodušnější. Poněvadž tedy činy vtěleného Slova byly vnuknuty láskou jakožto vnitřním nejúčinnějším prvkem není pravdou, že ostatní pobožnosti mohou nahraditi naši pobožnost, nýbrž naopak: naše pobožnost zahrnuje všechny ostatní, obsahuje je vynikajícím způsobem (eminenter), je soustřeďuje, zdokonaluje a rozmnožuje jejich cenu, účinnost, krásu a zásluhu.²⁾

¹⁾ Obiectum proximum (movens ad cultum specialem) festorum, passionis, vulnerum, coronae, clavorum etc. non est proxime amor Christi, sed dolores . . . In festo antem Cordis Jesu, amor quo Cor illud ardet est obiectum proximum festi (et ideo cultus). P. Callifet in postulatione causae Festi S. S. Cordis Jesu.

²⁾ Viz Sala: La devozione al S. Cuore per le anime date alla vita interiore, kde dří: Pobožnost k Srdci Páně jest pobožnost k Jeho osobě milující a nemilované; ctí se v ní Kristus skutečný, Kristus evangelia a Nejsv. Svátosti, Jeho skutečná osoba v tom, co nám skýtá nejlepšího, totiž v lásce.

OSMÁ SVÁTOST.

Abychom umlčeli mnohé nepřátele B. Srdce, ať již mají za štít pyšný a pokrytecký jansenismus, který vysušuje a usmrcuje lásku, nebo šlenu modernismus, který ve svém cynismu pošetilém se posmívá všem projevům zbožnosti, všem autentickým zjevením božským — jest třeba býti přesnými v terminologii, abychom se uvarovali neurčitosti a zmatku. Jest však rovněž nutno dovolávat se výmluvných činů proti těm, kteří popírají pravou nauku. K tomu cíli je užitečno poznati nynější stav této pobožnosti, její dějepisný vývin — zprvu pomalý, pak vždy rychlejší a postupující — její podivuhodné rozšíření do všech krajů světa, místo, které zaujímá v moderní asketice a mnohé pobožnosti, které jsou jejím ryzím projevem a vhodným užitím. Tak rozmnožíme sami v sobě a sdělíme s jinými odvahu, lásku, naději a důvěru a svatou smělost tohoto plodného a božskou Prozřetelností zřízeného apoštolátu.

Vždyť přece pobožnost nepochopená a neobratně prováděná, která se omezuje na řadu nezáživných obřadů, kterých bychom nechápali ani my ani ostatní, stane se snadno puntičkářskou a směšnou, poskytující hojně látky k poznámkám, vtipům, pomluvám tak zvaných nepřátel bigotismu: „*Jméno Boží bývá pohaněno od vás mezi pohanými.*“¹⁾

Nový dech božského života, označující nové časy chce, aby duše byly orientovány k B. Srdci, a přece mnozí *mladí kněží* zcela neznají tohoto nevýslovného zdroje božského života! Není to malá škoda i pouze s hlediska theologického. Vývinem úcty B. Srdce „měla theologie tu výhodu, že lépe, jasněji a dokonaleji pochopila zjeve-

¹⁾ Řím. 2, 24.

nou nauku týkající se osoby vtěleného Slova; byl to nepopiratelný vědecký prospěch. Pochopilo se lépe bohatství Srdce Ježíšova, s větším zájmem se studovalo to svaté lidství, které mělo tak důležitý úkol v díle naší věčné spásy. Celá část lidské přirozenosti se nám objasnila, i část bolestná a proto fyziologická vystoupila z polostínu do plného světla. Jest to dokonalý zisk pro teologii, nesmírný užitek pro duše a proto musí se státi veřejnou pobožností, která tvoří část života církevního.“¹⁾

Našel jsem však s velikým hořem své duše i *starší kněze*, kteří neznali ani prvních pravd teologie B. Srdce; přirozeně pak, jakmile otevřeli ústa, aby o ní mluvili — „*loqui quam audire paratiores et prompti docere quae non didicerunt*“²⁾ — byli slepí a vůdcové slepých, „*kteří vypěňují své hanebnosti*.“³⁾ Jaká to trýzeň, můj Bože, jen je poslouchati! Jaká nepřesnost ve výrazech, jak převrácené pojmy! Jaké to omyly vzbuzující útrpnost „*učíte věcem nepřislušným*.“⁴⁾

Když kněz to přivedl až k tomuto stavu vědecké chudoby — na štěstí řídké — ale přece tak politováníhodné a pro něho tak pokořující „*skluzká stežka ve tmě*“⁵⁾ pak jest zřejmo, že nejlepší službu prokáže přesladrkému Srdci Ježíšovu, bude-li je milovati mlčky: „*Zavři dveře a pomodli se ve skrytě*“.⁶⁾ Musí tak učiniti, aby neznepokojil svědomí duší zbožných a nestal se překážkou milosti. Pak začne uváděti v čin moudrou radu posvátného řečníka: „*Loquere, si quid silentii melius et excellentius habes!*“⁷⁾

Toto politováníhodné zřeknutí se není podle úmyslu

¹⁾ Souben O. S. B. Nouvelle théologie dogmatique vol. 4.

²⁾ S. Bernard. Sermo 18 in Cantic. n. 3. P. L. 183, 860.

³⁾ Judy 1, 13. ⁴⁾ Tit. 1, 11.

⁵⁾ Jer. 23, 12. ⁶⁾ Mat. 6, 6.

⁷⁾ S. Greg. Nazianz. Oratio 32 de moderatione in disputatione servanda P. G. 20, 817.

Božího a podle vůle církve, ani ho nevyžaduje důstojnost úřadu kněžského. Touhou sv. Pavla jest: „*Za to se modlím, aby láska vaše víc a více se rozmáhala v poznání.*“¹⁾ Jak odpovídá tato touha skutečné potřebě a nutné povinnosti!

Je-li třeba kněží *svatých*, jest rovněž třeba kněží *učerých*, kteří by s jasným čelem mohli odpověděti nepřátelům víry a účinně a snadno odraziti jejich nesmyslné obžaloby a stuchlé sofismy: „*Aby mohl přimlouvati v učení zdravém i usvědčovati odpůrce.*“²⁾ Církev svatá s úctou pokleká před farářem arským — to uchvacuje svatost — ale nemějš důvěru klade v andělského sv. Tomáše — tot věda, která poučuje!

Kromě toho propaganda drobné vědy — jeden z dobrých plodů našeho století — značně povznesla mentalitu národů, kteří se dávají rádi vésti tím, kdo nad nimi mává pochodní vědy; což šarlatáni bludu se jim nepředstavují jako zdánliví vědátoři? Kněz prostý a málo vzdělaný mohl jindy vykonati mnoho — velmi mnoho; dnes — není-li vynikajícím světce — vzbuzuje soustrast. Sv. Jeroným praví o Nepocianovi: „*Eruditionis gloriam declinando eruditissimus habebatur; lectioneque assidua et meditatione diuturna pectus suam bibliothecam fecerat Christi.*“³⁾ Jak by bylo krásné, kdyby na náhrobní kámen každého dobrého kněze se mohla napsati slova: „*Užasli zástupové nad jeho učením.*“⁴⁾

Katolická nauka, jako pobožnost k B. Srdci, jest světlo, a hledá jen světlo, aby s užitkem mohla šířiti svůj blaho-

¹⁾ Filip. 1, 9.

²⁾ K Tit. 1, 9.

³⁾ Ep. 40 ad Heliodor. n. 10. P. L. 22, 595. O kněžích honosících se, že kází bez přípravy, platí slovo Augustinovo: „Tak zaslepený je člověk, že se svou slepotou ještě vynáší.“ (Vyznání kap. 3, hl. 3.)

⁴⁾ Mat. 7, 28.

dárný vliv: „*Unum gestit, ne ignorata damnetur.*“¹⁾ Jestliže někdy věda, která nadýmá, způsobila zhoubu a neštěstí na poli soukromé pobožnosti, pak to dokazuje jen tolik: Pravé náboženství nemůže trvati bez pravé pokory! Tento zjev nedokazuje nikterak, že vzrůst našich vědeckých a náboženských poznání nestačí podati duši neomylný prostředek a účinný popud k vnitřnímu životu hlubšímu, mocnějšímu, pevnějšímu a trvalejšímu.

Opat Tritemius říkával: „*Scire est diligere.*“²⁾ Svátý Bonaventura se scholastiky takto popisuje psychologický proces lásky: „*Intellectus praecedit affectum, cognitio dirigens ad affectionem est illi praeambula, propter quod prius est credere, quam amare.*“³⁾

Viděli jsme, jak mnozí s ostentativním pohrdáním opustili víru, o jejíž velikosti a velebnosti neměli ani tušení! Vidíme denně, jak mnozí žijí ve stavu zbožnosti úplně negativní, neboť ani netuší přítomnost nového nebe a září nového slunce. Jejich náboženský analfabetismus je svírá do úzkého temného horizontu ne jako syny, nýbrž jako služebníky. „*Marní jsou lidé, v nichž není vědomosti Boží.*“⁴⁾ To se může uplatniti, ač v mnohem menším stupni, také mezi duchovenstvem, kterému sv. František Sáleský doporučoval „*osmou svátost, totiž svátost vědy*“, která skýtá tolik záruk k požehnanému apoštolátu.⁵⁾

Ne všichni kněží se dají přesvědčiti, že jest náš *svatou povinností lásky a spravedlnosti*, abychom si opatřili potřebné vzdělání; a přec tak musí býti: „*Clericus secretorum Dei non ignarus esse debet, quia nuntius est ejus ad*

¹⁾ Tertul. Apologet. c. 1. P. L. I, 260.

²⁾ Sauvé: Jésus intime str. 48.

³⁾ Opera omnia vol. 3, c. 741.

⁴⁾ Moudrost 13, 1.

⁵⁾ Hamon: Vie de S. François de Sales, Paris, Lecoffre 1856, kniha 4, hl. 2.

populum.“¹⁾ Konečně, což my kněží nemáme milost kněžskou, která nám usnadňuje dosažení dogmatického dědictví? „*Ve všelikém díle dobrém užitek přinášejíce a prospívající skrze poznání Boha.*“²⁾ Či nás neujistil Božský Mistr, že všechna tajemství theologie se stanou pro nás přístupna, jasna, snadna, skoro patrna: „*Vám jest dáno poznati tajemství království Božího.*“³⁾

Nestačí však pouhé studium, když předmět, který si máme osvojiti, převyšuje řád přírody. Proto hlavně modlitbou dosáhneme hlubokého porozumění vždy nových divů zbožnosti; v našem případě pak té vědy B. Srdce a jejího praktického poznání: „*Qui a Christo didicerunt mites esse et humiles corde, plus cogitando et orando proficiunt, quam legendo et audiendo.*“⁴⁾

Kdo toho zakusil, uznává to: „*Zbožnost užitečna jest ke všemu.*“⁵⁾ „*Prius ergo fide mundandum est cor... et prius per humilem oboedientiam testimoniorum Dei debemus fieri parvuli, ut discamus sapientiam.*“⁶⁾ Božské Srdce musíme hledati ve sladkých výlevech, v něžných projevech, v nesmírně činné sebranosti při modlitbě, ve slavných obřadech mše svaté a ve skryté kráse svatého officia! Svátý Augustin tvrdí: „*Písmo svaté jest Srdcem Kristovým*“ a dodává: „*Ejus vocem vel psallentem, vel gementem, vel laetantem in spe, vel suspirantem in re, notissimam iam et familiarissimam habere debemus.*“⁷⁾

Proto čteme, nevím ve kterém spise sv. Bernarda: „*Disce Cor Dei in verbis Dei, ut ardentius ad coelum suspires!*“

1) Hugo a S. Victore: De Sacramentis l. 2 p. 3 c. 2. P. L. 176, 421.

2) Kol. 1, 10. 3) Mar. 4, 11.

4) S. August. Ep. 147 ad Paulinam, De videndo Deo P. L. 33, 597.

5) 1. Tim. 4, 8.

6) S. Anselm. De fide Trinitatis c. 2. P. L. 58, 264.

7) Enarr. in ps. 42 n. 1. P. L. 36, 476.

SICUT NOVELLAE OLIVARUM.

Každý vidí snadno, že tato výchova ducha a srdce vzhledem k naší drahé pobožnosti musí začítí záhy, vyvíjeti se pomalu a za vhodných podmínek, abychom nedostali jen nepatrné výsledky a zcela jistě pochybné. Jen po přesném a postupném zkušebném čase a po dlouhé praxi docílí tato výchova v posvěcených duších těch známek úplného přesvědčení a dokonalé velkodušnosti, které jsou nepostradatelnými podmínkami, aby mohla přinášeti trvalé užítky pravého a plodného apoštolátu: „*Difficile est ut bono peragantur exitu, quae malo sunt inchoata principio.*“¹⁾

Mezi prozíravými reformami, které svatá církev dovedla postavití proti neprozíravým falešným luteránským reformám, jest hodna pozornosti reforma — zřízení zvláštního ústavu pro podporování povolání kněžských, aby tak v jednotlivých diecésích se vzdělával kněžský duch a ctnosti kněžské. Seminář, který jest večeradem horlivého duchovního života, cvičiště apoštolátu — „*divini schola servitii*“²⁾ — má vychovávat budoucí sluhy svatyně tak, aby „*trvajíce v učení apoštolském a v obcování lámání chleba a na modlitbách*“³⁾ stali se „*jedním srdcem a jednou duší*“⁴⁾ a mohli ke prospěchu duší rozvinouti vykupitelskou činnost: „*Contra diabolum, multorum solatio iam docti, pugnare.*“⁵⁾

Pastýři církve ve své moudré a láskyplné péči se zvláštní bedlivostí pěstovali vybrané stádce *vyslanců Kristových*, zdokonalující každým způsobem a s nemalými obětmi jejich mravní a rozumovou výchovu a podporující podle časových potřeb i fysický vývin. Ale v této věci — ohled-

¹⁾ S. Leo M. Epist. 12 ad episcopos africanos c. 1. P. L. 44, 647.

²⁾ S. Benedictus Regula commentata P. L. 56, 218.

³⁾ Skutky 2, 42. ⁴⁾ Skutky 4, 32. ⁵⁾ S. Benedictus Regula c. 1.

ně pobožnosti k B. Srdci jest všude ještě *mnoho doháněti* — ano v některé diecési jest *konati všecko*.

Jak jest žádoucí — a jest to vroucí touha Pána Ježíše a Jeho zástupce — aby se začala vážně *všem* bohoslovcům *všech* seminářů podávati dokonalá *teoretická výchova* této látky, spojená s *praktickým návodem* a alespoň dostatečnou *literární výbavou*. Nestačí věru znáti jakýmkoliv způsobem několik zásadních pravd a vyvoditi z nich nějaký suchopárný závěr pomocí dogmatické příručky! Jest v té věci nutná kultura pravidelná, plná, zdravá, metodická, vědecká, přesná, praktická, souhlasící s dogmatem a církevní tradicí, schopná rozohniti srdce posvátným žářem lásky, při tom ponechávající rozum v osvětlené rovnováze, vzdálený nebezpečných následků kriticizmu, jakož i politováníhodných výstřelků sentimentalizmu. Proč tedy měli by po skončených studiích teologických státi se žáky ti, kteří podle apoštola Pavla dávno již měli *právo a povinnost* býti učiteli?¹⁾

Ať tedy naši bohoslovci, určení státi se mystickými monstrancemi Pána Ježíše, se naučí včas vroucně milovati pod symbolem lásky Toho, který jest ideálem, zdrojem, učitelem, původcem, odměnitelem všech kněžských ctností: „*Biskupa duší vašich*“!²⁾ Oni denně přijímají Jeho poklonyhodné Tělo a Jeho drahocennou Krev; ať se naučí přijímati hlavně Jeho Duši a Jeho Srdce, svatostánek to božství! Ať si přisvojí ctnosti, snahy, zvyky, úsudky, touhy, city „*Krista, Syna Boha živého*“,³⁾ který má býti, nebo brzy se má státi sladkou radostí jejich mládí!

Jak zarmucuje duši, nalezne-li bohoslovce již blízko svatých svěcení a přece zcela nepřipraveny k tak zodpovědnému poslání, plné lhostejnosti pro Pána Ježíše, postrádající jakéhokoliv důkazu pravé a osvětlené pobožnosti

¹⁾ K Žid. 5, 12. ²⁾ 1. Petra 2, 25. ³⁾ Mat. 16, 16.

k nejsladšímu Srdci Vykupitelovu! Proto jsou ochablí i v jiných projevech zbožnosti, slabí ve víře, smutní a vzpurní — jako ovce vedené k zabití — a sotva rozhodnutí sloužiti Pánu Bohu . . .

Vidíme, jak tito ubožáci se opatrně vzdalují trůnu a Srdce Ježíšova, jako by se báli, že příliš brzy a účinně podlehnou obnovujícímu vlivu Jeho lásky. Jsou vzdáleni trůnu a srdce papežova, aby neslyšeli jeho pro ně obtížného hlasu, neboť chce kněze svaté a prosí B. Srdce, aby jim udělilo *hlavně svatost*. Ubožáci! Dosud nevědí a snad jich to nikdo nenaučil, že jenom Pán Ježíš jest životem duší a že nepokojno jest srdce lidské, dokud nedospěje tam, aby definitivně zakotvilo v Srdci Páně jako ve sladkém útulku.¹⁾

Kolik jest jich ještě v tomto stavu! Jak skličující, zhoubný, rušivý vliv šíří kolem sebe! A snad ani toho nechtějí, ani nevědí. Jest to politováníšhodná mezera, kterou sice jest snadno popírati, ale která zůstává skutečností. Jest to chorobný stav, který nutno vyléčiti za každou cenu, nemá-li na dlouhá léta býti kompromitována katolická věc.

„*Necesse est ut iam excitata pietas erga sacratissimum divini Redemptoris Cor, stabilis perseveret, imo alatur indesinenter,*“²⁾ napsala Posvátná Kongregace Obřadů. „*Necesse est*“; snad z tohoto rozkazu jsou vyloučeni bohoslovci, kteří mají jako povinnost svého stavu podporovati všechna svatá díla, řídití zbožné ústavy, přátí duchovním podnikům? Když pak Kongregace jménem papežovým si slibovala, že kanonisační bl. Markety tato požehnaná úcta by zmohutněla v duších — „*tam humanae naturae consentaneam, tamque frugiferam erga Sacratissimum Cor Jesu*

¹⁾ Sv. August. Vyznání kn. 1, hl. 1.

²⁾ De cultu SS. Cordis Jesu amplificando, list z 21. července 1899.

devotionem, posthac mirum in modum auctum iri“¹⁾ — nepočítala s dnešními bohoslovci a budoucími kněžími?

„Opravdu, jest tak spravedливо nahraditi nevděk a urážky, jimiž lidé neustávají zahrnovati Božské Srdce, jež je tolik milovalo; jest tak spravedливо a mělo by býti tak milo připojiti se ke vnitřním citům tohoto svatého Srdce, neboť tato pobožnost podává podporu a posilu pro velikomyslné duše v bojích proti nepřítelům Boha a Jeho Krista.“²⁾

SINITE PARVULOS . . .

Dosud jsem mluvil jen k velikým, ale jen proto, abych pro malé zachoval privilegované místo, pro ty, které sám Pán Ježíš chtěl vzíti pod ochranu, „*aby ve hnízdě církve se otevřeli a posílili svá křídla potravou pravé víry*“³⁾

Na ně přece jest Vykupitel duší sám svatě žárlivý: „*Nechte dítek jíti ke mně a nebraňte jim . . . ; hleďte, abyste nepohrdali nikým z těchto maličkých.*“⁴⁾

Ano, i ti nejmenší, kteří bázliví a jako zmámení pro náhlou změnu života — jsou jako něžné květinčky, o nichž platí podivuhodně paradoxální výrok sv. Řehoře „*eradicantur, ut crescant*“⁵⁾ — mají plno různých obtíží v novém přísném a jednotvárném okolí, i ti mají právo poznati B. Srdce. Mají právo učiniti z Něho takořka duši své existence, ne aby se kolébali v ráji snů, nýbrž aby se připravili na nečekaný a nepředvídaný očištec.

Chudáčkové! Od nedávna zbaveni péče milované matky, která pro ně byla vším, cítí nutnost milovati a býti

¹⁾ Decretum canonisat. B. M. Mariae; an constet de miraculis 6. ledna 1918.

²⁾ De Ravignan S. J.: Clément XIII, Paris, Lanier 1854 sv. 1, str. 180. ³⁾ Sv. Augustin: Vyznání kn. 4, hl. 16.

⁴⁾ Mar. 10, 14 a Mat. 8, 10.

⁵⁾ Homilia 32 in evang. n. 2. P. L. 76, 1234.

milovánu. Špatně skrývané slzy, které vidíme na jejich tvářičkách, nám praví jasně, že se cítí osamoceni i uprostřed hlučící společnosti druhých. Mají opravdu potřebu vroucí lásky, lásky celé, něžné, bedlivé a prozíravé; mají *důvod*, ano mají *právo*, aby něžné a pečlivé srdce se jimi zabývalo, s nimi cítilo v jejich malých nesnázích, jim pomáhalo v ustavičných obtížích, je pozdvihlo, když upadnou do trní na cestě . . .

Jest však jasno, že *nikdo* v semináři — ač prostá duše hochova chápe sladké tajemství duchovního otcovství — doslovně nikdo — ani představení, ani profesori, ani prefekti — nemůže bez nebezpečí jednati s nimi s tou důvěrností, které si přejí a které naprosto potřebují. Jen Srdce Ježíšovo může a chce jim nahraditi dojemnou něžnost, četné vybrané starosti a něžné pečlivosti matky.

Přečtete si jen rozkošné stránky evangelia o lásce Božského Srdce k maličkým! Objímal je, žehnal jim, kladl na ně ruce a modlil se za ně. Svatý Lev praví: „*Amat Christus infantiam, quam primum et animo suscepit et corpore . . . humilitatis magistram, innocentiae regulam, mansuetudinis formam . . . , ad quam majorum dirigit mores, ad quam senum reducit aetates, et eos ad suum inclinatur exemplum, quos ad regnum sublimatur aeternum.*“¹⁾

Ale to není vše! Ty malé bytosti, které jako náhodou vypadly z rodinného hnízda, musí si poněnáhu vytvořiti duši velikou jako celý svět. Proto musí nabýti přesvědčení, že život v semináři jest úplně život povinnosti a oběti a že nepředvídané trny daleko převyšují zamilované a vysněné růže. Nyní mně řekněte: Kdo pak je bude moci přiměti k tomu, aby se rozhodly — třeba jen celkově a nejasně — pro svaté strohosti jejich záviděníhodného povolání, které

¹⁾ S. Leo Magn. Sermo 37 e Epiphan. 7. P. L. 54, 258.

přece jsou ve zřejmém rozporu se snadnou morálkou a s nesmyslnou radostí světa? Kdož jiný, ne-li Pán Ježíš, Jehož poklonyhodné Srdce jest po výtce symbolem oběti, oběti ustavičné, úplné, zásadní, oběti trním korunované? Což není Pán Ježíš vznešené zosobnění povinnosti? Budoucí P. Lacordaire napsal sám o sobě:

„Kolik z těchto jinochů — jen protože nepoznali a nemilovali B. Srdce — žije současně život světa a víry, jako lidé dvou světů, stejně nadšení pro první i druhý svět, s nepochopitelnou jakousi směsí přirozenosti tak silné jako je milost a milosti tak silné jako je přirozenost!¹⁾)

A dále; za jakým účelem ti hoši se podrobí jhu kázně pro ně tak obtížné a nepřirozené, pro ně, kteří sní o hračkách a přemetech? Můžete jim mluvit o spáse duší, potřebách církve, svaté nutnosti odpovědět na volání Boží . . . ano, samé velkolepé věci, krásné básně, vznešené pravdy, ale příliš metafysické, příliš nejasné, aby mohly utvrditi duši hochovu proti prvním útokům, prvním pokušením, proti touze a potřebě svobody, kterou vdechuje plnými plicemi.

A naopak! Učiňte, aby se naučili ti hoši studovati, poslouchati, modliti se, trpěti, obětovati se z lásky k Božskému Srdci, které se za ně obětuje; učiňte, aby pozdravovali ve svatostánku svou prostou, panenskou věrou to živé Srdce oplývající něžností, jež je miluje každého jednotlivě, jež chápe jejich špatně skrývané slzy a jejich vzdechy, jež se opojuje jejich čistotou, objímajíc je sladkým mateřským objetím — „*jako když matka chová dítky své*“²⁾) jež volá legie andělů, aby je chránili a podporovali. Učiňte, aby den ze dne Mu obětovali v osobní důvěrnosti

¹⁾ Comte de Falloux: Corresp. du Rév. P. Lacordaire e de M. me Swetchine str. 69.

²⁾ 1. Thes. 2, 7.

při sv. přijímání svá denní odřekání — „*prvotiny to lásky*“¹⁾ pak již našli proč žijí, pak jsou hotovi osušiti slzy a ještě se usmívati na život oběti, který je musí připraviti na obět života. Pak se budou podobati betlemským neviňátkům, o nichž píše Prudenc:

„*Aram sub ipsam, simplices,
palma et coronis luditis.*“²⁾

SCIENTIBUS LEGEM LOQUOR.

„Nic nepomáhá lépe tomu, kdo se chce státi knězem, aby se stal mužem Nejsv. Svátosti, jako státi se učedníkem B. Srdce v životě modlitby, studia, kázně, semináře . . . Dábel to ví, bohužel, až příliš dobře; proto se snaží, jak nejlépe dovede, vytvořiti tisícere překážky tohoto zvláštního spojení bohoslovceva se Srdcem jeho Boha.“³⁾

Ach! Kéž se konečně úplně ukáže Srdce Ježíšovo těm drahocenným duším, které chce tak těsně připoutati ke svému úřadu vykupitelskému „*ut in omnibus formetur Christus, maxime iis qui in spem sacerdotii succrescunt*“.⁴⁾

Ne, nesmí se tak snadno a tak nemoudře opomíjeti tento tak účinný základ katolické pedagogiky! Ať k jinochům mluví B. Srdce svými božskými slovy sotva vkročí do semináře, ať každý z nich se stane co nejdříve důvěrným přítelem toho poklonyhodného Srdce, které jest „*životem a světlem srdcí*“!⁵⁾ Ono bude pro toto malé, vybrané stádece nevyrovnatelným činitelem kněžského ducha, učitelem

1) Sv. Frant. Saleský: Filotea č. 3, hl. 41.

2) Brev. Rom. hymnus in festo SS. Innocentium.

3) Mess. du C. de Jésus 1907, str. 352.

4) Pius X. encycl. „*Communium rerum*“ z 21. dubna 1909.

5) S. August. ep. 140 ad Honor. c. 22. P. L. 33, 561.

vnitřního života, moudrým a osvíceným vůdcem „*amicus dulcis, consiliarius prudens, adiutor fortis*“.¹⁾

Jak se stanou tito bohoslovci horlivými v dobrém, velkodušnými v oběti, hotovými k modlitbě a bedlivými ve svatém studiu, když — odstranivše z duše staré předsudky bludu Bohem a církví odsouzeného — naučí se chápati touhy, práva, nekonečnou důstojnost a nevýslovnou laskavost Krista Krále, Jemuž tak blízko slouží, „*byvše nazírateli na jeho velebnost*“.²⁾ Pak budeme moci chovati nejkrásnější naděje do jejich budoucnosti: „*Čím as bude toto dítě? Neboť ruka Páně byla s ním.*“³⁾

Nadpřirozeno, jakožto nevyhnutelně nutný základ kněžství, jest spojení lidského s božským pomocí toho hlubokého tajemství lásky, která se soustřeďuje v B. Srdci. Jako jednou toto spojení dostoupilo nejvyššího stupně něžnosti v lůně Panny Marie, tak potom nikdy se neukazuje patrněji a stáleji než v srdci každého pravého kněze. Jestliže Maria byla požehnaná mezi ženami, tak kněz v jistém smyslu jest požehnan jako Ona, ano více než Ona: „*Učedník, kterého miloval Ježíš.*“⁴⁾

Proč tedy všichni dosud nepochopili, že nutno připraviti mladé levity k tomuto radostnému a zároveň hroznému úřadu — „*admirabile commercium*“⁵⁾ — poukázáním hned na počátku božské kariéry tak oplývající utrpením a trny, v nevinnosti jejich ideálu na pobožnost k Božskému Srdci, kteréž přivádějí je do ovzduší nadpřirozeného života, učiní jejich oběti méně trapnými, jejich první zklamání méně hořkými, jejich kříž méně těžkým a méně strmou jejich Kalvarii? Nezapomeňme, že „*jako utrpení Kristova hojně plynou na nás, tak hojná jest skrze Krista*

1) S. Bern. Sermo 20 in Cantic. n. 3. P. L. 183, 868.

2) 2. Petra 1, 16. 3) Luk. 1, 66.

4) Jan 21, 7. 5) Offic. B. M. V. in Sabbato.

i útěcha naše“¹⁾ Což neřekl Pán Ježíš, že On sám bude pečovati o útěchu svých služebníků v jejich námahách: „*A já vás občerstvím.*“²⁾ Blízko u Jeho Srdce „*Cor regis, patris et amici*“³⁾ jak stává se lehkým Jeho břímě a sladkým Jeho jho, neboť jest psáno, že „úsměv krále jest životem jeho lidu“⁴⁾ Pán Ježíš pak se dává celý tomu, kdo se Jemu celý obětuje. „*Quam bonum et quam iucundum habitare in Corde hoc.*“⁵⁾

V životě jakéhosi svatého řeholníka čteme: „Božské Srdce Ježíšovo, potupami nasycené a krve zbavené, bylo rozkoší tohoto apoštola, dychtícího po pokoření a utrpení. Vytvořil se — řekl bych — zápas lásky a sebezáporu mezi Srdcem Mistra a srdcem učedníka.“⁶⁾

Ano! Srdce Ježíšovo jest nevysychajícím zdrojem duchovní radosti, je stromem života, je rájem dobrých kněží: „*Si quid homo habet veritatis atque iustitiae, ab illo fonte est, quem debemus sitire in hac eremo, ut ex eo, quasi guttis quibusdam irrorati, non deficiamus in via.*“⁷⁾

¹⁾ 2. Kor. 1, 5. Hle program na oslavu Ježíšova Srdce: Slavná akademie ve svátek Srdce Ježíšova, červnové denní promluvy od lepších bohoslovců, dogmatický výklad úcty, nejlepší knihy o ní, časté rozjímání o B. Srdci, zvláštní promluva o duch. cvičeních, svatá přijímání po odděleních, slavnostní funkce o prvním pátku, devatero služeb B. Srdce, apoštolát modlitby, obraz Srdce Páně v každém pokoji, oltář v jeho kapli. Bohoslovci posledního ročníku rozmnoží horlivost a zasvěť se při ordinaci B. Srdci.

²⁾ Mat. 11, 28.

³⁾ *Vitis mystica*. S. Bonavent. Opera v. 8, 164.

⁴⁾ Přísloví 16, 15.

⁵⁾ *Vitis mystica* tamtéž.

⁶⁾ Ponlevoy: *Vie du R. P. Xavier de Ravignan*. 2 díl, str. 325.

⁷⁾ S. August. *Tractatus V*, in Joan. n. 1. P. L. 35, 1414.

ZAKÁZÁNO MILOVAT?

Ale důležitost a účinnost této královny mezi všemi pobožnostmi se ukazují hlavně tehdy, když se množí kříže, které nutno nésti, oběti, které nutno přináseti a slavnostní a posvátné povinnosti, které nutno plniti, ač smysly se bouří a svět svádí. Tím spíše potom, jestliže tyto povinnosti, tyto oběti, tyto kříže jsou trvalé a ustavičné, což jest výlučnou známkou velikých ctností.

Jak sladko jest tehdy připomenouti si, že trpíme pro Srdce, které trpělo a nás miluje! Jak je potěšitelné uvažovati, že táž nekonečná Láska, která vyžaduje věrnost a poslušnost slibů vykonaných pod přísahou, vlévá současně poklady milosti, jež činí její zákon sladkým a její kříž lehkým. „*Non est durum nec grave quod ille imperat, qui adiuvat ut fiat quod imperat.*“¹⁾

Také kněz, který chce úplně náležeti Bohu, musí velkodušně přináseti všechny oběti, kterých nutně vyžaduje vznešené povolání, jež ho činí tak mocným u Pána a tak velikým u lidí. Jest to láska, která mu činí snadnou a vábiivou královskou cestu svatého kříže: „*Ale v tom všem vítězíme úplně skrze toho, jenž si nás zamiloval.*“²⁾ Nuže, dokonalostí kněžského stavu a jeho nejzářivější slávou jest dokonalá čistota, kterou svět „*ležící ve zlobohu*“³⁾ ani nepovažuje za možnou, zatím co tato čistota z milosti Boží — tvoříc od tolika staletí výsadu a ozdobu církve — pro nás jest povinností upřímně cítěnou a srdečně milovanou.

Jest jasno, že nevýslovná útěcha a čistá radost, jimiž nás zahrnuje, a neocenitelné výhody, které nám poskytuje, aureola svatosti, kterou nám ověňuje čelo, zasluhují, aby byly koupeny tou nevyhnutelnou zdrženlivostí, těmi ne

¹⁾ S. August. Sermo 96, c. 1. P. L. 38, 584.

²⁾ Řím 8, 37. ³⁾ 1. Jan 5, 19.

vždy snadnými, nýbrž někdy bolestnými odloučeními, která chrání, odčiňují a uchovávají: „*Ne Deus ille qui inhabitat, inquinatam sedem, offensus, derelinquat.*“¹⁾ Tato odloučení pak tvoří zdroj zásluh přiměřených oběti, neboť sv. Řehoř praví: „*Cum quis omne quod habet, omne quod vivit, omne quod sapit, omnipotenti Deo voverit, holocaustum est*“²⁾ a sv. Augustin doplňuje: „*Totum ardet, et totum consumitur igne divino.*“³⁾ Kdo ostatně pevně a neodvolatelně umístil své srdce v krajích nadpřirozena, cítí pravý hnus ke hrubým požitkům smyslovým a nalézá jho Páně denně sladším a břímě Jeho denně lehčím: „*Bibant alii mortíferas voluptates: portio calicis mei Dominus est!*“⁴⁾

Všichni víme a mnozí snad z vlastní a přímé zkušenosti, že když mladí služebníci svatyně nebyli dosti bedliví při vhodné přípravě svých lamp — aby totiž napřed naplnili své srdce božským, než budou obětovati lidské — že k jásavé radosti, s níž by měli denně vycházeti vstříc Ženichu duší, brzy se připojí jakýsi neurčitý pocit prázdnoty, chladu, osamocení . . . Což nenapsala sv. Marketa Marie: „*Peklo není hroznější než duše bez lásky*“⁵⁾

Jakýsi ubožák, který naše věci pozoroval nediskretním okem, osmělil se dokonce prolévati slzy nad naším nešťastným osudem; otázal se docela i pošetile: „*Proč jen katolickému knězi je zakázáno milovat?*“ Zde možno opakovati s Tertullianem: „*Nihil verum est in his qui Deum nesciunt, praesidem et magistrum veritatis!*“⁶⁾

Zakázáno milovat? Ta jistota, s jakou se to tvrdí, mohla by přesvědčiti lidi prosté, že se jedná o známý a nepopira-

1) Tertull. De cultu fem. l. 2. P. L. 1, 1316.

2) In Ezechiel. l. 2, hom. 8, n. 15. L. P. 76, 1037.

3) Enarr. in ps. 65 n. 18. P. L. 36, 798.

4) S. August. Enarr. in Ps. 15 n. 5. P. L. 36, 145.

5) Vie et oeuvres 1, 105.

6) Tertull. De cultu fem. l. 2, c. 1. P. L. 1, 1316.

telný fakt; a přece — jak dobře víte — jest to úsudek pochybený až nesmyslně, výsledek to velmi nedokonalé znalosti kněžské psychologie.

Na prvním místě proti tomu protestuje zdravý smysl. Jest možno, že zasvěcení se čistotě znamenalo by zřící se života srdce, kterýž jest přece lepší část naší ubohé lidské přirozenosti? Bez lásky není radosti a tudíž ani nadšení pro dobro, stálosti v díle, posily v oběti: „*Radost srdce jest život člověka.*“¹⁾

Zakázáno milovat? Zakázáno milovat v náboženství lásky? Kdybychom neměli před sebou tvrzení bezpodstatné, nelogické, výsledek to špatně sestaveného sylogismu, který zaměňuje a ztotožňuje vznešenost lásky s hanebným kultem těla a výstřednostmi naprosto bezuzdné smyslnosti, musili bychom my první odsouditi svůj slavný slib čistoty a zlořečiti své nevinnosti jako nejpošetilejší, nejneúčinnější a nejnelidštější oběti.

Kdož nevidí, že sama přirozenost, sám Bůh nám dává pocítiti nutnost, nám uděluje právo a jakoby to nestačilo nám ukládá povinnost milovati jakožto nepostrádatelnou podmínku, abychom se stali podobnými Jemu, jenž jest v podstatě láska a abychom svá srdce přiblížili k Jeho Srdci: „*Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své . . . jako sebe samého;*“²⁾ *kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh v něm.*“³⁾ Jest tedy vůbec možno, aby božská svátost nám ukládala jako *cenu* vznešeného úřadu právě profanaci největšího práva a povinnosti, které podle samého Ježíše obsahují celé zjevení — „*Na těch přikázáních záleží celý zákon a proroci*“⁴⁾ — a porušení povinnosti uložené nebem: „*Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek.*“⁵⁾

¹⁾ Sir. 30, 23. ²⁾ Mat. 22, 37. ³⁾ 1. Jana 4, 16.

⁴⁾ Mat. 22, 40. ⁵⁾ Jan, 13, 34.

Nikoliv, pro čest a slávu Boží to není možné, a církev, která je *svatou* a je *matkou* toho tak nemíní; vždyť nám káže: „*Non ergo monemus ut nihil ametis, sed ne mundum ametis, ut eum qui fecit, mundum libere ametis.*“¹⁾ Chce-li tedy Spasitel, aby Jeho sluhové byli čisti, „*držíce tajemství vřty ve svědomí čistém,*“²⁾ jest to proto, že ve své božské moudrosti ví, že srdce lidské — ať jakkoli čisto neb očištěno od každé pozemské náklonnosti — jest přece jen příliš těsné pro nekonečnou lásku. Ví také, že sama božská láska stačí, aby upokojila všechny náklonnosti a všechny touhy po kráse a po štěstí, které zmítají naším srdcem: „*Gustato spiritu necesse est desipere carnem; affectanti coelestia, terrena non sapiunt; aeternis inhianti, fastidio sunt transitoria.*“³⁾

Staří filosofové říkali prostě, ale výrazně: „*Přirozenost se bojí prázdna.*“ Budte tedy jisti, že vyprahlé a holé srdce jako poušť, srdce bez lásky a tužby nikdy nevzbudí sympatií svaté církve; ona jen tehdy se odhodlá bourati, má-li naději na novou stavbu. Jestliže tedy některý neopatrný kněz nešťastně žije s bolestným prázdňem v srdci, jestli v jeho duši se nikdy nestřídá proměnění na hoře Táboru s temnotami Kalvarie, jen ať neřká, že jest to normální a logický výsledek nebo krutý následek čistoty kněžské. Nikoliv, ať jen řekne: „Má vina“; bylť neopatrným stavitelem, který zbořil a nestaral se o novou stavbu.

Vím, že jsou city, které odporují vznešeným účelům církevního života, „*stará se o věci světské a jest rozdělen*“.⁴⁾ Jsou přátelství až příliš důvěrná a příliš lidská, „v nichž srdce se spojují, jihnou a duše splývají jedna ve druhou a se ztotožňují“. A tato přátelství nutno přerušiti a rázně

1) S. August. Enarr. in Ps. 121, n. 1. P. L. 37, 1618.

2) 1. Timot. 3, 9.

3) S. Bern. ep. 111, n. 3. P. L. 182, 255. 4) 1. Kor. 7, 33.

se jich zřci, „*majice v ošklivosti i šat tělem poskvrněný*“.¹⁾ Nutno přiložiti sekeru ke kořeni stromu, aby duše se stala svobodnou a vznešeným vzletem se navždy obrátila k Bohu: „*Miláček tvůj jest již takový, že vedle sebe nestrpí nikoho; celé tvé srdce chce míti sám, aby v něm trůnil jako král.*“²⁾ Ale když náboženství nám poradilo, zasloužilo a přivlastnilo toto slavné a záviděňhodné vítězství ducha nad tělem — „*bez bolesti nelze žítí v lásce*“³⁾ — pak v naše srdce očištěné božskou láskou přesazuje jiné lidské city, které bych nazval „*žbožněné*“, jež nerušíce svědomí a radost z oběti a nezmenšující zásluh a ušlechtilosti, dají nám zakoušeti nekonečných rozkoší, svaté svobody, nesmírného klidu čekajících na nás v říši věčné lásky: „*Quidquid enim durum est in praeceptis, ut sit lenis charitas facit.*“⁴⁾

Svatý Jan Klímak praví: „*Castus est ille, qui amore amorem excludit.*“⁵⁾ Nuže, kdož toho neví? Svátá církev se svou obvyklou jemností a psychologickým bystrozrakem — přijavši u stupňů oltářních, *před živým Ježíšovým Srdcem ve svátosti* svobodný a formální slib svěcenice — dává mu *ihned* za náhradu velkodušné oběti silnou podporu a účinnou posilu. Tato církev „*čistá jako panna a milující jako matka*“⁶⁾ chce se totiž hned státi jeho nevěstou, podává mu denně kalich božské Krve — Krev B. Srdce — a denně mu slibuje pokrm tvořící panny, nejčistější Tělo nejkrásnějšího ze synů lidských. Dále tato církev mu přináší jako věno mystického sňatku veškerou svou slávu dvaceti staletí, všechny vznešené příklady svatých, své neposkvrněné dějiny protkané zápasy a vítěz-

1) Juda 1, 23.

2) Násled. Krista, kn. 2, hl. 7.

3) Tamtéž, kn. 3, hl. 6.

4) S. August. Sermo 96, c. 1. P. L. 38, 584.

5) Scala Paradisi grad. 15. P. G. 45, 497.

6) S. Clem. Alex. Paedag. l. 1, c. 6. P. G. 8, 300.

stvými, celou nekonečnou řadu svých trpících, aby je potěšil, aby je vychoval a opatroval, hříšníkův, aby je něžnou láskou přivedl k Bohu . . . A vy mně tvrdíte, že knězi je zakázáno milovat?

Spíše vyznejte, že nikdo na světě nemá tolik příležitosti, tolik práv, tolik důvodů milovati a býti milovánu jako služebník Boží. Vyznejte rovněž, že nikdo nemůže nalézt v lásce tak čisté a zákonité zadostučinění jako kněz: *„Každá kázeň pro přítomnost nezdá se býti radostnou, nýbrž smutnou, ale později vydává pokojné ovoce spravedlivosti těm, kteří skrze ni byli vycvičeni.“*¹⁾

Naopak, „touha po otcovství, které nikdo nedovede vyrvati z lidského srdce, očištěna od kalných smyslových hnutí a živena zdroji nejsvětější lásky duchovní, stává se nám kněžím novým citem, jemuž podobného nemají jiná srdce; jest to nejněžnější láska k Bohu věnovaná lidem“.²⁾

SPLYNUTÍ SRDCÍ.

Jest pravda, že někdo namítne: Konec konců, ty bytosti, které se nabízejí poli činnosti naší lásky, jsou přece duše nám cizí, neznámé a příliš často lhostejné; ano, jsou *uloženy*, nebo alespoň *předloženy* pro naši lásku; nejsou

¹⁾ Žid. 12, 11. Srov. P. Lacordaira „Conférences de Notre-Dame de Paris, Sagnier-Bray 1845, konf. 12, str. 35, kde praví: „Hle, Luter dvakrát zasvěcený panictví, totiž povoláním ke kněžství a přísahou klášterní, jemuž se církev nezdála dosti čistou, jest ženat. Hle, on ruší panny církve, aby z nich vytvořil matky lidské bíd; hle, on kácí kněžství z kořene, bera mu Kristova stigmata. Celá jeho reforma skončila všeobecným manželstvím. Jak by byli šťastní reformátoři, kdyby měli jen jednoho kněze schopného soupeřiti s kněžími Krista. Anglie, dávající 25 milionů na ženaté misionáře, dala by 25 mil., aby vytvořila kněze čistého; ale 25 mil. nestačí vykonati tento div, který církev katolickou stojí jen kapku oleje.“

²⁾ Thellier de Poncheville: La vie divinisée, p. 243.

svobodně hledané, ani jednotlivě vybrané a zřídka kdy vzbuzují sympatii.

Velmi rád uznávám celou váhu tohoto důkazu a neodporuji. Vím velmi dobře z vlastní zkušenosti, že srdce služebníka Ježíšova, citlivější a lepší než srdce ostatních lidí, srdce, jež není znesvěceno hanebnými styky, ohybnými návyky a kluzkými, dobrovolnými představami, nýbrž jest věrným strážcem nejbolestnějších utrpení, nejskrytějších slz a tolika tajemství, potřebuje vroucnější a něžnější lásky. Je-li tudíž nucen povinnostmi stavu objati čistým objetím celý vesmír, cítí mnohem více než neposvěcená srdce nutnost a neodolatelný sklon k něžnému přátelství, potřebuje, aby byl pochopen a vzájemně odměněn, zvláštní láskou povznesen, posílen, spojen... Což Pán Bůh velikodušně se nepostaral také o vyplnění těchto velitelských sklonův a těchto správných tužeb?

Odvolávám se k celým dojemným dějinám křesťanské hagiografie; ztratila-li hagiografie neúnavnými, podrobnými a titěrnými rozbory současné kritiky něco z vůně své poesie, obdržela za náhradu stále větší důkaznou moc.

Ó, svatí, také svatí a všichni svatí, byli stvořeni pro lásku! Jejich vroucí duše, okrášlena a posilněna milostí, jež je zdrojem všech ctností, potřebovala nesmírně něžnosti, důvěrnosti, laskání, polibkův a úsměvů. Také jejich srdce, očištěné slzami a bolestmi, veliké dlouhým cvičením dobrovolného pokání, zpito rozkoší utrpení, žíznilo po té kráse, která je „*odleskem dobroty a pravdy*“¹⁾ a hladovělo po lásce. Milost totiž, místo aby kazila a komolila, jak mnozí pošetile myslí, působí pořádek, pokoj a příjemnost, poněvadž povyšuje, zveličuje a podivuhodně proměňuje všechny zdravé sklony přirozenosti zušlechťujíc

¹⁾ „*Odlesk dobroty*“ je výrok, připisovaný Platonovi; „*odlesk pravdy*“, sv. August.

je božským světlem. Právě proto chápavost srdce a vůle pod vlivem nadpřirozena se stávají schopnými činů převyšujících prostřednost, činů, které připravují království Boží v nás.

Nuže, svatí právě proto, že se cítili stvořeni pro lásku, zřekli se velkodušně — řídíce se Božským neklamným pudem — každé smyslné lásky, která končí se životem a za náhradu si zasloužili nejčistějších, hojných, trvalých výlevů věčné Lásky: „*A mne políbí polibkem úst svých!*“¹⁾ A uchvácení ve přesladké extaze, jež nás plní údivem a dojetím, hodni slyšeti „*nevypravitelná slova, kterých nepřislouší člověku mluvíti*“²⁾ spojení láskou poznali sami na sobě, jak umí dáti se Pán tomu, kdo se Jemu dá bez výhrady a jak téměř plýtvá nebeskými radostmi vůči tomu, kdo pro Něho šlape po radostech pozemských. „*Bůh jest větší nežli naše srdce.*“³⁾

Ráj jest hlavně královstvím andělů, svatostánek je hlavně rájem svatých. Nuže, vizte! V mlčenlivé posvátné ciboři bije stvořené Srdce, ve všem podobné našemu ubohému srdci. Toto Srdce jest v nejvyšším stupni účastno citlivostí lidské přirozenosti, jejížž pádů ovšem neznalo a ze zkušenosti chápe všechny naše tělesné i duševní bědy: „*Který byl podobně jako my zkušěn ve všem kromě hříchu.*“⁴⁾

I Srdce Ježíšovo, vzor vší čistoty, pocituje dnes jako ve svém smrtelném životě vroucí touhu po lásce a přátelství: „*Sponsus iste non solum amans, sed amor est.*“⁵⁾ Není však pro pouhý výlev něžnosti — řekl bych pro božský egoismus — že toto Srdce chce býti milováno se zálibou, s vytrvalostí, s radostí, s nadšením, bez míry a bez výhrad, nýbrž proto, aby mohlo štědřeji udělovati své vybrané

¹⁾ Píseň písní 1, 1. ²⁾ 2. Kor. 12, 4.

³⁾ 1. Jan 3, 20. ⁴⁾ Žid. 4, 15.

⁵⁾ S. Bern. Sermo 83 in Cant. n. 4. P. L. 183, 1183.

milosti duším, které zcela patří Jemu: „*Kdo však miluje mne, i já budu jej milovati a zjevím se mu.*“¹⁾

Jsme tedy před vzájemnou a velitelskou tendencí, která podle psychologických zákonů vyžaduje splynutí srdcí: „*Dicitur amor vis concretiva, quia alium aggregat sibi, habens se ad eum sicut ad seipsum,*“ učí andělský doktor²⁾ a jinde svou myšlenku takto objasňuje: „*Amatum in voluntate existit, ut inclinans et quodam modo impellens intrinsecus amantem, in ipsam rem amatam.*“³⁾ Když tedy Srdce Boha a srdce kněze splynula dohromady v krásné harmonii pocházející z téhož chtění, pak nastane mezi nimi podivuhodná znalost a životní oběh, který přivede ke vzájemné úctě, k hojné výměně darův a obětí, ke vzájemnému přispění, ke společnému zájmu, k něžné důvěrnosti, k ochotnému přijímání bolestí, k nevýslovným rozkoším společného života: „*Kdo činí vůli Otce mého, jenž jest v nebesích, ten jest mi bratrem i sestrou i matkou.*“⁴⁾

Božské totiž upokojí lidské a bude to Srdce Ježíšovo, které sdílením svých citův a ctností takorůzka zaplaví naše srdce veliké jako oceán, a vyplní bezmezně hlubiny naší duše: „*Z plnosti jeho my všichni jsme obdrželi a to milost jednu za druhou.*“⁵⁾

Žijíce tedy spojeni s Ním, kterýž jest „*čisté světlo milujících*“⁶⁾ budeme ponenáhlu proměněni v Něho, neboť si osvojíme Jeho tužby, poznáme Jeho zvyky, záliby, chuti . . . budeme mysliti, souditi, milovati a žíti jako On. V Jeho evangeliu, ve slovech Jeho náměstka, v tajemství Jeho svatostánku a ve výmluvných projevech Jeho Prozřetelnosti uslyšíme Jeho těšící, povzbuzující, odpouštějící a proměňující hlas. Budeme mysliti jen na Něho, mluvíti

1) Jan 14, 21. 2) S. Thom. I, pars quaest. 20 art. 1 ad 3.

3) Contra Gentes l. 4, c. 19. 4) Mat. 12, 50.

5) Jan 1, 16. 6) Breviar. rom. hymnus in festo Ascensionis.

jen o Něm, jednati jen z lásky k Němu, který nekonečně více zasluhuje všeho, než veškerá pozemská láska. Řekl bych, kdyby to skoro nebylo profanací: „*Milováníhodnější nad lásku ženskou.*“¹⁾

Všecko se nám znechutí v čem nebude On a nebudeme již žítí my, nýbrž On bude žítí v nás; bude to blaženost bez slz a konce, neb milovati Ho bez míry bude mírou naší lásky a bude záviděníhodným losem dáti za Něho život.²⁾

„*Ó radosti! Ó nevýslovný ples!*
Ó plný lásky živote a míru!
Ó bez bažení bohatství ty jisté!“³⁾

„*O gratissimum pondus, quod magis confortat portantes!*
Nam, pondus terrestrium dominorum atterit vires ministrantium,
pondus autem Christi magis adjuvat bajulantem, quia non nos portamus gratiam, sed gratia nos.“⁴⁾

NOVÉ SLZY.

Ó ano! Jest velmi krásno předložiti světu, který špehuje naše kroky a myšlenky, aby nás odsoudil z pádu, výzvu Apoštola: „*Buďte následovníky mými, jako i já jsem Kristovým!*“⁵⁾ Jest to však nejen krásno, nýbrž i nesmírně užitečno, neboť služebník u oltáře ze zachovávání čistoty vznikají neocenitelné výhody. Omezím se jen na jednu úvahu, nechávaje stranou všechny důkazy shledané a pro-

¹⁾ 2. Král. 1, 26.

²⁾ Filip 1, 21. Srov. slova církevního doktora, sv. Alberta Velikého: „*Amans est in amato toto desiderio et conformitate, secundum idem velle et nolle, et in eodem debet gaudere et tristari tamquam idem ipse.*“ De adhaerendo Deo c. 12. P. L. 207, 71.

³⁾ Dante: Ráj 27, 6.

⁴⁾ Opus imperfect. P. G. 30, 780. ⁵⁾ 1. Kor. 11, 1.

zkoumané od Josefa de Maistre, když svým mistrným slohem dokazoval spojení celibátu s nejživotnějšími zájmy našeho stavu, náboženství a občanské společnosti. Vynechám rovněž moudré závěry nejučenějších řečníků našeho století.¹⁾

Jsou snad tak řídké ony prosté duše, pro které nebe jakoby nemělo tajností, pro které ctnost takorčka nemá překážek, jejichž víra se stává skoro patřením a celý život se svými hořkostmi a slzami se mění v radostný svatvečer věčnosti? Znáte-li je také vy, víte ihned, že jsou to lidé čistého srdce, kterým je slíbeno patření na Boha,²⁾ neboť čistota srdce jest tajemství, které zachovává také čistotu víry! Dobrovolné a ctnostné zdržování se smyslných rozkoší dovoluje nám, abychom na křídlech modlitby se povznesli do výše a pomáhá nám, abychom svobodněji se oddali rozjímání pravd, zatím co duše zachvácená a se-slabená pozemskou láskou „*quasi viscum habet in pennis; volare non potest*“.³⁾

Hle, proč kněží milující studium a modlitbu se liší od ostatních bedlivější praxí andělské ctnosti a vdechující plnými plicemi atmosféru čistoty, jež tvoří takřka aureolu B. Srdce, dovedou proniknouti „*i hlubokosti božské*“.⁴⁾

Snažme se tedy pochopiti rozkoše čistoty a plniti její svaté povinnosti s upřímností a něžností, „*aby svět poznal že miluji Otce*“.⁵⁾ Svět zůstane zmaten, „*nemaje co zlého mluvíti o nás*“;⁶⁾ Pán Ježíš pak nám otevře taje svého poklonyhodného přátelství, jež jest současně odměnou a výsledkem andělské ctnosti.

Jest zbytečno se klamati. Dokonalá čistota, srdečně milovaná a velkodušně zachovávaná převyšuje síly ubohé

¹⁾ De Maistre: Du Pape, kn. 3, hl. 3. ²⁾ Mat. 5, 8.

³⁾ S. August. Enarr. in psalm. 121, n. 1. P. L. 37, 161.

⁴⁾ 1. Kor. 2, 10. ⁵⁾ Jan 14, 31. ⁶⁾ Tit. 2, 8.

lidské přirozenosti; ona může nalézt dostatečnou záruku stálosti jen v *podpoře milosti*: „*Christus pretiosus incorruptionis indumentum.*“¹⁾ Bez tohoto vroucího přátelství pro B. Srdce, které jest „*rozševáčem čisté rady*“²⁾ stává se kněžský život nesmyslem: „*Máš jméno, jakobys žil a jsi mrtev.*“³⁾ Mystik středověku to vyjádřil slovy: „*Non bene conveniunt consecratio et corruptio.*“⁴⁾ Přfliš často tato bytost, tak privilegovaná i přirozeností i milostí, oddělená od světa a posvěcena tolika námahami, aby se stala „*praedicator continentiae*“⁵⁾ — stává se tajemstvím vlažnosti a snad i propastí nepravosti s celým nezbytným průvodem tajných pádů, bolestných spoluvín, nečestných ústupkův a nesčetných nevěrností: „*Grandis ruina eorum.*“⁶⁾ Jest to v praxi zmar existence, která měla zachraňovat, je to ratolest odloučená od kmene, jest to drsné odloučení lidského od božského, jest to *úpadek* nejposvátnějšího ze všech povolání. Kéž nás B. Srdce chrání podobného neštěstí! Zvolejme se svatým Anselmem: „*Raději chci zemřít, než abych viděl, že čest církve Boží jest mou vinou nebo mým příkladem porušena!*“⁷⁾

Bohužel, není to ještě vše! Často za odpadem kleru brzy následuje odpad lidu, neboť svatý Řehoř správně poznamenává: „*Cujus vita despicitur, restat ut ejus prae-*

1) S. Greg. Naz. Orat. 40, n. 21. P. G. 20, 925

2) Římský breviář: Officium sv. Cecílie, 2 nokt.

3) Zjevení 3, 1.

4) Gilberti Abbatis sermo 40 in Cant. n. 3. P. L. 184, 209.

5) S. Hieron. Ep. 52 ad Nepotian. n. 16. P. L. 22, 539.

6) Rovněž S. Hieron. P. L. 25, 443.

7) Epist. l. 4, ep. 48. P. L. 159, 229. Viz schisma některých kněží republiky Československé — asi 300 odpadlých při celkovém počtu 10.000 — kteří chtěli zrušení celibátu. Papež listem ze dne 29. ledna 1920 episkopátu českému napsal: „Svatá Stolica se nikdy neodhodlá, aby zrušila neb zmírnila zákon církevního celibátu, jenž tvoří nejčistější slávu církve latinské. Acta S. Ap. 12, 1 ze 6. března 1920.“

dicatio contemnatur.“¹⁾ A zase naopak! Když kněží si zvyknou sdílet se Srdcem Ježíšovým své city, svěřovati Mu své trapné bolesti a své tajné radosti, své obavy a naděje, pak pochopí a okusí bez obtíže veškerou sladkost božského pozvání: „*Sebe sama uchovávej čistým . . . buď vzorem věřících v čistotě!*“²⁾

„Skutečně, u mladého kněze není nic tak krásným jako dokonalá neporušenost jeho srdce. Ovšem, také on může býti — jako kdokoliv jiný — poraněn přirozenou sympatií; jedná-li však takovým způsobem, že jeho rána krvácí jen před Bohem, uzdravení nedá na sebe dlouho čekat. Pak bohaté naše city, jež jsme odepřeli tvoru a skryli do nitra srdce, se tam promění v utrpení za hříšníky, v útěchu pro trpící, ve hřejivé teplo výmluvnosti, v nové energie našich schopností, v jakýsi zářný věnec obepínající naši duši a náš život.“ Věru, velmi významná slova!³⁾

Co se týče Pána Ježíše, On jistě se může vzdáti tolika jiných přátelství, ano, může je i se slzami v očích ztratiti. Zřící se však přátelství kněží bylo by pro Jeho Srdce vrcholem vši hořkosti, potupou, jíž není rovno . . . Vždyť andělé nebeští nám závidí titul lásky a vážnosti, který vyhradil jen nám: „*Vy jste přáteli mými . . . nazval jsem vás přáteli.*“⁴⁾

ČISTOTA A APOŠTOLÁT.

Jest zřejmo, že katolickému knězi není zakázáno milovat, nýbrž je mu dovoleno, raděno, uloženo milovat s takovou silou a vytrvalostí, které žádný jiný tvor není schopen beze zvláštní milosti Boží. Kněz miluje jako ostat-

¹⁾ Hom. 12 in evang. P. L. 76, 1119. ²⁾ 1. Tim. 5, 22.

³⁾ Caussette: „*Manrèse du prêtre*“, Bruxelles, Vroment 1901, 8. vyd., díl I, str. 201. ⁴⁾ Jan 15, 11, 15.

ní lidé, miluje více než ostatní lidé a obyčejně jeho láska je čistá, stálá, vytrvalá, neboť vyhýbá se bahně a hledá světlo. Církev mu volá: „Očisti svou lásku! *Purga amorem tuum; aquam fluentem in cloacam, converte ad hortum: quales impetus habebat ad mundum, tales habeat ad artificem mundi. Num vobis dicitur: Nihil ametis? Absit. Pigri, mortui, detestandi, miseri eritis, si nihil ametis. Amate, sed quid ametis videte: amor Dei, amor proximi, charitas dicitur.*“¹⁾ A mohlo by býti jinak? Jak by mohla duše povoláná k tak vznešené dokonalosti zbaviti se beztrestně tak účinné pomůcky, aby se rozumově a mravně povznesla? Svatý Albert Veliký praví: „*Láska sama jest životem duše a jejím zdokonalením,*“ a udává důvod: „*Plus enim est anima ubi amat, quam ubi habitat.*“²⁾

Naše čistota tedy jest důvodem a podmínkou naší lásky, jest jejím nevyhnutelným okolím, jejím nejpodivuhodnějším ovocem a hlavním důvodem její plodnosti. Naše čistota se mění ve stav lásky k Bohu a k náboženství, jest nejzářnější perlou kněžské koruny, slávou našeho života; čistota, která ve svaté důstojnosti, zdrženlivosti stává se plodnou matkou radostí.³⁾ Místo aby znešvažovala zdokonaluje; místo aby snižovala zušlechťuje; nepřivádí srdce k vyprahlosti, nýbrž plní je „*pramenem vody vytryskující do života věčného*“.⁴⁾ Vždyť praví andělský doktor: „*Láska sama, kterou Boha milujeme, převyšuje veškerou jinou lásku.*“⁵⁾ Když tedy vidíš, jak křesťané v oprávněné naději kladou v novou rodinu všechny své ideály, jak své srdce vyhražují jen pro srdce, které je pochopilo, když žehnáš jejich spojení slučující pod paprsky lásky dva živo-

¹⁾ S. August. Enarr. 2, in ps. 31, n. 1. P. L. 36, 260.

²⁾ De adhaerendo Deo c. 12.

³⁾ S. August. Vyznání, kn. 8, hl. 11. ⁴⁾ Jan 4, 14.

⁵⁾ S. Thom. 2, II, quaest. 180, art. 7.

ty v jeden, „*jakož i Kristus miloval církev*“¹⁾ nezávid jim, neoplakávej svého povolání, nýbrž: „*Disce in hac parte superbiam sanctam; scito te illis esse meliorem.*“²⁾

Jiná neocenitelná výhoda čistoty jest, že si zasluhuje hojnost nebeských darův i pro oběť s ní spojenou i pro důvěrný styk vzniklý mezi člověkem a Bohem. Učít sv. Tomáš: „*Quantum enim aliquid receptivum, est propinquius causae influenti, tanto magis participat de influenza ipsius.*“³⁾ Jest však napsáno: „*Neporušenost činí blízkým Bohu.*“⁴⁾ Kdo tedy je čistým, jest bližším darům božské dobro ty a snáze obdrží, zač žádá.

Zatím co svět blouzní po klamných rozkoších a válí se v kalu, ochutnejme alespoň my sladkosti čistoty, my, kteří jsme přísahali věčnou čistotu: „*Každého táhne jeho vášeň; nepotáhne nás Kristus zjevený Otcem?*“⁵⁾ Pak snadno pochopíme, jak toto sdílení citů, zájmův a ideálů se Synem Božím, tyto výlevy naší duše do Jeho duše, duše „*Knížete pastýřů*“⁶⁾ tato výměna důvěrností mezi naším srdcem a Jeho Srdcem jsou naší silou a důvodem existence katolického kleru, poněvadž jsou to součinitelé té čistoty, která jest neúčinnějším nástrojem apoštolátu a zároveň kořenem a květem lásky: „*Žijte v lásce, jakož i Kristus miloval nás.*“⁷⁾

Nepravím náhodou, že čistota jest nástrojem apoštolátu. Obraceje se hlavně k těm, kteří mezi námi zakoušejí pokorující „zášijky těla“⁸⁾ volám k nim: „*Radujte se ve svých útrapách vědouce, „že práce vaše není nadarmo v Pánu.*“⁹⁾ Opravdu, pro zachovávanou čistotu jsme

1) Ef. 5, 25.

2) S. Hieron. Epist. 22, ad Eustoch., n. 16. P. L. 22, 403.

3) S. Thom. 3, pars quaest. 7, art. 1. 4) Moudr. 6, 20.

5) S. August. Tract. 26 in Joan. n. 5. P. L. 25, 1609.

6) 1. Petr. 5, 4. 7) Ef. 5, 2. 8) II. Kor. 12, 7. 9) 1. Kor. 15, 58.

uprostřed tolika bahna nečistoty jako myrha, která zabráňuje rozpadnutí sociálního tělesa hnijského neřestí, jsme jako balsám, který snaží se zabránit hnilobě, jsme sůl, která solí: „*Svatost jest podstatný činitel sociálního blaha.*“¹⁾

Ostatně svatost s bojem, kterého vyžaduje, nás udržuje ve spojení s nebem a udržuje v našem srdci hrůzu a spásitelný strach před vinou, k níž máme tak blízko a k níž jsme tak náchylní. At jsme vítězi, nebo přemoženými v boji za lidskou důstojnost, cítíme všichni strašně svou přirozenou slabost a jsme nuceni hledati pomoc u Toho, který sám posiluje každou slabost a posiluje každou ubohost: „*Neque enim Jesus nomen vacuum, aut inane portat.*“²⁾ Pak máme tu šťastnou nutnost, že se zasvěcujeme modlitbě, která vyprosí a pokání, které obdrží; to jsou dva prvky drahocenné pro vývin vniterného života. Kdo jich užívá, má slíbené vítězství nad nejhoršími démony: „*Takovýhle rod nemůže ničím vyjítí leč modlitbou a postem.*“³⁾

Naší povinností jest zkoumati svědomí a uzdravovati rány duší; abychom však dovedli těšiti, míti soucit a odpouštětí, nutno chápati taje lidského srdce; čistota však v současném stavu naší přirozenosti předpokládá útoky pokušení, ze kterých se lze naučiti tolika užitečným a cenným naučením: „*Kdo nebyl pokoušen, co ví?*“⁴⁾

Jest to čistota, která nás nutí k tak hrdinnému odporu, k tak vytrvalé bdělosti, k pečlivé svědomitosti, takže možno o knězi říci ještě pravdivěji než o Pánu Ježšii: „*Měl se ve všem připodobniti bratrům, aby byl milosrdným . . . Poněvadž totiž sám trpěl byv zkušěn, může pomoci těm, kteří jsou zkušeni.*“⁵⁾ Tytéž úzkosti a obavy, že jsme

1) W. James: L'expérience religieuse, Paris, Alcan 1906, str. 322.

2) S. Bern. Sermo I, de Circumcisione, n. 2. P. L. 183, 133.

3) Mar. 9, 28. 4) Sir. 24, 9. 5) Žid. 2, 17.

zahodili zbraň, ztratili terén a přestoupili božský příkaz nás činí schopnými, abychom rozhodovali a uklidňovali pochybnosti, vnitřní trýzně, úzkostlivost duší zbožných a dávali jim praktické rady a přesná pravidla: „*Který by mohl lítost míti nad nevědomými a bloudícími jsa též sám obklíčen slabostí.*“¹⁾

Jsouce svým povoláním praporečnicku čistoty, jsme v první řadě armády věřících: „*Kněz je vůdcem a předákem vojska Kristova.*“²⁾ Všichni u nás hledají příklad a povzbuzení: „*Inter omnia christianorum certamina, sola duriora sunt proelia castitatis, ubi est quotidiana pugna et rara victoria.*“³⁾

Jakou tedy posilou jest pro ty, kteří bez nadšení bojují proti úkladným svodům a věrolomným úkladům nedovolených požitků viděti před sebou a nad sebou duše nejvelkodušnější, které se zřikají i radostí zcela oprávněných a rozkoší dovolených většině lidí a zachovávají klid, důvěru, odvahu, radost s jistotou na blízku a věčnou odměnu . . . „*V naději se radujte, v soužení buďte trpěliví.*“⁴⁾

Celibát jest tedy hráz proti šířícímu se nemravnému proudu, jest zářící maják trosečnickům života . . . *jest možný, poněvadž je nutný, jest lidský, poněvadž jest božský.* Žádejme na Pánu tento drahocenný dar: „*Continentiam jubes: da quod jubes et jube quod vis.*“⁵⁾ Místo nicotných záminek, místo hledání „*výmluv ve hřtších*“⁶⁾ místo zveličování obtíží, místo tváření se, jako bychom byli obětmi, nebo hrdinami, věrme plni důvěry Jeho slovu: „*Postačí ti moje milost.*“⁷⁾

1) Žid. 5, 2.

2) S. Petr. Dam. Opusc. 25 de dignitate sacerdot., c. 2. P. L. 145, 495.

3) S. August. Sermo 293. P. L. 39, 2302.

4) Žid. 12, 12.

5) S. August. Confessiones l. 10, c. 29.

6) Žalm 140, 4. 7) 2. Kor. 12, 9.

VĚŘÍŠ V SYNA BOŽÍHO?

Zde myslím hlavně na ty mladé apoštoly nekonečné Lásky, kteří jsou pýchou a nadějí církve — „*qui formando in caeteris Christo rite destinatur.*“¹⁾ Jak bych je chtěl přesvědčiti, aby milovali *vášnivě* Pána Ježíše a neurčili si jiného ideálu než slávu Jeho B. Srdce. Chtěl bych jim říci: „*Já důvěřuji ve vás v Pánu, že nebudete smýšleti nic jiného.*“²⁾

Míti ideál znamená udržovati své svědomí v dobru a zamilovati si je; znamená zasvětit se svatému účelu bohatému na dobré skutky; žít jako ve stálé extasi, která je živena vznešenou vášní. Kdož tedy může vypsat výsledky, účinnost a neodolatelnou sílu svaté a dobré vášně, když směřuje k velikému ideálu dlouho touženému a obtížně dosaženému? Tento ideál se stává kouzlem myšlenky a vroucí tužbou srdce. Vášně směřující k ideálu jest veliká síla, veliké dobrodiní a veliká radost života: ona totiž spořádá a soustřeďuje k jednomu přesnému cíli všechny rozptýlené síly duše, proměňuje celý ráz existence, rozmnožuje a zdokonaluje skutky, zdokonaluje a povznáší duševní činnost a vydává drahocenné a hojné ovoce.³⁾

„Myšlenka, ctnost, které se nestanou vášnivou láskou, nikdy nevykonají nic velikého, neboť láska vítězí jen tehdy, změní-li se ve vášně schopnou upoutati celý život. V opačném případě se konají ojedinělé projevy lásky více nebo méně časté, ale celá naše existence nebude ovládána láskou a nebude jí posvěcena. Vášně ovládající člověka ho soustřeďuje . . . ; bez vášně se nedosáhne ničeho a život je bezúčelný a plyne bez užitku.

Nuže i proto, co se týká věčné spásy, potřebujeme vášně ovládající celý náš život . . . Milujte vášnivě tuto ctnost,

1) Pius X.: Exhortatio ad clerum 4. srpna 1908. 2) Gal. 5, 10.

3) Eymieu S. J. Le gouvernement de soi-même hl. 3.

tuto pravdu, toto tajemství, věnujte jim svůj život, zasvěťte jim své myšlenky a obtíže! Jinak nedocílíte ničeho; zůstanete nájemníkem a nikdy nebudete hrdinou!“¹⁾

Ach, kéž by se o tom dali přesvědčiti mladí služebníci evangelia a věřili tomu, kdo zná dobře život! Všechno je marné, vše jest nechutné, vše je lživé kromě Ježíše. „*Vše, co má tělo, jest jako tráva; a všecka sláva jeho jako polní květ.*“²⁾ Jen s Ním a skrze Něho celé nebe se vlévá do našich duší, jen s Ním a skrze Něho sestupují všechna Boží požehnání, aby zúrodnila náš úřad: „*Aby ukázal přenesmírné bohatství milosti své v dobrotivosti k nám v Kristu Ježíši.*“³⁾ Jen Pán Ježíš počítá oběti a slzy, jen On pozdvihuje kleslého a nešlape po něm, jen On nikdy nepouští, poněvadž nalézá svou rozkoš tam, kde je utrpení a pláč. Všichni mohou vás zapomenouti, zraditi, urážeti — i nejbližší příbuzní i nejdražší přátelé, i spolubratři víry a kněžství... Pán Ježíš nikdy, neboť jest po výtce „věrný“. „*Neboj se tedy, neboť jsem tě vykoupil; jsi mým.*“⁴⁾

Milujme Ho tedy vášnivě, bez míry, bez výhrady, bez váhání! Podřídme své srdce blahodárnému vlivu Jeho Srdce! Odevzdejme se Jemu a pouze Jemu *navždy!*

Přečtěte si krásná slova Následování: „*Bez Ježíše — jak jsi všecek vyprahlý a tvrdý! Jak jsi věru marný a pošetilý, žádáš-li si čeho kromě Ježíše. Kdo ztratí Ježíše, ztrácí až příliš mnoho, ba více než celý svět! Býti bez Ježíše — hořké peklo, býti s Ježíšem — sladký ráj! A když ho od sebe zapudíš a ztratíš, ke komu se utečeš?*“⁵⁾ *Ježíše miluj... onť tebe nepustí, ani když tě všichni opustí a nedá ti zahynouti.*“⁶⁾

1) P. Eymard: La divine Eucharistie, 1. část.

2) Isaiáš 40, 6. 3) Efes. 2, 7. 4) Zjevení 19, 11.

5) Násled., kn. 2, hl. 8.

6) Tamtéž, kn. 2, hl. 7.

Ježíš jest náš vzor — „*factus sacerdotum forma*“.¹⁾ — On je zdroj čistoty — „*virginitatis fructus, decus et munus*“.²⁾ Sv. Pavel Ho pozdravuje jako vyslance a kněze naší víry: „*Apoštola a velekněze našeho vyznání*.“³⁾

Kde doufáme nalézt — ne-li v Něm — pokoj, důvěru ve své poslání, stálost v dobrém, dar moudrosti a rady, rozlišování duchů, čistou lásku k duším, sflu, která jest nutnou podmínkou ctnosti a sebezápor ve službě pravdy? „*Ó, ubohý stav lidstva! Bez Krista marno jest vše, cokoliv prožijeme!*“⁴⁾ Ostatně, slyšte . . . On je to, který praví: „*Kdo není se mnou, proti mně jest, a kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje.*“⁵⁾

Jak rád bych přesvědčil mladé kněze — *se slzami napomínaje*,⁶⁾ — aby se spojili s B. Srdcem, které žije ve svato-stánku pro *celé lidstvo, ale hlavně pro pastýře svého stáda* a pozoruje s nekonečným smutkem již dozrávajícím žeň a malý počet dělníků, oplakává tolik maličkých, kteří žádají chléb a jest tak málo těch, kteří ho lámou.

Svatá z Paray-le-Monial napsala ve své prosté nevinosti: „*Ďábel umírá zuřivostí, že nemohl zabrániti této milé pobožnosti*“, a jinde: „*Ano, toto Srdce tak milé bude kralovati vzdor ďáblu a všem jeho žoldněrům! To mě naplňuje radostí a jest veškerou mou útěchou.*“⁷⁾

Ó, jak se namáhá peklo, aby potíralo a hanobilo tuto úctu — ale marně se namáhá! „*Slovo Boží není přivázáno!*“⁸⁾ Ostatně již tento odpor pekla jest zřejmým důkazem, že „*v Srdce Ježíšovo, božské to a příznivé znamení máme vložiti celou svou nadějí, od něho žádati a čekati veškerou*

1) Pius X.: Exhortatio ad clerum.

2) S. Fulgent. Epist. 3 ad Probam. P. L. 65, 326. 3) Žid. 3, 1.

4) S. Hieron. Ep. 40 ad Heliud. P. L. 22, 597. 5) Luk. 11, 23.

6) Skut. 20, 31. 7) Vie et oeuvres lett. 98 à la Mère Saumaise II, 198.

8) 2. Tim. 2, 9.

spásu.“¹⁾ Jak je sladko opakovati s apoštolem: „*Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova života věčného.*“²⁾

Doufejme tudíž mnoho v Něho a budme jisti, že nikdy nebudeme žádati tolik, kolik On nám touží dáti, On, který žízni po duších a chce, aby duše žíznily po Něm. Církevní doktor praví: „*Sitit sitiri bibere volentibus potum praebet... jucundius dat quam alius accipiat.*“³⁾ Nic Ho nestojí vyslyšeti toho, kdo Ho prosí: „*Jenž může učiniti všecko, mnohem více nežli prosíme neb rozumíme.*“⁴⁾

SOBECTVÍ A LÁSKA.

Chtěl bych velmi raditi mladým kněžím — kteří sklí-
čení těžkou atmosférou zla, zmateni a malomyslni — po-
zorují znamení blížící se bouře, aby upřeli své oči na svato-
stánek, na Božské Srdce Ježíše Krále, který přikazuje
větrům a moři. Jak často na Jeho rozkaz umlká bouře!
„*Potom vstal a přikázal . . . a nastalo ticho veliké.*“⁵⁾

Chtěl bych je pohnouti k tomu, aby formálně a neodvo-
latelně zasvětili tomu nejsladšímu Srdci vše co mají, co
jsou a co mohou bez výhrad a omezení, vše: svou osobu,
svůj život, svou činnost, svá studia, duše jim svěřené,
svá kázání, své soukromé hovory, svou korespondenci,
obtížné a trapné zpovídání, své nemocné, hříšníky ve far-

¹⁾ Lev XIII.: Encykl. „Annum sacrum“ 25. května 1899. Radím spolubratřím toto: Dávám penitentům jako jediné nebo hlavní pokání samo sv. přijímání, aby je vykonali ke cti B. Srdce, na Jeho úmysly, aby Mu zasvětili své srdce a svou rodinu a pak na vyprošení jisté milosti (obyč. obrácení hříšníka). Z toho pokání vzejde B. Srdci veliká čest; více sv. přijímání (dám to pokání více osobám) útočí mocně na B. Srdce o milost. Sv. přijímání platí více než jakákoliv modlitba. ²⁾ Jan 6, 69.

³⁾ S. Greg. Naz. Orat. 40, n. 27. P. G. 20, 922.

⁴⁾ Efes. 3, 20. ⁵⁾ Mat. 8, 26.

nosti a všechny různé způsoby nadpřirozené činnosti, „*abychom byli ke chvále a velebnosti jeho.*“¹⁾ Ať mně jen uvěř! Tak beze vší pochyby vykonají dílo naprosto katolické a na výsost sociální, neboť Pán Ježíš jest v plném souladu se vším, co jest ještě pravdivé, zdravé a spravedlivé v tužbách moderní duše. „*Všechno máme v Kristu,*“ praví sv. Ambrož „*a Kristus jest nám vším.*“²⁾

P. Ramière správně napsal: „Uvažte jen, že tato všeobecná koalice přímá nebo nepřímá všech tříd, skoro všech stran, všech vlád s nepatrnými výjimkami proti církvi „proti Bohu a jeho Pomazanému“³⁾ v tomto nespravedlivém, nemilosrdném a systematickém bloku — „*callida saevitia*“⁴⁾ — proti všemu, co má v sobě pečeť božského, v tomto hanebném a neúprosném ostracismu proti všemu tomu, co jest opravdu velikým, poněvadž je to nadpřirozeným a věčným, jest nejmocnější zbraní, převládající silou vojska satanova a tajuplným poutem, odstraňujícím více a lépe než telegraf bez drátů politické a mravní rozpory našich nepřátel *egoismus* — hnusné sobectví ve svých nejhanebnějších projevech, totiž v *rozkoši* a v *zájmu*. Jest to „žádost těla, žádost očí a pýcha života“⁵⁾ jest to „kult sama sebe na zříceninách každého náboženství“⁶⁾ „*Lidé totiž budou sobečtí.*“⁷⁾

Jen náboženství Pána Ježíše, majíc za úkol potírati sociální apostasii a účinně ničiti její zhoubné následky, staví proti emancipaci myšlenky — která jest egoismem myslí — svatou temnotu víry; proti anarchii činů — která jest

1) Ef. 1, 12. 2) De Virginitate, c. 16, n. 99. P. L. 16, 291.

3) Žalm 2, 2. 4) Suetonius: Vita Domitiani, c. 21.

5) 1. Jan 2, 16.

6) Tot program „Německé ligy pro laický stát“ z r. 1906. Mezinárodní kongres její od r. 1866 v Ženevě prohlásil „zbožnění člověka pomocí úplného vývinu jeho schopností pomocí vědy“.

7) 2. Tim. 3, 2.

egoismem vůle — své moudré disciplinární zákony; proti hanebnostem rozmaru — jež jsou egoismem srdce — nesmiřitelnou válku proti vášním. Náboženství Kristovo — zrozené na Kalvarii z nekonečného, protože božského sebezáporu — vyžaduje stálé oběti svobodně přijaté a velkodušně opěťované. Ono nalézá v plnění povinnosti a v dobrovolném podrobení se zákonu bolesti, posvěceném láskou, svou odolnou slů proti přlivu rozkoší, které již od kolébky poskvřňují ubohé lidstvo, profanujíce všechny ideály, rušíce nejsvětější svazky a bídně kazíce tolik srdcí.“¹⁾

A hle, zde vidíme, proč je církev předmětem zcela zvláštní nenávisti a instinktivního, nepřekonatelného odporu se strany nepřátel Ježíšových, ať jest jejich politická příslušnost a mravní úroveň jakákoliv! Všichni poznávají v ní nesmiřitelnou nepřítelku egoismu, který jest duchem tohoto světa: „*Putant christianam doctrinam utilitati non convenire reipublicae, quia nolunt stare rempublicam firmitate virtutum, sed impunitate vitiorum.*“²⁾

Víte však, že oběť jest zákonem srdce; kdo se nedovede obětovati, není schopen a není hoden lásky, neboť to, co může srdce vytrpěti, jest mírou toho, co může darovati. Dar totiž jest podstatným zákonem lásky: „*Láska je dar sebe sama.*“³⁾ Nuže, Srdce Ježíšovo soustřeďuje a znázorňuje to nejvyšší, k vůře nepodobné, nadlidské úsilí božské lásky, která se dává všem bez omezení, bez předností, bez výluk a skrytých úmyslů, bez stínu zájmu, bez omezení času a místa, za cenu všech slz, všech bolestí, všech obětí — až k vylití veškeré své krve.

P. Monsabré praví: „Krev jest život a proto je posledním slovem lásky. Láska dává; když totiž dala své statky,

¹⁾ Lugan: *L'Égoïsme humain*, Paris, rue Souffot, ediz. Spes. 1923.

²⁾ S. August. *Epist.* 137 ad Volusianum, c. 5, n. 20. P. L. 33, 525.

³⁾ S. Thom. *Ia pars*, quaest. 20, art. 1.

svůj čas, své něžnosti, své radosti, chce dáti ještě více a volá ve své žhavé velkodušnosti: „Dám za tebe svou krev!“ Dále jíti nemůže. Když pak krev vytéká až do poslední kapky a když stíny smrti se kladou na toho, který se obětoval, pak možno na jeho hrob napsati, že dospěl k dokonalé lásce: „*Miloval až do konce.*“¹⁾

Hle, tot právě nejvnitřnější záležitost B. Srdce: „*Miloval nás a vydal sebe sama za nás.*“²⁾ Otec pak, který miloval svého Syna, mile přijal krvavou obět. Sv. Bernard dí: „*Otec nežádal Krev Syna; přijal ji však obětovanou, netouže po Krvi, nýbrž po spáse: vždyt v Krvi byla spása . . . a ne toliko důkaz lásky.*“³⁾

Pán Ježíš však nás miloval až k smrti. Právem tedy může na nás žádati obět života a tudíž i rozmaru, zájmu, rozkoše, peněz, slávy, zdraví a to nejen pro sebe, nýbrž i pro bližního, který přece jest Jeho, nebo ještě lépe řečeno, který jest On sám, Jeho mystické tělo, jakoby pokračování a rozšíření Jeho lidství. Tak ten, kdo hledal štěstí jen v tom, aby žil sám pro sebe, bude šťasten umříti za jiné, bude-li toho třeba. „*Chceme-li B. Srdce Ježíšovo uctívati způsobem Jemu nejmilejším, musíme v duších probouzeti obojí lásku: totiž k Bohu a bližnímu,*“⁴⁾ abychom podle slov kardinála Franzelina „*byli ustavičnou obětí pro Krista, který se Bohu Otci obětuje za nás ustavičnou obětí; obětuje však i nás, své údy, v sobě samém jsa hlavou.*“⁵⁾

Ejhle důvod, že kázati B. Srdce, šířiti Jeho poznání, položití je za základ katolické budovy, působiti, aby „*touto milou a překrásnou pobožností*“⁶⁾ byly proniknuty a pro-

1) Dogme catholique. 2) Efes. 5, 2.

3) De erroribus Abaelardi, c. 8. P. L. 182, 1070.

4) Bened. XV. v listu k paříž. arcib. Amettovi 7. října 1919.

5) De Eucharistia ut sacrificium th. 16.

6) Slova kanon. dekretu Bl. Marie Alacoque.

sáknuty všechny sociální instituce, znamená: hájiti nejúčinnějším způsobem nejen zájmy církve, nýbrž i skutečné potřeby národů, kteří po tolika letech nenávisti a krutosti, pocházející z úzkoprsého egoismu národního dosud nepotlačeného, tolik potřebují, aby zapomněli a znovu se milovali v pokoji kázaném svatou církví, o kterémž dí sv. Augustin: „*Tu cives civibus, gentes gentibus . . . non societate solum, sed quadam etiam fraternitate conjungis.*“¹⁾

Šířením tohoto požehnaného kultu posílíme jen to suverénní právo, „*kteřé Kristus obdržel od Otce nad celým lidským pokolením a vylitím své Krve získal*“;²⁾ postavíme mocnou hráz proti šíření se egoismu stoupenců satanových a naučíme lid způsobem nejpraktičtějším, nejvážnějším a nejmilejším lásce, která jest královnou ctností a panující vášní křesťanstva.

CO JSEM SLÍBIL, TAKÉ DÁM.

Hle, čím dosud se nám ukázala pobožnost k nejsladšímu Srdci Spasitelovu! Je to pobožnost, která jest souhrnem morálky a dogmatu, kořen a zdokonalení velkolepého křesťanského ideálu, setkání se Stvořitele s tvorem pomocí toho, co oba mají v sobě božského, totiž pomocí lásky; pobožnost plná pravdy pro ducha a plná vábivosti pro vůli, schopna více a lépe zdokonaliti duše než jakákoliv jiná pobožnost, přivádějíc je současně k věrnému zachovávaní přikázání, k důvěrnému spolužití s Ježíšem a k velkodušnému obětování sebe sama ve všech možných způsobech; pobožnost, kterou papežové označili jako „*prapor moderních dob*“;³⁾ neboť ona jest pro církev světlý souhrn

¹⁾ De moribus Ecclesiae Cath. l. I, c. 30. P. L. 32, 1336.

²⁾ S. R. Congr. epistola „Etsi gratum“ z 21. července 1899.

³⁾ Leo XIII.: „Annum sacrum“ enc.

vší slávy, prorocká záruka jejích nesmrtelných nadějí a bezpečná zástava slavných triumfů . . .

Ó, tajemství lásky! „*Veliké tajemství pobožnosti!*“¹⁾ Jestliže „tak Bůh miloval svět, že dal na jeho záchranu svého vlastního Syna,“ pak tento Syn Boží stav se „Synem člověka“ tak miloval svět, že mu chtěl darovati své Srdce a toto Srdce chtěl míti ozdobeno nejvýmluvnějšími znaky svého utrpení, jakoby chtěl na věky připomínati toto temné tajemství bolesti a krve . . .

Ostatně, nestačí-li vám všechny důkazy, které jsem uvedl a všechna pozvání, která jsem vykonal „*jakoby Bůh skrze nás napomínal*“²⁾ abyste velikodušně si přivlastnili tento nejvznešenější mezi katolickými projevy a učinili jej hlavní vzpruhou svého života; nestačí-li vám cit povinnosti a cti, aby z vás, Kristových kněží, „*jimž chtěl Bůh uvéstí ve známost, jak bohatá jest sláva tohoto tajemství*“³⁾ učinil horlivé a nadšené apoštoly Srdce Ježíšova — pak kéž alespoň duchovní zájmy věřících vás pohnou uposlechnouti tužeb Spasitelových . . . Vězte tedy, že „mezi prostředky Bohem zvolenými, aby zřídil v duších království lásky, prostředkem nejúčinnějším a prostředkem nejvhodnějším z Božího milosrdenství pro potřeby dnešní doby, jest kult lásky Ježíšovy, znázorněný v Jeho Srdci.“⁴⁾ On sám řekl: „*Nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne.*“⁵⁾ Co mám tedy připojiti? „*Toho poslouvejte!*“⁶⁾

Se živou věrou tedy studujte, s vděčnou úctou meditujte a s naléhavostí kažte o Jeho *rozsáhlých, královských, velkolepých* zaslíbeních, jak nám je s hlubokým dojmutím oznámila svatá Marketa Marie na křídlech důvěry plné naděje připravujte cesty lásky!

1) 1. Tim. 3, 16. 2) 2. Kor. 5, 20. 3) Kol. 1, 27.

4) Terrieu S. J. La dévotion au S. Coeur, kn. 2, hl. 2.

5) Jan 14, 6. 6) Mat. 17, 5.

Uvažte jen, s jakou horlivostí a s jakou stálostí se mají hlásati, vysvětlovati, šířiti mezi lidem, a s jak živou věrou mají se přijati tato sladká zaslíbení! Touto věrou se vzdává úcta nesmírná Lásce, která ji diktovala, aby se stala účinným zjevením Srdce Božského: „*Magna siquidem fides magna meretur.*“¹⁾

Vizte jen, jak četná, jak široká a všeobecná jsou ta zaslíbení! Zahrnují všechny situace životní, mříí proti všem překážkám dobra, obsahují všechny společenské třídy: hříšníky, vlašné, horlivé, zarmoucené, sužované, zdravé i umírající; toho, kdo je pohroužen do světských starostí — at plně povinnosti stavu, nebo jsa přinucen zvláštními okolnostmi — jakož i toho, kdo se obírá hlavně spásou duší; tato zaslíbení zahrnují domy i rodiny, sociální instituce i náboženské družiny, kněžata, národy, ano celý svět: „*Bohat ke všem, kteří ho vzývají.*“²⁾

A jak přesně vymezil Pán Ježíš jejich výrazy, ač věděl, že tak sice svobodně, ale skutečně se stal naším dlužníkem... Ó, můj Bože! Věčný, Nesmírný, Všemohoucí — dlužníkem svých tvorů! Jest to nekonečná spravedlnost, která se formálně zavázala je splniti! Jest to pravá dvojstranná smlouva, takže každý z nás může říci Pánu Ježíši s jistotou: „*Redde quod promisisti, quia fecimus quod jussisti!*“³⁾

Tato zaslíbení jsou skutečně *bez hranic*: „*Cokoliv budete chtít, proste, a stane se vám!*“⁴⁾ Snad proto jejich vyplnění by mohlo býti omezeno? Nebojte se! Věčná spravedlnost jest také věčnou věrností: „*Quod enim promisit Deus, non facit nisi Deus.*“⁵⁾ Jaký může míti kdo důvod k pochybování? Přečtěte si evangelium, rozjímejte o pravých zjeve-

1) S. Bern. Sermo 32 in Cantic., n. 8. P. L. 183, 950.

2) Řím. 2, 10.

3) S. August. Sermo 158, c. 2. P. L. 38, 863. 4) Jan 15, 7.

5) S. August. Epist. 144. Sixto presbytero, c. 8, n. 36. P. L. 33, 887.

ních světců, zkoumejte svůj vlastní život: „*Quid enim promisit et non dedit?*“¹⁾ Dále i dějiny této pobožnosti dosvědčují samy, že Pán Ježíš když mnoho slíbí, dodrží slib přesně: „*Věrný jest zajisté ten, který slíbil.*“²⁾ Vždyť tomu ani jinak býti nemůže; neboť celá ta dlouhá a tradiční věrnost jest takořka v Jeho vlastním zájmu. Proč slíbil Pán Ježíš? Proč plní slib? Aby Jeho Otec tím došel slávy: „*By svět uvěřil, že jsi ty mě poslal.*“³⁾

A jak jest Ho důstojno, že tolik slíbil! Jen pozorujte! Těm ctitelům svého Srdce zajišťuje potřebné milosti podle stavu každého z nich, ale mívá všechny milosti, jichž potřebují; zavazuje se, dojat soucitem těšiti toho, kdo trpí, ale ve všech jeho utrpeních přítomných i budoucích; žehná všechna díla těch, kteří Ho ctí; uchovává hříšníkům své krajní milosrdenství a spravedlivým rychlou a dokonalou spravedlnost; zajišťuje kněžím obrácení srdcí . . . Všech srdcí? Ano, i těch nejzarputilejších, jak pje katolická liturgie: „*Merita supplicum excedit, et vota.*“⁴⁾ Co mám ještě říci? Zdá se, že z hlubin věčnosti — „*jsa si vědom toho, že Otec mu dal v ruce všecko*“⁵⁾ — změřil nekonečnou vzdálenost odlučující Boha od člověka a rozhodl se vyplniti toto údolí běd a základních nedokonalostí. Proto sklání se — jsa zdrojem vší útěchy — ke všem slabostem, by je posílil, ke všem nízkostem, by je povýšil, ke všem nemocem, by je uzdravil. Hle, jak podává dobrotivou ruku k těm, kteří „*lkajíce a plačíce*“ snášejí dlouhé mučednictví života: „*Vpravdě pravím vám, že se přepáše a přecházeje bude je obsluhovat.*“⁶⁾

On chápe všechny bědy, neboť všechny zakusil: „*Podobným stal se lidem a ve vnějším zjevu svém byl shledán jako*

1) S. August. Enarr. in ps. 144, n. 17. P. L. 37, 1880.

2) Žid. 10, 23. 3) Jan 17, 21. 4) Brev. Rom. Dom. XI. p. Pent.

5) Jan 13, 3. 6) Luk. 12, 37.

člověk.“¹⁾ Všechny potupy, všechny hany, všechny rány, všechny úzkosti, které mohou skličovati člověka se shrnuly na Něho, když uzavíraje ve svém životě všechny životy, ve svém Srdci všechna srdce, ve své duši všechny duše, vstoupil na svou bolestnou cestu, zasvěcen všem mukám, stav se pro nás „*žlořečenstvím*“.²⁾

„Ať duše věřící narazí na jakékoliv utrpení, ať je pohroužena do jakékoliv strasti, třeba nejvyšší a bez pomoci, nalezne vždy před sebou Pána Ježíše stíženého těmitéž bolestmi, podrobeného týmž — ne-li větším strastem, kteréž On posvěcuje a takořka zbožňuje, abychom zůstávali s Ním v bolesti, zůstali s Ním i v lásce.“³⁾

Není to boháč, který ti s opovržením hází hrst zlatáků, aby se zbavil tvé nemilé přítomnosti a pak tě nechává ve tvé bídě a samotě; jest to přítel, bratr, který ti stírá pot a líbá tě na čelo se slovy: „I já jsem trpěl; já ti rozumím, s tebou cítím, miluji tě a jsem ti stále po boku!“ Dlouhý noviciát Vtělení Ho zasvětil do všech tajův utrpení a vytvořil Mu Srdce nesmírně něžné, které za nic považuje, co vykonalo, když ví, že může konati ještě více . . .

Nikoliv, On nestvořil bolesti! A přijímá-li úplně ten podivuhodný plán smíření a všeobecného zadostiučinění, který svírá železným kruhem duše i těla, On první trpí, vida, že my trpíme. Zatím co po dvacet věků doprovází lidstvo stenající v děsné křeči utrpení, zve je, aby osušilo slzy: „*Slitoval se nad ní a řekl: Neplač!*“⁴⁾ Pokračuje-li však trapný rytmus vzlyků ustavičně — jakoby nedbal božské výzvy — Ježíš nedovede odpírati a mísí svůj pláč s naší bolestí jako u hrobu Lazarova: „*I zaslžel Ježíš.*“⁵⁾

¹⁾ Filip. 2, 7. ²⁾ Gal. 3, 13.

³⁾ Bernardot: Eucharistie k Nejsv. Trojici, č. 3, par. 1.

⁴⁾ Luk. 7, 13. ⁵⁾ Jan 11, 35.

On sice nemá — jako máme my — té pokořující a bolestné zkušenosti o ohavnosti a ranách hříchů, neboť Jeho lidství jest naprosto svaté; zná však ze zkušenosti co svatost, jíž Ho Bůh obohatil, přidává Jeho duši ohledně čistoty a síly. Ví jistě, jak naše přirozenost hluboko poklesla z božského ideálu a z hlubokého poznání podivuhodných účinků milosti do přirozenosti lidské takové, jakou jest naše a zdvojuje svůj soucit s námi.¹⁾

Richard od sv. Viktora napsal: „*Emanuel měl především tělesné soucitné Srdce, poněvadž nic nikdy nebylo něžnějšího a přístupnějšího soucitu nad ně.*“²⁾

Ó, Srdce Emanuele! Vizte jen, jaký má soucit s trpícím: „*Lito jest mně zástupu.*“³⁾ Má soucit s otrokem a rozvazuje jeho pouta; má soucit s chudým a oslazuje mu bídu; má soucit s nemocným a zmírňuje jeho bolesti; má soucit s dítětem a tiskne je na svá prsa; má soucit se starcem a ozařuje jeho ctihodné šediny nebeským viděním; má soucit s dělníkem a posvěcuje jeho práci; má soucit s matkami a těší je v jejich útrapách; má soucit s odsouzenými lidskou spravedlností a otevírá jim království božské spravedlnosti; má soucit s nepřátele a doporučuje je Otci; ano ani zrádce nevyklučuje z přátelského polibku, neboť doufá, že ho zachrání: „*Omnipotentí medico nullus lanquor insanabilis.*“⁴⁾

Kdo z nás v hodinách největší hořkosti se neutekl k Srdci dobrého Pastýře a necítil, že jest poznán, milován a potěšen?

A co vlastně žádá jako výměnu za tolik dobrodiní? Abychom milovali Jeho Srdce, ano, dovolili Mu, aby nás miloval.

¹⁾ Schwalm: *Le Christ d'après S. Thomas d'Aquin*, Paris, Lethiel-leux, 1910, str. 31. ²⁾ De Emanuele l. 2, c. 21. P. L. 196, 655.

³⁾ Mar. 8, 2. ⁴⁾ S. August. Enarr. in ps. 102, n. 5. P. L. 37, 1319.

Řeknete mně, že básním? Ale rozhlédněte se přece kolem sebe! Nevidíme z denní zkušenosti s rostoucím dojetím jak se množí a opakují zázraky lásky Ježíšovy ve všech zemích, ve všech provinciích, ve všech farnostech, mezi vzdělanými i nevzdělanými národy, takže se doslovně vyplňuje slovo apoštolovo: „*Bůh vám poslal Syna svého, aby vám žehnal.*“¹⁾

Jestliže uprostřed tohoto souladu událostí — ač podle všeobecného souhlasu utrpení je potěšeno a důvěra vyslyšena — jest slyšeti nějaký odlišný hlas: „*Jak se to může státi?*“²⁾ co ti vlastně mám říci? Slyš sv. Augustina: „*Ingrate! legis debitum, cernis redditum: non credis promissum?*“³⁾ „*V pravdě, v pravdě pravím tobě: Co víme, to mluvíme a co jsme viděli, to osvědčujeme.*“⁴⁾ A nechceš-li věriti, že B. Srdce koná zázraky, uznej alespoň, že učinilo zázrak k víře nepodobný a budící rozruch, že totiž beze všech zázraků se tato pobožnost šíří po celém světě. „*Nevěř-li, že se tyto zázraky staly, nám stačí ten jediný veliký zázrak — že totiž okršlek světa uvěřil beze všech zázraků.*“⁵⁾

Věř tedy ve svém zájmu a v zájmu duší a také ty se staneš jakýmsi divotvorem jako Vykupitel: „*Kdo věří ve mne, bude i on činiti skutky, které já činím, ano větší nad ty bude činiti.*“⁶⁾

Klaň se s čelem v prachu Boží moci a také ty opěvuj dobrotu B. Srdce; jeť to pro tebe povinností stavu: „*Kněží jsou ustanoveni k tomu, aby po světě hlásali vítězství Kristovo.*“⁷⁾

1) Skutky 3, 26. 2) Jan 3, 9.

3) S. August. Enarr. in ps. 144, 17. P. L. 37, 1830.

4) Jan 3, 11.

5) S. August. De civitate Dei lib. 23, c. 5. P. L. 41, 757.

6) Jan 14, 12.

7) Sv. Petr Damian. Opusc. 18, c. 1. P. L. 145, 389.

NADĚJE NEZAHANBUJE.

Nyní přicházíme k podrobné úvaze o obrazu nejsvětějšího Srdce; Pán Ježíš chce, aby bylo obklopeno úctou, ctí, vroucí a něžnou zbožností. Řekněte; dali jsme je poznati věřícím jak bylo jejich *právem* a naší *povinností*? Šířili jsme jeho známost uprostřed nich s láskou, rozdávali jsme tento obraz s pečlivostí, s nadšením, s vytrvalostí a bylo-li třeba na své *vlastní výlohy*? Jsme přesvědčeni o tom, že vyžaduje-li církev tento apoštolát, jest to sám Bůh, který tomu chce, poněvadž tomu chce Pán Ježíš? „*Nebo ten, jehož poslal Bůh, mluví slova Boží.*“¹⁾

Či snad také mluvíme o B. Srdci, ale jen někdy, pokud možno nejméně s lhostejností špatně zakrývanou, s výrazy málo přesvědčujícími, nestarajíce se o výsledky našich vybidnutí a nedávajíce slovům toho vzletu, který přesvědčuje? Či snad i my sami vyloženě pochybujeme o účinnosti toho požehnaného obrazu, činíce snad i veřejné neuctivé výhrady požehnaného zaslíbení, opakujíce snad v hloubi srdce před *jasným a rozhodným* prohlášením Boha učiněného člověkem, před slepou vírou a synovskými uctivými projevy slova: „*Neuzřím-li . . . neuvěřím?*“²⁾

Jaká to urážka pro Toho, který je Pravdou vtělenou! „*Sunt enim spinae cordis, quae Verbum Dei etiam vulnerare consueverunt.*“³⁾

Jaká to nepochopitelná nedbalost našich nejživotnějších zájmů! Či není pro náš prospěch, že se Pán Ježíš zjevil v Paray-le-Monial? „*Nihil Deus jubet quod sibi prosit, sed illi cui jubet.*“⁴⁾

Neuzřít-li? Ale řekni mi přece — „*mluvím k těm, kteří*

1) Jan 3, 34. 2) Jan 20, 25.

3) Sermo 58, n. 3. S. Ambrosii. P. L. 17, 723.

4) S. August. epist. 138 ad Marcellin, c. 1. P. L. 33, 527.

zákon znají“¹⁾) — co chceš ještě viděti? Celý svět je obrácen k B. Srdci, svatost kvete způsobem neuvěřitelným ve všech společenských třídách, nadpřirozeno lze téměř dosáhnouti rukou, víra se stává patřením, hříšníci se houfně a neočekávaně obracejí, sektáři, rozkolníci, nevěřící s jásotem se vracejí, „od mrtvých skutků, aby sloužili Bohu živému“.²⁾)

Beatifikační procesy se množí v těchto dvou stoletích a následují za sebou až to budí údiv — zjev to naprosto nový v církvi Boží! Podniky katolické, dobročinné, plodné a podivuhodné odpovídají nynějším potřebám vždy naléhavějším; přizpůsobují se duchu času, osušují slzy, zmírňují bolesti, zakrývají ruměncem studu, léčí rány, poskytují se sladkou věrou podporu vědy a sílce prostotu a slabost proti klamu, zneužití a věrolomnosti . . .

Bělostná legie nevinných obětí, které mlčky trpí, smiřují a se přimlouvají — serafíni to bojující církve — v klášteřích a uprostřed světa závodí s heroismem mučedníků, heroismem víry a čistoty, heroismem lásky a kajicnosti, heroismem oběti a pokoření, heroismem modlitby a slz . . .

Eucharistické kongresy opakují před našima očima velkolepé a dojemné divadlo nesmírných zástupů — „ze všelikého národu pod nebem“³⁾) — jásajících ve žhavém rozlícení lásky Ježíši ve svaté Hostii sjednocených jednou modlitbou, jednou adorací, jedním vzletem vděčného dojetí. Rozkvět nové literatury asketické, mystické, dějepisné, o životě světců, právních, sociálních, která hlásá a hájí proti novým systémům nezadatelných práv církve a pravdy, ukazujíc z různých hledisek nepřátelům Ježíšovým všechny poklady krás, které v sobě chová náboženství.

Kající a zbožní národové vracejí se k Tomu, který jim

1) Řím. 7, 1. 2) Žid. 9, 14. 3) Skutky 2, 5.

nezlořečil ani v jejich hlubokých a mnohonásobných poblouzněních, poněvadž jest sama mírnost a milosrdenství. Města, provincie, občanské a náboženské spolky, ústavy, školy, dílny *dobrovolně a navždy* se zasvěcují B. Srdci. Nádherné chrámy jsou budovány k Jeho slávě — tisícileté to skály vzdělanosti křesťanské — velkolepé pomníky korunují hory a velebí slávu Krista Vykupitele . . . Potěšující vývin mladé církve americké naplňuje radostí a odvahou starou církev v Evropě. Duch apoštolátu stále se více šíří a pracuje; chce modlitbou, slovem, tiskem, příkladem celého života a tisícerými něžnými vynalézatostmi lásky přivést duše k B. Srdci a „vrátiti Srdci Krista Krále trůn a žezlo nad společností lidskou“. ¹⁾

Ještě nikdy tak jako dnes se neukázala tak živá touha po návratu k jednotě rozkolných církví východních a anglikánské biskupské církve; ²⁾ nejsou to jako bývalo kdysi obratné rejdy politiků, nýbrž *vážné a upřímné tužby* rozkolných pastýřů, kteří litují individualismu a odloučení jako zásad anarchie a nemravnosti a z pudu po sebezáchrane — jak se zdá — chtějí se vrátiti k Římu svých otcův a tak připojiti se konečně k apoštolskému podání.

Co chceš ještě viděti? „*Prorok veliký povstal mezi námi a Bůh navštívil lid svůj.*“ ³⁾ Upust tedy od svého nerozumného odporu: „*Nebudiž nevěřící, nýbrž věřící!*“ ⁴⁾

VENI ET VIDE!

Nestačí však, abys se podrobil jen ze slušnosti a na čas; chci, abys svým rozumem přilnul zcela, svobodně, rozumně, dokonale a neodvolatelně „v poslušenství Kristovo“. ⁵⁾

¹⁾ Pius XI.: Encycl. Ubi arcano z 23. prosince 1922.

²⁾ Anglikánská církev (čili biskupská) proti církvi presbyteriánské. ³⁾ Luk. 7, 16. ⁴⁾ Jan 20, 27. ⁵⁾ 2. Kor. 10, 5.

Poslyš! Bylo napsáno, že každé dílo božské mívá vtisknuta tři znamení věrohodnosti, totiž: *odpor*, neboť se prohlašuje za odpůrce pekla, *plodnost*, neboť jest tajemstvím lásky a *posvěcení*, neboť církvi náleží, aby podporovala vše, co přichází s nebe. Jest tomu tak i u B. Srdce? Sud sám! Já tě jen povedu za ruku a řeknu ti jako řekl Filip k Natanaelovi: „*Pojď a viž!*“¹⁾

Odpor! Jsou to dvě staletí zápasu mezi láskou Ježíšovou a zvrhlostí nebo nevědomostí lidskou, mezi slavnostním a velkolepým klidem Boha a šílenou zuřivostí pekla. Dokud Vykupitel byl uzavřen v nazaretské dílně, žádný z nepřátel se o Něho nestaral a ďábel naprosto nerozumějící tomuto podivnému způsobu vykoupení nechával Ho na pokoji. Zdá se, že rovněž jen málo byl zneklidněn duch temností — *svůdce a antikrist*²⁾ — dokud naše pobožnost byla jako uvězněná ve zdech klášterních. Když pak přišla hodina Boží a zárodky posvěcení v ní skryté začaly se rozvíjeti v plném světle a přinášeti hojné květy a ovoce svatosti — pak se rozběhla vichřice a všechna násilí, pronásledování, pomluvy, pokrytectví, nespravedlnosti a drzosti, které kdysi naplňovaly hořkostí Spasitelův život, byly obnoveny od nepřátel úcty Jeho B. Srdce: „*Hledali ho zahubiti.*“³⁾

Kdo pak nezná celého krutého záští Jansenismu proti poklonyhodnému symbolu božské lásky a ďábelské obratnosti, se kterou hleděl oddáliti duše od onoho zdroje vší útěchy, od oné hlubiny milosrdenství? Kdo nezná zákeřně rafinovaných a ďábelsky triviálních bezpráví, která vychrtila filosofie osmnáctého století proti naší vznešené pobožnosti? A ďábelská nenávist, kterou zednářství chová ještě dnes ve svém nitru proti obrazům, úctě a přátelům B. Srdce, jak často přechází v praxi pomocí bezbožných

1) Jan 1, 46. 2) 2. Jana 7. 3) Luk. 19, 47.

ceremonií, zločinných slavností, strašných svatokrádeží, které nás plní hrůzou a ukazují nám takofka makavě neviditelnou přítomnost odbojného anděla.¹⁾

Víme však k nemalé naší útěše, že tato divoká zuřivost, tento nezákonný, zuřivý boj byl předveděn samým Pánem Ježíšem, který ukazuje světici svůj válečný plán, vysvětlil jí podrobně strategické pohyby jeden po druhém, určené Jeho odvěkou moudrostí a ubezpečil ji, „že bude kralovati i proti vůli těch, kteří by chtěli Mu odporovati a že ďábel bude zmaten a přemožen“.²⁾

Plodnost! Jsou to dvě staletí slávy, dobročinnosti, zázraků v řadě přirozenosti a na poli milosti; nekonečná řada stále nových divů, nečekaných zázraků, dojmavých, neobyčejných, řekl bych k víře nepodobných; jsou to ukázky božské něžnosti, jimiž všemohoucí láska zahrnuje prosící ubohost. Můžeme potvrditi jak Ten, který se nazývá „věrný a pravdivý“,³⁾ dovede a chce *za každou cenu* zachovávat všechny články mystického konkordátu, který Jeho oslavené lidství uzavřelo s ubohým trpícím lidstvem.

Posvěcení! Slavná, nepřerušovaná řada dvaceti papežů, celá legie svatých biskupů, nesčetných — jako písek na břehu mořském — kteří pokládali za svou povinnost svorně slaviti, podporovati, raditi, ano s laskavostí a zároveň rázností ukládati tuto pobožnost vysloveně, přesnými výrazy ujišťujíce, že nic není milejšího božskému Mistru, nic strašnějšího peklu, nic užitečnějšího duším a nic vhodnějšího potřebám, nutnostem a touhám nynější doby.⁴⁾

¹⁾ O tom jedná kniha autorova: *Non praevalent*.

²⁾ *Vie et oeuvres*, 98. dopis M. Sumaise. ³⁾ Zjevení 19, 11.

⁴⁾ Z biskupů vynikal sv. František Saleský. Z papežů Lev XIII. zasvětil lidstvo B. Srdci, Pius X. kázal zasvěcení každoročně obnoviti a diktoval zasvěcení kleru B. Srdci; Benedikt XV. podporoval zasvěcení rodin B. Srdci a Pius XI. povýšil na svátek 1. třídy s oktávou.

Jsi přesvědčen? Chápeš, že úcta k B. Srdci není slepým fanatismem, nýbrž rozumnou a povinnou poctou, „*duchovní bohoslužbou*“? ¹⁾ Před tímto velkolepým divadlem vědecké solidarity mezi nejlepšími živly učící církve, před tímto jednohlasným plebiscitem církve slyšící, myslíš, že nemáš ještě složití zbraň a zřici se svých předsudků? Uvažuj správné návěsti sylogismu a uznáš, že správný závěr jest jen jeden: Prst Boží jest zde!

Ó, ano, přivíňme se k B. Srdci, abychom žili s Ním a bude-li třeba, zemřeli s Ním. Život je těžký, bolestný, proniknutý útrapami a trny; může se zdáti nesmírně dlouhým . . . Chceš jej prožítí spokojen? Miluj Božské Srdce! Vzpomínáš si? „*Zdalo se, že těch dní bylo málo, neb láska byla veliká!*“ ²⁾ Božská Prozřetelnost nám připravila světlý a teplý krb v temnotách, blátě a chladu tohoto bídného světa: „*Ve všem jste v něm zbohatli . . . takže nejste požadu v žádně milosti.*“ ³⁾

Uvaž to; stojí to za námahu, abys utíkal před sluncem spravedlnosti a hynul ve tmách smrti? Jen otevři evangelium: „*Kdo však nevěří, již jest odsouzen; to pak jest soud, že světlo přišlo na svět a lidé milovali více tmu než světlo.*“ ⁴⁾ Jen pro Něho užítvejme tvorů, jen v Něm milujme přátele i nepřátele, jen s Ním se ujměme péče o duše: „*Jen tolik získáme, co si přivlastníme z lásky ke Kristu!*“ ⁵⁾

Uvaž, že Srdce Ježíšovo má býti pro kněze vším. Nebeský Otec, ač má nekonečné požadavky cti a slávy, nalézá úplné uspokojení v B. Srdci; v Něm se Mu úplně zalíbilo. Buď tedy to Srdce i pro nás životem našeho života a vrcholným důvodem našich nadějí: „*Quid quaeris extra illum? Quid desideras praeter illum? Quid tibi placet sine*

1) Řím. 12, 1. 2) Gen. 29, 20.

3) 1. Kor. 1, 5 a 7. 4) Jan 3, 18 a 19.

5) S. Hieron. epist. 60 ad Heliod., n. 19. P. L. 22, 602.

illo? Quodcumque bonum cupis, quodcumque pulchrum quaeris, quodcumque dulce et delectabile requiris, totum in ipso invenies et in ipso perfrueris: quidquid boni quaeris, summum bonum et omne bonum ipse est!"¹⁾

CHCEME VIDĚTI JEŽÍŠE.

Po tom všem, co předesláno, možno snadno pochopiti velikou duchovní cenu, kterou Pán Ježíš a jeho církev připisují obrazu B. Srdce.

Tento obraz, jako zářivý zjev světla a lásky, dojemný výraz svatosti a krásy, stálý zdroj milosti a pokoje uzavírá ve veleúčinném souboru celou katolickou myšlenku a shrnuje ve své vznešené prostotě všechny velikosti vtěleného Slova. Proto jest předložen věřícím jako upomínka na tajemství vtělení, „*abychom v symbolickém obraze Srdce uvažovali o nesmírné projevené lásce božského Spasitele a jej uctívali*“.²⁾

Ó, požehnaný obraze poklonyhodného Srdce, posilo našeho ducha, rozkoši naší mysli a podporo naší vůle! Tento obraz jest jako krev beránka nade dveřmi židů; anděl spravedlnosti jej poznává, uctívá a jde dále, neboť tam, kde vládne Kristus Vykupitel, sestupuje vždy hojně a velkodušně odpuštění Pána Boha.

Ó, podobizno toho přesladkého Srdce, které tolik miluje lidi! „*Polož mě jako pečet na srdce své!*“³⁾ A proč vlastně to pozvání? Protože lidství Ježíšovo, jako každý obraz, který je představuje, jest slibem a zárukou zdaru, jest pro-

¹⁾ Sermo de humana miseria. S. Bernardi. P. L. 184, 1113.

²⁾ Pius VI. v Breve commonitorium r. 1781 proti pastýřskému listu pověstného jansenisty Ricci-ho.

³⁾ Velepíseň 8, 6. Pravím „podobizna“, neb jsou zakázány pro veřejný kult obrázky Srdce Páně bez jeho osoby.

gramem vítězství, jest nástrojem vykoupení zřízeným božskou Prozřetelností.

Srdce Ježíšovo! Jest to jen jméno, ale to jméno jest památkou, historií, životem! Kdo může vylíčiti svaté myšlenky, které vnuká, něžné upomínky, které vzbuzuje, velkodušná rozhodnutí, která připravuje, podivuhodné, přímé, jisté a neomylné výsledky, které působí? „*Viditelnějšího, účinnějšího a důstojnějšího předmětu k roznění lásky k Pánu Ježíši nelze zvoliti nad Srdce Ježíšovo!*“¹⁾ Chtěl bych skoro užítí k úctě posvátného obrazu krásného výrazu sv. Pavla: „*My pak všichni, patříce jako v zrcadle s tváří odkrytou slávu Páně, přetvořujeme se v týž obraz od slávy ke slávě jako od Duchu Páně.*“²⁾

Opravdu! Kdo pohlíží na tento požehnaný obraz cítí, jak se jakoby zázrakem rozptylují nejzastaralejší předsudky, urovnávají se nejtěžší nesnáze, vzrůstá touha po napodobení, zatím co prostřednictvím obrazu B. Srdce jeho duše splývá s duší Ježíšovou a dostává hojné vlivy Jeho milostí, připomínajíc vše to, čím On jest pro nás a čím my jsme pro Něho. Kolikráte při bouřlivém postupu myšlenek a citů před těmi znaky smrti a těmi plameny věčného života mně vstoupila na mysl slova básníkova:

„*Co viděl jsem, mně všehomíra zdálo se úsměvem.*“³⁾

Ó, kdyby kněží poznali, kdyby chtěli poznati neocenitelnou cenu této drahocenné perly! „*Kdybys znal dar Boží!*“⁴⁾

Jest dokázáno každodenní zkušeností a tvrzením učenných a zbožných osob, že posvátný obraz má nepopíratelnou účinnost na zamezení nepravostí; jest však rovněž mimo vší pochybnost, že on představuje živel prvního

¹⁾ Ze žádosti o zavedení kultu B. Srdce za Innocence XIII. r. 1697.

²⁾ 2. Kor. 3, 18. ³⁾ Dante: Ráj 27, 4. ⁴⁾ Jan 4, 10.

du v tom celkovém a tajemném postupu spasných konů, ořfcích psychologii obrácení; jsou to důvěrné a něžné ránky, napsané někdy takofka slzami a krví, na nichž žkost Boží zanechává vůni ráje a dílo milosti vylévá oudy světla. Dokud nevěrná duše hledá Pána rozumovním, může Ho ovšem nalézt; jest to však jaksi „*ne-ámý Bůh*“ Atheňanů. Učiňte však, aby Srdce Ježíšovo duklo jednohlasně se srdcem duše a mluvilo jí o lásce, ik ustávají obtíže vyvolané zraněnou pýchou a opakuje vznešená scéna slepého od narození: „*Věříš v Syna ožtého? Kdo jest to, Pane, abych v něho věřil? Ten jest to, iž s tebou mluví . . . Věřím, Pane! A padnuv před ním, aněl se mu.*“¹⁾

Jsmeli pod svůdným vlivem tvora, v trapných a porůjfcích vzpourách smyslů, v těch strašných okamžicích, eré se zdají staletími, v nichž svůdné, vyzývavé a tvrdoíné kouzlo zakázané rozkoše dosahuje stupně záchvatu síly posedlosti a chce neúprosně zbořiti všechny ty stěžné stavby duchovní budovy vítězic současně nad rozumem i věrou — upřeme svůj nejistý pohled na Srdce íné: „Miluje tě tolik! Tolik pro tebe vykonalo! A ty chceš pro Ně učiniti ničeho? Viz, jak ti nabfzí svou omoc! Život není zábavou, nýbrž povinností . . . Vzmuž , uvažuj, modli se, odporuj, utlíkej . . . Ó, ano „*Pane, chraň nás, hyneme*“.²⁾

Po dlouhém řetěze nevěrností zakončených nedávným idem v nepopsatelné agonii zhanobeného ducha, který olá zpět ztracenou čistotu a chce povstati proti svůdnému roctví hmoty, v hrozných úzkostech lidské důstojnosti arně toužfcí povstati, v temných hrůzách hřfchu, ve řnu smrti . . . hle, obraz B. Srdce! Ó, ty plameny, to svět-, ty trny, ta krev, ty probodené ruce, ten laskavý pohled

¹⁾ Jan 9, 36—38. ²⁾ Mat. 8, 25.

ta božská tvář! Jak tu propukne mimovolně spasný výkřik: „*Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!*“¹⁾

Kdo jest ten nešťastník bolestí sklíčený, otrok pod břemenem nesmírného kříže, pod tlakem nastávající zoufalosti, která již svírá celou jeho bytost svými šerednými tykadly? Na dně té vůle, která se bouří, vře již krutou nadějí po pomstě . . . již vstupuje k mozku jako přfliv opojná žízeň po krvi, zášť k lidstvu, která hrozí, útočí, šlape . . . Ó, zastav se nešťastníče! Zastav se a pohlédni . . . Hle, Srdce Toho, který miluje a odpouští, usmiřuje a prosí, očišťuje a žehná: „*Já jsem to; nebojte se!*“²⁾

Ubozí tvorové, spíše nešťastní než vinni! Ještě včera milovali marnost a hledali lež. Dnes neodčinitelný, nečekaný úpadek jmění . . . „*mocný to vítr přicházející z pouště*“³⁾ — a zřítíl se chrám, v němž bylo uctíváno sedm démonů; vše je roztržštěno, zničeno, proměněno v prach . . . a v nudě a v nechuti nad ztrátou bohatství — hle, fantasii se představuje samovražda jakožto rychlé, snadné, radikální a konečné rozluštění úzkostiplného životního problému. Což mně zbývá? Jest lépe vše skončit!

Ó, sluhové věčné lásky, pro to posvátné nezrušitelné znamení, jež vás činí vznešenými, pro to božské evangelium, jehož jste apoštoly, přiblížte se k tomu nešťastníku: Co ti zbývá? Zbývá ti Pán Ježíš se svým poklonyhodným Srdcem, které rozptyluje tmy a poroučí bouřím, který „*svým všemohoucím slovem obnovuje vesmír*“⁴⁾ Pozoruj jen v požehnaném obraze tom báseň dobroty: „*On ti odpouští všechna tvá provinění, uzdravuje všechny neduhy tvé, vysvobozuje život tvůj od záhuby, věncí tě milostí a slitováním.*“⁵⁾

On jako muž bolesti poznal slabost. On ve svém straš-

¹⁾ Mar. 10, 47. ²⁾ Jan 6, 20. ³⁾ Job. 1, 19.

⁴⁾ Ex passione S. Agathae. ⁵⁾ Žalm 102, 3—4.

ném utrpení poznal a okusil naše bolesti a posvětil je — jednu po druhé — křtem své Krve. On pro nás hrdinsky vyprázdnil hořký kalich. On pro nás klesl a pro nás povstal: „*Parum erat Domino hortari martyres verbo, nisi firmaret exemplo.*“¹⁾

Každá zkouška, která nás čeká, každé odloučení, které nám rozpůluje srdce, každé opuštění, které nám znepřijemňuje život; i neurčitý strach před osamělostí, i polibek zrádce, všechny jednotlivé kříže každého člověka i nesmírný kříž celého lidstva s věčnými nářky, které jej doprovázejí, jsou Mu známy. On ten kříž nesl první, sám, s nadlidskou trpělivostí: „*On obětoval s křikem silným a se slzami prosby a modlitby,*“²⁾ zaslouživ nám, abychom spojili své slzy s jeho božskými vzlyky, přijali se svým kalichem nejistotu posledních hodin s radostí, že trpíme pro Něho a vykoupili svět s Ním, „*vyplňující na svém těle to, co zůstává z útrap Kristových*“.³⁾

Nuže, vzmuž se! Neštěstí jsou jen stín Jeho ruky sklánějící se, aby nás pohladila. Důvěřuj jen v Jeho Srdce, utíkej se k Němu v úzkosti utrpení a vzývej ho z hlubiny propasti: „*Sive in donis ejus, sive in ejus flagellis lauda. Laus flagellantis medicina est vulneris.*“⁴⁾

Mluvím k vám, kněží Kristovi, ale věci jsou až příliš známé tomu, kdo se zabývá s „rozumem lásky“ duchovní správou: jest to náš denní chléb! V kolika duších ten požehnaný obraz hned probudil svědomí povinnosti! Kolika duším ještě se potácejícím v šeru ukázal cestu pravdy! V kolika jiných roznítil jako svatou pochodeň touhu po nebi! „*Vejde-li kdo skrze mne, bude zachován a nalezne pastvu.*“⁵⁾ A jeho spasitelná činnost nepřipouští hranic

¹⁾ S. August. Enarr. in ps. 113, n. 3. P. L. 36, 762.

²⁾ Žid. 5, 7. ³⁾ Kol. 1, 24.

⁴⁾ S. August. Enarr. in ps. 144, n. 4. P. L. 37, 1871. ⁵⁾ Jan 10, 9.

času a místa: „*Může spasiti ty, kteří přistupují k Bohu skrze něho.*“¹⁾

Kdo dovede spočítati utrpení, která zmírnil, oběti, které vnukl, temnoty, které osvítil? „*Moc vycházela od něho a uzdravovala všechny.*“²⁾ Při pozorování tohoto požehnaného obrazu lze cítiti čistý a přesný pocit jak slavnostní jest to náboženství silné a současně pokorné, přísné a sladké, tajuplné a čisté, slabé, ale nepřemožitelné, plné přísnosti a oplývající láskou, tak pohroužené v Boha a tak blízké lidem, vnukající všelikou dobročinnost, jsoucí předmětem všech nejvznešenějších ideálů, svrchovanou posilou a jediným lékem pro všechny bolesti. A protože hrdinství nezáleží ve stoickém popírání utrpení, ani v předstírané necitelnosti vzhledem k tajemství kříže, nýbrž ve velkolepé pevnosti vůle, která podporována milostí chce dosáti „*v poslušenství Kristově*“³⁾ nejzazších hranic povinnosti, nehledíc na všechna pokořování ducha, všechen odpor smyslů, všechen zápas těla, rcete: Co může vlíti nám sílu — více a lépe než kontemplace B. Srdce — abychom poroučeli slabosti, která se třese a ustupuje? „*Abý svět poznal, že miluji Otce . . . vstaňte, pojďte!*“⁴⁾

„Kříž Kristův byl jednou rozdělen mezi celý svět a každý z něho obdržel kousek. Neodhazuj daleko od sebe svého kříže, nýbrž polož jej jako posvátnou relikvii do zlaté skříně, t. j. do srdce zraněného sladkou láskou. Neboť i nespravedlnost, které se nám dostává od lidí, pronásledování, utrpení, nepřátelství zlých i dobrých jsou dražocenné relikvie neposvěcené sice Tělem Páně, ale přijaté,

1) Žid. 7, 25.

2) Luk. 6, 19. List Mess. du Coeur de Jésus z r. 1889 uvádí, že jeden klášter klarisek rozdal zadarmo milion obrázků Srdce Páně a jeden klášter Navštívení zaplavil Evropu 5 miliony škapulířů B. Srdce. 3) 2. Kor. 10, 5. 4) Jan 14, 31.

líbané, požehnané a posvěcené jeho láskyplným Srdcem a Jeho milostnou božskou vůlí.“¹⁾

Kdo lépe a více než B. Srdce — které přece z nesmírné lásky vnuklo smrt Bohu — může nám dáti mocnější příklad a účinnější popud, abychom rádi prolili své slzy i krev na své Getsemani, s úsměvem si vložili na ramena své popravní dřevo, pili s Ježíšem ocet a žluč a umřeli jako On, odpouštějce na bolestné Golgotě? „*Da amantem et sentit quod dico. Da desiderantem, da esurientem, da in ista solitudine peregrinantem atque sitiientem, et fontem aeternae patriae suspirantem, da talem et scit quod dicam: si autem frigido loquor, nescit quid loquor.*“²⁾

Utrpení Boha, utrpení tvorů, věčné utrpení národů mají ozvěnu v tom nejsvětějším Srdci a duše nalézají v Něm posilu. Všichni trpící, všichni prosící v bolesti, ve prosbě pozdvihněte usazené oči: *Před vámi, více než vy, s vámi a pro vás* trpěl Pán Ježíš.

Zdá se, že před přemilým obrazem božské lásky se okamžitě rozptylují úzkostiplné obavy, které nás tak často obklopují v životním utrpení: „*Cor illius mecum est, quia caput meum Christus est.*“³⁾ Cítíme, že jsme milováni nekonečnou Láskou, která dala za nás život: „*Býti s Ježíšem — sladký ráj.*“⁴⁾

JÁ JSEM PŘEMOHL SVĚT.

Jestliže pobožnost k B. Srdci a Jeho obraz, který ji v sobě soustřeďuje, jsou zdrojem tolika dobrodiní individuálních, jest jejich důležitost *sociální* mnohem podivuhodnější.

¹⁾ Luter r. 1516 v dopise k Jiřímu Lasserovi, Augustiniánu v Erfurtě — rok před odpadem.

²⁾ S. August. Tract. 26 in Joan., n. 4. P. L. 35, 1608.

³⁾ Vitis mystica S. Bernardi. ⁴⁾ Násl. Krista, kn. 2, hl. 8.

Pius IX. napsal r. 1877: „S největší radostí v duši vidíme podivuhodné rozšíření této pobožnosti s tak velikým prospěchem zbožnosti.“¹⁾

Pobožnost naprosto odpovídající potřebám našeho století; je to století hluboké nevěry, nestydaté smyslnosti, politováníhodné vlažnosti, rafinovaného sobectví, pošetilého a šíleného hledání pozemských dober a současně následkem toho století strašných agitací, nepřetržitých nepsorností, nesmiřitelného záští. A přece i toto století přes svá mnohonásobná poblouzení a toliké hanebnosti hledá spojení se záhrobím; cítí totiž v ošklivosti nad svými marnými a hanebnými rozkošemi a v nesmyslné pýše své vědy přemocnou potřebu nadpřirozena, hotovo — když se mu neposkytuje božského ideálu — z pomsty se strašnou logikou klaněti se satanovi a jeho pýše: „*Protože nepojali lásky k pravdě . . . pošle jim Bůh působnost klamu, aby uvěřili lži.*“²⁾

A naše pobožnost, celá pocházející od Prozřetelnosti, celá proniknuta božským, jest připravena ukojiti tuto žízeň po pravdě, připravena zhojiti tolik sociálních ran, vyplniti tolik prázdnoty a odhaliti ošklivou nesmyslnost tolika bludů, které nešlechtný houf současných sofistů šíří bez míry a beze studu — „*magno et blando, et honesto nomine, colorantes et fucantes errores suos*“³⁾ — ve všem podobných těm, o nichž napsal apoštol: „*Chťte býti učiteli zákona, ač nerozumějí ani tomu, co praví, ani tomu, co tvrdí . . . obrátili se k prázdným tlachům . . .*“⁴⁾ *docházejíce za své poblouznění na sobě samých odplaty.*“⁵⁾

Viditelné znázornění Srdce skutečně lidského a nevý-

¹⁾ Breve „*Dives in misericordia*“ ze 16. listopadu 1877, jímž sv. Frant. Sal. prohlášen doktorem církve. ²⁾ 2. Thes. 2, 10.

³⁾ S. Aug. Confess., I. 3, c. 4. P. L. 32, 686.

⁴⁾ 1. Tim. 1, 76. ⁵⁾ Řím. 1, 27.

slovně božského, symbol to lásky úplně svobodné a naprosto dokonalé — totiž náš požehnaný obraz — již tím bojuje proti třem záhubným bludům ničícím dobro: proti *fatalismu, determinismu a materialismu* teoretickému i praktickému. Tyto „sekty ne filosofů, nýbrž lhářů,“¹⁾ odpírajíce člověku různými cestami schopnost, aby svobodně miloval, vyřazují skutečnost a převracují pojem ctnosti a neřesti, zásluhy a teologické viny a popírají užitečnost a rozumnost jakékoliv odměny a trestu, který přec je pramenem a podmínkou každé mravnosti.

Velmi účinné grafické znázornění Srdce, jež je středem napjaté činnosti, vzorem vší dokonalosti, výmluvným vtělením nadpřirozena, tvůrcem vší svatosti a zároveň mravní hybnou silou těla, jehož všichni věřící jsou živými údy, závislými na Něm převroucnými a na výsost životnými vztahy víry, milosti, lásky — staví se proti *naturalismu*, který chce svrhnouti Boha s trůnu, posmívá se zákroku milosti v díle vykoupení a rozhořčeně odmítá jakoukoliv dogmatickou autoritu.

Jak mohou obstáti před plameny B. Srdce, znaku to, nástroje a sídla úplně božské lásky, jež se ukazuje, dává a obětuje teorie *positivistické*, popírající jsoucnost a poznatelnost Boha; *deismus*, který sice připouští jsoucnost Boha, ale popírá řád nadpřirozený, *pantheismus*, jež platonicky uctívá *vše veliké neosobní* a zaměňuje Tvůrce a tvora, vytvořuje si „boha zůstávajícího v přírodě jako duši vesmíra“? Což ten sladký obraz neničí poblouzení náboženského *amerikanismu*, ukazuje světu nejzářnější příklad a nejdokonalejší triumf ctností s pohrdáním nazvaných „*pasivní*“.

Před Srdcem Toho, který byl bohat a stal se chudým a dal přednost kříži před radostí, před nejvyšším Vele-

¹⁾ Pascal: *Pensées sur la religion* Paris, Bloud 1927.

knězem, všeobecným Prostředníkem a Rozdavačem vši milosti, před Králem lásky „*cujus doctrina seminarium prudentiae, cujus misericordia opus justitiae, cujus vita speculum temperantiae, cujus mors insigne est fortitudinis*“¹⁾ co budeme souditi o *agnosticismu*, který právě před jasem stvoření a harmonií bytostí ostentativně neví, zda tvořivá a záchranná Prozřetelnost zasahuje do řízení světa a posílá do mythických krajín se svým osobně nejasným „bohem“ každý podivuhodný zjev, převyšující těsné horizonty fyzické zkušenosti?

Či snad dojemný děj utrpení tohoto Srdce, které nám tak účinně připomínají trny, rána a kříž, není odsouzením *idealistického subjektivismu*, který klade pravdu do našich tak měnivých dojmů, nedbaje vnější objektivní skutečnosti? Zatím co činí mysl výrobkyní hmoty, chce, aby rozum nestydatě volně myslil a vůle rozmarňtě jednala, neboť všecko jest jen sen a zdání kromě nich, a nic neexistuje, k čemu by se měl přizpůsobiti?

Ve světle Srdce Ježíšova, které dalo život za *všechny* své ovečky a *každé* z nich dává přednost před všemi královstvími světa, jak se ukazují ubohé a nelidské ty nové teorie úzkoprsého, protikřestanského *nacionalismu*, který by domnělým požadavkům státu chtěl obětovati všechny mravní *hodnoty*, a zdaru těl práva duší. A zatím co pro ztuchlý imperialismus a směšné velikášství šlape tužby a zájmy druhých, hledá v souborném násilí, v soustavném očerňování a v pohanském modlářství síly nástroj pro pošetilé vymoženosti a nespravedlivou svrchovanost!

Před tímto trpícím Srdcem, které snažně žádá lásku a dostiučinění od jednotlivcův i národů, jaké důkazy si vymyslí *indiferentismus* tvrdící, že náboženství jest svobodný a subjektivní projev, jenž neváže ani vlád ani

¹⁾ S. Bern. Serm. 22 in Cantic., n. 11. P. L. 183, 884.

občanských společností a *liberalismus*, který protestuje, že chrání pravdu a svobodu, sní o tom, aby k nohám boha-Státu řetězy připoutal jako královnu v komedii nevěstu Vykupitele a bezbožně odmítá uznati jakoukoliv její právní existenci!¹⁾

Blízko spasitelného znaku, který plní svět zázraky veřejnými, denními, vzbuzujícími rozruch, historicky jistými a vědecky dokázanými, jak se opovází hájiti svá nestydatá tvrzení *současný racionalismus*, který blaženě zavírá oči jen aby neviděl a osměluje se již hned „předem“ popřati možnost neb alespoň skutečnost a vědecký důkaz zázraku? Pošetilá a pyšná teorie, která končí apotheosou směšnou a nestydatou „bohyně rozumu“ — který jest jedinkým sudidlem pravdy a vidí v božském Vykupiteli jen prostředního, eklektického a oportunistického filosofa, který dovedl tak obratně využití východní theologie!

Nejen tyto bezbožnosti, nýbrž i zmatenosti *okultismu* a složité a spletené bajky *theosofů* — idealistický mysticismus, cizokrajný okultismus a eklektické výstřednosti jiných bezbožných systémů: i vědecké mámení *socialismu* s třídní záští i *rozkošnický utilitarismus* se zbožňováním rozmaru a kultem rozkoše, i *zednářská filantropie* se svým ukrutným rozlišováním a nehodným napodobováním křesťanské charity, se svým „fatalismem negace“, i *náboženský pragmatismus* a *mravní dogmatismus* a *filosofie*

¹⁾ Léon Daudet: Le stupide XXe siècle; Paris, Nouvelle libration. 1923, p. 49, praví o liberalismu: „Co jest ve skutečnosti liberalismus, ne-li theoretické a praktické zřeknutí se . . . a přijetí středního názoru mezi lepším a horším, vynikajícím a zavržením hodným, mezi pravdou a lží, mezi rozumem a nesmyslem? A to na všech polích, hlavně na politickém a rozumovém; na př. hájí vlastnictví, rodinu a náboženství, když dávno napřed dal souhlas ke všem útokům minulým, přítomným a budoucím proti vlastnictví, náboženství a rodině.“

činu a *theologický modernismus* — tato škola vši svatokrádežné drzosti a zdroj všeho roztrfštění se svým volným zpytováním, se svým kormutlivým subjektivismem, se svým psychologickým evolucionismem, se svým pantheistickým mysticismem činícím člověka stvořitelem Boha, se svou emancipací z poslušnosti, anarchistickou vzpourou proti vši učící autoritě, se svým systematickým pohrdáním duchovní hierarchií, se svým náboženstvím bez dogmat, bez morálky, bez kultu, bez kněžství, bez budoucího života — pojetí to vědecky absurdní, mravně bezbožné, historicky blouznivé — *soubor to všech heresí!* Všechny tyto výplody politováníšhodné mozků šlících buď pro dým pýchy nebo hanebnosti těla, všechny tyto sny oděné v háv vědy rozptylují se jako mlha před světlem B. Srdce — *souboru to veškeré pravdy*. Jsou to ubozí noční ptáci, které oslepuje a mate slunce spravedlnosti: „*Ti budou bojovati s Beránkem, ale Beránek je přemůže.*“¹⁾

Chcete důkaz? Nalezli jste mezi přívrženci bludů církví odsouzených něco jiného než záští, pohrdání neb alespoň ledový indiferentismus k B. Srdci? Jest to zcela logické; schází jim totiž porozumění pro věci božské, „*mysl Kristova*“.²⁾ Jest však psáno: „*Které účastenství má spravedlnost s nepravostí, aneb které společenství světla s tmou?*“³⁾

A hle opačný důkaz! Přiveďte kohokoliv bloudícího rozumem i srdcem k Srdci Ježíšovu a bude zachráněn, neboť touto pobožností se docílí obrácení i nejzatvrzejších srdcí. Vždyť přece nesmírná božská láska Pána Ježíše jest slavným popřením všech ledových teorií, vyzdobených rozmarně lidskou pýchou a smyslností, jen aby vyhnuly se třeba bezectně neúprosným soutěskám nadpřirozena.

Chtěl bych přirovnati naši požehnanou pobožnost k těm

¹⁾ Zjev. 18, 14. ²⁾ 1. Kor. 2, 16. ³⁾ 2. Kor. 6, 14.

mocným reflektorům, které, osvětlujíce svým mocným světelným proudem nepřátelská soustředění, ničí potopou světla jejich plány a vyhrávají bitvu spíše než děla velikého kalibru a hrdinství vojáků: „*Já jsem přišel na tento svět k soudu, aby ti, kteří nevidí viděli a kteří vidí slepými se stali.*“¹⁾

OMNIA VINCIT AMOR.

Svatý obraz B. Srdce, tento střed zvláštní, úplné a nejdokonalejší úcty, účinný prostředek katolické propagandy, neomylný nástroj posvěcení nás vybízí, bychom neohroženě povstali proti všem rouhačům nadpřirozena a rázně protestovali proti všem pošetilým tvrzením filosofie, která představuje stálý a smělý útok na lidský rozum a atentát na pravou a svatou svobodu myšlenky.

Požehnaný obraz rozmnožuje a posiluje styky naší duše s duší Ježíšovou a s Jeho božstvím, rozmnožuje v nás theologické ctnosti, uschopňuje nás přijímati s větším prospěchem výlevy svatosti, které věčně tryskají z božských zdrojů milosti, živě žížeň po věčném životě a vlévaje do našich srdcí ten hluboký mír a tu synovskou důvěru, které nám již napřed dávají okoušeti radosti ráje v pevné a neochvějné důvěře: „*Jen co do naděje byli jsme spaseni.*“²⁾

Chápete nyní, proč jest terčem tolika zaujatostí, tolika posměšků, tolika bezpráví a někdy i té děsné nenávisti, která označuje a charakterisuje přívržence ďábla . . . „*Pohoršení židům, pohanům pak pošetilost.*“³⁾ Chápete tedy, proč bezbožní z ďábelské zuřivosti a někdy docela i dobří z falešné horlivosti vedou proti Němu nelítostnou válku: „*Ne toho, ale Barabáše.*“⁴⁾

Nepřátelé svaté církve znají velmi dobře, snad lépe než

¹⁾ Jan 9, 39. ²⁾ Řím. 8, 24. ³⁾ I. Kor. 1, 23.

⁴⁾ Jan 18, 40.

mnohý kněz, že vyrvati veřejné úctě obraz B. Srdce značí znemožniti všechny ty projevy lásky a náboženství, které on podle svého určení má vyvolati; jeden obraz méně značí pro ně jedno vítězství více nad Kristem Bohem. Také oni vědí ve svém ďábelském instinktu, že ve světě viditelném a tělesném nic nemůže býti s větším právem předloženo úctě věřících . . . že nic není, co by lépe obsahovalo a znázorňovalo nejvznešenější tajemství; nic způsobilejšího vzbuditi v srdci nejsvětější city; nic, co by lépe vyjadřovalo očím tělesným i duševním nesmírnou lásku Pána Našeho Ježíše Krista; nic, co by lépe připomínalo všechna dobrodiní milovaného Vykupitele; nic, co by účinněji ukazovalo na vnitřní utrpení pro nás snášená. „*Haec omnia, in eo Sacratissimo — Corde quasi insculpta cernuntur.*“¹⁾

Jak velmi si přeje náš sladký Vykupitel, aby všude byl rozdáván obraz Jeho B. Srdce! Vždyť *osmkráté* to výslovně připomněl sv. Marketě. Chce, aby byl darován dětem při katechismu, žákům v našich školách; aby byl jako drahý poklad chován v oratořích, ve všech sídlech kongregací a spolků katolických; aby byl veřejnou úctou uctíván ve všech chrámech křesťanských i v chudičských misijních kaplích; chce, aby byl obklopen něžnou láskou v kolejích a seminářích; chce, aby byl vystaven veřejně v obchodech, dílnách, nemocnicích, žalářích, soudních budovách, kasárnách, všude tam, kde se pracuje, doufá, trpí a pláče . . . „*aby ve všem on měl přednost*“²⁾ Jak by bylo krásné, kdybychom viděli obraz Srdce Páně trůniti jako bdělou hlídku na výšinách hor, určených božskou Prozřetelností k tomu, aby označovaly hranice svaté půdy vlasti a jako

¹⁾ Memoriale Episcopi Cracov. ad S. Rituum C. anno 1782. Jiné podobné memorandum podali bisk. polští Klementovi XIII.

²⁾ Kol. I, 18.

energický a božský protest proti vetřelcům a násilí ozbrojených a jako účinný doklad úcty, kterou třeba míti k mezinárodním úmluvám a právu národů!

Ó, ano, před dojemnou postavou Nazaretského padnou — jako kdysi padly egyptské modly — špinavé tiskoviny, nestydaté a protináboženské obrazy, nedůstojné karikatury osob a věcí posvátných, sprosté podobizny hrdinů revolučních, které na mnohých místech znamenají nejpraktičtější a nejdrobnější způsob protikřesťanské propagandy a pro celá pokolení téměř nutný pokrm nenávisti ke knězi a tradici hříchů.

Nám jest dopřáno proniknouti úmysly božské Prozřetelnosti v celé jejich velikosti a zjeviti je světu: „*Dám ti skryté poklady a hlubokosti tajemství.*“¹⁾ Věřme tedy pevně — zde ostatně se stává víra vědou — že pod požehnaným vlivem poklonyhodného obrazu, vzoru a zdroje vši dokonalosti, štítu a opory vši slabosti dospějeme k přeměně světa, uvádějíce ve skutek ten podivuhodný plán reforem a znovuzřízení náboženských a občanských, soukromých i kolektivních, který se obyčejně jmenuje: „*Sociální království Božského Srdce*“.²⁾ Proč? Poněvadž za obrazem vstoupí sám Pán Ježíš, Bůh a člověk se svými příklady, se svou naukou, se svou milosrdnou přitažlivou silou, se svou očistnou svatostí, jež uchvacuje duše a je povznáší

¹⁾ Isaiáš 45, 3. Uvažme, že pravá pobožnost řídí naše myšlenky a city k živému a skutečnému člověčenství Ježíšovu, které obraz znázorňuje. Kristus — na rozdíl všech lidí velikých — žije dnes jako kdysi žil v těle a duši: jest to *aktuální skutečnost* a ne *zbožná vzpomínka historické skutečnosti*, která je obrazem znázorněna právě tak, jako kralující a živý Kristus tvoří dnes duši církve a liturgie tak, jako je tvořil před devatenácti staletími: *Semper vivens ad interpellandum.*

²⁾ Praví se „království B. Srdce“ a nikoliv „království Ježíšovo“, aby se označilo, že Ježíšovo království spočívá na lásce.

nad triviálnost našeho bahna do krajin ideálu a lásky: „*A oni budou jeho lidem a on, Bůh, bude s nimi jejich Bohem.*“¹⁾)

Blažení budeme, staneme-li se hodnými účinně spolupůsobiti s úmysly vzkříšení, které působí starost Pánu Ježíši a Jeho Zástupci! Páter Felix řekl v kázání: „Bude to nesmírný prospěch pro církev a lidskou společnost, neboť křesťanský pokrok nebude mezi námi pokračovati dokud se nesplní podmínka, aby totiž hledal svůj popud a svůj život v Srdci Ježíše Krista, živém to středu pravého křesťanství a jedině schopném opět přivésti k pořádku tolik způsobů lásky, které přicházejí na scesti.“²⁾)

PRO ARIS ET FOCIS.

Jestliže však má všude zázračný obraz naléztí své čestné místo, doprovoben pokud lze dobrovolným zasvěcením duší a sice úplným, velkodušným a definitivním, které učiní jeho vliv přímějším, hotovějším, cennějším, vroucnějším a trvalejším, má se tak státi hlavně v rodinách.

Což není opravdu jasno, že značí-li království Ježíšovo v jednotlivcích *nejbližší a bezprostřední cíl* této pobožnosti, může jeho *poslední cíl* tvořiti jen Jeho vláda nad celou společností prostřednictvím rodin, které ji tvoří? A jako velmi snadné *přečtení* zásvětné modlitby, složené Lvem XIII., bylo slavným potvrzením *svrchovaného práva* Srdce

¹⁾ Zjev. 21, 3.

²⁾ Konference v Notre-Dame v Paříži r. 1858. — Uvaž: Pozorujeme obraz Boho-člověka. Cena obrazu B. Srdce závisí od živé víry v Jeho božskou přirozenost, od důvěry v nesmírnou cenu Jeho darů, od jistoty ve stálou účinnost Jeho zásluh a všemohoucí přimlvy: přirozeně pak čím poslušnější, pokornější a vroucnější jest ten, kdo jej pozoruje, tím hojnější a jistější jsou duchovní účinky poklonyhodného symbolu.

Ježíšova nade všemi národy — i bludařskými a nevěřícími — tak zůstává ještě vykonati mnohem nesnadnější a tvrdší práci: totiž ukázati zasvěcením *prožitým* s každodenním praktickým chováním, s oddaností neznajícím kompromisů jeho *svrchovanost de facto* nad národy katolickými, které obdržely od Něho s neocenitelným darem víry světlo vzdělanosti. A aby to bylo opravdu *království B. Srdce*, musí to býti svrchovanost naprostá, úředně uznaná a chráněná, stálá, svobodně přijatá; musí to býti svrchovanost a ne čestné předsednictvo, ne náboženský protektorát, ne částečná autorita, neboť *pravá svrchovanost* nemá náhrady.

Ó, kdyby osmdesát tisíc italských kněží bez výjimky začalo bez rozpaků *osobně* získávati Pánu Ježíši rodiny našeho krásného kraje příkladem bezvadného chování, s dobře chápanou a lépe organisovanou akcí, pomocí tisku, mluveným slovem a jinými tisícerými způsoby, které vnuká láska! A místo toho kolik se jich skrývá za zbytečné obavy vyvolané z ohledů lidských, za přehnané ohledy, směšné záminky a lehkomyšlné výmluvy! Jest to pohodlnější, o tom není pochyby; jest to však znakem, že srdce je prázdné, bez lásky Kristovy: „*Nebot z hojnosti srdce mluví ústa.*“¹⁾

Pracujme tedy vážně, beze strachu a nejistoty: věc je svatá, Bůh ji chce, protože chce triumf, předpověděný svým evangeliem, rozšíření toho „města“, které má za panovníka pravdu, za zákoník lásku, za dobu svého trvání věky bez konce: „*Cujus rex veritas, cujus lex charitas, cujus modus aeternitas.*“²⁾ A neklamejme sami sebe, že je to zbytečný apoštolát, že jest to neužitečný luxus zbožnosti. Jest to *pohotovému a velkodušnému* vyplnění *přímého a kategorického rozkazu* Srdce Ježíšova, jenž přišel na svět chudý, zavržený,

¹⁾ Mat. 12, 34.

²⁾ S. August. Epist. 138 ad Marcellinum, c. 3. P. L. 33, 533.

pošlapaný, abychom my se proměnili v Něho: „*Toho, jenž hříchu nepoznal, učinil pro nás hříchem, abychom my stali se v něm spravedlností Boží.*“¹⁾ Pročež jest to pro nás svatovsvatou povinností, kteří jsme „sůl a světlo světa“ určeni k tomu, abychom všem duším sdělovali žár božské lásky.

Pán Ježíš lituje, že příliš často se skrývá do pole církve poklad Jeho svatého Srdce, stěžuje si, že Ho chovají ještě skrytého jako svíci pod kbelcem: ukažme Ho alespoň jednou všem rodinám křesťanským, aby „*svítil všem, kteří jsou v domě*“;²⁾ přivedme je všechny k Jeho lásce, kterou s nebe přinesl jako svatý oheň a zjevil se za cenu své Krve . . . Byl to On, který řekl: „*A co chci, než aby se vznítíl.*“³⁾ Vzhůru tedy, jen odvahu! Všichni do křížového tažení: „*Ite incendite, inflammate omnia!*“⁴⁾

Jak jest nutno, aby Srdce našeho Krále bylo postaveno vysoko, aby zářilo jako na svícnu v tmavé noci bludův a hříchů! Jak jest žádoucí, aby nás předcházelo jako slavný prapor v této době „*perturbationibus et demolitionibus plena*“⁵⁾ a v tomto denním boji „*pro aris et focis*“ nám dodávalo odvahy proti tolika zdivočelostem ducha a těla, tolika poskvrněním a bohaprázdnostem veřejným i tajným natřeným vědou, hygienou, estetikou, vzdělaností, pokrokem . . . Ač panují oprávněné obavy o budoucnost této společnosti zatuchlé neřestmi a krve zbažené vlastní vinou, Srdce Páně nám vleje sladkou naději na záchranu a vnukne nám spasitelné prostředky k jejímu znovudobytí.

Co budeme činiti bez Něho? „*Praeter ipsum, nos tenebrae et infirmitas.*“⁶⁾ Kde budeme hledati prostředek, kde

1) 2. Kor. 5, 21. 2) Mat. 5, 12. 3) Luk. 12, 49.

4) Sv. Ignác z Loyoly.

5) Lev XIII.: Encycl. „Inscrutabili Dei consilio“ z 21. dubna 1878.

6) S. August. Enarr. in ps. 26, n. 3. P. L, 36, 200.

záchranu proti šíleným požadavkům těla všeobecně zbožňovaného, uprostřed uchvacujícího víru tolika smyslných rozkoší, které v nezdravých výplodech špinavého a nestydatého umění nalézají tolik pastvy smrti? Stálé a mnohonásobné oběti nečistoty, lakomství, nenávisti nám mluví dostatečně o tyranii démona; ale „*Nemo liberat a vulneribus illius trucidatoris, nisi hujus gratia Salvatoris, nemo liberat venundatos sub peccato, a vinculis captivantis, nisi gratia redimentis*“.¹⁾ A této milosti rozdělovatelem jediným a všeobecným jest nejsvětější Srdce Ježíšovo, jež církev zahrnuje tolika počtami a obklopuje tolika něžnými pozornostmi: „*Toho povýšil Bůh za knížete a Vykupitele.*“²⁾

Všechny pravdy jsou napadeny, dokonce i nejzákladnější opory obecného smyslu; všechny zásady — nejen církevního a světského práva, nýbrž i přirozeného zákona — jsou pošlapány beze studu a bez míry od politických šarlatánů a od diplomatických zástupců prolhané, ničící a pošetilé vědy; i samé mravní nepořádky a mnohonásobná sociální poblouzení na denním pořádku zasluhují si nepsného ospravedlnování a ochotné omluvy. „Intelligence se stala necitelnou k neúprosným závěrům logických důkazů. Jděte a hledejte v Srdci Ježíšově nejvyšší důvod, rozhodný a neodolatelný důkaz, totiž důkaz lásky: zatím co rouhání insultuje velebnost, požehnání jí vyprošuje s láskou.“³⁾

Ano, jest nutno — i podle testamentu Benedikta XV. — aby obraz B. Srdce, tento posvátný zdroj božského života, pronikl do jednotlivých rodin, požehnaných to pramenů lidského života, prostřednictvím *formálního a výslovného zasvěcení* každé z nich tomuto „středu lásky“. Zasvěcení a obraz budou pro rodiny popudem a počátkem všech

¹⁾ Ejusdem epist. 196, Sixto presbytero, c. 6. P. L. 33, 884.

²⁾ Skut. 5, 31. ³⁾ Monsabré: Dogme catholique, 39 confer.

rozumových i mravních oprav, dokonalým a důkladným vyloučením všech znesvěcení mateřství, ochrannou hradbou proti té anarchii mravů, která zachvátila domácí krb, hledíc uvolniti jednotu pouta a setřásti otcovskou autoritu a znemožniti hanebnými triky a zhovadilými způsoby i samé převedení života.

Ale nejen hluboká korupce, nejen pohanská renesance, nejen barbarská apotheosa násilí vyluzují nám vzdechy a nářky. Jest zde ještě nevědomost náboženská, bezútěšná a postupující, která hrozí zavléci duše stále dál a dále od Boha: „*Opustili Hospodina, Svatého Israelova tupí, obrátili se k němu zády*“.¹⁾ O kolika našich rodinách, které oklamné lístky soupisu označují za katolické, mohla by se opakovati fráze sv. Lva o starém Římu: „*Omnium gentium serviebat erroribus, et magnam sibi videbatur assumpisse religionem, quia nullam respuerat falsitatem*“.²⁾ Příliš často „*chléb a hry*“ jsou jejich jediným ideálem, cíl každé jejich činnosti, účel jejich neužitečného života, „ *kterého neosvětluje světlo pravé víry, neobveseluje naděje budoucí blaženosti, neosvětluje a nezahřívá žár lásky*“.³⁾

Jak vhodně tedy sám papež doporučoval zesíliti náboženské pronikání i do míst velmi odporujících světlu pravdy! „Pokračujte jen ve svém úsilí a ve svém apoštolátu, abyste roznítli v rodinách oheň lásky k nejsv. Srdci Ježíšovu . . . tato láska však — ve všech domech, které navštívíte — ať přivede k většímu a dokonalejšímu poznání Pána Ježíše, Jeho pravdy a Jeho zákona.“⁴⁾

Proti tomuto bičí prostituce stále snadnější a stále skvělejší, která hrozí se státi všeobecnou, pod nátlakem těch

¹⁾ Isaiáš 1, 4.

²⁾ S. Leo Magnus: Sermo 82 in Nataliss. Petri et Pauli. P. L. 54, 423.

³⁾ Pius XI. „Miserentissimus Redemptor“ z 8. května 1928.

⁴⁾ Benedikt. XV. v listě k P. Matoušovi Crawley, 27. dubna 1915.

samovražd, které se stále množí, v té strašné krisi porodů — tot *loupežent lásky* vybičované až k paroxysmu — v této ohavnosti dosud nepoznané v dějinách křesťanství, musíme poskytnouti svou pomoc společnosti lidské, která z pudu po zachování bojuje tento existenční boj. Proto proti „vrcholnému úsilí nenávisti“ satana — „*vražedníka od počátku*“¹⁾ — musíme jako bronzovou zeď postaviti „vrcholné úsilí lásky“ Ježíše, který ráčil v těchto dnech nám zjevití své Srdce, „*aby měli život a měli hojnost*“.²⁾ „Posilme tedy domácí společnost ochranou čistoty, věrnosti a svornosti; nová síla a řekněme skoro nová krev bude prouditi žilami sociálního tělesa, které bude tak oživeno obnovující silou Pána Ježíše; bude pak následovati rozkvět nejen soukromých mravů, nýbrž i veřejných institucí.“³⁾ Tato nesmírná práce musí se vykonati, opětně to zdůrazňujeme, pod ochranou B. Srdce, „*jediného to spasného útočiště pro trpící lidské pokolení*“.⁴⁾

Bohužel, v mnohých krajinách Italie toto „*zasvěcení rodin*“ dosud se nestalo, ač od desíti let papež naléhá, doporučuje a prosí; v jiných krajích se konala tato funkce, ale byla uboze vykládána a vykonána s malým nebo se

¹⁾ Jan 8, 44. ²⁾ Jan 10, 10.

³⁾ Benedikt. XV.: Motu proprio „Bonum sane“ z 25. července 1920 de Patroc. S. Joseph.

⁴⁾ Pius X.: Zásvětná modlitba k B. Srdci pro klerus ze 17. června 1908. Jesuita Theodor Wibaux je původcem zasvěcení rodin B. Srdci. Do r. 1889 bylo tak zasvěceno 2,118.656 rodin. R. 1890 Pater Régnault S. J. přivezl do Paray 35 svazků obsahujících podpisy rodin. Tuto praxi obnovil v naší době Pater Matouš Crawley, z kongregace sv. Srdcí v Picpus. Benedikt XV. dne 10. května 1918 ji svěřil Jesuitům v Italii; od r. 1918—1923 bylo zasvěceno 150 tisíc rodin; jejich podpisy jsou uloženy v kapli B. Srdce al Gesù v Římě. U nás vychází časopis „Zasvěcení“. Podle sdělení jeho redaktora J. M. ndp. kanovníka Dra Josefa Čiháka bylo u nás B. Srdci zasvěceno více než tři tisíce duší.

žádným nadšením od farního kleru; vše záleželo v nedosta-
tečném, nezávažném a bezvýznamném aktu bez výsledku
praktických, trvalých a vnitřních. Stalo se z něho ne-
škodné *posvěcení obrazů*, kdežto mělo býti zázračným
vzkříšením duší. A čím vinou?

Jako bychom dosud viděli a slyšeli to lhostejné a často
ledové, ba i nepřátelské přijetí, vždycky ovšem neospra-
vedlnitelné a nevysvětlitelné, se kterým někteří faráři si
dovolili pozdraviti tento návrh prospěšný a seslaný bož-
skou Prozřetelností, který ozářil jako nebeský paprsek
sklíčené srdce posledních papežů v jejich přemnohých
hořkostech a pracné pečlivosti o všechny církve: „*Nikdo
není, kdo by nevěděl, že Kristova vláda byla uznána zbožným
oním zvykem zavedeným, že se totiž skoro nesčetné rodiny
zasvětily Nejsv. Srdci Ježíšovu.*“¹⁾

Ostatně nedivím se, že jsou ještě dnes kněží tak málo
pečliví o své hmotné a duchovní zájmy, že dosud neumís-
tily ve svých příbytcích zázračný obraz B. Srdce? Někdy
ty příbytky jsou hotové „pantheon“ neužitečných, frivol-
ních a málo vzdělávajících věcí! A pak naříkají, že lid je
lhostejný, že jejich autorita se rovná nule a že pobožnosti
jsou opuštěny . . . Sv. Ambrož praví: „*Si quis ostia domus
suae claudit, solis est culpa, quod non illuminat domum
ejus?*“²⁾ Často jsem se tázal sám sebe: „Proč právě fara má
zůstati — a snad sama — lhostejnou k tomuto křížovému
tažení lásky a vzdání se tak sama těch hojných požehnání,
toho „deště růží“, kterým Pán Ježíš uznale odměňuje toho,
kdo slyší Jeho hlas? Chtěl bych zvolati hlasitě: „*Kdo vás
očaroval, abyste neposlouchali pravdy?*“³⁾ Víím dobře, není
to urážka nevěrce, není to posměšek liberála, ale jest to
jistě ledová lhostejnost; víte však dobře, že každá lhostej-

¹⁾ Pius XI. Encycl.: *Quas primas* z 25. pros. 1925.

²⁾ Jungmann: *De gratia* str. 183. ³⁾ Galat 3, 1.

nost jest ukrutným poličkem pro milujícího; jest však krutou, svatokrádežnou urážkou, když její předmět se nazývá Pán Ježíš.

Namítnete mně, že možno uctívati B. Srdce a zachovati Mu v srdci platonickou vzpomínku. Nikoliv! Víte dobře, že nemůže někdo uctívati Spasitele, neplní-li také Jeho nařízení: „*Kdo praví, že ho zná, a přikázání jeho nezachovává, jest lhář.*“¹⁾ Nuže, vůle Pána Ježíše jest jasně oznámena. Obraz Jeho Srdce má býti v křesťanských rodinách viditelným znamením Jeho neviditelné přítomnosti. Pomocí Jeho má Pán Ježíš pokračovati ve svém poslání lásky, totiž: „*Žehnati pracím, vzdalovati obtíže, posvěcovati radosti, odstraňovati tresty.*“²⁾

I kdyby však vám nebylo známo, „*kteřá jest vůle Boží*“³⁾ vzpomeňte jen, že naše srdce právem žádá, aby mělo před očima obraz miláčka: „*Amanti semel aspexisse non sufficit, quia vis amoris intentionem multiplicat inquisitionis.*“⁴⁾ Bylo by tedy znamením, že buď vůbec někoho nemilujeme, nebo jen málo a špatně, kdybychom si neopatrili jeho podobizny — ač to možno — abychom se s ní těšili v jeho nepřítomnosti. Ve skutečnosti jest to úplně lidská stránka psychologie lidské: kdo miluje, cítí potřebu takořka pudově stále si vzpomínati a nikdy nezapomínati. Tedy po přítomnosti fysické, který jest snazší, přirozenější a vhodnější prostředek cvičiti paměť, ne-li obraz milované osoby? „*Když někdo vidí milovanou osobu, tím více hoří láskou k ní,*“⁵⁾ takže „*láska se posiluje znalostí a láskou, a ty obě v lásce se oslazují.*“⁶⁾

¹⁾ 1. Jan 2, 4.

²⁾ Zasněvení rodin B. Srdci schválené Piem X. 19. května 1908.

³⁾ Efes. 5, 17.

⁴⁾ S. Greg. M. Homil. 25 in Evan. n. 2. P. L. 76, 1189.

⁵⁾ S. Gregorius M. Homilia super Ezech. 1, 2 n. 9. P. L. 76, 954.

⁶⁾ Petr. Bles. De amicitia christiana tr. 1, c. 11. P. L. 207, 881.

Z LÁSKY K NÁM ZRANĚNO.

Snad — nehledě ke všem těmto mým úvahám — některý ze spolubratrů bude pokračovati ve své nepřátelské náladě, ve svém nedůvěřivém, nelogickém chování k B. Srdci . . . Jest to neopatrný systém, neboť ho vydá v nebezpečí, že bude rozdrčen pravdou: „*Non enim bonum est homini hominem vincere, sed bonum est homini, ut eum veritas vincat volentem; quia malum est homini, ut eum veritas vincat invitum: nam ipsa vincat necesse est, sive negantem sive confidentem.*“¹⁾ Konečně vidím, jak posledním důkazem podpírají hrad svých zaujatostí, který se pomalu sesouvá . . .

Říkájí: „Konečně mám kříž a ten mně dostačí; i on znázorňuje Krista a Jeho lásku, rovněž tak a snad lépe než vaše B. Srdce! Kříž jest ve svaté církvi úřední a tradiční projev té nekonečné lásky, která nás vykoupila. Po celých šestnácti staletí jiného nic známo nebylo. Proč nyní měniti? To je přece vyložený, krásný modernismus!“

Sám a nejednou jsem slyšel tato slova. Zakládají se na návštěi historicky nesprávné, že totiž obraz B. Srdce se objevil v církvi teprve v polovině sedmnáctého století jakoby spadl s nebe . . . zatím každý kdo prošel jen jeden ze sta svazků jednajících o křesťanské ikonografii ví, jakého významu došel obraz probodeného boku a Srdce u lidu již od prvních let středověku.²⁾

Ostatně, proč kladete pobožnost proti pobožnosti? Proč

¹⁾ S. August. Epist. 238 ad Pascentium arian. P. L. 33, 1049.

²⁾ Ovšem jest neúčelné hledati vyobrazení Srdce Páně, nebo pět svatých ran na počátku éry křesťanské. Až do 4. století není ani stopy o vyobrazení kříže: sotva 20 křížů se našlo mezi několika desetitisíci nápisů v katakombách a disputuje se o jejich významu. I v šestém století je kříž řídký; ve všeobecné užívání vešel v sedmém století.

se tváříte, jako byste neznal fakt veřejných, světových, slavných, podivuhodných, božských, která blahodárnou nutností přiměla umění křesťanské rozšířiti šťastně tradiční obzory, které byly určeny a omezeny vnitřními důvody a vnějšími okolnostmi na úsvitu křesťanství? *Ty-li jediný cizincem jsi v Jerusalemě a neseznal jsi těch věcí, které se staly v těchto dnech?*¹⁾ A jestliže sám Pán Ježíš osobně chtěl schváliti tento nový rozvoj křesťanské ikonografie, co můžeš namítati? „*Co Bůh očistil, ty neprav býti poskvrněným.*“²⁾

Co vlastně? Snad já neznám slávy kříže Ježíše Krista? Snad nevím, že pomocí kříže „*tamquam per triumphale vexillum, de hoc mundo satanas eiectus est*“³⁾ Snad neznám nádherného výroku svatého Lva Velikého, který soustřeďuje a ztotožňuje dvacet století dějin náboženství: „*Cruce omnium fons benedictionum, omnium causa gratiarum*“⁴⁾ Ale jestliže následkem těchto skutečných a dobře známých triumfů „*zdří tajemství kříže*“⁵⁾, nemůžeme zapomenouti slávy nejsv. Srdce, neboť právě Ono nám dává pochopiti „*bláznovství kříže*“, proniknouti více do tajemství vykoupení a zakusiti také nám hojně zásluhy a spasné milosti. Mezi duší, která rozjímá o vnitřních bolestech Srdce Ježíšova a duší, která se omezuje na ukřižování Jeho svatého člověčenství, jest takový rozdíl, jako mezi medem uzavřeným v nádobě a několika kapkami, které zůstaly venku. Kdo tedy touží se sytiti umučením Spasitelovým . . . vejdi do Jeho Srdce.“⁶⁾

„Fysické bolesti Ježíšovy byly kruté; kdo však dovede

1) Luk. 24, 18. 2) Skutky 10, 15.

3) S. Bernardini Senens. sermo 35. Opera omnia Venetiis 1741.

4) S. Leo M. sermo 49 de Passione c. 7. P. L. 54, 341.

5) Venant. Fortun. Hymnus de S. Cruce.

6) Od Battisty Varani hraběnky z Camerino a pak řeholnice františkanky † 1527.

popsati hlubinu Jeho bolesti, trvající agonii Jeho Srdce? Poněvadž bylo hlubinou lásky, stalo se Jeho Srdce hlubinou bolesti.“¹⁾)

„Toto Srdce, láska sama . . . více trpělo než celé ostatní svaté člověčenství P. N. Ježíše Krista, neboť od prvního okamžiku vtělení bylo proměněno v moře hořkosti, trpíc od toho prvního okamžiku až do posledního vzdechu na kříži. Vše to, co toto svaté člověčenství vnitřně trpělo v krutých mukách kříže, to B. Srdce ustavičně zakoušelo. Proto chtěl Bůh, aby bylo ctěno zvláštní úctou, aby lidé Mu dávali zakoušeti tolik radosti a potěšení svou láskou a úctou, kolik hořkosti a úzkosti Mu dali zakusiti svými tresty.“²⁾)

Jděme však dále a uvažujme jako dobří přátelé: Což není B. Srdce živý a stálý zdroj té božské Krve, která vykoupila svět a která purpurem zbarvila kříž? Není kalichem, do něhož byla ona Krev po prvé vylita? Je-li kříž hoden úcty „latrīae“, není to hlavně pro Krev B. Srdce? A nebyl vypracován v tajných úkrytech Srdce Ježíšova — „*Velekněže budoucích statků*“³⁾) — ten slavný konkordát mezi přísnými požadavky Pána Boha a Jeho milosrdenstvím, které musilo přikryti božství pláštěm potupy, aby vrátilo člověku „roucho spravedlnosti“? A nebyla rána B. Srdce poslední scénou děsného dramatu?

Pročti si jen v apologetických příručkách dlouhou, nekonečnou řadu privilegovaných osob, které pochopily tyto věci dříve než nějaká lidská autorita je jim výslovně vysvětlila . . . nevidíš, že tato úcta *souvísí* s naukami apoštolskými?

Nebyl po tolik století probodený bok Spasitelův pravidelnou cestou vedoucí duše do „*svatyně svatých*“ tajemství B. Srdce, nebyl — řekl bych — „*těsnou branou*

¹⁾ Bernardot: Eucharistie k Nejsv. Trojici hl. 3, par. 1.

²⁾ Marg. Marie: Vie et oeuvres. ³⁾ Žid. 9, 11.

a úzkou cestou, která vede k životu“? ¹⁾) Představíme-li si postupná splynutí dvou pobožností, totiž utrpení a B. Srdce, dějiny umění nám dokáží, že tradiční kult svatých pěti ran vnukl nejstarší znázornění poklonyhodného Srdce. ²⁾)

Tyto dva projevy nejpravověrnější zbožnosti, tyto dva požehnané obrazy, na které tiskly vřelé polibky celé generace zbožných duší, jsou tedy hodny stejné úcty a mohou, ano musí spolu existovati, neboť nejsou určeny k tomu, aby se vylučovaly, nýbrž aby se doplňovaly. Srdce a kříž jsou vždy spojeny i v životě člověka i v záměrech Božích; jen ráji se podaří odloučiti bolest od radosti. Ne a zase ne! Přesvědčte se jen o tom; papežové ode dvou staletí nekonají obrazoborecké propadandy, nýbrž zbožnou výpravu, která má oslaviti Pána Ježíše. On sám to prohlásil a *nemůže* tato výprava rušiti kříž a Ukřižovaného, protože *nesmí*.

Ó, nebojte se! Kříž má místo vydobyté přednostním právem a vůlí církve na oltářích, na mešních rouchách, v liturgických knihách, na prostěradlech ke mši svaté, v čele posvátných budov, na pohřebních příkrovech, na hrobech hřbitovů . . . ale jak širé pole zůstává vyhrazeno B. Srdci! A netřeba napadati práv kříže a disputovati o úctě ke kříži!

MILOVAL . . . A VYDAL . . .

Konečně tedy uvaž, že se nejedná o to, abys uvažoval a rozmlouval; jedná se pouze o to, abys poslechl Pána Ježíše a svaté církve. Božský Spasitel jistě dobře znal,

¹⁾ Mat. 7, 14.

²⁾ Bernareggi: Iconografia del S. Cuore di Gesù in Arte cristiana 1920, p. 134.

jakou úctou zahrnuje křesťanský lid obraz „*muže bolesti*“; a přece, aniž by mnil omeziti, přizpůsobiti, nebo neschváliti a dokonce vyloučiti této všeobecné staleté úcty, považoval za dobré vštěpovati svaté Marketě a pomocí její všem pastýřům duší, aby rozdávala a uctívala obraz Jeho Srdce, kterýžto ve své božské moudrosti považoval za *snadnější a účinnější* znak své něžnosti pro duše. A právě tímto prostředkem, který leckdo z nás by shledával nevhodným, nelogickým a bezprávným, On dovedl „pohnouti necitelná srdce lidská“ a „znova zapáliti lásku ochladlou a skoro vyhaslou.“¹⁾

Naléhavost pak, se kterou Pán Ježíš své svaté důvěrnici svěřuje toto zvláštní poslání a zaslíbení, která k němu připojuje, nám ukazují jasně, že to není jen Jeho *přání*, nýbrž formální a kategorický *rozkaz* Jeho Srdce, které zná slabost a nestálost člověka a Jeho lásky, která v této pobožnosti viditelné spatřuje jediný skutečně účinný prostředek pro nesmírné bědy sužující lidstvo. Jako svaté Marketě i nám nařizuje šfíiti hojnou žeň obrázků, kamkoliv nás přivádí naše apoštolská činnost: „*Jdouce — kažte . . . všemu stvoření.*“²⁾

A promluvil On, Pravda, celou svou bytostí, On svrchovaný Pán, On sama Moudrost Boží! Co ještě chceš? Nezbývá ti než poslechnouti: „*Zůstávej v tom, čemu ses naučil . . . nebo vš, od koho jsi se naučil.*“³⁾ V synovské a uctivé ucelivosti nalezněš pokoj a radost: „*Felix anima quae in Christi recumbit pectore, et inter Verbi brachia requiescit.*“⁴⁾

*

1) S. Marg. Marie: Vie et oeuvres I, 87.

2) Mar. 16, 15. 3) 2. Tim. 3, 14.

4) S. Bernard. Sermo 51 in Cantic. n. 5. P. L. 183, 1627.

Ale slyším ještě hlas kohosi protestujícího: „Tedy kříž již není k ničemu?“

Jest to libovolný, směšný, nerozumný závěr, který *naprosto* neplyne z našich návštěv. Jestliže jste četl a pochopil s láskou spisy svaté Markety, pak víte, jak velice Pán Ježíš radil a doporučoval zbožné této sestře Navštívení uctívání Jeho umučení a Jeho kříže. A dobře si zapamatujte! Radil tuto úctu jako jeden z *nejvhodnějších a nejpraktičtějších* způsobů úcty k Jeho trpícímu Srdci. Zapamatujte si dále, jako Pán Ježíš se ukazoval pln vděčnosti k jiné duši — rovněž apoštolce svého Srdce (svaté Gertrudě) — která s nejvybranější něžností ve své nevinné, panenské zbožnosti zacházela s postavou Pána na kříži, tak ukazoval svou vděčnost k Marketě Marii, která trávila noci u nohou Ukřižovaného, zahánějc Jeho jménem úklady pekla.¹⁾

Zapomněl jste, jak často v jejím krátkém životě předcházely nadpřirozené projevy Ukřižovaného sama zjevení B. Srdce? A nebyla to i pro ni rána boku, která ji poněnáhu přivedla k tajemství B. Srdce? Co chcete více? Zdá se, že světice předvídala vaši námitku, neboť psala paní de Soudeilles: „Posílám Vám tyto dva obrázky B. Srdce; ten větší umístěte k nohám Ukřižovaného!“²⁾

Proč však maříme čas hledáním různých důkazů, když sám božský Mistr chtěl kříž umístiti *právě na svém Srdci* a neopomenul jej obklopiti nástroji svého umučení, trny, ranou a krví? Snad když hlásal světici obranu nové pobožnosti, nedovoloval jí rozjímati podle vůle o probodených rukách? A snad neměl v úmyslu těmito vnějšími zname-

1) Vie et oeuvres 1, 68. Obraz Srdce Páně je poslední v liturgii! Právě proto hoden úcty; je to poslední prostředek, tedy jistě nejúčinnější ze všech. K čemu by jinak byl?

2) Dopis 48. Matce de Soudeilles, díl 2, str. 92.

ními nás zvátí k adorování ukřižované Lásky, která se obětovala za duše a sice pod symbolem svého Srdce? „Z toho jsme poznali lásku Boží, že On položil svůj život za nás.“¹⁾

A nezval snad sv. Marketu, aby rozjímala o agonii Jeho Srdce, když ji učil, jak má prakticky konati „svatou hodinku“? A nezvolil právě pátek, den utrpení, jako den zasvěcený svému Srdci Pán Ježíš, tento božský vzor trpících, z Jehož spasného jména, z Jehož smírné Krve, z Jehož dobrotivého Srdce vyproudila všemohoucí, hojná vykoupentí? Snad jen „náhodou“ vřele doporučoval cvičbu „devíti pátků“ a chtěl, aby svátek B. Srdce připadl „na pátek po oktávě Božího Těla“?²⁾ A svatá Hostie, v níž žije a kraluje, tento poklonyhodný trůn, z něhož řídí vesmír, nemá svůj původ na oltáři, mystické to Kalvarii, na které s dojemnou živostí se opakuje tajemství Jeho bolesti, které kdysi pronikaly Jeho Srdce?

Svatý Pavel uznává, že láska, která netrpí až do prolití krve, jest láskou nedokonalou. On rovněž vytyká obráceným židům, že málo trpěli a jak mnoho mají doháněti, aby dosáhli lásky dokonalé: „Dosud jste neodporovali až do krve.“³⁾

Pán Ježíš zajisté nás nesmírně miloval: „Miloval až do konce“. Miloval nás nekonečně, neb podstoupil zkoušku krve a neodmítl zaplatiti za nás „velikou cenu“,⁴⁾ totiž božskou Krev, Krev svého Srdce: hle, ještě jednou jsou spojeny v tom podivuhodném Srdci láska a bolest. Jak drahocenná schránka musí býti ta, která chová v sobě tak nesmírný poklad!

¹⁾ 1. Jan 3, 16.

²⁾ Namítá se, že sama světice pochybovala o svých zjeveních, neb píšíc o nich praví: „Zdá se mi, neklamuli se“ atd. Ale věc se vysvětluje snadno tím, že jednala tak z poslušnosti. Představená v Paray od 1678—1684 Mater Greyfié jí poručila tak psáti.

³⁾ Žid. 12, 4. ⁴⁾ 1. Kor. 6, 20.

Uvažte také, že utrpení nepočalo v zahradě, nýbrž ve večeřadle; započalo mystickou smrtí ve svátosti lásky „svátosti B. Srdce“. Tam před kalichem, v němž vřela Krev Boha, zrodilo se katolické kněžství, „hierarchie lásky“; zrodilo se před tajemstvím bolesti a slz a bylo ustanoveno, aby obnovovalo smrt Kristovu a na věky připomínalo scénu Kalvarie: „*Na mou památku činiti budete!*“¹⁾

Nemůže se popříti před tímto pletivem tajemství, že těsné pouto spojuje Svaté Srdce a Kříž; zjevení v Paray-le-Monial neměla ani nepřímou za účel odsunouti do stínu tajemství kříže, nebo upravit zjevení Kalvarie toto „*mysterium humilitatis*“.²⁾ Naopak chtělo, aby tajemství kříže bylo lépe poznáváno, postaveno do nového světla, poukazujíc přiměřeněji na nesmírnou lásku, která vnukla nesmírné, božské mučednictví.

Úcta k poklonyhodnému Srdci spojuje v lásce, která jest společným zdrojem a jediným důvodem, dva nejdrahoccennější dary všemohoucnosti božské, dva zázraky lásky, totiž Kříž a svatou Hostii, mystické to nerozlučné pouto, které ustavičně obnovuje v požehnaném světle Srdce Ježíšova Boží Tělo a Veliký Pátek se všemi milostmi, které jsou přiděleny zbožné úvaze těchto dvou velikých tajemství. „*Charitatem Christi patientis — atque in suae mortis commemorationem Sacramentum instituentis . . . ut fideles sub Sanctissimi Cordis symbolo devotius et ferventius recolant, ejusdemque fructus uberius percipiant . . . Clemens XIII. P. M. ejusdem sanctissimi Cordis festum . . . celebrari permisit.*“³⁾

1) Kanon mše svaté.

2) S. August. Sermo 341, c. 1. P. L. 39, 1495.

3) Breviarium Romanum — lekce na svátek B. Srdce.

ZA LITÉ BOUŘE.

Uvažte, kněží Kristovi, ve světle víry obzory církve; zdá se, že časy jsou zralé. Ne, že by ďábel byl mrtev; on ani nespí: „*Obcházi, hledaje*“¹⁾ někdy chytrostí a klamem, někdy zuřivostí a vztekem, vždycky však s napřed připravenými plány zničení a smrti . . . Leč přes tak veliký luxus pomluv, takovou dřinu sekt, tak svatokrádežné plýtvání zlatem a inkoustem, nehledě k protiklerikálním předsudkům, které někdy v některých národech dostupují až k šílenství, nebo až ke věrolomnosti nepoznané v jiných státech, nehledě k takové zkáze, která nás sužuje a tolika krvi, která neustále teče z ran vždy otevřených — nikdy snad jako dnes se neuznávala důstojnost a nutnost náboženství Kristova; bylo na čas zavrženo od tolika, kteří chtěli vychovati národy bez Boha. Dnes se hledá jako úhelný kámen, aby podpořilo tolik řítících se budov. Uvažujícímú stále více se ukazuje plán Boží: „*Tajemství vůle oznámil . . . obnoviti všechno v Kristu.*“²⁾

Bylo možno zjistiti „s dějinami v rukou a srovnáním nauk, že církve jest opravdu tou, za kterou se vydává, totiž: obnovitelkou sociálních prvků a celého občanského soužití, dobroditelkou vědy, bdělou strážkyní mravnosti, ředitelkou charity. Proto bojovati proti ní a oddalovati ji od jejího sociálního panství jest nevděkem hledíme-li k minulosti, neopatrností, zfráme-li do budoucnosti.“³⁾ Tento návrat, což jest vlastně jen pozdní odčinění, plní nás útěchou a otvírá srdce k naději; nemůže však a nesmí působit úžas nebo podiv, když pomyslíme, že v „dějinách církve vše jest označeno pečeti Boží Prozřetelnosti“⁴⁾ a že

¹⁾ 1. Petr. 5, 8. ²⁾ Efes. 1, 9.

³⁾ E. Chénon: *Le rôle social de l'Église*, Paris, Bloud 1921 p. 550.

⁴⁾ Poujoulat: *Dějiny papežů.*

„zasáhnutí Boží v zachování církve jest stálým zázrakem dějin“.¹⁾

Když Pán Ježíš již měl nastoupiti bolestnou cestu, řekl slovo, které se zdálo býti šlenstvím; byla však to výzva: „*Otec můj odkázal mně království.*“²⁾

Šlenství? Což neoznámil archanděl Panně Marii se všf jasností a přesností slávu Spasitelovu? Vzpomeňte jen na to požehnané slovo, které sestoupilo s nebe: „*Neboj se . . . bude kralovati.*“³⁾ Ne tak, jako panovníci světa, kteří rozmarem davu nebo dýkou vraha klesají s trůnu: „*Bude kralovati na věky.*“⁴⁾

Pán Ježíš, přibitý na kříži, nechtěl „pomoci sám sobě“⁵⁾ jak Ho ve své krátkozrakosti vyzývali dva lotři po stranách, nechtěl uniknouti zázračně potupě šibenice „*stav se pro nás zlořečenstvím*“⁶⁾ věděl zajisté s božskou jistotou, že brzy vstane nejen ve svém oslaveném člověčenství, nýbrž také ve své církvi, která jest rozšíření Jeho vykoupení, užitek Jeho Krve, věčné vtělení božského života ve světě. Vždyť ona — podle slov sv. Tomáše — s Ním tvoří „jako jednu osobu“⁷⁾ neboť jest to ona, „kterou svou krví Kristus si učinil nevěstou“⁸⁾ proto se stala — jak se vyjadřuje svatý Pavel — „*jeho tělem a jeho plností.*“⁹⁾

Pán Ježíš jest nutně nesmrtelným ve své osobě a ve své církvi: „*Již neumírá . . . poněvadž zůstává na věky.*“¹⁰⁾ Ač všechny dynastie lidské nutně se zřítily, dynastie Ježíšova nevymírá, poněvadž se soustřeďuje v Jeho vlastní osobě.

1) Digby: Ages de foi kn. 2, hl. 3.

2) Luk. 22, 29. 3) Luk. 1, 30.

4) Tamtéž. 5) Luk. 23, 39. 6) Gal. 3, 13.

7) S. Thom. 3 pars, quaest. 48, art. 2 ad 1, 10.

8) Dante: Ráj 31, 3.

9) Efes. 1, 23. 10) Řím 6, 9.

Jestliže Pán Ježíš chtěl si zvoliti své zástupce, nemůže mlti následníků: „*Prve než Abraham byl, jsem já.*“¹⁾

Bylo tedy přirozeno, že emancipace státu od nábožen-
ských povinností, vzpoura vlád proti svaté církvi, „*kteřá
jest hlavním zločinem našeho století*“²⁾ nutně zplodila ovoce
smrti. Pohrdání papežem způsobilo odpad od Krista:
„*Quia in Christo loquitur Ecclesia, et in Ecclesia Christus.*“³⁾
Zákonný atheismus uvrhl svět do potopy krve.⁴⁾

Všichni jsme přihlíželi s bolestí a hořkostí k této posled-
ní sociální krizi — „*jedné z nejhroznějších katastrof dějin*“⁵⁾
a divili jsme se ve své prostotě, že vidíme zlámanou, vy-
rvanou, roztržštěnou a v prach obrácenou práci celých
generací: ve skutečnosti to bylo zcela normální ovoce
dlouhého období pečlivé přípravy.

Po celých sto let tolik nadutých praporečnicků moderny
kanonisovalo všechny možné nešikovné hlouposti a nej-
odpornější literární padoušství šíříce ze sta znesvěcených
kateder „*posvátné právo nerozumného blábolení*“; tak se
dostavila s akademickou nevázaností krise všeobecného

1) Jan 8, 58. Církev sluje mystické Tělo Ježíšovo ne proto, že
není Jeho tělem pravým, nýbrž proto, že není Jeho tělem fysickým.
Tím se chce rozlišovati církev od přirozeného Těla Vtěleného Slova
a tím i rozlišovati zcela duchovní vztahy Pána Ježíše k církvi, které
ovšem jsou tajuplné. Jako Pán Ježíš byl od věčnosti předmětem
věčných úradků Božích, tak i církev od věků byla předurčena
s Ním; Ježíš bez církve není úplný. Sv. Augustin dí: „*Celý Kristus
je hlava i tělo; hlava jest sám náš Spasitel, tělo Jeho jest církev.*“
Tento pojem je častý ve spisech Augustinových. Kristus v církvi
má primát vnitřního života; svou milostí, příkladem, slovem a při-
kázáním dotýká se duší, je tvoří, upravuje, reformuje, zdokonaluje
a spasí. I ďábel má — jsa bohem tohoto světa — své mystické tělo:
„*Všech nešlechetných hlava je ďábel, a údy této hlavy jsou všichni
nešlechetní.*“ (S. Řehoř.)²⁾ Mons. Pie.

³⁾ S. August. Enarr. in psalm. 30, n. 4. P. L. 36, 232.

⁴⁾ Lev XIII. v encycl.: Immortale Dei.

⁵⁾ Pius XI.: Annus fere z 10. července 1922.

smýšlení. Dovolili si nestydatě činiti nástrahy kráse tvorův a čistotě života verismem beze studu, který představuje „heresi umění“; z dráždivých oplzlostí divadla, kina, novin, románů, gramofonu, ženské módy, pornografických pohlednic, obchodních manifestů předkládaných k hltání nezdravému nedozralé mládeže se došlo ke „krisi studu“ a ke strašnému „deficitu“ porodů, směřujícímu k vyhubení lidské rasy. Opovážili se nehleděti na určité křesťanské zásady v úzkostlivém a zimničném hledání pravdy, ano, chtěli používati nových výzkumův a vynálezů ke zboření katolického Krista; tak se dospělo k dryáčnickým lžím klamně vědy, která se nezastaví ani před tvrzením nesmyslným, směšným a sobě odporujícím. Na místo pošetile oplakávané tyranie asketiky umfnili si postaviti jako reakci — odsouzení hodnou, nezdravou a zhoubnou — tyranii rozmaru, odvržení ideálů, rychlé a úplné oddání se násilnosti vášni; tak se dospělo ke *krisi charakteru* a zatuchnutí mužnosti. Nestyděli se vystavěti chtivým očím jinochů zkaženost neřesti ve všech jejích nejzohovadilejších projevech a vypověděli *do sakristií* Vychovatele ctností, pokrývajíce dobro drzými posměšky a blahovolným soucitem; tak se došlo ke *krisi náboženské mravnosti* a ke zlořečenému triumfu laické morálky. Každého nedovoleného prostředku užili — „s veškerým podvodem nepravosti“¹⁾ — jen aby vytvořili nesympatické mínění pro zdravý a střední život, který jest kázní, povinností a obětí a dospěli až k tomu, že žili negací života, která je hniloba a nepořádek, užívání smyslnosti a těkavost, úzkoprsost a sobectví. Za vrchol svých hnusných ideálů postavili účel „*sekularisovati nebe a zničiti křesťanský spiritualismus*“²⁾ proměnění římsko-katolickou nauku v obludu naprosto odporující té svrchované formě pravdy

¹⁾ 2. Thessal. 2, 9. ²⁾ Laurent: L'Église et l'État sv. 2, str. 585.

a krásy, ve které nyní září neporušená a slavná od tolika věků a nastala pomalá samovražda společnosti prohnílé a otrávené až do morku, pasené a sycené skandály a zdivočelostmi; nastala skepse a nevěra strhující každou hráz; nastala nekázeň a anarchie, které postupně začaly bořit nejposvátnější zřízení, nastalo poděkování se ducha před orgiemi těla, nastalo poblouzení úsudku, otroctví vůle, zkáza mravů, nastala rozkoš, která zaujala místo povinnosti, povstalo město satanovo, které pod záštitou zednářství směle uchvátilo práva města Božího, provolávajíc nestydatý politický naturalismus a nejosudnější zbožnění státu . . . Co jsme mohli čekati, ne-li všeobecnou zkázu v krátké době? „*Národ totiž a říše, která by nesloužila tobě, zahyne.*“¹⁾

Avšak: „*Bůh neumírá!*“ zvolal Garcia Moreno, vynikající oběť zednářské dýky. Ten, který učinil národy schopny obnovy, chtěl také zachrániti, co bylo ztraceno: „*Nemoc tato není k smrti, nýbrž aby oslaven byl Syn člověka skrze ni.*“²⁾ Právě proto, že Bůh je nekonečná dobrota a moc, musí uměti a chtíti proměnit zlo v dobro.³⁾ Vypukl skutečně obávaný evropský požár, který naprosto nebyl skoupý na přísná naučení. Jeden trůn za druhým se zbořil a čtyřicet korun se zakoulelo do prachu.⁴⁾ Byla to všeobecná nejistota:

. . . „*krutý všude
žármutek, všude strach a přehojný smrti obraz.*“⁵⁾

Konečně lidé otevřeli oči a pochopili, ale příliš pozdě:

¹⁾ Isaiáš 60, 12. ²⁾ Jan 11, 4.

³⁾ S. August. Enchiridion c. 11. P. L. 40, 236.

⁴⁾ Byly to koruny panovníků; chceme-li mluvit o knížatech a vévodách, kteří musili zaměnit svou důstojnost za velmi demokratickou pensí — jen Německo jich vyhnalo 278! (Pélerin 22. pros. 1928). ⁵⁾ Virgil. Aeneid. 2, 369.

nezbývalo než hroziti se té zkoušky brutální síly a uznati „jak klamná a řekl bych zrádná nedorozumění mohou vyvolati jisté záblesky vzdělanosti.“¹⁾

Ale po bolestném utrpení a pokořující smrti národů cítila se potřeba a chovala se naděje na vzkříšení. Liberalismus a atheismus, dosavadní činitelé zkázy, nenávisti, zkaženosti a laicismu, který je sociální formou modernismu náboženského se svými prohanými modlami; politisující činitelé, dosud nestydatí pohrdatelé zákonů, konkordátů, mezinárodních smluv cítí se neschopnými k novému vybudování a obracejíce bázlivě oči k církvi římsko-katolické, která odpouští a zapomíná, prosí ji, aby zachránila Evropu a svět, jak učinila již v jiných smutných obdobích dějin . . . Již lze viděti potěšující znamení obnovy . . . však bylo na čase! Pascal přece napsal, „že nejrychlejší metoda k zahubení státu jest otrávení náboženskou věrou,“²⁾ právě tak jako Guizot vyznal: „Žádná společnost neobstála, nebyla-li vybudována na božském základu.“³⁾

ZÁBLESKY OBNOVY.

Víte dobře, jaké zásadní přeměny se vyvinuly skoro přirozeně mezi vzdělanými národy v těchto dvou pětiletých po válce. Není se čemu diviti, neboť v lidské přirozenosti láska často je prostým důsledkem nenávisti a šfienství sobectví může v některé chvíli jakousi osudnou protivou přinést plody vybrané lásky.

V událostech a odvoláních dějin národů, které jsou filosofií politiky, jsou hodiny pekla; na štěstí však jsou v nich i hodiny Boha. Po obdobích nepravosti a lži násle-

¹⁾ Toniolo: L'odierno problema sociologico, Firenze 1905 p. 203.

²⁾ Pascal: Pensées Paris, Bloud 1927.

³⁾ Guizot: Méditations et études morales.

dují řízením Božím hodiny pravdy a spravedlnosti: „*Čím větší nebezpečnoství bylo v boji, tím radostnější je triumf.*“¹⁾

Církev žije, jako vždy žila z odřkáání a mučednictví . . . Politika žije z úspěchů, válka vyhrává vítězstvím, věda si razí cestu triumfy na poli ideí . . . jen náboženství se živí porážkami, zesiluje prohrami, šíří se Kalvariemi, povstává vítězné a nepřemožitelné ze slz a obětí.²⁾ „*Et quis non videt quantum adjuverit Ecclesiam, sanquis Ecclesiae? Quanta ex illa semente seges, toto orbe surrexerit?*“³⁾

Nechceme uvíznouti ve snech dětského optimismu! Kdo však může popřítí značnou změnu veřejného mínění, novou orientaci duše národa, proti lotrovskému dflu sektářů úplně zaprodaných, moudře organisovaných a úředně podporovaných?

Kdo může neschvalovati tohoto velkodušného hlasování velikých duší proti denní a systematické profanaci pravdy, krásna a dobra . . . duší to katolíků, křestanů, s nimi však i lidu každého náboženského přesvědčení a každé politické strany, který pro své správné úmysly snad „*není daleko od království Božího*“⁴⁾ Kdo odepre uznati veliký význam tolika nových středů myšlenky a mezinárodní akce, které si bežou za úkol studovati a rozluštití veliké problémy lidstva a přivoditi trvalý mír, který jest naprostou podmínkou mravního zdokonalení a pokroku?

Boj proti pornografii, proti alkoholu, proti rouhání jsou apologií našich časů. Ačkoliv válka lstivá a nezákonná trvá „*proti Bohu a jeho Pomazanému*“⁵⁾ — jest věru ta válka skoro nutným a ustavujícím prvkem v dějinách

1) S. August. Vyznání kn. 8, hl. 3.

2) Slova Garcia Naranjo mexického liberála.

3) S. August. Sermo 32 in ps. 118. P. L. 37, 1595.

4) Mar. 12, 34. 5) Žalm 2, 2.

církyve — přece nelze popřít změny v taktice těch, kteří řídí národy, nezvyklé šetrnosti při jednání o otázkách kultu, nové a nečekané situace, takže ponenáhlu se přijde až k papeži!¹⁾

Kdo nevidí s jak větší úctou jsou všeobecně přijímána jeho rozhodnutí, doporučení a rozkazy, s jakou šetrností a někdy i jemností oznamuje, přijímá a rozbírá jeho encykliky tisk kdysi neuctivý a nestydatý?²⁾

Jak se hledají cesty k úpravě a podle možnosti se vylučují třecí plochy mezi oběma mocemi! Jak se dělají ústupky této duchovní monarchii, jež beze zbraní, bez síly, bez bohatství žije dále při zhroucení zemských monarchií a jediná na celém světě má slíbeno, že potrvá na věky!

Také nepřátelské chování a zarputilá opozice jistých zločinců v politice naznačují jitřenku nových časů; cítí potřebu *potírat* papežství. Až dosud je ignorovali. Dokonce i jistá zhoršení v pronásledování, která připomínají scény z cirku a katakomb a vysvětlují nám morálku a dogmatiku revoluce, zdají se býti vhodná, aby nám dodávala důvěry. Nejsou to snad náhodou poslední úsilí satana, „*který sestoupil k vám se zlostí velikou, věda, že má času málo.*“³⁾

Beze vši pochyby Božská Prozřetelnost, která „žertuje“, řídí lidské změny a vidí dále než naše tušení „krátké jako pšd“, uschovává nám překvapení. Z nich není snad poslední uskutečnění té toužně žádané „katolické interna-

1) Kardinál Maffi vydal u příležitosti umístění kříže v italských soudních síních a ve školách pastýřský list pod názvem „Kříž se vrací“. Je zajímavé, že rozkaz vyšel od ministerského předsedy liberální vlády.

2) Goyau: *Papauté et chrétienté sous Benoît XV.*, Paris, Perrin 1922. Při smrti Benedikta XV. šedesát národů si dalo smuteční odznak a účastnilo se úředně svými zástupci pohřebních a zádušních obřadů. (Études, 20. července 1923.) 3) Zjevení 12, 12.

cionály“, na kterou se myslí a pro kterou se účinně pracuje i v Německu: „*Radujte se v ten den a veselte se . . . přiblížilo se k vám království Boží.*“¹⁾

Jest zákonem dějin církevních, že včerejší porážky a pokoření připravují osudně — lépe řečeno řízením Božím — ztřešší triumf. Jest filosofii dějin, „že když lidská moudrost vyčerpala své prameny, den velikého milosrdenství Božského není daleko.“²⁾ „*A toto vám píšeme, aby radost vaše byla úplná.*“³⁾

Dodejte si odvahu, zarmucuje-li vás příliš dlouhé vítězství bludu: „*Pozdvihněte hlav svých, neboť se přibližuje vykoupení vaše.*“⁴⁾ Zdá se, že se blíží k západu veliké, nespravedlivé a dlouhé vyhnanství Pána Ježíše ze života politického a společnosti domácí. Sám Pán chce triumf katolicismu: „*Nihil magis deligit Deus in hoc mundo, quam libertatem Ecclesiae suae.*“⁵⁾ Již andělé pokoje, kteří tak dlouho hořce plakali, sestupují na křídlech naděje, aby lidem dobré vůle oznámili vítězství Krále pokoje: „*Musti totiž kralovat.*“⁶⁾

„Katolicismus znovu získal veškerou svou vážnost; v nezdaru ostatních pokusů, před příliš patrným úpadkem bolševismu, jen katolicismus představuje něco pevného, učeného, určitého pro zmatené a neklidné tužby lidstva, které po válce ztratilo orientaci. V těchto okamžicích církev jest mocnější než kdykoliv jindy a v naší Evropě, kde

¹⁾ Luk. 6, 23. Jistě smír Svaté Stolice s Itálií dne 11. února 1929 patří mezi radostné události církve. Pravda, Pius XI. byl více než velkodušný a omezil podmínky na míru nejmenší. Ale za to obdržel náboženství do škol, katolickou universitu B. Srdce, manželství podle církevního práva a smír. Právem řekl: „Tak jsme vrátili Boha Itálii a Itálii Bohu.“

²⁾ Lacordaire: Konference v Notre-Dame. ³⁾ 1. Jan 1, 4.

⁴⁾ Luk. 21, 28. ⁵⁾ S. Anselm. Ep. lib. 4, ep. 9. P. L. 159, 206.

⁶⁾ 1. Kor. 15, 25.

se mezi sebou hádají páni, kteří panují jen den, Svátá Stolice bude jedinou paní duší, bude-li chtítí.“¹⁾ Nezdá se vám, že se mysticky naplňuje slavné zaslíbení proroka: „*Za to, že jsi byla opuštěná a v nenávisti . . . učiním tě chloubou věků . . . : ó, chudinko, bouří zvrácená, beže vši potěchy, aj, já budu řadem klásti tvé kameny, založím tě na safírech.*“²⁾

VŠECHNA ZEMĚ SE TI BUDE KLANĚTI.

Jest vůlí Boží, aby toto dílo ozdravení sociálního se splnilo pomocí B. Srdce. To dílo mělo svůj původ od Něho, skrze Něho prospívá a jen On je může přivést ke konci. Úcta, která směřuje k Jeho cti „jest nejmocnějším duchovním oteplením a teploměrem horlivostí.“³⁾

Bylo napsáno, že „jsme přítomni při *novém seslání Ducha svatého*, který má zahřátí svět plameny Srdce Ježíšova. Lev XIII. hodlaje přivést lidstvo k B. Srdci, řekl k Mons. Doutreloux, biskupovi z Lièges: „Chystám se vykonati největší dílo svého pontifikátu; vím, že pro svět uspsší udělení těch milostí, které očekáváme.“⁴⁾ Pius XI. v takovém rozkvětu starých a nových neštěstí, která nás sužují, uznával s jasnou důvěrou, se živou a osvědčenou radostí toho, kdo pozoruje věci z výšin a žije ve světle Božím, probuzení apoštolského ducha, který má za účel znovu přivést duše ke středisku lásky: „*Ona vroucí touha, aby Božskému Srdci Krista Krále povinná láska, úcta a vláda byla vrácena.*“⁵⁾ Ano, budme o tom pevně přesvědčení:

¹⁾ Le Temps z 10. června 1922.

²⁾ Isaiáš 60, 15 a 54, 11.

³⁾ Mons. de Ségur.

⁴⁾ Te Serclaes: Vie de Léon XIII., Lille, Desclée 1906. 3. svaz.

⁵⁾ Pius XI.: Ubi arcano, 23. pros. 1922.

„V tak velikém rozpoutání nenávisti není záchrany leč v lásce!“

Uplynula dvě staletí. Jednoho dne svaté Marketě, plné nedůvěry a nejistoty pro veliké poslání jí svěřené, se zjevil božský Vykupitel a řekl: „*Čeho se bojíš? Já budu kralovati proti vůli satana a všech, kteří se staví proti této pobožnosti.*“¹⁾ Řekl to Mistr, Pán Ježíš, který neklame: „*Christi est vox pia: crede Deo!*“²⁾ Věř a klaň se, věř a děkuj, věř a důvěřuj: i tobě opakuji: „*Neboj se . . . budu kralovati.*“³⁾

Mám zdůrazňovati jasná fakta? V tom případě přenechám slovo nejpopulárnějšímu z apoštolů B. Srdce, totiž P. Matoušovi Crawleyovi, který praví: „Ano, Jeho království přišlo!“ A s mladickým nadšením, které označuje jeho kázání, pokračuje: „Všude se tomuto Srdci provolává sláva a Ono vítězí každodenně. V této chvíli není místa na zeměkouli, kde by se nekonalo sociální prohlášení svrchovanosti Srdce Ježíšova. Slavné zasvěcení se vykonalo v palácích králův a knížat (Lucembursko a Španělsko)⁴⁾ jako v chatrčích tisíců dělníků . . . v příbytcích pokorných. Bylo vykonáno s nádherou v zákonodárných palácích, uprostřed celých národů dům od domu; tato domácí pocta byla pak korunována veřejným a úředním zasvěcením měst za přítomnosti zástupců úřadů světských i církevních. (Kanada, Antily, Španělsko.) Úžasné krásná zasvěcení se konala ve vši intimnosti v kláštorech i ve skvělých shromážděních katolických spolků. Ceremonie plné poesie božské v pensionátech řeholnic, v asylech,

1) Vie et oeuvres, 106. dopis sestře Joly.

2) S. August. Epist. 259 ad Ecdiciam: P. L. 33, 1075.

3) Luk. 1, 30.

4) Na svátek B. Srdce r. 1920 president republiky Peru August Leguia byl přijat mezi rytíře B. Srdce; darem od nich dostal krásný obraz Srdce Páně, před nímž se v paláci presidentově konalo zasvěcení.

sirotčinců, nemocniců i vězniců; velkolepé v residencích biskupských a farách . . . úcta to pastýřů a stáda Králi Pastýři. V Kolumbii se vykonalo úřední zasvěcení národa a obě sněmovny zákonem schválily tuto národní poctu, kterou obdrželo Srdce Ježíše Krále, jediného Pána nade všemi autoritami civilními.

A kdo může popsati mnohonásobná zasvěcení B. Srdci, konaná slavně na veřejných náměstích v Holandsku (zasvěcených bylo 20 měst) v Belgii, Španělsku a Kanadě? Kdo by mohl pomlčeti o velkolepém pomníku, zbudovaném Králi lásky ve Guadalupa a toho nádherného vybrané uměleckého ve Španělsku katolickém, v srdci národa (r. 1919)?¹⁾

Jak nelze schváliti návrhy na stavbu národních basilik v Bruselu, Madridu, Quebecu (v Kanadě), v Holandsku a docela i v Indii? Jak krásná to myšlenka! Také v Jerusalemě, kde Srdce Ježíšovo prolilo nejvroucnější a nejvíce hořké slzy a nejdrahocennější kapky své krve! Také Afrika se sklání před plameny udržujícími toto ohnisko božské lásky a Srdci Ježíšovu se zasvěcuje kmen Bukumbi právě tak jako kmen Uroni v Kanadě. Před nedávnem mně bylo napsáno, že se velkolepá zasvěcení zavádějí i v Galilejsku. Pán Ježíš Král se vrací, aby znovudobyl své

¹⁾ Něco podobného v Americe: V březnu 1914 republiky Čile a Argentina urovnaly dávné spory a na památku postavily na rozhraní obou zemí na horách Kordillerech ohromnou sochu Krista Vykupitele, která byla s velikou slávou odhalena. Ve Španělsku 9. června 1923 posvěcena byla ohromná socha B. Srdce na věži katedrály ve Valladolidu; r. 1924 v Murcii socha 30 metrů vysoká. V Brazílii a sice na hoře Corcovado u Rio de Janeiro r. 1924 zbudována socha 35 metrů, znázorňující B. Srdce. — V Argentině nad Buenos Aires byla postavena ohromná socha Krista Krále r. 1931, ozářena z Itálie Marconioho vlnami a posvěcena papežským delegátem. — V Irsku 1932 na památku eucharistického kongresu v Dublině vystavena na břehu obrovská socha Kristova.

vlasti. Polsko a Irsko rovněž provolávají slávu Kristu Králi a od let mají zasvěcení, které považují za dílo pro záchranu veřejnosti.¹⁾

Ve Švýcarsku se šíří a upevňuje mnoho středisek plných činnosti; v Anglii, Skotsku a Portugalsku nemálo kněží misionářů pomocí četných řeholních družin kážou řízením Božím křížovou výpravu. Několik skupin horlivých sester se snaží rozšířit dílo do Dánska a Norska. Švédsko přijímá první jiskry, Bulharsko se k nám připojuje a posílá dokumenty v řeči své. Z apoštolských vikariátů, z misí, z řeholních společností Australie, Aljašky, Střední Afriky zasílají nám nadšené dopisy; denně rovněž přicházejí z Mongolska, z každého koutu Číny, Japonska, z Indie, Ceylonu, z ostrovů Fidijských, z nových Hebrid, z Filipin a jiných oceánů a triumfální „Hosanna“ již od dávných let zaznívá v republikách Jižní Ameriky, v této kolébce a večeradle nových svatodušních svátků.“²⁾

A toto křížové tažení úcty k symbolu lásky Ježíšovy není náhodou a následkem okolností nezávislých na zákonu; sám Ježíš vede svorně národy, aby se splnilo proctví: „*Budu kralovati pomoci mého Srdce.*“ Kdo nevidí v tomto zaslíbení a v jeho splnění pravý zázrak, věru nerozumí dějinám a nemá smyslu pro věci vznešené.

A věc tohoto Srdce, které tolik lidí milovalo, denně získává půdy: „*Všude kraluje, všude se Mu klanějí.*“³⁾ Podle filosofů tvoří důstojnost královskou: osobní vý-

1) Katedrála v Belgii byla vzata v úvahu při slavnostním zasvěcení Belgie, vykonaném od kardinála Merçiera dne 29. června 1919 u přítomnosti královské rodiny a ministrů. — Basiliku na hoře Olivetské navrhl vystavěti arcibiskup z Toulousu Mons. Germain návrhem z 1. ledna 1907. Francouzská vláda darovala stavební místo; příspěvky se sbírají v celém světě.

2) P. Matouš Crawley: Ke Králi lásky str. 200.

3) Tertullian: Adv. Jud. c. 7. P. L. 2, 622.

tečnost, vynikající důstojnost a skutečná vláda: Kdo nevidí, že Kristus Ježíš jest Králem podle práva a stane se brzy Králem podle skutečnosti? Nepopírám, že zbývá mnoho učiniti, aby toto království se stalo všeobecným a neomezeným, toto klanění dokonalým a úplným; avšak v šíření království Božského Srdce „jsme šťastni, že nalézáme ujišťující známku Prozřetelnosti, která nás chce ještě chrániti a zachrániti.“¹⁾ Dobré duše přímo působí k této postupné obnově sociální, pronášejíce slovem a skutkem v horlivé víře modlitbu evangelia: „*Přijď království tvé!*“

Ó, Božské Srdce, „*Ty nevýslovné moře lásky*“²⁾ přijď království spravedlnosti po násilí, nekonečné království lásky po takovém tajemství bratrské nenávisti, království pořádku po tak nestydaté anarchii, království zákonnosti po takovém tyranství libovůle, království křesťanské radosti a zdaru po tolika tragických zápasech a tolika epických změnách! Přijď, poněvadž náboženství „jest první základ zdaru a štěstí národů: národové žijí jen jím a bez něho musí zemřítí“.³⁾

Nescházejí nepřátelé, ano, ani falešní přátelé; neřekl však Pán Ježíš: „*Důvěřujte, já jsem přemohl svět!*“⁴⁾ Lacordaire napsal: „Pán Ježíš koná jen dvě věci: žije vlastním životem a připravuje hrob všemu tomu, co není On.“⁵⁾

Nezapomínejte však, že my kněží, jako služebníci tohoto Krále, musíme býti obyčejnými nástroji Prozřetelnosti při provádění plánů Božích. Řekl-li Pán Ježíš: „*Já budu kralovati*“, ukládal nám povinnost, abychom pracovali pro toto království „*podle přebohaté milosti jeho, kterou na nás*

¹⁾ Mons. Pie „Oeuvres“ díl 2, str. 49.

²⁾ S. Klement Římský.

³⁾ Mons. Baunard: *La foi et ses victoires* 7. vyd. díl 2, str. 358.

⁴⁾ Jan 16, 33. ⁵⁾ Konference 43tí v Notre-Dame.

vyhlil hojně“¹⁾ Když pak oznamoval, „že všechno přitáhne k sobě“, chtěl říci, že „my všechno přivedeme k němu“. Což to není jeho příkaz: „Budete mi svědky . . . až do končin země?“²⁾

A jestliže nekážeme duším B. Srdce s věrou, sebezáporem a nadšením, jak přijde Jeho království? „Kterak budou vzývati toho, v koho neuvěřili? Kterak však uvěřil v toho, o kom neuslyšeli? A kterak uslyší bez hlasatele?“³⁾ Svátý Augustin volá: „Restat ergo, ut soli sapienti Deo gloria sit per Jesum Christum, hoc est clara cum laude notitia.“⁴⁾ Jest však úřadem vysloveně kněžským pečovati o toto poznání a tuto chválu.

I dnes, kdykoliv Nathanael se přibližuje k Pánu Ježíši, přivádí ho Filip: „Pojď a viž!“⁵⁾ Jestliže Šavel dává se na cestu k lásce, která odpouští, jest mu vůdcem a druhem Ananiáš: „Poslal mě, abys prohlédl.“⁶⁾

Co je na světě duší horoucích a zklamaných, které úzkostlivě hledají dobro, pravdu a mravní velikost v blátě jejich vlastního srdce, uprostřed pošetilosti světa, na poušti života: „Přejeme si viděti Ježíše.“⁷⁾ Běda knězi, který by zradil jejich očekávání, který by jich nepřiváděl k B. Srdci a který — zmaten naléhavou jejich prosbou — byl by nucen vyznati jim svou neznalost: „Neznám toho člověka, o němž pravíte.“⁸⁾

„Církev s důvěrou čeká a s touhou a modlitbou urychluje příchod svatých kněží, kteří „nebudou dělati rozdílu mezi osobami, národy a plemeny, mezi starými zvyklostmi a moderními předsudky; budou se málo starati o osud mluvnice a dobrý vkus a oddělujíce v každé věci světlo

1) Efes. 1, 7. 2) Skutky 1, 8. 3) Řím. 10, 14.

4) Contra Maxim. episc. arian. I. 2, c. 13, n. 2. P. L. 44, 770.

5) Jan 1, 46. 6) Skutky 9, 17. 7) Jan 12, 21.

8) Mar. 14, 71.

od temnot, budou se snažiti spravedlivě smířiti lidské zápasy a vrátiti celého člověka Bohu.“¹⁾

„Ano, buďte apoštoly Srdce Ježíšova a tím budete apoštoly radosti, veselosti a pokoje, což vše jsou jen výsledky lásky a zbožnosti!“²⁾ Bude vás to státi námahu? Budete nuceni rozmnožiti své oběti času, peněz, a snad i zdraví a života? Ó buďte velkodušní! „Co na tom, shoř-li svíce rychle nebo pomalu, jen když celá shoř pro Pána Boha!“³⁾

VENITE AD ME OMNES.

Jedna velkolepá scéna ze Zjevení končí touto prorockou frází: „*Království tohoto světa dostalo se Hospodinu našemu a Pomazanému jeho a bude kralovati na věky věkův.*“⁴⁾

Chcete-li tedy opravdu, služebníci neskonale Lásky, toto království pokoje a lásky — „*napomínám vás skrze tichost a mírnost Kristovu*“⁵⁾ — zasvěťte B. Srdci děti, které vám přinášejí ke křtu; neklidné jinochy, kteří tvoří naději církve a vlasti; snoubence, jejichž svazku žehnáte, aby unikaje všeobecné potopě nepravosti, byl svatý, pevný a plodný; hříšníky, jichž štoly stále umýváte v Krvi Beránkově; umírající, které pomazáním obřadným připravujete k rozhodnému zápasu: vytvořte mezi Pánem Ježíšem a dušemi tajuplný proud, živé obcování lásky: „*Neboť naděje jejich se opírá o toho, který je vysvobozuje a Boží oči hledí na ty, kdož milují ho.*“⁶⁾

1) Maritain: La primauté du spirituel str. 165.

2) S. Thom. 2, II, quaest. 82, art. 4.

3) Baudrillart: Vie de Mgr. d'Hulst, Paris, Gigord 1912.

4) Zjev. 11, 15.

5) 2. Kor. 10, 1. 6) Sir. 34, 15.

Všechny svátosti, kterými přisluhujete a které tak často přijímáte, jsou v ekonomii Prozřetelnosti pravidelnými nástroji, aby duše byly přivedeny ke svatosti. Pán Ježíš je ustanovil. Jsou výtvorem Jeho božské duše, jsou darem Jeho poklonyhodného Srdce. Jestliže nám přivlastňují ovoce Jeho smrti z moci Jeho Krve a dávají-li nám milost, která jest účastí na Jeho životě, On jako Bůh jest první účinnou a hlavní příčinou této milosti a jako člověk jest její příčinou záslužnou.¹⁾ Proto každého rána, když nebeskému Otci obětujete Jeho Syna ve svaté Hostii, položte na tu zlatou patěnu, na hrud' Spasitelovu všechny duše, za něž vás církev činí zodpovědným, aby božská milost z nich učinila „*lid příjemný, jenž by byl horlitem dobrých skutků*“.²⁾ Řekněte Pánu Ježíši: „Dávám ti je. Jsou tvé; starej se o ně!“ „*Já za ně prosím, nebo tvoji jsou.*“³⁾ Buďte jisti, On je zachrání, neboť chce a může je zachrániti, neboť slíbil a umí držeti slovo, neboť dosud a tolik vzpomíná, že se narodil a zemřel *jen* pro duše: „*Tak také není vůle Otce vašeho, aby zahynul jeden z těchto maličkých.*“⁴⁾

Jen pomocí B. Srdce dobří se stanou lepšími a zlí opět naleznou cestu k dobru. Kázání o této pobožnosti připravíte království Boží na zemi a otevřete svým slovem přístup do duší. Což neřekl Pán Ježíš apoštolům: „*Kdybyste byli poznali mne, byli byste poznali i Otce mého?*“⁵⁾ A neujišťuje nás sv. Jan, že od neznalosti Pána Ježíše dospěje se k pohrdání tím, který Ho zastupuje? Vzpomeňte jen! I toto je slovo Boží: „*Proto svět nás nezná, ježto nepoznal jeho!*“⁶⁾

Kolik těch nešťastných tvorů jest denně ve vaší blízkosti! Působí vám obavy pro svou minulost, přítomnost

1) S. Thom. I, II, quaest. 112, art. 1.

2) Tit. 2, 14. 3) Jan 17, 9. 4) Mat. 18, 14.

5) Jan 14, 7. 6) 1. Jan 3, 1.

a budoucnost! Ubohé duše vyzáblych dětí, zachvácených vlnou špinavou nečistoty ještě dříve než poznaly cenu nevinnosti . . . jsou to zvadlé květy, které nepoznaly jara: „*Tak malý chlapeček a již tak veliký hříšník!*“¹⁾ Jinoši ještě nevinní, ale vystavení všem nebezpečnostvům, snadná to kořist pro všechny svody, puzení vlastní nezkušeností, slabostí věku, horečky rozkoše a strašné logiky špatného příkladu na širé, kvetoucí cestě záhuby. Mladíci vyučení ve všech hanebných uměních, které zná neřest, mistři ve všech tajích nejrafinovanější smyslnosti, všech ohavností lidské zpustlosti . . . vysloužilci nebo kandidáti domácích trestnic . . . se zamračenýma očima, s nejistým pohledem, se rty neschopnými dobrého úsměvu; ubohé bytosti rezervované opojením vášně, neschopné obětí a odříkání, otroci tisíců nezřízených návyků, hotové ke všem špatnostem, určené k tomu, aby v budoucích pokoleních šířily smutné dědictví zločinu, mající na čele předčasně vrásčitým jako Kainovo znamení ironický slib satanův: „*Budete jako bohové.*“²⁾ Starci zatvrzelí ve hříchu, přesycení nečistotou, nevědomí spoluvinníci všech sociálních hanebností, bytosti, pro které ctnost nemá již vábivosti, věčnost nevzbuzuje hrůzy a svědomí nemá výčitek . . . Ó, plačte nad nimi: „*Lkej a plač: hoden jest zajisté slz ten, kdo hřeší!*“³⁾

Plačte, ale nezoufejte: „*Od Boha totiž má lékařské umění.*“⁴⁾ Jsou již čtyři dni mrtví a zapáchají hnilobou, ale mějte víru! Pán Ježíš dosud má ve svých žilách vykupitelskou Krev: On jest dosud „*vzkříšení a život*“.⁵⁾ Nejtemnější tajemství porušenosti a zkaženosti mohou se státí pod všemocnými a neomylnými údery milosti jasnými cestami obnovy a vzkříšení, neboť Bůh často ne-

¹⁾ Sv. August. Vyznání kn. 1, hl. 12. ²⁾ Genese 3, 5.

³⁾ S. Chrysost. Opus imperf. in Math. hom. 9. P. G. 30, 681.

⁴⁾ Sir. 38, 2. ⁵⁾ Jan 11, 25.

chává na dně srdce každého člověka, i bouřícího se proti Jeho hlasu a plýtvajícího Jeho dary, touhu po ztracené nevinnosti a přemocnou potřebu a živou touhu po rehabilitaci. Ostatně, „Bohu není nic nemožno, hlavně když láska vede Jeho ruku“.¹⁾

Neklamte se však: Nevyburcujete jich ani rozumováním, ani hrozbami, ani drsným opěťovaným kázáním: „*Ještě ukáží vám cestu na výsost vznešenější.*“²⁾

Mluvte k nim s nekonečnou dobrotou požehnaného Srdce Ježíšova, dříve než míra jejich nepravostí bude dovršena: „*Před strachem nutno dáti přednost lásce a naději, k nimž nás stále Písmo vyzývá!*“³⁾ Mějte víru Ježíšovu, který „*obživuje mrtvé a povolává to, co není, jakoby bylo*“.⁴⁾ On může snadno zachrániti: „*Můžeš-li věřiti, všecko jest možno věřícímu!*“⁵⁾ Jak vznešené posláni obdrželo katolické kněžstvo! Přiváděti duše k Srdci Ježíšovu! Srdci všemocnému: „*Flos ad cuius odorem reviviscunt mortui.*“⁶⁾ Srdce plné dobroty: „*Faciens aegrotis de seipso medicamentum.*“⁷⁾ Srdce plné uznání . . . ó, jak se usmívá Božské Srdce na toho, kdo mu dává duše! Jak je ochotno dávatí je tomu, kdo o ně prosí! „*Začkoli budete prositi v modlitbě, věřte, že to obdržíte a stane se vám to.*“⁸⁾

Chápete tedy ten úkol milosrdenství, které vám andělé marně závidí: buďte opravdu v praxi pastorálního života služebníky Lásky, která odpouští! Jak mnoho dobra tak můžete vykonati v církvi Boží a jak požehná Pán vašemu apoštolátu!

Jest dosti zlých na světě — to vím — ale kolik by se

1) Terrieu S. J.: La grace et la gloire, Paris, Lethielleux 1897, sv. 2, str. 86.

2) 1. Kor. 12, 31. 3) Sv. Tomáš 3. část, ot. 90, čl. 10.

4) Řím. 4, 17. 5) Mar. 9, 22.

6) S. Bernard. Sermo 2 in Adventu c. 2. P. L. 183, 42.

7) S. August: Enarr. in ps. 69, n. 1. P. L. 36, 866. 8) Mar. 11, 24.

jich stalo dobrými, kdyby slyšeli, že jsou milováni a naučili se milovati? „*Non faciat bonos vel malos mores, nisi boni vel mali amores.*“¹⁾ Stali by se dobrými a stanou se, jen budete-li vy chtít: „*To však vám pravíme podle slova Páně, abyste netruchlili jako ostatní, kteří nemají naděje.*“²⁾

Vlijte do všech srdcí slepou, neomezenou důvěru ve věčnou Lásku, tu důvěru, která děkuje za dar dřívě než ho dostane, neboť je jista, že nebude odepřen. Učiňte, aby věřili pevně nevýslovným bohatstvím B. Srdce. Co na tom, předcházela-li nesčetná zneužití milosti, neomluvitelné nevěrnosti, zločiny beze jména, nevyslovitelné anarchie srdce a mysli, děsné, rakovité rány, které znetvořují obraz Boží v duši? „*Nebot on spast lid svůj od hříchů jejich.*“³⁾

Jak jest potřebno dobře pochopiti cenu, kterou má před Srdcem Ježíšovým důvěra v Jeho dobrotu! Ubohé bytosti, zmítané bouřemi životními, otevřete srdce naději: „*A zhřeš-li kdo, máme přitmluvce u Otce.*“⁴⁾ Mons. Gerbet píše ve svých úvahách: „Co jest křesťanství, ne-li veliká almužna daná veliké bídě?“ My jsme vždy hotovi odsuzovati a Bůh naopak je vždy hotov odpouštět:

„*Ale náruč Dobrotы nekonečné je tak velká, že obejmě, co k ní se obracuje.*“⁵⁾

A proč vlastně toto tajemství shovívavosti? „*Vždyt ty jsi, Pane, dobrý a milostivý, nad míru laskavý ke všem, kdož vyzývají tebe!*“⁶⁾

¹⁾ S. August. Epist. 155 ad Macedonium: P. L. 33, 672.

²⁾ 1. Thes. 4, 12. ³⁾ Mat. 1, 21. ⁴⁾ 1. Jan 2, 1.

⁵⁾ Dante: Očistec 3, 122. Bůh disponuje neomylnými prostředky. Zná cesty milosti a okamžiky duší; i při zdánlivé smrti, která skoro vždy předchází smrt skutečnou, pomáhá, sílí, obrací, zachraňuje. . . Bez kněze? Proč pak ne? Slyš sv. Tomáše v doplňku 3. části ot. 8, čl. 2, hl. 1: „Nedostatek kněze vynahrazuje Nejvyšší Kněz!“

⁶⁾ Žalm 85, 5.

NAD BOHEM VÍTĚZÍ LÁSKA.

Ó, ano, řekněte to, řekněte to silně duším, hlavně těm, které upadly až do hlubiny všech bludů rozumu a všech hanebností srdce! Řekněte to těm, které v divé vášni vypily pohár zakázané rozkoše; těm, které příliš dlouho žily v nevděčných krajinách, kde se umírá hladem! Řekněte jim, hlásejte jim to mocně, že dobrota B. Srdce jest nekonečně větší, než všechny naše skutečné i možné nepravosti, neboť:

*„Kopím byvši probodena,
i pak i dřív, tak dosti učinila,
že překonává však viny misku.“¹⁾*

Vykládejte všem, že kdo hřešil mnoho, musí milovati a důvěřovati mnoho — svatost není nic jiného než láska a pokora. Jsou-li však naše viny strašné a nesčetné, není dovoleno potom klásti nějakou hranici důvěře, neboť chceme-li jen — tehdy je blízko vítězství milosti: „*A smiluje se nad tebou více než matka.*“²⁾

Rcete otevřeně těm ubohým zhanobeným srdcím, která drásají výčitky svědomí, tísní nedůvěra, mrazí hrůza před Bohem; těm nešťastným duším rozervaným a zkaženým, které lkají a pláč, cítíce svou temnotu a svůj kal u porovnání se zářivým oslepujícím světlem věčné čistoty, rcete jim otevřeně, že na lítost nikdy není pozdě, poněvadž Ten, kdo je zve, určuje věčnost. Rcete jim, že právě tento pocit chudoby a zloby jim dává právo, aby se obrátily:

*„Já tomu,
který rád odpouští, jsem vzdal se s pláčem.“³⁾*

¹⁾ Dante: Ráj 13, 40. ²⁾ Sir. 4, 11.

³⁾ Dante: Očistec 3, 120. Mluví o lidské přirozenosti Kristově.

Rcete jim — „*Co slyšíte v ucho, hlásejte na střeších!*“ — že nikdo není tak blízko Bohu jako ten, kdo upřímně myslí, že je velmi daleko, protože *nic*, opravdu nic více není hodno neskonalého milosrdenství jako neskonalá bída.

Běda tomu, kdo se dá ovládnouti bezútěšnou myšlenkou Kainovou: „*Můj zločin jest větší, než abych zasluhoval odpuštění.*“¹⁾ Slyšte raději válečné plány Krále lásky: „*Co se bylo poztrácelo, shledám, co bylo rozptýleno, zase přivedu, co polámáno, obváži, co mdlého, posilním.*“²⁾

Kdo nepoznává v těchto výrazech zvyklosti B. Srdce: „*Tento přijímá hříšníky a jí s nimi.*“³⁾

Celý svět je velmi nemocen: „*Leží ochrnutý a hrozně se trápí.*“⁴⁾ Co však záleží Spasiteli na tom, je-li nemoc vážná? „*Já přijdu a uzdravím ho.*“⁵⁾

Svatý Jeronym vysvětluje větu Písma svatého: „*Sedmkrát klesne spravedlivý*“ a táže se: „*Si cadit, quomodo justus? Si justus, quomodo cadit?*“ a odpovídá: „*Justi vocabulum non amittit, qui per poenitentiam semper resurgit.*“⁶⁾ Opravdu jsou dva původní způsoby býti dobrými, totiž: nikdy neklesnouti a vždy povstati . . . Kdo opustil Vykupitele, aby mohl volněji hřešiti, podej mu ruku: Jen věř a povstaneš!

Kolikrát nás naplňovala nevolí strašná evangelijní scéna: „*Jidáš s výše apoštolátu klesá do hlubiny záhuby a není dojat*

¹⁾ Genese 4, 13. — Pán Ježíš řekl sv. Gertrudě: „Jedinký pohled milované duše, který raní mé srdce jest neochvějná důvěra, kterou má míti ve mne jsouc jista, že mohu, vím a chci jí pomoci za všech okolností: tato důvěra činí takové násilí mému milosrdenství, že se od něho nemohu vzdáliti. (Viz Le Héraut kn. 3, hl. 7.) Výtečná kniha jest pro hříšníky: Tissot: *L'art d'utiliser ses fautes*, Oudin 1892, 5 vyd.; je to sv. František Saleský, přivádějící hříšníka na pravou cestu. Bossuet: „Bůh chce úplnou bídu, aby ukázal úplné milosrdenství.“ *Oeuvres complètes* vyd. Vivès 11, 225.

²⁾ Ezech. 34, 16. ³⁾ Luk. 15, 2. ⁴⁾ Mat. 8, 6. ⁵⁾ Tamtéž.

⁶⁾ Epist. 122 ad Rusticum n. 3. P. L. 22, 1044.

ani důvěrnou hostinou, ani podaným soustem, ani milostiplným polibkem.“¹⁾ Vizte ho, jak vrhá před tvář nepřátel zrozeného Mistra třicet denárů poskvrněných krví: „Zhřešil jsem, zradiv krev spravedlivou.“²⁾

Vzpomínáte, co oni odpovídají: „*Co nám do toho? Ty viz!*“³⁾ Ó, Pán Ježíš by mu byl tak neodpověděl; byl by ho přitiskl k Srdci, byl by mu odpustil; ona však — nešťastník — neosměloval se doufati v odpuštění Boží . . .

Rcete mi: „Který byl největší hřích Jidášův? Lakomství, zrada, sebevražda?“ Ne, draží spolubratři! Dobrota Vykupitelova mohla odpustiti *všecko*, zapomenouti *všecko*; nemohla však odpustiti strašný zločin, který dovršil míru a připravil cestu ke konečné nekajcnosti. Ten nešťastník odmítl „*věřiti lásce*“! Jest psáno: „*Kdo však nevěří v Syna, neužítí života, nýbrž hněv Boží zůstává na něm.*“⁴⁾

My však „*věřme lásce*“! Věřme s nadšením, bez mezí, bez nejistoty nekonečné Lásce: „*A my jsme uvěřili v lásku.*“⁵⁾ Ponechme tedy stranou konečně jisté objemné svazky pedantických moralistů, kteří jakoby měli poslání rozsévati nedůvěru a hrůzu . . .; ustaňme sužovati duše a neotvírejte bez přiměřl, bez potřeby a bez šetrnosti jejich staré rány, rozbírajíce drobnohledem jejich již zavřené jizvy oceňujíce jednu po druhé, jejich zodpovědnou, skutečnou i smyšlenou podle úzkopských formulek jistých příruček . . .

Tyto duše jsou lkající, zmatené, plné lítosti? Proč tedy i zde neužíváte nauk evangelia? Řekněte: Když Pán Ježíš

¹⁾ Sv. Hieron. Epist. 125 ad Rusticum n. 1. P. L. 22, 1073.

²⁾ Mat. 27, 4. ³⁾ Mat. 27, 4.

⁴⁾ Jan 3, 36. Jak dobře jest si přečísti životopis sestry Benigny Consolaty Ferrero, ze řádu Navštívení; je to důvěrnice B. Srdce.

⁵⁾ 1. Jan 4, 16.

tak ochotně odpouštěl hříchy světa, chtěl snad, abychom se v praksi chovali jinak? Nuže, snad On se hrdloval s dušemi kajícími? Ne a zase ne; skrýval je do svého Srdce: „*Odpouštějí se jí hříchy mnohé, neboť milovala mnoho.*“¹⁾ Přenechejme je tedy také my Lásce, která všecko zná, všecko chápe, všecko očišťuje, všecko odpouští: „*Syn člověka nepřišel duše zahubit, nýbrž spasit.*“²⁾

Inspirovaný autor Knihy Sirachovcovy napsal: „*Jak veliké jest milosrdenství Páně a smířlivost jeho k těm, kteří se obracejí k němu!*“³⁾ A tehdy byl zákon bázně; od té doby však, kdy dobrota božská vzala si Srdce lidské, její láska, její ochota, její soucit nezná mezí: „*Takořka vylil bohatství své božské lásky k lidem.*“⁴⁾ Již nejsou to přísné důtky ani strašné tresty, na něž byl tolik bohat Starý zákon; jest to laskavé napomenutí, otcovský příkaz: „*Jdi a již nehřeš!*“⁵⁾

„Pán Ježíš na štěstí nestudoval podle našich příruček; vy z Něho činíte theologa. On však jest odpuštění Boží, On se nazývá milosrdenství.“⁶⁾ Proč tedy činíte nesnesitelnou svátost, která omývá duše v krvi B. Srdce? Sledujme taktiku božského Vykupitele, který tak usnadňuje dílo ospravedlnění, jakoby se jednalo o vzájemnou smlouvu: „*Jestliže vyznáváme hříchy své, Bůh je věrný a spravedlivý, aby nám odpustil hříchy naše a očistil nás od všeliké nepravosti.*“⁷⁾

Hle, důvod toho divného titulu, který nepřátele Vykupiteli dávali nekonečné Svatosti: „*Přítel hříšníků.*“⁸⁾ Ano, Syn Boží se stal člověkem a proto „*má moc na zemi odpouštěti hříchy*“⁹⁾

1) Luk. 7, 47. 2) Luk. 9, 56. 3) Sir. 17, 28.

4) Sněm Tridentský, sez. 13, hl. 2. 5) Jan 8, 11.

6) Capelle: Le P. Jean abbé de Fontfroide, Paris, Retaux 1903.

7) 1. Jan 1, 9. 8) Luk. 7, 34. 9) Luk. 5, 24.

Okuste i vy sladkosti Jeho Srdce, přivádějte k Němu duše. „*Pojďte a vřzte!*“, opakuji vám se Samaritánkou a budu šťasten, zaslechnu-li brzy vaši zlomyslnou odpověď: „*Věříme již, nikoli pro tvoji řeč; neboť sami jsme slyšeli a víme, že tento jest v pravdě Spasitelem světa.*“¹⁾

I JINÉ OVCE MÁM.

Ano, jest mým pevným přesvědčením, že s B. Srdcem a jenom skrze Ně a s Ním mohl by se obrátiti svět, přinésti pravdu bloudícím, osvítiti slepce potácející se ve tmách, přivésti zpět odpadlíky k vřře; vřdyt tato krásná a důležitá pobožnost jest hybnou silou vnitřní a nutnou pro každý apoštolát, exponent nadpřirozené životnosti církve katolické, tajemství jejího věčného mládí, pravidelný a neomylný prostředek jejích výbojů: „*Neboť láska k Bohu přemáhá všechno.*“²⁾ Kolik bolestí, kolik hanebností méně by zarmucovalo lid Boží, kdyby se všude s vnitřním přesvědčením a velkodušným nadšením kázalo o Božském Srdci!

A právě proto závoj hlubokého zármutku naplňuje hořkostí můj život, pomyslí-li na ty nekonečné kraje, které po tolika staletích, uprostřed takového světla, civilizace, dosud neznají dobrodiní vykoupení: Ubohé duše, „*povržené jako ovce nemající pastýře*“.³⁾

Jaký bol pro Pána Ježíše pozorovati tyto žně nedozrálé pro nedostatek dělníků, bídně a daleko živořící od Jeho přesladkého Srdce, slunce to spravedlnosti a ctnosti, usychají a umírají „*jako tráva na střeše*“,⁴⁾ odloučeny od Jeho neskonale lásky jen proto, že dosud k nim nedospěla živá voda Jeho milosti. Zástupce Kristův na zemi jednoho

¹⁾ Jan 4, 42.

²⁾ Následování Krista kn. 3, hl. 9.

³⁾ Mat. 9, 36.

⁴⁾ Žalm 128, 6.

dne nařikal: „*Nutno se velmi diviti, že jsou dosud téměř nesčetní, kteří sedí v temnostech a stínu smrti a počítá se jich skoro 1000 milionů.*“¹⁾

A přece i za ně prosil Pán Ježíš se svou božskou horlivostí — „*s křikem silným a se slzami*“²⁾ — postě se na poušti, krví se potě v zahradě, umíraje na kříži: „*Otče, aby jedno byli!*“³⁾ A dovolil, ano přijal, nesmírnou trýzeň svého neposkvrněného těla a mučednictví duše, kteréž musily s nekonečným násilím rozdělit Jeho osobu: „*Aby shromáždil v jedno také ty dítky Boží, které byly rozptýleny.*“⁴⁾ K nim byla obrácena Jeho mysl během obtížných cest apoštolských; s bedlivostí je znázorňoval ve zbloudilé ovci, ve ztraceném penízi, v marnotratném synu. Na západu svého života s vyčerpanými silami — „*unaven cestou*“⁵⁾ — jim věnoval poslední svou myšlenku, něžnou lásku a sladkou naději: „*Mám ještě jiné ovce, které nejsou z tohoto ovčince, i ty musím přivésti.*“⁶⁾

Ó, vášnivý Milovníku duší, ó, svatý Snoubenče církve svaté, ó, Mistře pravdy, ó, Bože všemohoucí! Tedy dvacet století vroucích modliteb v plodném mlčení statisíců svato-stánků dosud nestačilo prolomit led, který rve miliardu duší — *celou miliardu, ó, Ježíši* — z něžného objetí Tvé vroucí lásky? „*Dlouho-li se budeš, Pane, pořád hněvat?*“⁷⁾ Vylej tedy své milosrdenství „*na pohany, kteří neznají tě, na říše, které tvé jméno nevzývají*“⁸⁾

A kde jest, Pane, sláva Tvého jména? Kde jest slíbený triumf Tvého B. Srdce? A jak dlouho ještě zůstane bez užitku Tvá vylitá krev? Což jsi jednou neřekl svému Otci a neopakuješ to ještě bez ustání všude pod závojem eucharistickým: „*Já jsem věděl, že mne vždycky slyšíš?*“⁹⁾ A jak

1) Benedikt XV. v encykl. „Maximum illud.“ z 30. listopadu 1919.

2) Žid. 5, 7. 3) Jan 17, 22. 4) Jan 11, 52. 5) Jan 4, 6.

6) Jan 10, 16. 7) Žalm 78, 5. 8) Tamtéž 6. 9) Jan 11, 42.

se naplní Písmo, že „*musí se tak státi*“¹⁾) Dva tisíce let uplynulo od té doby — a byla to hodina Barabášova — co Tvá vykupitelská Krev stékala po stráni Kalvarie; a oběť čistá, denně obnovovaná od tří set tisíc kněží ještě „*neučinila tvé jméno veliké mezi národy*“²⁾) Což nejsi Pomazaný Páně? A již nestačí jediné slovo Tvých božských rtů, aby uzdravilo nemoce duší a pomohlo „*posedlým od dábla*“³⁾) „*A když jsi tolik pro svět vytrpěl a slíbil, že všechno k sobě přitáhneš, až budeš pozdvižen od země — proč všechny nepřitahuješ? Proč jich vyvoluješ ze mnohých tak málo, jako bys nebyl pamětliv svého utrpení?*“⁴⁾)

Ó, Ježíši! Řekni to nevěřícím hlasem své milosti, která nezná vzdáleností, která odstraňuje každou překážku, řekni, „*aby pozdvihli hlav svých, neboť se přibližuje vykoupení jejich*“⁵⁾) Opakuj služebníkům Tvé všemohoucí lásky, opakuj jim tím nejsladším hlasem, který z tisíců je povolal k Tvé službě: „*Jděte, učte . . . kažte všemu stvoření!*“⁶⁾)

Požehnej také těm nešťastným národům, které před čtyřmi stoletími věrolomnost vyrvala z mateřské náruče svaté církve, „*aby uvěřice, spasení nebyli*“⁷⁾) Jsou to neužitečné, uschlé a neplodné ratolesti vinice kdysi kvetoucí, která velkolepými činy svých světců oslavila dějiny křesťanství.

Pohled laskavým okem, ó, Spasiteli světa, na tolik východních národů, v nichž již od tisíce let ne vážné rozdělly nauky, nýbrž politováníšhodné předsudky a světské touhy vysušily zdroj svatosti a zhasily maják božské vědy, ozařující svět z Vatikánu. Nejsi mezi nimi neznám a hierarchická posloupnost, která zůstala netknuta dojemným zázrakem Tvé Prozřetelnosti, alespoň částečně zajišťuje

1) Mat. 26, 54. 2) Malachiáš 1, 11. 3) Skutky 10, 38.

4) Sermo in fer. 2. Paschae intes opera S. Bern. P. L. 184, 969.

5) Luk. 21, 28. 6) Mat. 29, 19. 7) Luk. 8, 12.

těm rozptýleným duším přiliv Tvých milostí. Ty bydlíš skutečně v jejich svatostánkách a dáváš se denně obětovati od nich a pro ně: „*Jako beránek před tím, který ho stříhá, oněmí*“¹⁾ zatím co Tvá Matička se sladce na Tebe usmívá ze starých obrazů, které s láskou malovalo umění byzantské, a s vroucností Ti opakuje denně v mystickém zášeří tisíců svatostánků: „*Nemají vna!*“²⁾

Ó, vyslyš nás, Pane Ježíši: „*Dokavad držíš duši naši v napětí?*“³⁾ Což neslyšíš? Prosí Tě o milost Tvá Matička, s námi se modlí Tvůj Zástupce, celá církev Tě prosí, obnovujc sliby a zaslíbení . . . Ó, ano, pro své poklonohodné Srdce odpusť, obnov, očisti, posiluj, pozvedni, požehnej . . .

Přijď, ó Pane, království Tvé! Bylo by rouháním mysliti, že nechceš, bylo by zločinem říci, že nemůžeš: „*Chceš-li můžeš — jen rci slovem!*“⁴⁾

VÍRA V LÁSKU.

Ó, kněží Pána Boha, buďme o tom přesvědčeni, že Pán Ježíš jest dosud *Spasitelem, ano, jediným Spasitelem* světa; jest lékem pro všechny nemoci, posilou pro všechny bolesti, rozluštěním pro všechny problémy, odpuštěním pro všechny zločiny, tajemstvím všech ctností! Vše to třeba

1) Skutky 8, 32.

2) Jan 2, 3. Pius XI. v encyklice: „*Rerum orientalium*“ z 8. září 1928 ukázal na skutečnou přítomnost Ježíšovu a na úctu k Panně Marii u rozkočných východanů. Klerus ten je úplně proti úctě B. Srdce. Tím více nutno uvážiti slova Jeho Blaženosti Řehoře IV., patriarchy melchitského v Antiochii, která řekl Mons. d'Herbigny T. J.: „*Kristus je dosti mocný, aby přitáhl všechny lidi ke svému Srdci; kdyby křesťané více věřili a více milovali Pána Ježíše, Jeho Srdce by našlo prostředky přiblížiti odloučené bratry.*“

3) Jan 10, 24. 4) Mar. 1, 40.

hledati v poklonyhodném Jeho Srdci. Čím lepší by byla lidská společnost, kdybychom opravdu znali B. Srdce!

Jestliže tedy dosud jste jí nepochopili, jestliže jste dosud nekonali této pobožnosti, jak ji chce Pán Ježíš, jestliže po tolika námahách, tolika studiích, tolika neúčinných tužbách po dokonalosti jste se dosud nerozhodli státi se apoštoly B. Srdce — nuže, On to chce: „*Ale pravím vám, svým přátelům:*“¹⁾ Učiňte to ihned! „*Hle, nyní jest čas příjemný, hle, nyní jest den spasení!*“²⁾ Jest to v zájmu duší, proto vás prosím, a jest to z lásky k našemu povolání: „*Aby se nepohanila služba naše.*“³⁾

Nestarejte se o tlachy povalečů, o směšné lidské ohledy, o kritiky některých ubohých bytostí, stížených duchovní krátkozrakostí; přehlédněte nerozumné předsudky, jemné odstíny a prolhané sofismy: „*Hledte, at nikdo vás neukořistí moudrostí světskou, totiž, prázdným klamem podle podání lidského, podle prvopočátků světa a ne podle Krista.*“⁴⁾

Theologie B. Srdce at určuje pevný základ vašeho náboženského vzdělání, psychologie tohoto poklonyhodného Srdce at tvoří denní výživný pokrm vašeho ducha, abyste jednou mohl pozdvihnouti *závoj svatyně*, proniknouti do tajů nekonečné Lásky, čísti a chápati v Písmu svatém, v dějinách církve, v politických změnách, v životě duší — hlavně ovšem vaší duše — touhy a obavy, radosti a zármutky, naděje a zklamání, oběti a vítězství, slzy a úsměvy toho B. Srdce, které tolik miluje lidi.

Krásu uchvacuje. Tedy čím více této krásy Ježíšovy duše odkryje, tím více se roznítí láskou k Němu, který jest ohniskem této lásky a cítíc, jak je přitahována k Němu, nalezne nechuť k sobě samému. Duše se musí ponenáhlu přesvědčiti následkem postupných osvěcení, že naše mrav-

1) Luk. 12, 4. 2) 2. Kor. 6, 2. 3) Tamtéž 3. 4) Kolos. 2, 8.

ní ošklivost odpovídá přiměřeně naší nepodobnosti k Božskému Srdci. Zároveň pochopí, že má-li se těšiti přízni Ježíšově jest nutno, aby se naše srdce stalo tichým a pokorným, jako jest Srdce Jeho. Duše v evangeliu nalezne cestu, aby šla za Vykupitelem na Jeho pozemském putování, takže s Ním podnikne nejkrásnější výstupy duchovní; z toho pak povstane vnitřní a účinné obrácení, energická, trvalá a základní reforma celého života. Bude to obrácení vnitřní, protože bude výsledkem hlubokého přesvědčení; bude to reforma energická, trvalá a základní, protože se stane stálou potřebou srdce.

Ctnosti budou konány nejenom po úvaze, nýbrž s chutí; pokud je nalezneme milé v Pánu Ježíši, budeme se snažiti státi se jimi milými Jemu. Tak v poznání B. Srdce bude mítí původ láska a z lásky bude žítí následování. Budeme chtítí učiniti svými zájmy Ježíšovy; budeme se snažiti šfřiti ve světě víru nejen ze zásady a velkodušnosti, nýbrž pro čest, slávu a radost B. Srdce; budeme cítiti potřebu, ano, vroucí touhu, aby On vždy a všude kraloval, aby tak znovu pokřtil duše potopou dobroty a milosrdenství. V Ném nalezneme ten odpočinek ducha, který bude sloužiti k obnově tolika ztrát, nevyhnutelných u těch, kteří se zabývají svatou službou. V Ném nalezneme moudrost, rozum, radu, sílu, umění, pobožnost a bázeň Boží, dokonalou to svatost. Řcete Mu tedy s Následováním: „*Ó, Pravdo — Bože, učiň, abych s tebou zajedno byl v lásce neskonale . . . vždýt v tobě samotném je všecko co chci a po čem toužím. Ať umlknou všichni tvorové před tebou; ty jen sám mluv ke mně!*“¹⁾

Jistě byla to veliká, politováníhodná mezera ve vašem pastýřském životě, nepěstoval-li jste této pobožnosti. Vaše duchovní správa jistě ztratila značné ovoce; nebyla snad

¹⁾ Následování Krista kn. 1, hl. 3.

zcela neplodnou, ale o kolik milostí velmi cenných by ji bylo obohatilo Srdce Ježíšovo, kdybyste byl chtěl pracovat pro Něho a modliti se s Ním; vždyť se nikdy nemodlí marně: „*Byl vyslyšen pro svou uctivost!*“¹⁾ Ale budete-li alespoň od dnešního dne kázati o úctě k B. Srdci, opět získáte ztracenou půdu, obnovíte bolestné ztráty... Chcete opravdu spasiti tu duši, tu farnost, tu diecési, celý svět? Jděte k Němu: „*Žízni-li kdo, pojď ke mně a pij!*“²⁾

Jiné pobožnosti jsou dobré, chcete-li výtečné; tato však jest *nejvýtečnější ze všech!* Kdo povrchním způsobem uctívá ostatní prvky člověčenství Ježíšova, nebude úplně uspokojen, protože nedospěl k hlubině tajemství Boha učiněného člověkem: „*Každý, kdo pije z této vody, žízni bude opět.*“³⁾ Kdo však chápe Jeho Srdce, cítí, že dospěl k poslednímu cíli všech tužeb, které mohou ovládat stvořenou duši; cítí, že uskutečnil úplně své touhy po kráse, dobru a lásce: „*Kdo však se napije z vody, kterou já mu dám, nebude žízni na věky.*“⁴⁾

Dobrá duše Archimedova říkala: „Dejte mi opěrný bod a já pohnu světem.“ Jeden proslavený muž činu za našich dnů uzavíral, navazuje na tuto větu: „Ó, kdyby všichni kněží znali moc páky, která jest jim svěřena církví, totiž Katolické akce, a za opěrný bod vzali Srdce Ježíšovo a život spojený s Ním, pozvedli by lidstvo k Bohu.“⁵⁾

Víte, že hltaví bankéři tohoto světa dávají malé procento svým klientům, asi pět ze sta. Nuže, vyzvědněte ihned z jiných bank méně spolehlivých své kapitály! V bance

1) Žid. 5, 7. 2) Jan 7, 37. 3) Jan 4, 13. 4) Tamtéž.

5) Tak kanovník Timon David, ředitel kvetoucího patronátu v Marsilii ve svém klasickém díle: „Méthode de direction des oeuvres de jeunesse“, 2 díly, Paris, Mignard. V díle je celá kapitola o úctě B. Srdce, která jest „neomylným tajemstvím úspěchu pro každý ústav pro jinochy“.

B. Srdce jest vám zajištěno sto ze sta: „*Stokrát více vezme a život věčný v dědictví dostane.*“¹⁾

On dal své slovo: „*To jest dílo Boží, abyste věřili v toho, jehož on poslal.*“²⁾ Věřte Mu tedy bez obavy... On může a umí dodržeti slovo: „*Jsa pevně přesvědčen, že jest mocen též učiniti, co slíbil.*“³⁾ A jestliže na poli církve někdo vydává plod více nebo méně hojný, „*některé stonásobný, jiné šedesátinásobný, jiné třicetinásobný*“⁴⁾ ctitelům B. Srdce jest dána a uschována výsada vydati plod nejhojnější, po kterém může toužiti duše lidská: „*Všecko, co podniká, daří se.*“⁵⁾

Vzpomínáte? „*Budou pracovati s podivuhodnými výsledky a dospějí v krátké době k nejvyšší dokonalosti,*“ protože „*poklady lásky a milosti jsou uschovány pro osoby, které se posvěti vzdávajíce Mu slávu.*“⁶⁾

Jakou zodpovědnost berou na sebe pro *den pomsty* ti pastýři duší, kteří zanedbávajíce nyní tuto pobožnost uslyší božského Soudce odsuzovati některou z jejich oveček, protože nemilovala B. Srdce! „*Podle zatvrzelosti své však a nekajícího srdce svého hromadí sobě hněv Boží v den hněvu.*“⁷⁾

Ubohé zrazené duše! Kdyby byly chovaly k Pánu Ježíši něžnou synovskou lásku místo chování služebníků, byly

¹⁾ Mat. 19, 29. ²⁾ Jan 6, 29. ³⁾ Řím. 4, 21.

⁴⁾ Mat. 13, 8. ⁵⁾ Žalm 1, 3.

⁶⁾ S. Marg. Marie: *Vie et oeuvres*, lett. 132 à son directeur, 2, 286. Snad ani nevíte, jak mnoho milostí, podivuhodných duchovních změn a zázraků učinil Pán těm, kteří Ho vzývají krátkou střelnou modlitbou: „*Nejsvětější Srdce Ježíšovo v Tebe důvěřuji.*“ Původcem jest holandský jesuita P. Peteghem, kterým byl horlivým jejím šířitelem. Jest to vzbuzení dokonalé lásky podle vzoru sv. Markety v jejím Malém zasvěcení: „*Ó Srdce plné lásky, v Tebe skládám všechnu svou důvěru.*“ Jak by bylo moudré často ji opakovati a upevniti na dveře, aby všichni, kdo vcházejí a vycházejí, byli nuceni ji přečísti. Zkusil jste to již? ⁷⁾ Řím 2, 5.

by cítily v hloubi svého srdce, třeba poskvrněného vinou, sílu volati z propasti vlastní bídy, aby jim podal velkodušně ruku, která pozdvihuje, sílí a zachraňuje. Byly by obdržely od toho Srdce, které umí božsky odpouštětí účinnou milost lítosti a obrácení: ospravedlněny slzami lítosti, očištěny v Krvi B. Srdce — tohoto ráje čistoty a svatosti — byly by se daly bez obtíží na cestu spravedlnosti, dostávající milosti zvláště účinné, které činí setrvání v dobrém mravně jistým . . . Ó, kdyby byly milovaly B. Srdce! Pán Ježíš by jim byl požehnal a je posvětil, „byl by požehnal všem jejich podnikům, byl by jim dal milosti potřebné jejich stavu, byl by se stal jejich útočištěm v životě a ve smrti, byl by jim dal nalézt ve svém Srdci oceán milosrdenství v té poslední hodině“.¹⁾ Místo toho tito lidé ponechání svým převráceným návykům, příliš slabí, aby je přemohli neb alespoň aby se rozhodli roztrhnouti svá potupná pouta, neschopni opětně dosáhnouti svobody synů Božích, zbaveni všech milostí udělených milovníkům Srdce Ježíšova, objeví se na strašném soudu se *zhasnutou lampou*. Tak to B. Srdce, které na ně tak dlouho čekalo, bylo *jejich vinou* neschopné je zachrániti.

Za našich dnů jsou tak četní tito ctitelé pohanské zbožnosti, této nechutné pobožnosti bez mravnosti a bez dogmat, která se ztotožňuje s nejneuctivější lhostejností k nadpřirozenu; jest to ateismus v původu a křesťanství v rozkladu. Tito ctitelé neznámého Boha, zařazeného nad oblaka jako mythus, necitelného k slzám a prosbám, lhostejného k neřesti a ke ctnosti! Jsou to „*christiani ad contumeliam Christi*“.²⁾ Ubozí nešťastníci, vychovaní ve studené zimě racionalismu — nešťastné duše proměněné v led, jako v pekle Dantově pod tragickým nárazem křídla Luci-

¹⁾ Lidový text Zaslíbení.

²⁾ Salvianus: De gubernatione Dei, l. 8, c. 2. P. L. 53, 155.

ferova — zničené duše, o nichž praví sv. Pavel: „*Byli jste bez Krista a bez Boha v tomto světě.*“¹⁾

Kdo však může s jistotou tvrditi, že tyto, třebaš pochybovačné a zbloudilé duše, nepřinesly by spasné ovoce, kdyby se přiblížily k B. Srdci? Ano, kdo může říci, jaký vliv by byla zanechala v jejich životě tato pobožnost pěstovaná od mládí a jaké naděje na vzkříšení by dávala pro budoucnost, kdyby *ještě dnes* se rozhodly ji přijati? Táží se: Kdo opomenul vštípití toto poznání Srdce Ježíšova a tuto úctu k Němu, která je vždy spojena — jako účinná příčina k výsledku mravně jistému — s utěšeným rozkvětem božského? Byl to kněz, který opomenul vlíti ji do těch duší, zneužívaje svaté služby, kterou mu Bůh dal, „*aby vzdělával a nikoli aby kazil*“²⁾ A byl-li to on, sám ledový a netečný k tomuto symbolu božské Lásky, který nehleděl rozdmýchat v jejich duši jiskřičku víry, která předchází dobré skutky vykonané z lásky — byl-li to on, který v těch srdcích zatarasil cestu, kterou mohla vejíti milost — „*aby se jim nerozsvítilo světlo evangelia o velebnosti Kristově, jenž je obrazem Božím*“³⁾ rcete mi: Kdo bude před Pánem Ježíšem odpovídati za ty ubohé duše zrazené tím, kdo je *měl a mohl zachrániti*? I za ty duše Pán Ježíš zemřel. Kdo jiný, ne-li kněz?

Jest to výkřik tolika srdcí hledajících pravdu, která cítí mocnou přitažlivost B. Srdce a cítí potřebu víry: „*Kdo jest to, Pane, abych v něho uvěřil?*“⁴⁾ Běda nám, nedovedeme-li jich dovésti k Pánu Ježíši a odmítáme jim říci: „*On to jest.*“⁵⁾

1) Efes. 2, 12. 2) 2. Kor. 13, 10. 3) 2. Kor. 4, 4.

4) Jan 9, 36. Poslední má kniha: „Non praevalerunt“ obsahuje stať o úctě Anglikánů k B. Srdci; při její četbě mnohý křesťan a snad i kněz se musí zardíti.

5) Jan 9, 36. Kněz bude trestán, že neoznámil jim tajemství lásky Ježíšovy a duše osobně bude odpovídati za sebe, protože „když

Ó, vzpomeňme, „*bratři věřící, účastníci nebeského povolání*“¹⁾ že zanedbávají duše, býti jim kamenem úrazu — i třebaž jen negativně — nedbalostí v jejich poučování, odmítnutím pomoci v jejich mnohonásobných a nekonečných bédách a netečností, abychom je přivedli k Němu, který jest věčné světlo, dokonalé vzkříšení a hojné vykoupení — jsou všechno urážky, které Pán Ježíš považuje za své: „*Pokud jste to neučinili jednomu z nejmenších těchto, ani mně jste neučinili.*“²⁾ Duše jsou údy Jeho mystického Těla a kdo je vzdaluje vlivu B. Srdce, životního tajemného středu člověčenství Pána Ježíše a církve Boží, jest vinen velezradou, právě tak jako katané, kteří zahrnovali urážkami skutečné Tělo Vykupitelovo, právě tak jako ti, kteří zneuctívají pod závojem posvěcených způsobů božské tajemství Jeho eucharistického Těla.

A z hlubokého mlčení svatého svatostánku Pán Ježíš, který oplakává zbloudění tolika oveček, otrávených pastvou smrti, nebo stavších se kořistí vlků, vytkne nenahraditelné neštěstí tomu, který je zradil a zmařil utrpení Boha: „*Ty jsi ten muž; ale krev jeho z ruky tvé vymáhati budu.*“³⁾

mohla věděti, nechtěla, a svou leností byla příčinou své nevědomosti“.

1) Žid. 3, 1. 2) Mat. 25, 45.

3) 2. Král. 12, 7; Ezechiel 33, 8. Není mým úmyslem poslati do pekla každého, kdo nectí B. Srdce. Pravím jen tolik: Jako tato úcta jest jistou (jistota mravní!) známkou předurčení — více než úcta k Panně Marii — tak ten, kdo z jakékoliv příčiny nemiluje Srdce Páně, t. j. osobu Ježíše milujícího, má vážný důvod se báti, že neseťvá v dobrém. Neznalost neb nedbalost ohledně B. Srdce mohou býti příčinou zavržení: 1. těm, kteří úmyslně odmítají učiti se pravdám víry a přímým jich závěrům; 2. těm, kteří formálně a úmyslně je vylučují ze své úcty, vědouce jaká jest vůle Ježíšova a přání církve. I když nejsou v nemilosti Boží, budou zbaveni zvláštní přízně a zvláštních účinných milostí, které Pán Ježíš slíbil ctitelům svého Srdce a ne jiným. Jinak by zaslíbení byla směšná. To vše tedy může býti vzdálená příčina zavržení.

POKOJ NÁŠ KRISTUS.

Rcete mi nyní, zda není pošetilostí začítí cyklus kázání, nebo přijati místo v duchovní správě, nebo duchovní vedení koleje, nemocnice, útulku, semináře nebo kláštera a nezajistiti si nejjistějšího a nejnutnějšího prostředku k dosažení pravidelného účele těchto ústavů? Ostatně, jak můžeme doufati, že urovnáme rozpory, které znepokojují tolik myslí, že vrátíme pokoj lidské společnosti, která cítí ještě ve všech svých cévách „*psychosu války*“, že potřebe každý nepochopený nacionalismus, který jako praktická herese se staví proti katolické víře a náboženské praksi, neznáme-li důkladně pokladů B. Srdce „*plného milosti a pravdy*“, ¹⁾ vtělení tichosti a milosrdenství? On jest darem Božím, On jest Bohem pokoje, On jest pokojem Božím; jest to ten pokoj, který máme vnéstí mezi lidi, protože nám formálním a přesným způsobem byla svěřena „*služba toho smíru*“.²⁾ Papež pak nás ujišťuje, že budeme

Dále uvažte: 1. Žádná jiná pobožnost nemá tolik zaslíbení různých historicky zjištěných a úředně prohlášených; 2. kdo pěstuje jiné pobožnosti a vylučuje naši — dává důvod, aby se pochybovalo o jeho zbožnosti — neboť formálně vylučovati úctu k B. Srdci značí prohřešovati se neúctou ke kříži, který představuje Ježíše a k Velebné Svátosti, kde je skutečně přítomen a chce býti výslovně ctěn pod symbolem lásky; 3. je-li podle souhlasného učení starých i nových theologů nutno prostřednictví P. Marie ke spasení — a fortiori je nutno prostřednictví Ježíšovo; to prostřednictví obdržíme, budeme-li Ho milovati *jak On chce* a ne podle rozmarů našich; 4. kdo vylučuje B. Srdce ze své úcty, vylučuje normální jediný, účinný a jistý prostředek, aby byl spojen s Bohem a obdržel Jeho milosti; 5. naše srdce je chladné a slabé a musí býti pohnuto a povzbuzeno; koho nepohne B. Srdce, dojmou ho jiné pobožnosti, méně vábivé? Pán Ježíš chce, aby všichni šli k Jeho Srdci, chce kralovati pomocí svého Srdce a jím spasiti svět. Duch svatý vede všechny horlivé duše cestou úcty k B. Srdci.

¹⁾ Jan 1, 14. ²⁾ 2. Kor. 5, 18.

se líbiti Pánu Ježíši, povedeme-li válku proti nenávisti a nepřátelství „*činíce věc nesmírně milou nejmilejšímu Srdci Ježíšovu.*“¹⁾)

A jak budeme činiti nároky na všechny milosti potřebné, abychom hříšněky přivedli ke spáse, jak obdržíme nebeské požehnání pro svůj apoštolát, jak přesvědčíme a strhneme na sebe davy, jsou-li tyto výhody formálně slíbeny a úzkostlivě vyhrazeny těm, kteří žijí pro B. Srdce? Proč ztrácíme odvahu vidouce neužitečnost svých námah: „*Po celou noc pracovavše, nic jsme nechytily?*“²⁾) Proč nezměníte systém? „*Vrzte síť na pravou stranu lodi a naleznete!*“³⁾) Proč nejdeme k Tobě, ó přesladké Srdce, které jsi tolik lidí milovalo? „*Zajeď na hlubinu a rozestřete síť své k lovení!*“⁴⁾)

Slyšte sv. Augustina, kterak mluví s Pánem Ježíšem: „*Cor ne dormiat in desperatione, et dicat: Non possum; sed evigilet in amore misericordiae tuae et dulcedine gratiae tuae, qua potens est omnis infirmus, qui sibi per ipsam fit conscius infirmitatis suae.*“⁵⁾) Čeho byli bychom schopni my kněží, kdybychom se snažili odpovídati pozvání Spasitelově! My všichni Jeho a On celý náš: „*Aby jako On nás miluje srdečnou a nerozlučnou láskou, také my s Ním se spojili srdečnou a nerozlučnou láskou; aby cokoliv doufáme a chápeme, cokoliv mluvíme a se modlíme, Bohem bylo!*“⁶⁾)

Tak služebníci od Boha slíbení mají býti jako odměna a požehnání Jeho lidu: „*A dám vám pastýře podle srdce svého, i budou vás pásti rozumně a moudře.*“⁷⁾) Jen oni budou s to napravit toto pokolení, žárlivé na svou slávu a neodvislost, vzdálené každé kázně a odmítající uzdu, pyšné

1) Benedikt XV. Encykl. „*Pacem Dei*“ z 23. května 1920.

2) Luk. 5, 5. 3) Jan 21, 6. 4) Luk. 5, 4.

5) S. August. Confessiones I. 10, c. 3.

6) S. Albertus Magnus: De adhaerendo Deo c. 13. 7) Jerem. 3, 15

na své pomějšejší triumfy a při tom zarmoucené a malomyslné při postupném zhroucení se jeho systémů, při odporu k jeho patentovaným sofismům a k nejisté a potměšilé politice jeho vládců, vůči zapleteným problémům nynější hodiny, v nečetných zárukách, které skýtá „ozbrojený mír — les to bajonetů“, který jest jako válečný stav a vyssává finance národů, ničí výkvět mládí a otravuje a kalí nejlepší zdroje života fyzického, rozumového, náboženského a mravního.¹⁾

Ó, mír, spojení srdcí a myslí, tento „klid pořádku“²⁾ v totožnosti ideálů, ve společnosti zájmů, ve splynutí vůlí! „Nullus certior gradus ad amorem Dei . . . quam hominum erga homines charitas!“³⁾

Pokoj! „Tantum est enim bonum, ut nihil gratius soleat audiri, nihil desiderabilius concupisci, nihil postremo melius possit inveniri.“⁴⁾ Kdo však nám dá toto s ničím nesrovnatelné dobro, ne-li Ten, který jest „Knížetem pokoje“⁵⁾ Ó, ano! Otevřeme svého ducha „sladké naději, aby náš věk, stížený až dosud nekonečnými bédami, nalezl svou spásu v ochotnější spolupráci s tím, kdo pokračuje v apoštolátu sv. Markety Marie“.⁶⁾ Uprostřed této tak strašně rozpoutané nenávisti není spásy leč v lásce.

Opakuj to bez únavy.

A jestliže my sami po hříchu hned se nevrátíme k pokání, jestliže nedovedeme následovati B. Mistra velkodušně a trvale, „abychom, jako jsme nesli obraz pozemského, nesli též obraz nebeského“;⁷⁾ jestliže po tolika slibech a po tolika hořkých zkušenostech rádi opouštíme zdroj živých

1) Pius XI. encycl. „Ubi arcano Dei“ z 23. prosince 1922.

2) S. August. „O městě Božím“ kn. 19, hl. 13.

3) S. August. De moribus Eccl. Cathol. l. 1, c. 26. P. L. 32, 1331.

4) S. August. „O městě Božím“ kn. 19, hl. 11. 5) Isaiáš 9, 6.

6) Promluva Benedikta XV. při kanonisaci sv. Markety.

7) 1. Kor. 15, 49.

vod, abychom jinde hledali rozpukané cisterny; jestliže jsouce vlažni, nenalezneme své prvotní horlivosti a jestliže jsouce dobří, dva kroky od plamenů svatostánku ochabujeme stále ve chronické bezmocnosti a hluboké duševní chudokrevnosti, neschopní jako ochrnutý u bravného rybníka pomoci sobě a jiným, jak bychom měli; jestliže vůči převráceným pudům a slabostem bezejmenným jsme stále hotovi rozvinouti prapor vzpoury nebo mlčky se vzdáti — kdo má vinu? Čí je vina, jestliže tyto pokroky, tato vzkříšení, tyto reformy, tyto vzlety ducha k světlu, k pravdě, k spravedlnosti, k lásce, k blaženosti Pán Ježíš slíbil jen těm, kteří chovají k Jeho poklonyhodnému Srdci onu dětinnou úctu, která proměňuje a zúrodňuje celý vnitřní život? A i kdyby nebyl přislíbil, mohlo by býti jinak? Což nás neučí škola, „že čím více něco se blíží počátku jakéhokoliv druhu, tím více běře účast na jeho výsledku“.¹⁾ Jest možno žíti s Pánem Ježíšem a nestáti se Mu podobným?

Někdo řekne: „A konečně já věřím v B. Srdce; nestačí to?“ Nikoliv, to nestačí: „*Co prospěje, bratři moji, praví-li kdo, že má víru, skutků však nemá? Může ho víra spasiti?*“²⁾

Nestačí věřiti v Pána Ježíše, nutno Jej zevrubně poznati. „*Míra lásky menší jest tam, kde dosud menší jest míra poznání.*“³⁾ A když jsme Jej poznali v Jeho dokonalostech, v Jeho zvycích, v Jeho tužbách, nutno Jej milovati a milovati vroucně s jednotným směrem, s upřímným úmyslem, s ochotnými činy až k prolití krve, nutno trpěti pro Něho, abychom všechny přivedli k Němu: „*Písmo svaté život věčný položilo do poznání Boha a ovoce dobrých*

¹⁾ Sv. Tomáš, 3. díl, vot. 27, čl. 5.

²⁾ Jak. 2, 14.

³⁾ Sv. Řehoř Veliký, hom. 9 na Ezechiela c. 10. P. L. 76, 1048.

skutků.“¹⁾ Jest nutno Jej milovati velice, milovati stále, milovati stále více, nedbati na nic a nikdy se neunaviti při ujišťování a dokazování, že Jej milujeme za každou cenu a každým způsobem.

V dobrém málo pokračujeme, protože milujeme málo, bojíme se Boha, protože milujeme málo; chodíme žebrot o hřšnou lásku tvorů, protože nechápeme, že blaženost člověka záleží v lásce ke Stvořiteli: „*Quid autem boni faceremus, nisi diligeremus? Aut quomodo bonum non facimus, si diligamus?*“²⁾

Podle sv. Tomáše kult a služba jsou dva nutné a nevyhnutelné projevy ctnosti nábožnosti; kult, aby byla uctěna vznešenost božská, a služba, aby se projevila odvislost lidská. Proto je zřejmo, že přeje-li si Bůh projevy lásky, nemůže se zřci pocty skutků. Nuže, jen odvalu! Co jest život, ne-li noviciát pro věčnost? A co budeme činiti po celou věčnost, ne-li žít z lásky?

Ó, opětujme Srdci Ježíšovu žhavé prosby Následování: „Rozšiř srdce mé a naplň je láskou, abych se naučil . . . jak sladko jest milovati a v lásce se rozplývati. Kéž tebe více miluji než sebe! Kéž mi dáno pěti píseň lásky a se vznésti vzhůru k tobě, miláčku mému, a duše má tebe chválc a jásotem lásky plesajíc at pak třebaš zajde . . . Vždyť mohutným hlasem k sluchu Božímu zaznívá již sám vroucí cit duše, když beze slov dí: Bože můj, ty lásko má, ty jsi všecek můj a já jsem celá tvá!“³⁾

Jest možno, aby kněz nemiloval Pána Ježíše? Aby nemiloval Božské Srdce? „*Nemiluje-li někdo Pána našeho Ježíše Krista, buď proklet!*“⁴⁾ Tuto strašnou větu nám zanechal svatý Pavel. A vzpomínáte, co dí Pán Ježíš:

1) S. Ambrosius. De offic. ministr. l. 2, c. 2. P. L. 16, 104.

2) S. August. De gratia Christi l. 1, c. 26. P. L. 44, 374.

3) Následování Krista kn. 3, hl. 5. 4) I. Kor. 16, 22.

„*Kdyby otcem vaším byl Bůh, milovali byste mě.*“¹⁾ Řekněme mu tedy: „Ó, Ježíši, výblesku slávy věčné, útěcho mé duše na této pozemské pouti, ústa má nenalézají před Tebou slov, a jen mlčení mé mluví k Tobě. Dejž mně, nejsladší a nejmilejší Ježíši, abych se s Tebou spojil nerozlučným svazkem lásky . . ., neboť tomu, kdo Tebe miluje, Ty sám postačíš.“²⁾ Lacordaire tvrdil: „Láska má jen jedno slovo; vyslovuje je stále a neopakuje se nikdy.“³⁾

VULNERASTI COR MEUM.

Chceš se tedy státi opravdu svatým a posvěcovatelem jiných, abys brzy dospěl k plnosti svého vznešeného povolání? Buď knězem podle Srdce Ježíšova, ochotným dáti se Mu ihned navždy, nikdy neodvolávati tento dar sama sebe, nikdy si nedovolovati „loupeže v oběti“, hotovým přijímati od Něho všechno, trpěti pro Něho všechno s radostí a pokojem v úplné a velkodušné odevzdanosti, ve stálé a dokonalé oběti, v hluboké, stálé a důkladné službě rozumu a vůle, rozhodným, aby Jeho srdce panovalo ve všech srdcích: „*Vším a ve všech jest Kristus.*“⁴⁾ On jest nutný počátek a poslední důvod všech věcí; kdekoliv On vládne, tam se posiluje, šíří a zdokonaluje město Boží: „*Amor Dei usque ad contemptum sui*“⁵⁾ a zůstává zeslabeno, zneklidněno a převráceno město satanovo: „*Amor sui usque ad contemptum Dei.*“⁶⁾ On jest rozluštění všech problémů, klíč všech tajemství, tajemství vši plodnosti: „*Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten přináší ovoce mnoho.*“⁷⁾

¹⁾ Jan 8, 42.

²⁾ Následování Krista kn. 3, hl. 21 a 23.

³⁾ Život sv. Dominika hl. 6. ⁴⁾ Kol. 3, 11.

⁵⁾ S. August. De civit. Dei l. 14, c. 28. P. L. 41, 436.

⁶⁾ S. August. De civit. Dei l. 14, c. 28. P. L. 41, 436.

⁷⁾ Jan 15, 5.

Vzpomeň však, že jest zvláštní výsadou velikých ctitelů Panny Neposkvrněné pokračovati rychle a velmi v úctě k B. Srdci. V Něm, jenž jest „*zrcadlo bez poskvrny*“¹⁾ se odráží sladká fysionomie Královny nebes jako měsíc ve vodách nejčistějšího jezera, od Něho — jako měsíc od slunce — ona dostává tak oslepující lesk svatosti, že ji činí větší, krásnější nade všechny tvory a Královnou vesměru. První a sama Panna Maria pochopila bez váhání celé tajemství lásky uzavřené v Jeho B. Srdci, obětovala Mu první poctu, první klanění, nejvroucnější a nejosvícenější poctu:

„*V tvém životě zas vzrůstila se láska.*“²⁾

Sagitta electa amor Christi, quae Mariae animum pertransivit, ut nullam in virginali pectore particulam vacuum amore relinqueret. Et illa quidem grande et suave amoris vulnus accepit.“³⁾ Panna Maria rozlícena božskou láskou umí podivuhodně se silou a nevýslovnou sladkostí přiváděti duše, aby žily životem Božím v tajuplných hlubinách Srdce Ježíšova. A uvažte dobře, že v této nauce je skryto tajemství obnovy současné společnosti: „*Příčinou hlavní všech béd jest opuštění Krista . . . jest tedy nutno vrátit se k Jeho Srdci a vrátit se za vedení Panny Marie, skrze níž Spasitel se lidem ukázal.*“⁴⁾

Ostatně i povrchní studium nejvážnějších theologů dovoluje nám shrnouti jejich mínění o tomto předmětu slovy neznámého středověkého autora: „*Caro Jesu, caro est Mariae.*“⁵⁾ Jest pak snadným, logickým a přirozeným,

¹⁾ Moudr. 7, 26.

²⁾ Dante: „Ráj“ 33, 7.

³⁾ S. Bern. Sermo 29 in cantica n. 8. P. L. 183, 933.

⁴⁾ Benedikt XV. při kanonisaci Blahosl. Markety Marie 13. května 1920.

⁵⁾ Sermo de Assumptione S. August.

ano, jest na výsost oprávněným míněním souditi ze závislosti jejich těl na závislost Srdcí.¹⁾

Srdce Panny Marie, „tato uzavřená zahrada a zapečetěný pramen“, bylo stvořeno v původní milosti jako Adam a Pán Ježíš. Bylo naplněno svatostí, že bylo schopno zemřítí láskou. Zcela zvláštní milost je zachránila od společného určení předčasným vykoupením. Bylo nejkrásnějším květem Srdce Ježíšova, nejskvělejším vítězstvím, nejdokonalejším triumfem Jeho božské Krve nad nečistou slinou pekelného hada: Panna Maria byla opravdu „*Rájem vtělení*“.²⁾

Panna Maria, jako pravá Matka Boží, v plné skutečnosti a plnosti výrazu ve večeradle, byla účastna vylití Ducha svatého. Již ode dne vtělení byla sice zastíněna Jeho stínem a naplněna Jeho milostí; při seslání Ducha svatého však obdržela hojnost nadpřirozených darů vhodných k jejímu novému určení jako *Matky lidí*; bylo to pro ni jako radostné a slavné *biřmování* po bolestném *křtu* kříže.³⁾

Žij tedy úzce spojen s naší dobrou Matičkou a ona již dovede přivésti tě za ruku — nebo v náručí, bude-li třeba — k Srdci svého Syna, působíc, aby takořka přirozeně ve tvé duši vynučen něžný a příjemný květ této požehnané pobožnosti. Nezve nás snad i pro to církev, abychom ji vzývali slovy: „*Naše Paní Nejsvětějšího Srdce?*“⁴⁾ Což

¹⁾ Případná jsou: a) Slova Panny Marie sv. Brigitě: „Srdce Jeho (Ježíšovo) bylo mým srdcem. Můj Syn a já jsme vykoupili svět jako jedním srdcem.“ (Zjevení sv. Brigity, kn. 1, hl. 35.) b) Slova sv. Vavřince z Brundisia: „Panna Maria s Kristem nejúžeji spojena byla s Ním jedna duše, jedno srdce.“ (Řeč o Očišťování P. Marie.)

²⁾ P. Monsabré: Dogma katolické, 30. konference.

³⁾ Lesêtre: La S. Église aux siècles des Apôtres, Paris, Lethielleux 1896, p. 6.

⁴⁾ Původcem tohoto titulu je P. Sant'Angelo T. J., slavný italský

ji nepozdravujeme jako „*Královnu srdcí*“, poněvadž víme, že je s to přivésti k Pánu Ježíši duše jím vykoupené? Není to snad proto, že svatí otcové ji — Paní Nejsvětějšího Srdce — nazývají „*všemohoucností prostí*“? ¹⁾ A není to z těchto důvodů, že liturgie nás zve dvakrát ji vzývati ve strašné velebnosti tajemství Božích, jako bychom ji žádali o svolení k obětování Krve B. Srdce a učinili ji tak „*spoluvinnou*“ na mystické oběti? ²⁾

S velikým zájmem a živou radostí se čte ve zjevení sv. Gertrudy ta hlava, v níž Král slávy, Pán Ježíš, dává své Matce vlastní své Srdce oplývající blahem. Svěťice v tom vidí onu nevýslovnou lásku, která předurčila, stvořila a posvětila Pannu Marii, aby byla Pannou a zároveň Matkou, ji chránila za života, ji korunovala slávou nad kůry andělské, ji učinila zdrojem odpuštění Božského, dovolujíc jí, aby pila z mystické číše B. Srdce rajské rozkoše a přivedla k tomuto Srdci zbožné duše. ³⁾

Sama Marketa Maria ve své vášnivě a řekl bych *vylučně* úctě k B. Srdci nezapomínala na Pannu Marii. Viděla v ní nejbezpečnější vůdkyni k Srdci Syna a tvrdíc s naléhavostí, „že žádný projev úcty není Bohu milejší než úcta vzdávaná Jeho Matce“ dodávala spěšně, že „je-li duše ve všem věrnou dcerou Panny Marie, přesvatá Panna ji

misionář. Zavedl ji r. 1848 ve francouzské diecési Dôle. První socha pod tímto názvem byla postavena r. 1855 v Issondun od misionářů Nejsv. Srdce; první kostel s tím titulem r. 1860.

¹⁾ Lépiciér: *Tractatus de B. V. Maria* p. 3, c. 1, art. 4.

²⁾ Závislost Eucharistie od Panny Marie je jaksi naznačena tím, že officium Božského těla má doxologii mariánskou. Simeon Thesalonický, † 1429, nazývá P. Marii „*hujus sacrificii (na Kalvarii a v Eucharistii) radix, et genitrix et causa*“. (*De sacra liturgia*, hl. 94.) P. Guéranger v 10. díle svého „*Année liturgique*“ připomíná, že ve XIII. století svatá hostie při průvodu se umísťovala na srdci sochy Panny Marie jako do monstrance. Vydání Oudin, Paris 1885, díl X, str. 320. ³⁾ *Le Héraut de l'amour divin* kn. 5, hl. 35.

učiní dokonalou žákyní B. Srdce.“¹⁾ Co mám ještě říci? Sv. Marketa viděla, jak B. Srdce obětuje Otci své oběti na oltáři Srdce Mariina; proto jako cíl svého krátkého a utrpení plného života určila: pracovati k tomu, „aby kralovalo B. Srdce Ježíšovo žijící v Srdci Panny Marie.“²⁾

Ó, ubozí my, kdybychom zatvrzele odlučovali tato dvě Srdce v naší synovské úctě! Jděme k Otci prostřednictvím Srdce Ježíšova; nezapomeňme však jítí k Srdci Ježíšovu prostřednictvím Srdce Mariina. Věř zkušenému sv. Bernardu: „*Ona-li tě povede, nezemdlíš; ona-li ti bude přízniva, dojdeš k cíli.*“³⁾

Dvě Srdce podivuhodná a dokonalá, každé ve svém oboru, která v melodickém souladu sdělují si — jedno s druhým — celý poklad sladkých melodií: Panna Maria přenáší na Pána Ježíše všechny své svaté sklony, své snahy a ctnosti svého Srdce, dokonce i jako každá matka rysy své fysické krásy; Pán Ježíš pak jest příčinou účelnou, účinkující a vzornou všech dokonalostí neposkvrněného jejího Srdce. Svatý Bernard se táže: „*An non thesaurus Dei Maria?*“ a dodává: „*Ubicumque illa est, ibi et cor ejus.*“⁴⁾

Řekl jsem — a možno přísně theologicky tvrditi — že Srdce Vykupitelovo jest *srdcem Panny*; to jest právem vlastnickým jí patří; Ona více než „Paní“ jest Jeho Matkou. Svatý Bernard ji nazývá: „*Matkou lásky.*“⁵⁾

Krev Ježíšova, která byla Krví Boží, byla opravdu krví Mariinou: milá a vznešená to pravda, vhodná, abychom si učinili pojem o té, která byla

¹⁾ Vie et oeuvres 1, 69.

²⁾ Tamtéž.

³⁾ Druhá homilie na „Missus est“ č. 17. P. L. 183, 71.

⁴⁾ Sermo 3 in Annuntiatione n. 7. P. L. 183, 396.

⁵⁾ Sermo 29 in Cantic. n. 8. P. L. 183, 933.

*„nad tvora pokorná i vyvýšená
věčného úradku ty cíli pevný!“¹⁾*

Máte-li odvahu, pomyslete si, co by se bylo stalo, kdyby Panna Maria odmítla pronésti své: „Staniž se mi“. Byla přece svobodna, mohla tak učiniti a Bůh byl by nikterak nezrušil její svobody. Řekněte: Bylo by Slovo Boží jinde přijalo srdce lidské? Neboť, bylo-li vhodné nanejvýš, aby Bůh-Člověk se zrodil z panny-matky, žádná jiná žena nebyla způsobilá státi se hodnou Matkou Syna Božského než Panna Maria.²⁾

Proto jest dovoleno uzavřati z toho, že — jestliže tato Hvězda, zářící světlem a vydávající veliký žár, dnes obveseluje nebe církve a s takovou velkodušností zapaluje duše — jsme za to díkem povinni jen Panně Marii. Ostatně postačí jen popřítí božské mateřství Panny a v okamžiku padá každý důvod klaněti se Srdci Ježíšovu; a zase na-

1) Dante: „Ráj“ 33, 23.

2) Vtělení a vykoupení pokud se týká jejich uskutečnění v čase, byly podle vůle Boží podřízeny svobodnému a výslovnému svolení Panny Marie, která představovala lidské pokolení. Tak Panna Maria položila nutnou podmínku naší spásy a byla skutečně její příčinou. Ale netřeba přeháněti. Jest vlastní milost člověčenství Kristova a vlastní milost svatých; první i druhá se nazývá „plností“ milosti — ale v různém smyslu. Milost může býti plná, t. j. dokonalá v sobě (absolutně) pokud znázorňuje nejvyšší stupeň podobnosti formální s Bohem a k této plnosti podstaty (essentiae) připojuje plnost jednání: toť jediná, vlastní milost člověčenství Kristova, u Něhož pokrok byl nemožný. Dále jest plnost relativní milosti, t. j. bytost má plnou míru milosti, které je schopna podle svého určení a podle vůle Boží; toť milost svatých přesně vzata. Má různé stupně. Panna Maria měla tuto milost tak, že měla všechnu svatost a všechny dokonalosti, kterých vyžadovala funkce Matky Boží. Poněvadž tato funkce převyšovala důstojnost křesťana a titul světce, měla milost větší než tito: „Habebat gratiam sufficientem ad statum illum, ad quem erat electa a Deo.“ S. Thomas, 3. pars.

opak: každá pocta vzdaná tomuto požehnanému Srdci jest otevřeně uznání božského mateřství a jest novou hvězdou vetknutou do koruny Panny Marie. Srdce Ježíšovo — utvořené z její nejčistější krve, živené jejím panenským mlékem, zahříváné její serafínskou láskou — zůstalo po dlouhé měsíce v lůně Neposkvrněné, v něžném a přímém styku s jejím Srdcem, tak jako posvěcená Hostie v drahocenném svatostánku. Po tak dlouhém pobytu, po posvěcení tak bezprostředním a dokonalém, po tak něžných vztazích závislosti — vždyť přece vyjímaje hypostasné spojení jest spojení Panny Marie s Pánem Ježíšem nejvyšší bod spojení mezi Bohem a tvorem — po sladkých výlevech v Betlemě a Nazaretu, po ráně, kterou kopí na Kalvarii otevřelo před očima Matky ještě bijící Srdce zbožňovaného Syna jest divno, jestliže vůně tohoto nejsladšího Srdce ještě dnes po tolika staletích balsamuje celou osobu Mariinu? Ó, milosrdná přímluvkyně, ó, radosti duší, ó, živote, sladkosti a naděje naše, „ó, *slávo kněží*“,¹⁾ jak u tvých nohou cítíme, že jsme blízko B. Srdce!

VŠEMOHUCNOST PROSÍČÍ.

Svatá církev, vedena autoritou podání a souhlasnými tvrzeními moderních theologů, jest vždy více ochotna

¹⁾ Sv. Jan Damasc. hom. 2 o Narození Panny Marie P. G. 48, 75. Naše důstojnost kněžská závisela od „Fiat“ Panny Marie; bez toho fiat by nebylo Krista jako kněze, ani oběti na Kalvarii, ani katolického kněžství. — Úřad kněze není vyšší nad důstojnost Panny Marie, neboť ona byla hlavní (principalis) příčinou skutečného zrození Syna Božského; my jsme Jeho příčinou nástrojnou (ministerialis); jsme nástroji Pána Ježíše a činíme na oltáři přítomným Toho, komu Panna Maria dala skutečně lidský život. Ač nepřijala svěcení kněžství, ona porodila, živila, vychovala, dovedla na Kalvarii božskou Obět, která jí patřila z tolika důvodů. Měla na oběti větší účast než my kněží . . .

uznati Pannu Marii za *všeobecnou prostřednici* všech milostí: „*Digna et percepta ad mediatorem mediatrix.*“¹⁾ Kolik světla, kolik posily, kolik poesie v těchto slovech! A zatím co mizí každá důvěra v lidské přispění, jak je sladko utíkat se k ní, kteráž je věčný a nevyčerpaný zdroj božských podpor. „*Jak velmi potřebujeme mateřské ochrany Panny Marie k napravení zla tohoto věku!*“²⁾ Ona může a chce a „chce všecko, protože může všecko“. Ona totiž je matkou Pána Ježíše, pokud je Spasitelem, tedy pokud je průvodcem a rozdělovatelem zásluh hojného vykoupení.

Nuže, podivuhodné dílo posvěcení duší, které začalo se „Staň se“ v Nazaretě, pokračovalo během věků až dospělo s podivuhodnou zpětně působící silou k zábleskům stvoření — totiž k věrným andělům. Toto dílo, působící po různé doby světa, zakončí své tajuplné dílo až učiní Bohu příjemným posledního z vyvolených. K tomuto zázraku, který jest logickým a nutným závěrem vtělení, činnou a nesmírně působivou pomocí přispívá Panna Maria. Ona — zůstávajíc Pannou v zářivém triumfu svého božského mateřství — ozářila svět novým světlem dobroty, krásy a radosti. „Ona,“ jak praví Lev XIII., „která mnohem více než lidská mysl může pochopiti, pronikla do nevyzpytatelných úkrytů božské moudrosti.“³⁾

Jako *každá žkázka* byla následek viny Eviny, tak — podle učení theologie — Maria jest pro nás „*zdroj všeho požehnání*“⁴⁾ protože Slovo ji uchránilo ode všeho stínu viny pomocí podivuhodného předcházejícího vykoupení. To Slovo vtělivši se v její m klínu neomezilo se na to, aby

¹⁾ Lev XIII. Encykl. Fidentem z 20. září 1896.

²⁾ Benedikt XV. encyklika: Fausto appetente z 20. června 1921.

³⁾ V encyklice: „Jucunda semper“ z 8. září 1894.

⁴⁾ Tot tak zvané „principium recirculationis“, princip opětne cirkulace — barbarský, ale vhodný název.

za nás vylilo Krev od ní přijatou, nýbrž chce také, aby Panna Maria byla až do poslední hodiny světa úřední rozdatelkou všech milostí smíření, prosby a vzkříšení, jichž zdrojem po staletí by bylo Jeho Božské Srdce: „*Ona sama jest všeobecnou rozdatelkou všeho dobra.*“¹⁾

Bossuet praví výtečně: „Pán Bůh nám daroval Pána Ježíše prostřednictvím požehnané Panny. Tento pořádek již nesmí změnit. Jako od ní máme všeobecný princip milostí závislých od vtělení, tak nelze nelogicky a z pouhého rozmaru měnit rozhodnutí Božské Prozřetelnosti a popírat, „*že od ní denně dostáváme rozdělování těchže milostí.*“²⁾

„*Paní tak velká jsi a tolik zmůžeš,
že kdo chce milost mít a nejde k tobě,
bez křídel létati chce jeho touha.*“³⁾

Jak jest útěchyplnou myšlenka, že Panna Maria — byvši nejvěrnější a nejrozumnější ctitelkou B. Srdce —

1) Albert Veliký, ot. 29, hl. 2 vo: „Missus est.“ Titul „Prostřednice“ milostí schválil Pius IX. bullou „Ineffabilis“ z 8. prosince 1854, Pius X. encykl. „Ad diem illum“ z 2. února 1904, Benedikt XV. dekretem P. Kongr. Obř. z 21. ledna 1921 schválil slavnost P. Marie pod tím názvem. — Benedikt XV. schválil titul „Spoluvykupitelka“ 22. března 1918 a Pius XI. v encykl. „Miserentissimus Redemptor“ titul „Odprositelky“. — Pius X. v citované encyklice učí, že Panna Maria spojená s Ježíšem nám zasloužila de condigno to, co On nám zasloužil de congruo.

2) Bittremieux vhodně poznamenává: Maria jest prostřednictvím, poněvadž jest matkou Toho, který je původcem milosti; potom, poněvadž spolupůsobila jako spoluvykupitelka při získání milostí; konečně, poněvadž jí jako spoluvykupitelce bylo uděleno rozdělování milostí. Řčení „Prostřednice“ praví tolik, že v nynějším řádu Prozřetelnosti žádána božská milost de facto není dána a nemůže býti dána de jure bez zakročení Panny Marie. Ona není hlavní příčina milosti, nýbrž příčina podřízená jako druhotná spolučinitelka.

3) Dante: „Ráj“ 33, 13.

jest rovněž nejspolehlivější vůdkyní duší k Němu. Proto má milost stavovskou, která ji činí svrchovaně schopnou splnit poslání jí svěřené „*téměř nesmírnou moc rozdávatí*“.¹⁾ Jest to pojem, který tak pěkně vyjadřuje officium „Panny Marie Prostřednice“, které Benedikt XV. dovolil Belgii:

*„Hos tamen sacros latices, redemptis
Quis ministrabit? Datur hoc Mariae
Munus, ut divae moderetur undae
Arbitra, cursum.“*²⁾

TO DOPORUČUJ VĚŘÍCÍM.

Snad ty, který čteš mou knihu, jsi byl až do nedávna na vahách, již dříve špatně varovaný, málo horlivý, nebo přímo chladný k nejsladšímu Srdci Vykupitele . . . Nebo snad dokonce nepřitelem této svaté pobožnosti?

Jak bych byl šťasten, kdyby tyto mé stránky — třeba chudé a nepěkné — roznítily v tobě živou lásku a vlily ti velkodušnost schopnou každé zkoušky a zápálily tě svatým nadšením pro Pána Ježíše a Jeho symbol božské lásky! Kéž by tebe vlašného a netečného žáka proměnily — „*jakoby Bůh skrže nás napomínal*“³⁾ — v horlivého apoštola a přesvědčeného šířitele této královny mezi pobožnostmi: „*Rozuměj, co pravím. Dá ti zajisté Pán porozumění ve všem.*“⁴⁾

Snad již na počátku svého kněžského života jsi byl citem a apoštolem Srdce Ježíšova a snad jsi byl vážně oddán Jeho službě. Ale opustil jsi velkodušné nadšení prvních let, zapomněl jsi ve zmatku denní práce, ve

1) Lev XIII. v encyklice „*Adiutricem populi*“ z 5. září 1905.

2) Hymnus ad Matutinum.

3) 2. Kor. 5, 20. 4) Tim. 2, 7.

strhující vřavě tvých svatých zaměstnání na božský poklad: „*Vím, že jste to učinili z nevědomosti.*“¹⁾ Snad jsi přímo vstoupil do řad těch, které bych nazval „obstrukčníky“ B. Srdce: „*Běželi jste dobře. Kdo vám překazil, abyste pravdy neposlouchali?*“²⁾

Neblahá vlna naturalismu, postupující a působivá vlažnost, síla zvyku, která jest tajným červotočem dobrých činů, činí tvou existenci neblahou; schází ti radost, protože ti schází láska . . . Ó, vrať se zbožný a horlivý: „*Příteli posedni výše!*“³⁾ Konej opět s odvahou, podle starého zvyku vroucí a sebrané modlitby, miluj mlčení, zbožné a upřímně katolické studium a opět nalezněš B. Srdce jako starého přítele, který zapomíná a odpouští: „*Raduji se pro vás, abyste uvěřili!*“⁴⁾ Až s ním opět uzavřeš mír, jak ti bude radostným, jak se ti bude zdát sladkým život: „*A ký div, že necítí žádného břemene, koho na rukou nese Všemohoucí?*“⁵⁾

Nauč se znáti Pána Ježíše, studuj Jeho nauku a Jeho příklady, přizpůsob se k Jeho službám: každá dokonalost Jeho těla, každá ctnost Jeho duše budou výčitkou tvé ubohosti, tvé lenivosti, tvého egoismu; budou mlčící, ale účinnou pobídkou ke svatosti. Budeš se sice cítiti slabým a ohybným při světle Jeho krásy a před divadlem Jeho dobroty. Nalezněš však zároveň sílu, abys se stal lepším a zapřeš s církví: „*Nebo tajemstvím vtěleného Slova nové světlo jasnosti tvé očím mysli našl zazářilo, abychom, poznávajíc Boha viditelně, jím uchvacováni byli k milování neviditelných věcí.*“⁶⁾

Mé poslání se chýlí ke konci. Vykládáje ti tolik dobrých věcí, jak mně je diktoval Pán Ježíš „*tím, že tajemství vůle*

¹⁾ Skutky 3, 17. ²⁾ Gal. 5, 7. ³⁾ Luk. 14, 10. ⁴⁾ Jan 11, 15.

⁵⁾ Následování Krista kn. 2, hl. 9.

⁶⁾ Římský misál, preface vánoční.

své nám oznámil“¹⁾, častěji jsem s tebou vyzpytoval svědomí; více než kdy jindy uznávám, že jsem nevhodný nástroj, neúčinný sluha, nehodný služebník B. Srdce . . . Každým způsobem však jsem s tebou sdělil tužby Pána a Pán Ježíš podle mého přesvědčení z hloubi duše ti pomáhal, abys je pochopil, tebe napomínal, abys je přijal se srdcem učenlivým, ochotným a velkodušným. Cítíš-li, že jsi lepším, jest vše Jeho zásluhou. A čím by to mohlo býti zásluhou, když ne Jeho?

Musím ti říci, že svědomí mně činí malé výčitky. Vím, že jsem ti musil říci nějaké spíše rázné slovo, abych objasnil nějaký bod tvé duše, který až dosud byl ve tmě. Musil jsem vložit ruku na nějakou ránu dosud otevřenou, na čerstvou jizvu rány dosud plně nezhojené . . . Snad bych zasloužil, aby někdo z mých předrahých čtenářů mně řekl do očí za smělost a nečasnost mých úvah: „*Všecck jsi se v hříchu narodil, a ty učíš nás?*“²⁾ Buď na každý způsob tak dobrý, že přijmeš mou omluvu! Věř mně, nepsal jsem přesně proto, abych tě učil, nýbrž spíše, abych sebe učil a abych spolu s tebou si připomněl slova: „*Nuže stal jsem se vaším nepřitelem mluvě vám pravdu?*“³⁾

Ostatně myslím, že jsem mluvil jen výhradně slovo Boží a věrně vyložil nauku církevní. Proto posílen svědectvím svého svědomí a jednohlasým soudem tolika zdvořilých a směrdatných theologů, kteří rozjímali podle toho svazku a schválili ho bez výhrady, myslím, že mohu a musím ti opakovati s jasným čelem: „*I kdyby anděl s nebe kázal vám proti tomu, co jsme vám kázali, buď proklet!*“⁴⁾ Není to pýcha, nýbrž pevné předsevzetí: Jsem

1) Efes. 1, 9. 2) Jan 9, 34. 3) Gal. 4, 16.

4) Jan 9, 34. Někdo se pozastaví nad stálým a častým jmenováním B. Srdce. Kdo však miluje Pána Ježíše, má Ho v srdci i v ústech. Svátý Pavel ve svých listech opakuje 450krát jméno Ježíš a po zoti

s církví a proto s pravdou! Kdyby snad někdo ke svému neštěstí se nedal přesvědčiti mými slovy, ať ví, že on není s pravdou, protože není s církví. Apoštol lásky praví: „*My jsme z Boha; kdo zná Boha, slyší nás; kdo není z Boha, neslyší nás.*“¹⁾

Nenamáhej se pátrati, kdo napsal těch několik stránek; jest to hříšník, který unavil trpělivost B. Srdce svými nevěrnostmi a který by chtěl svou krví smýti sto zastavení vlastní *křížové cesty* . . . Jest to bezvýznamný atom ve svaté církvi, ubohý stín, který mizí: „*Hlas volajícího.*“²⁾ Ani já tebe neznám; a přec — ať jsi kdekoliv — věz, že tebe tolik miluji. Byl bych tolik šťasten, kdybys — chystaje se s ostatními 350 tisíci kněží obnoviti každodenně zásobu kněžské Krve v eucharistické oběti — pokaždé k ní přinesl serafskou horlivost tvé první mše svaté se svatým nadšením tvé ordinace. Nezapomeň nikdy, že jedna mše svatá dobře sloužená jest pro církev Boží *vyhranou bitvou!*

Jsem spokojen, že jsem vykonal svou povinnost: „*Běda mně, nebudu-li kázati.*“³⁾ Nyní jest tvou věcí, abys uvedl v praxi to, co jsi poslouchal trpělivě: „*Nejsa posluchačem zapomínavým, nýbrž činitelem díla.*“⁴⁾

Přijmi s pečlivostí a úctou z rukou církve tuto požehnanou pobožnost, která nám zachovala nezměněnou tradici staletí, ač stále bohatší, přesnější a plodnější; studuj ji s horlivou láskou, miluj ji s nadšením stále vzrůstajícím, cvič se v ní s jasnou radostí a neporušenu ji odevzdej

stoletích Gemma Galgani, jejíž sídlem byla Lucca, nazývá Pána Ježíše Snoubencem své duše 1475krát v listech, 1082krát ve svých ekstasích a celkem na 224 stránkách 2557krát! — Svatá Gertruda opakovala 365krát tentýž žalm a tentýž veršik; jednoho dne obětovala Pánu 5460 Otče náš, pomodlených řeholnicemi na památku Jeho bičování (podle tradice dostal Pán tolik ran). Sv. Ignác ve svých Konstitucích opakuje 376krát „Ke větší slávě Boží“.

¹⁾ 1. Jan 4, 6. ²⁾ Jan 1, 23. ³⁾ 1. Kor. 9, 16. ⁴⁾ Jak. 1, 25.

apoštolům, kteří přijdou po tobě: „*Opatruj statek svě-
řený!*“¹⁾

Věř, že mými nečistými rty ti mluvil Pán Ježíš. On sám ti přeje, abys setrval v pobožnosti, které tě naučil si vážit: „*Tyto (divy) jsou napsány, abyste věřili.*“²⁾ Když tolik lidí — i mezi námi — pohrdá Jeho láskou, posmívá se Jeho nauce jsouce zapřisáhlí nepřátelé Jeho Srdce — „*po ovoci jejich poznáte je*“³⁾ — jak Ho potěší důvěrná láska a něžnost těch, kteří chtějí slovem i činem býti *služebníky Jeho lásky!*

On mluvil k tobě, *ale ne k tobě samotnému.* On chce ještě, abys i ty užil těchto stránek k zapálení srdcí jiných kněží, nejen těch nešťastných, kteří zapomínají na Jeho Srdce — „*lidé totiž budou sobečtí*“⁴⁾ — nýbrž i těch, kteří myslí, že jsou dosti zbožní a horliví ctitelé B. Srdce. V této úctě totiž nutno stále pokračovati. Slyš ještě hlas Mistra pravdy: „*Já jsem prosil za tebe, aby nepřestala víra tvá a ty někdy obrátě posiluj bratry své.*“⁵⁾

POSILUJ BRATRY SVÉ!

Před třiceti lety jednoho dne Pán Ježíš svěřil své nevěstě *Sestře Marii Božského Srdce*, že — když nyní tato požehnaná úcta jest rozšířena v každé zemi — On žádá, aby se i „úcta vnitřní Jeho Srdce vždy lépe upevnila“, t. j. aby si duše zvykly více se s Ním spojovati ve svém nitru, a obětovaly Mu své srdce za přibyték.“⁶⁾

„Podaří-li se ti získati Mu nové klanitele, hled, aby pochopili úplně vnitřní ráz této pobožnosti: „*V duchu a pravdě mají se mu klaněti.*“⁷⁾ Vylíči mlčky kapku vody

¹⁾ 1. Tim. 6, 20. ²⁾ Jan 20, 31. ³⁾ Mat. 7, 16.

⁴⁾ 2. Tim. 3, 2. ⁵⁾ Luk. 22, 32.

⁶⁾ Chasle: Soeur Marie du Divin Coeur, str. 240. ⁷⁾ Jan 4, 24.

našf lásky a spojití ji s velkodušným vínem Jeho Srdce, hle, toť svatost“; 1) nestačí přiblížit se k Němu, jest nutno státi se s Ním jednou věcí splynutím, stotožněním naší vůle s Jeho vůlí: To není ani fanatismus, ani sen, toť čisté evangelium!

Buď velkodušným ve službě B. Srdce: „*Sloužíce ne na oko, jako ti, kteří se chtějí zalíbíti lidem.*“ 2) Využij každého prostředku božského i lidského, používej všech pramenů tvého povolání, které jsou nekonečné: „*Komu jest dána od Boha nějaká moc, jest mu dáno také všechno to, čeho jest třeba k řádnému použití té moci.*“ 3) Nenechávej ležeti ladem žádný z tvých darů přirozenosti a milosti, zapomeň na nepatrné soupeření v úřadě, na ubohé hádky o přednost a náhradu: „*Jen když každým způsobem zvěstuje se Kristus!*“ 4) Jest to apoštol, který ti k tomu dává plnou moc; proto „*usvědčuj . . . kárej*“, kde toho třeba, ale hlavně „*přimlouvej*“ 5) nikdy se neunavuje. Přimlouvej činem, slovem, dopisy, tiskem, ale hlavně stálou a důvěryplnou modlitbou, úplnou a věčnou obětí své osoby, svého času, svého života: „*Budeš mítí poklad v nebi!*“ 6)

Předkládej, zkoumej, uvažuj o prostředcích, opatřeních, reformách vhodných k utvrzení a rozšíření království B. Srdce v srdcích kněží, které jest *srdcem církve*; modli se mnoho a doufej mnohem více, nedbaje obtíží a věda, že modlitba svolává na bitvy apoštolátu požehnání Boha zástupcův a že naděje zabraňuje klesnouti pod břemenem protivenství a zbaběle složití zbraň. Buď velkodušný! Vzpomeň, že „*kdo rozsévá v požehnání, v požehnání též žnouti bude*“ 7) Pracuj mezi lidem! Můj Bože, jak je toho

1) Thellier de Poncheville: Thérèse de l'Enfant Jésus.

2) Kol. 3, 22. 3) Sv. Tomáš suppl. třetí části, ot. 35, čl. 1.

4) Filip 1, 18. 5) 2. Tim. 4, 2.

6) Mat. 19, 21. 7) 2. Kor. 9, 6.

třeba! Doporučuji ti však mnohem více klerus, vybraný to na výsost podíl svaté církve.

Jsi mladý? Co to má znamenati? Což mladí lidé nejsou schopni pracovati pro Boha? Což nesoudil David starce židovské? Buď opatrný, buď pokorný, buď zdvořilý, hle, tot vše: „*Nikdo nepohrdej tvoji mladosti.*“¹⁾ Nedej se strhnouti směšným fanatismem a neuváženou horlivostí: „*Tolle discretionem, et vitium virtus erit!*“²⁾ Dej do služeb svatého křížového tažení rozumnou a velkodušnou činnost „*se vši trpělivostí a moudrostí učitelskou*“³⁾ a buď jist, že Pán Ježíš bude s tebou a požehná tvým slovům: „*Budet vám dáno v onu hodinu, co máte mluvit.*“⁴⁾ Může-li pak vánek patriotismu ti posloužiti k povzbuzení, vzpomeň, že naše krásná země, sídlo zástupce Kristova, byla vždy středem pravověrnosti, byla vždy hlavou všech křížových tažení . . . Pročti si opětně naši slavnou historii: „*Není zde nějaký nevěřící kraj, nýbrž Italie, která vysílá vyznavače. Italie byla někdy pokoušena, nikdy však změněna.*“⁵⁾

Hleď, abys nebyl příliš lehkověrným! Jaký div, že nalezeš spolubratry snad dosti četné, kteří „*zdravého učení nesnesou a od pravdy sluch svůj odvrátí.*“⁶⁾ Což není psáno: „*Poněvadž se rozmnoží nepravost, ustydne láska mnohých?*“⁷⁾ Ty chceš pro tak málo složití zbraň Ježíšovu? V těchto zlých časech a ve vření tolika vášní „*mnozí z učedníků jeho odešli zpět*“⁸⁾ Co na tom záleží? „*Chcete i vy odejti?*“⁹⁾ Spíše rozmnož důvěru ve svatou věc, kterou hájíš a modli se více: „*Kristus jest rozřešení všech*

¹⁾ 1. Tim. 4, 12.

²⁾ S. Bern. Sermo 49 in Cantic. n. 5. P. L. 183, 1018.

³⁾ 2. Tim. 4, 2. ⁴⁾ Mat. 10, 19.

⁵⁾ Sv. Ambrož: O víře kn. 2, hl. 16. P. L. 16, 590.

⁶⁾ 2. Tim. 4, 3—4. ⁷⁾ Mat. 24, 12.

⁸⁾ Jan 6, 67. ⁹⁾ Jan 6, 68.

obtěžiti.“¹⁾ Buď vlídný, skromný, laskavý, hotový ospravedlňovati, odpouštěti, předpokládati — pokud ovšem možno — u svých protivníků dobrý úmysl; ale u nich také pokračuj v tomto prozíravém, božském apoštolátu: „*Konej dílo evangelisty*“, . . .²⁾ káraje s vlídností odpůrce pravdy. Ukaž jim s nekonečnou vlídností „*v lásce Boží a v trpělivosti Krista*“, ³⁾ jak jest pokárání a politování hoden služebník Boha a lidí, pronáší-li žerty o B. Srdci — o tom Srdci, které tolik lidí milovalo: „*Tím jest zajisté těžší urážka, čím větší jest ten, kdo je urážen.*“⁴⁾

Doporučuj Pánu Ježíši výsledek tvých námah, pros Ho se slzami, aby hájil své pře, a vzpomeň, že „*žádná obět všemohouctvu Bohu není tak milá jako horlivost pro duše*“;⁵⁾ posvětití pak kněžskou duší znamená učiniti lepším celé množství jiných duší a spolupůsobiti přímějším a bezprostřednějším způsobem k obnově všeho v Kristu; ostatně i zde je třeba klidu a trpělivosti, třeba klidně čekat na hodinu Boha. „Božské Srdce chce vše z lásky a nic násilím; proto nutno se odevzdati a čekat na chvíli jím určenou.“⁶⁾

Doporučuji ti pak, abys marnou samolibostí neboural budovu, kterou stavíš; ten Bůh, který se stal pokorným srdcem, chce mítí své apoštolý pokornými. Necht jen On sám kraluje! Ty zůstaň malým, skrytým, spokojeným, že cítíš svou nicotu a jsi považován za nic: „*On musí růsti, já pak se menšiti.*“⁷⁾ Jen pro Něho — „*jest to Pán*“⁸⁾ — sláva, láska, vděčnost, zbožná úcta; pro tebe a všechny přátele Jeho poklonyhodného Srdce mlčení, neuznalost, ano snad i pichlavá ironie, posměšek, pokořující soustrast

¹⁾ Tertullian. ²⁾ 2. Tim. 4, 5. ³⁾ 2. Thes. 3, 5.

⁴⁾ S. Tomáš, 3. část, ot. 1, čl. 2.

⁵⁾ S. Greg. Ezech. hom. 12, n. 30. P. L. 76, 932.

⁶⁾ S. Marg. Marie: Vie et oeuvres. ⁷⁾ Jan 3, 30. ⁸⁾ 1. Král 3, 18.

„hanbiti se v tváři“¹⁾ a ještě snad i trpká kritika, kousavá, nemilosrdná, nespravedlivá; snad i vyslovené pohrdání, pomluva, pronásledování... vždyť všechno toto jest v plánech Boží Prozřetelnosti: „Které předzvěděl, také před určil, aby byli připodobněni obrazu Syna jeho.“²⁾

Pán Ježíš řekl: „Kdo chce přispěti k založení království mého Srdce v srdcích lidí, musí trpěti, býti pokořen a pohrdán.“³⁾ Proto všemu na vzdor — odvahu! „Šli, radujte se.“⁴⁾ Raduj se, že můžeš přidružití své malé bolesti k děsným utrpením Božského Mistra: „Vyplňuji na svém těle to, co zůstává z útrap Kristových pro Jeho tělo, kterým jest církev.“⁵⁾ Origenes učil: „Nechť každá naše myšlenka a úvaha a každá řeč a každý čin dýchá sice naším sebezáporem, ale zároveň vydává Kristu svědectví a vyznání.“⁶⁾

A jestliže pak vzdor tvé dobré vůli tvá činnost by se musila omeziti na rozptylování zastaralých předsudků, na boj s politováníhodnými předsudky, na luštění zvláštních obtíží, na výklad určitých zásad a osvětlení zmatených pojmů: jestliže v chrámu B. Srdce musil bys zůstatí pohřben v základech, zavřen a neznám jako nejskrytější a nejpohrdanější kameny lidských příbytků, neztrácej mysli! Neopouštěj pole; velkodušně přijmi nový kalich a v tichu vypij: „Neustávejte dobře činiti!“⁷⁾ Všichni, kteří tě povzbuzovali, chápali, pomáhali, nastoupí cestu ke hrobu! Jen ty zůstaneš sám na světě jako „cizinec a příchozí“. Pán Ježíš ti zůstane po boku; nestačí ti to? Budeš se cítiti silným před Jeho očima, blízko Jeho Srdce, ve styku s Jeho duší. Ty jenom rozséváš; Pán Ježíš zúrodňuje símě svou milostí a výsledek je jistý: „Kdo odolá vůli jeho?“⁸⁾

1) Dan. 9, 8. 2) Řím. 8, 29. 3) S. Marg. Marie: Vie et oeuvres.

4) Skutky 5, 41. 5) Kol. 1, 24. 6) Hom. 2. na sv. Mat. hl. 16.

7) 2. Thes. 3, 13. 8) Řím. 9, 19.

Ty jsi rozséval a jiný bude sklízeti . . . jiný, ne ty! Co na tom záleží? Oba dva budete odměněni podle míry vaší lásky: „*Aby se radoval i ten, kdo seje, i ten, kdo žne.*“¹⁾

NAPOJILI MNE OCTEM.

Všechno zde pomíjí „*jako voda, která se nevrátí*“.²⁾ Pokolení jdou za sebou, následují bez oddechu a „*quasi cursores vitae lampada tradunt*“.³⁾ Denně umírá sto padesát tisíc lidí; věřte, že i naše řada nemůže býti daleko. „*Člověk — jako tráva jsou dnové jeho; jako polní květ — tak odkvétá.*“⁴⁾ Tolik marností, tolik přepychu, tolik nadutosti, tolik snů, tolik rozmarů, tolik umíněnosti, tolik citlivosti se uzavírá v hrobě . . . „*nebo tvářnost tohoto světa pomíjí*“.⁵⁾

Ó, nepochybujte! Přejde osudný a rozhodný okamžik . . . přijde mnohem rychleji než myslíme a snad přijde nena-dále: „*V hodinu, kterou netušíte.*“⁶⁾ Buďme připraveni ve víře, lítosti a lásce: „*Obutí na nohou hotovost evangelia pokoje.*“⁷⁾

Jaká radost, jaká poesie jest v lidské lásce, je-li čistá! Jak se za nic nepovažuje obět, utrpení, únava, jen aby nás i přítel miloval! „*Et haec omnia miserorum sunt, damnatorumque solatia, non praemia beatorum. Quae igitur illa sunt, si tot, ac talia, ac tanta sunt ista?*“⁸⁾ Jak nekonečnou bude naše radost, až budeme cítiti, že na věky nás bude milovati Srdce Boží! A jestliže život Spasitele, narozeného ve způsobě služebníka „*povržen byl a nejposlednější z lidí*“⁹⁾

¹⁾ Jan 4, 36. ²⁾ 2. Král. 14, 14.

³⁾ Lukret. De rerum natura l. 2, v. 78.

⁴⁾ Žalm 102, 15. ⁵⁾ 1. Kor. 7, 31.

⁶⁾ Luk. 12, 40. ⁷⁾ Efes. 6, 15.

⁸⁾ S. August. De civitate Dei l. 22, c. 24. P. L. 41, 792.

⁹⁾ Isaiáš 53, 3.

byl zvěstován pastýřům jako zdroj nesmírné radosti „*radost veliká*“, ¹⁾ co bude potom pozorovati Pána Ježíše v lesku slávy bez hranic a bez závoje, milovati Ho vší silou s jistotou, že Ho neztratíme na věky?

A co lépe než tato pobožnost zavedená Prozřetelností může sloužiti jako příprava k blaženému patření? Co vlastně jest ráj?

*„Světlo to rozumové, plné lásky,
pravého dobra lásky, plné plesu,
plesu, jenž všecku sladkost převyšuje.“²⁾*

Světlo, láska, sladkost, radost? Nejsou to rysy tvořící Srdce Ježíšovo a pobožnost k Němu? Co může nám lépe sloužiti za přístup k lásce vítězné než láska trpící?

Důvody, které nás vedou k tomu, abychom v Srdci Ježíšově viděli útěchoplnou záruku spásy jsou: ctnosti, kterých tato pobožnost vyžaduje a které rozvíjí, horlivost, kterou vyvolává a živí, zásluhy, které nám získává, horlivý apoštolát pro duše, který jest jaksi pravidelné a nutné vyzařování této pobožnosti, obcování svatých, kterého nás činí účastnými vynikajícím způsobem, spojujíc nás se středem lásky a svatosti; láska, kterou vnuká, důvěra, kterou vzbuzuje, duch modlitby a vzrůst života vnitřního, který od ní pochází: „*Stal se příčinou věčné spásy těm, kteří ho poslouchají.*“³⁾ Svátý Lev to vyjadřuje takto: „*Zůstaneme-li ve vyznávání Jeho a v lásce Jeho, zvítězíme v tom, v čem zvítězil a obdržíme to, co zaslíbil.*“⁴⁾

Proto v poslední den se jasně splnil slovo Simeona, podle kterého Pán Ježíš — a jeho B. Srdce — „*jest ustanoven k pádu a ku povstání mnohých*“, zatím co důvěra a strach, přesladký pokoj a pozdní pláč, nevýslovná útěcha a ne-

¹⁾ Luk. 2, 10. ²⁾ Dante: Ráj 30, 40.

³⁾ Žid. 5, 9. ⁴⁾ Řeč 51. o Proměnění. P. L. 54, 313.

užitečné výčitky, zoufalé, bez účelu a bez odpomoci „*zjeví smýšlení mnohých srdcí.*“¹⁾

To poklonyhodné Srdce, které tolik lidí milovalo, bude nuceno rozhodnouti se a odsouditi tak mnohé, protože v jejich nesmyslné pýše chtěli odporovati Jeho přeslaské přitažlivosti, Jeho žízni po vykoupení, odmítajíce víru a lásku: „*Neznajíce Ježíše.*“²⁾ A potom On, Spasitel po výtce, nesmírně dobrý a nekonečně mocný, nebude jich moci zachrániti, poněvadž oni odeprou *vzbuditi lítost.* Bude to krátký, poslední triumf lidské zloby nad milosrdenstvím Božím: „*Tajemství nepravosti.*“³⁾

Rozhlédněme se kolem sebe! Ten zástup, který hlučí, ta věda, která se rouhá, ten kal, který se šíří, to zlato, které kupuje svědomí: „*Velebím tebe, Otče, že jsi skryl tyto věci před moudrými a opatrnými a zjevil jsi je nedospělým.*“⁴⁾

Můj Bože! Jak politovánfhodný musí býti nešťastný los těch ubohých kněží, kteří se nikdy nechtěli rozhodnouti, aby vážně milovali B. Srdce, kteří žili slabošsky a nerozhodně mezi dobrem a zlem, kteří neuměli pracovati pro Ježíše, kteří nevěřili v Jeho lásku a ve své pošetilosti „*kazíce slovo Boží*“⁵⁾ si dovolili souditi plány Jeho Prozřetelnosti, kritisovati Jeho příkázání a zjevení, potfrati Jeho zázraky a slova, odsuzovati ve své krátkozrakosti Jeho úctu, zaslíbení a milosrdenství, odpovídajíce s cynickým pohrdáním a nepochopitelnou netečností Jeho žízni po duších: „*Majíce sice tvářnost pobožnosti, moc její však zapřevše.*“⁶⁾

Pán Ježíš je sledoval den ze dne v pošetilých zaměstnáních jejich neužitečného života, v blažené zahálce při úřadě, jehož důležitosti a zodpovědnosti nikdy nepoznali, jehož práv využívali neplníce jeho povinností . . . On je

1) Luk. 2, 34. 2) Skutky 13, 27. 3) 2. Thes. 2, 7.

4) Luk. 10, 21. 5) 2. Kor. 2, 17. 6) 2. Tim. 3, 5.

zná jednotlivě, každého zvlášt: „*Vím, kde bydlíš!*“¹⁾ Jestliže tolik vin až dosud zůstalo skrytých a nepotrestaných, konečně přišel „*den hněvu*“ . . ., „*nebot Hospodin, Bůh odplaty, jistě odplatí jim.*“²⁾

Jak bude krásný Pán Ježíš, to zárné slunce duší na prahu věčnosti, svrchovaná blaženost, nevýslovná radost, nekonečná odměna těch, kteří dychtili po jeho přátelství . . . „*Ó, sladká láska, jež máš úsměv za plášt.*“³⁾

Ó, ráji, kde „*láska, která hoří v nekonečném počtu srdcí jako v tolika drahocenných kaditelných ustavičně z nich tryská, aby se rozlila na ony blažené zástupy a jejíž plameny pronikajíce se beze zmatku zdvojují sflu a žár, aby vytvořily jediné a stálé ohnisko lásky!*“ Ó, blažené království, jehož středem jest B. Srdce: „*A svíci jeho jest Beránek.*“⁴⁾

Ale ti nešťastní kněží *dovedli jednati* bez blahodárných vlivů Srdce Ježíšova, dovedli obratně vzdáliti se ze sféry přitažlivosti tohoto slunce duší, dovedli setřásti jho Jeho a reptati: „*Nebudu sloužit.*“⁵⁾ Hleďte, kterak — když bez odpomoci ztratili cestu v nesmyslných poblouzených pýchy bez hranic — budou strženi navždy . . . daleko . . . vždy dále od toho nejsladšího Srdce . . . daleko od pravdy života, světla a lásky: „*Hvězdy bludné, jimž mrákota temnosti uchována jest na věky.*“⁶⁾

1) Zjev. 2, 13. 2) Jer. 51, 56. 3) Dante: Ráj 20, 13.

4) Zjev. 21, 23. 5) Jer. 2, 20.

6) Juda 1, 13. Zdá-li se komu příliš přísnou tato věta: „*O možném zavržení kněží a jejich netečnosti k B. Srdci*“, necht uváží, že tato nepochopitelná netečnost k listům papežů, podání církve a nové i staré zbožnosti jest příčinou i následkem jiných psychologických zjevů. Kněží, kteří nechtějí milovati B. Srdce, mají často důvody (!), které je činí neschopnými je milovat. Ať říkají, co chtějí: Nemilují-li B. Srdce, nemilují ani Eucharistie, ani kříže, ani Panny Marie, ani své, ani jiných duší. Sv. Jan praví: „*Žádný duch, jenž nevyznává Ježíše, není z Boha.*“ 1. Jan 4, 3.

Ó, spravedlivý soud Boží Prozřetelnosti, jež řídí svět!
 Ó, strašný trest božské spravedlnosti „že ti, kteří nechtěli
 chtít dobro, dokud mohli, jsou uvedeni do té bídy, že dobro
 chtít vůbec nemohou!“¹⁾

Ubohý Pán Ježíš! Jaká hořkost, jaká strast v tom dni!
 Miloval je nekonečnou láskou až do posledního oka-
 mžiku . . . opakoval své pozvání . . . vyčerpal pro ně
 výklady milosti . . . a nyní — On, Všemohoucí — musí
 odejít pokoren před zatvrzelostí odbojné vůle. „*Kdyby
 mi nepřítel klnul . . . ale tys to!*“²⁾

Ubozí pomazaní Páně! Nešťastní „služebníci drahocen-
 né Krve“,³⁾ kteří oddělili duše prostých od Srdce Ježíšova
 úskočnými důkazy, směšnými zchytralostmi a krásnými
 závěry „theologické vědy falešného jména“, neblahým
 příkladem života slavnostně Bohu zasvěceného, který s tak
 velikým pohoršením se stal světáckým, frivolním, roz-
 ptýleným, profáním: „*Kdo nemiluje zůstává ve smrti . . .
 neboť Bůh jest láska.*“⁴⁾

Působí hrůzu již pouhá vzpomínka na to první setkání,
 které budou míti na strašném prahu věčnosti se svým
 Spasitelem, který se zatím stal neúprosným soudcem:
 „*Bůh nebývá posmíván.*“⁵⁾ Ach, jen ať si nemyslí, že
 budou moci uniknouti tomu obtížnému setkání tak, jako
 dnes dovedou uniknouti výzvám milosti. „*On čeká u vcho-
 du na všechny nepřátele Božského Srdce.*“⁶⁾

S jakou silou bude opakovati každému z nich slavným
 tónem božské velebnosti: „*Já jsem Ježíš, jehož ty pro-
 následuješ.*“⁷⁾ A bude-li tak přísným jejich soud: „*Poltbenť
 jsi mi nedal . . . olejem nepomazal jsi hlavy mé . . . žlžnil*

¹⁾ Sv. Tomáš: O pravdě ot. 24, čl. 10. ²⁾ Žalm 54, 13—14.

³⁾ Misciatelli: Listy svaté Kateřiny; list 28. psaný Bernabò Vis-
 contimu. ⁴⁾ 1. Jan 3, 14 a 4, 8. ⁵⁾ Gal. 6, 7.

⁶⁾ S. Marg. Marie: Vie et oeuvre 2, 107. ⁷⁾ Sk. 9, 5.

sem a nedali jste mi ptí.“¹⁾ Kdo může říci, jak bude strašná pomsta pošlapané Lásky? „Hrozné jest upadnouti v ruce Boha živého.“²⁾

Ano, oni se ovšem pokusí v úzkosti toho okamžiku uplatnit ubohou výbavu jejich skutků, snad i přirozeně dobrých, ale zbavených jakéhokoliv nadpřirozeného vnutí, prosáknuté samoláskou, zištností, smyslností . . . již stokrát zaplacené bídnou lidskou odplatou: patronáty, katolické kroužky, geniální kázání, svazky vědy a umění, články vysoké kritiky, světské konference: „*Zdali jsme ve jménu tvém neprorokovali . . . a zlých duchů nevymítali a mnoho zázraků nečinili?*“³⁾

A což duch víry? A co láska? A co dobrý úmysl? A co dobrý příklad? A co vnitřní život? Z toho všeho nic? Úplné nic?

Můj Bože! „*Tedy zbloudili jsme.*“⁴⁾

A již předvídáte rozsudek? „*A tehdy ohlásím jim: „Nikdy jsem vás neznal.“⁵⁾ Jest to věčné neštěstí, které nemá sobě rovna, jest to pláč bez konce a bez odpomoci . . . „Spravedlivý jsi, ó, Hospodine, a také spravedlivé jsou tvé soudy.“⁶⁾*

V RADOSTI PÁNA SVÉHO.

A zase naopak: Pán Ježíš potěší s nekonečnou něžností v poslední hodinu dobré kněze, kteří pokorní, učeliví, pečliví k výzvám církve a věrní jejím naukám — „*činitelé slova a ne posluchači toliko*“⁷⁾ — hájili, ctíli, hlásali symbol věčné Lásky v podivuhodné jednotnosti práce, obětí, nadějí: „*Dokonav dílo, které jsi mi dal, abych učinil.*“⁸⁾ „Božské Srdce Ježíšovo bude jejich útočištěm v tom po-

¹⁾ Luk. 7, 45 a Mat. 25, 42. ²⁾ Žid. 10, 31.

³⁾ Mat. 7, 22. ⁴⁾ Moudr. 5, 6. ⁵⁾ Mat. 7, 23.

⁶⁾ Žalm 118, 137. ⁷⁾ Jak. 1, 22. ⁸⁾ Jan 17, 4.

sledným okamžiku, nezemrou v Jeho nemilosti,“ a „jejich jména již od dávných let zapsaná v tom nejsladším Srdci, nebudou z Něho již nikdy vymazána: *„On sám jest věčný pokoj svatých“*.“¹⁾

Ó, můj Bože! Jak velkodušně korunuješ ty, kteří ti vzdávají chválu. Jak věčně žijí srdce těch, kteří se božským řízením opětně shledali, ztrácejíce se v hlubinách Tvého Srdce! *„A já jim dávám život věčný, a nezahynou na věky, a nikdo nevytrhne jich z ruky mé.“*²⁾

Malá Světice napsala, že „na večer svého života budeme souzeni podle lásky“.³⁾ Jest to hluboká myšlenka, schopná uklidnit duše dobré vůle, které se chvějí v nejistotě tohoto slzavého údolí. Či nepraví evangelium, že *„odpouští se hříchy mnohé tomu, kdo miloval mnoho“*?⁴⁾ Ano, napišme si zlatými slovy do svého ubohého srdce, které poznalo pád i povstání: *„Vyplněním zákona jest tedy láska.“*⁵⁾

Kolik úzkostí a kolik zbytečného zármutku bude rušití náš smrtelný zápas, až po dlouhé a obtížné službě kněžské začneme prohlížeti — jeden po druhém — naše činy a opomenutí při světle oné pověstné svíce . . . pod dojmem nastávající, blízké věčnosti! Každý svobodný náš čin — po užívání rozumu — mohl a měl by se změnit pro nás v nový stupeň slávy! Kdybychom byli spolupůsobili s tak dlouhým řetězem milostí, měli bychom býti vroucí a čistí jako serafíni. Místo toho však nebyli jsme vždycky na výši svého povolání, snad jsme vždy nebyli solí země: *„Svíce hořící a svítící.“*⁶⁾

Jaké mezery, ó, můj Bože! Jaké trhliny! Jaké nepravidelnosti! Jaké ubohosti a slabosti! Jak bych se mohl oklamávat, že jsem byl *„služebník věrný a opatrný“*?⁷⁾ Ó, kdy-

1) Násled. Krista kn. 3, hl. 21.

2) Jan 10, 28.

3) Sv. Terezie Ježíškova.

4) Luk. 7, 47.

5) Řím. 13, 10.

6) Jan 5, 35.

7) Mat. 24, 44.

bych mohl, kdybych měl čas, jak bych chtěl smýti tolik skvrn svými slzami, svou krví! „*Pozdě jsem tě miloval, krásno tak stará a tak nová!*“¹⁾ Jak velice budeme cítiti, že jsme malí, chudí, pokoření, zmatení, neužiteční sluhové před tím posledním slavnostním krokem, který se nikdy neopakuje dvakrát! Jak budeme litovati na prahu blaženého života, „který jest jen radostí z pravdy“²⁾ že jsme platili tak hojnou daň marnivosti a prolhanosti! Jak budeme míti prázdné ruce!

S jakým dojmem si vzpomeneme tenkrát na to, co jsme tolikrát kázali jiným: „*Co prospěje člověku, byt celý svět získal*“ — i kdyby celý svět přivedl k Bohu — „*ale na své duši škodu trpěl?*“³⁾ Jak pronikne náš fantasií myšlenka apoštola jako strašný, neblahý blesk: „*Abych snad kázav jiným, sám nebyl zavržen!*“⁴⁾

Zatím plynou minuty a veliký okamžik se blíží: „*Hle, ženich přichází; vyjděte mu naproti!*“⁵⁾ Vzhůru tedy, jen odvalu! Proč se tak bojíš? Chtěl bys smýti svou krví? Vzpomeň, že „*před Ježíšem pot a slzy platí jako krev*“⁶⁾ Obmyj tedy v Jeho Krvi . . . On zemřel pro tebe: „*Majíce důvěru k vejít do velesvatyně v krvi Kristově.*“⁷⁾

V temnotách, které obklopují tvou duši, hle, zářný maják, hle, kotva v bouři, hle, B. Srdce! „*Jest věrný a spravedlivý, aby odpustil nám hříchy naše.*“⁸⁾ Tvým soudcem jest ten Ježíš, kterému jsi sloužil, o kterém jsi kázal, kterého jsi miloval . . . Ohlédni se kolem tvého lůžka na bohatou žeň duší, které jsi přivedl k Srdci Mistrově s námahou a trpělivostí . . . Což se již nepamatuješ? „*Ti, kteří uctívají toto Božské Srdce, nikdy nezhytnou.*“⁹⁾

1) Sv. Augustin: Vyznání kn. 10, hl. 27. 2) Tamtéž kn. 10, hl. 23.

3) Mat. 16, 26. 4) 1. Kor. 9, 27. 5) Mat. 25, 6.

6) Bossuet: Druhé kázání o Obřezání Páně str. 150. 7) Žid. 10, 19.

8) 1. Jan 1, 9. 9) S. Marg. Marie: Vie et oeuvres díl 2, 296.

Ó, jen opakuj svému sladkému Vykupiteli v projevu nejněžnější důvěrnosti: „*Slova, která jsi mi dal, dal jsem jim a oni je přijali. Já jsem tě oslavil na zemi.*“¹⁾ A proč bys mu neřekl se sv. Augustinem: „*Feci quod jussisti; redde quae promisisti.*“²⁾

Měj odvahu, nebe připravuje slavnost pro tebe . . . Ejhle, pokrm na cestu, svaté přijímání, který ti přináší poslední polibek B. Srdce! Ještě jednou okus líbeznost onoho živého chleba sestoupivšího s nebe: „*Haec est annona praeliantium, de horreis invecta dominicis, unde pascuntur angeli. Post praelia vero, et hanc annonam, quid servat? Qui hanc annonam dedit pugnanti, quid servat vincenti?*“³⁾ Svátý Bernard odpovídá: „*Si sic bonus es, Domine, sequentibus te, qualis futurus es consequentibus?*“⁴⁾

Viz anděly sestupující v zástupech . . . Neslyšíš, jak na jejich zlatých citerách zaznívá rozsudek oslavené lásky? „*Nebot Otec sám miluje vás, protože vy jste milovali mne: blahoslaven, kdo se nepohorší nade mnou.*“⁵⁾

Tvé poslání je skončeno. Soucitný hlas u tvého ucha šeptá: „*Putuj duše křestanská,*“ a Pán Ježíš „*tichý a slavný*“ opakuje ti sladká, božská slova: „*Dnes budeš se mnou v ráji.*“⁶⁾

Ó, dobrý a věrný služebníče; opusť jen tento život bez hořkosti! Blahoslaven, že jsi uvěřil; tvé viny byly smyty láskou.

„*Jak musí býti krásným umřítí, když jsme něžně a vytrvale uctívali Božské Srdce Toho, který nás bude soudit.*“⁷⁾

1) Jan 17, 8 a 4.

2) S. August. Enarr. in ps. 143 n. 10. P. L. 37, 1863.

3) S. August. Enarr. in ps. 143 n. 10. P. L. 37, 1863.

4) S. Bern. Sermo 47 in Cant. n. 6. P. L. 183, 1010.

5) Jan 16, 27. 6) Luk. 23, 43.

7) S. Marg. Marie: Vie et oeuvres I, 290.

KÉŽ POMŮŽE MI TEĎ MÁ DLOUHÁ PÍLE . . .

Ó, nejsladší Ježíši, jedinká naděje mé duše, dospěv ke konci své práce, rdím se, vida ji tak nehodnou Tvé svatosti, Tvé velikosti, věci, které jsem hájil a poslán, které jsi mně svěřil . . .

Co však pravím? Snad neužíváš nejmenších nástrojů, abys uskutečnil plány své láskyplné moudrosti? Ty, jenž umíš oživití knot kouřící, abys z něho získal ještě jiskerku světla ku prospěchu své církve, obyčejně dáváš přednost tomu, co je pošetilé, tomu, co se cítí slabým a nemocným, tomu, co zasluhuje pohrdání a zahanbení, abys zmátl moudrost světa a opatrnost těla, abys zničil to, co se považovalo za něco velikého: „*Z úst nemluvnat připravil jsi sobě slávu.*“¹⁾

Proto důvěřuji, že tyto chudé a nepěkné stránky, úplně zbavené darů vědy a umění — podobné obolu vdovinu — budou požehnány Tvou shovívavostí, která zkoumá srdce, a právě proto, že nepěkné a chudé budou vhodné, aby oslavily Tvou nekonečnou lásku: Ty jsi řekl: „*Tato chudá vdova dala více než všichni, dala ze svého nedostatku všechno co měla.*“²⁾ A já snad nemohu opakovati se svatým Bernardem: „*De penuria oris mei, os meum locutum est.*“³⁾

S nadějí, ano, s jistotou, že budeš míti se mnou soucit, vstupuji opětně do mlčení, které nese s sebou mé povolání, abych trpěl a modlil se za Tvé kněze: „*Já posvěcuji sebe sama za ně, aby i oni posvěceni byli v pravdě.*“⁴⁾ A Ty ochraňuj mne stínem svých křídel a dej, abych žil jenom pro Tebe: „*Totum cor meum flamma tui amoris accendat, nihil in me relinquatur mihi, nec quo respiciam ad meipsum;*

¹⁾ Mat. 21, 16. ²⁾ Mar. 12, 44.

³⁾ Sermo 70 in Cantic. n. 9. P. L. 183, 1120.

⁴⁾ Jan 17, 19.

sed totus in te aestuam, totus in te ardeam, totus diligam te, tamquam inflammatus abs te."¹⁾)

Kdybys však ve své moudrosti, která proniká hlubinu našeho srdce, chtěl bys mně vytýkati, že jsem nevykonal více a lépe — co mám Ti říci? Necht u Tvé spravedlnosti, která odsuzuje, oroduje milosrdenství, které odpouští:

„*Kéž pomůže mi teď má dlouhá píle a velká láska.*“²⁾)

1) S. August. Enarr. in ps. 138 n. 2. P. L. 37, 1775.

2) Dante: Peklo I, 82.

O B S A H :

List Jeho Eminence kardinála Josefa Gamby autorovi	7
Laskavému čtenáři - - - - -	9
Předmluva - - - - -	13
Poznámka překladatele - - - - -	18
Ut possitis comprehendere - - - - -	19
Bouřlivé obzory - - - - -	23
Quid debui ultra facere? - - - - -	28
Vděčná láska - - - - -	30
Herese činnosti - - - - -	35
Cesty k návratu - - - - -	44
Regnum Dei intra vos est - - - - -	49
Božský vzor - - - - -	53
Apoštolát Srdce Páně - - - - -	57
Podivuhodný soulad - - - - -	62
Tajemství úspěchu - - - - -	70
In gentibus evangelizare - - - - -	74
Omyly a předsudky - - - - -	79
In his quae ignorant blasphemantes - - - - -	87
Květ pobožností - - - - -	94
Mysterium fidei! - - - - -	97
Láska není milována - - - - -	103
Sancti estote - - - - -	108
Píseň lásky - - - - -	116
Něžnosti lásky - - - - -	120
Odio habens rapinam in holocausto - - - - -	126

Accipite armaturam fidei	- - - - -	130
Požadavky lásky	- - - - -	135
Odpad od lásky	- - - - -	144
Theologie lásky	- - - - -	148
V předsní chrámové	- - - - -	154
U zdrojů života	- - - - -	159
Deus charitas est	- - - - -	165
Osmá svátost	- - - - -	172
Sicut novellae olivarum	- - - - -	177
Sinite parvulos	- - - - -	180
Scientibus legem loquor	- - - - -	183
Zakázáno milovat?	- - - - -	186
Splynutí srdcí	- - - - -	191
Nové slzy	- - - - -	195
Čistota a apoštolát	- - - - -	198
Věříš v Syna Božího?	- - - - -	203
Sobectví a láska	- - - - -	206
Co jsem slíbil, také dám	- - - - -	210
Naděje nezahanbuje	- - - - -	217
Veni et vide!	- - - - -	219
Chceme viděti Ježíše!	- - - - -	223
Já jsem přemohl svět!	- - - - -	229
Omnia vincit amor!	- - - - -	235
Pro aris et focis	- - - - -	238
Z lásky k nám zraněno	- - - - -	246
Miloval . . . a vydal	- - - - -	249
Za lité bouře	- - - - -	254

Záblesky obnovy	- - - - -	259
Všechna země se ti bude klaněti	- - - - -	263
Venite ad me omnes	- - - - -	269
Nad Bohem vítězí láska!	- - - - -	274
I jiné ovce mám	- - - - -	278
Víra v lásku	- - - - -	281
Pokoj náš Kristus	- - - - -	289
Vulnerasti cor meum	- - - - -	294
Všemohoucnost prosící	- - - - -	300
To doporučuj věřícím	- - - - -	303
Posiluj bratry své!	- - - - -	307
Napojili mne octem	- - - - -	312
V radosti Pána svého	- - - - -	317
Kéž pomůže mi teď má dlouhá pšle	- - - - -	321

VYTISKLA
PRŮMYSLOVÁ TISKÁRNA
V PRAZE